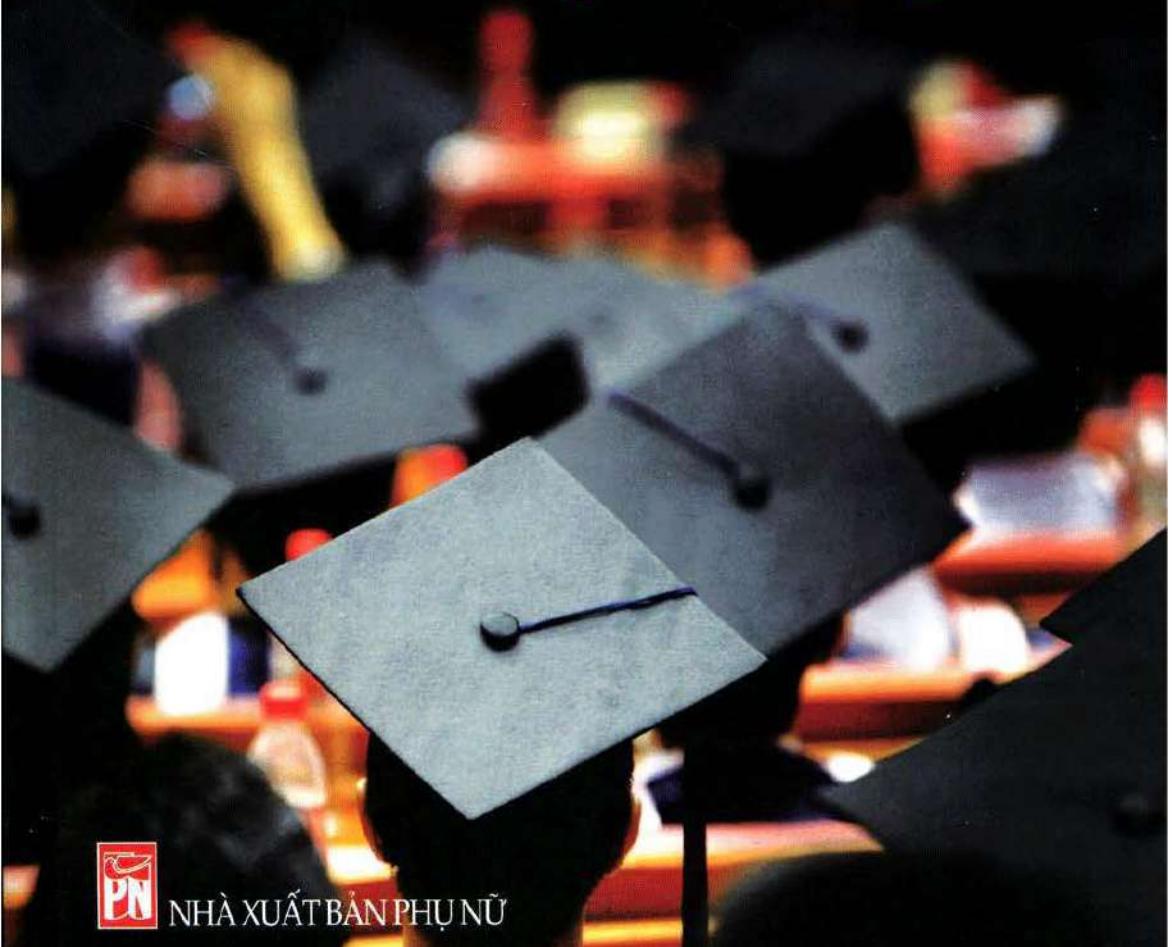

ĐINH TUẤN ÂN

**Giá như tôi biết
những điều này...**

Tiết lộ
bí mật về chọn
ngành học,
đại học và thành
công của người
trong cuộc

trước khi thi đại học

NHÀ XUẤT BẢN PHỤ NỮ

GIÁ NHƯ TÔI BIẾT
NHỮNG
ĐIỀU NÀY ...
TRƯỚC KHI
THI ĐẠI HỌC!

Cuốn **Giá như tôi biết những điều này ...trước khi thi Đại học**
được chuyển giao bản quyền theo hợp đồng giữa tác giả Đinh Tuấn Ân
với NXB Phụ Nữ. Tác phẩm được bảo hộ tất cả các quyền trong thời gian
hợp đồng có hiệu lực.

ĐINH TUẤN ÂN

GIÁ NHƯ TÔI BIẾT
NHỮNG
ĐIỀU NÀY ...
**TRƯỚC KHI
THI ĐẠI HỌC!**

*"Tiết lộ bí mật về chọn ngành học, đại học
và thành công của người trong cuộc.*

In lần thứ 5

NHÀ XUẤT BẢN PHỤ NỮ

Mục Lục

Chương 1	7
GIÁ NHƯ TÔI BIẾT NHỮNG ĐIỀU NÀY ...TRƯỚC KHI THI ĐẠI HỌC!	
Chương 2	15
NHỮNG SAI LẦM QUEN THUỘC TRONG TƯ DUY CHỌN NGÀNH THI ĐẠI HỌC	
Chương 3	35
NIỀM ĐAM MÊ – ĐIỀU TẠO NÊN SỰ KHÁC BIỆT!	
Chương 4	71
LÀM THẾ NÀO ĐỂ THÀNH CÔNG VỚI NIỀM ĐAM MÊ CỦA BẠN?	
Chương 5	107
LÀM THẾ NÀO ĐỂ “BẢO VỆ” NIỀM ĐAM MÊ CỦA BẠN?	
Chương 6	137
LUÔN ĐỂ PHÒNG “VI RÚT GÂY BỆNH”!	
Chương 7	177
BẠN ĐỊNH NGHĨA THẤT BẠI NHƯ THẾ NÀO?	
Chương 8	197
ĐẠI HỌC CÓ PHẢI LÀ CON ĐƯỜNG DUY NHẤT ĐỂ BẠN THÀNH CÔNG?	
Chương 9	227
THIÊN TÀI HAY KẺ ĐẦN ĐỘN?	
Chương 10	253
HÃY...!	
TÀI LIỆU THAM KHẢO	277

Lời cảm ơn

Trước hết, tôi muốn cảm ơn Nội, Ba, Má của tôi, những người đã dành tình yêu thương vô bờ bến và hi sinh rất nhiều cho anh em tôi để chúng tôi được ăn học đến nơi đến chốn. Tôi biết điều đó không dễ dàng chút nào đối với những gia đình nông dân nghèo, cơ cực như quê tôi. Tôi cũng rất hi vọng mình sẽ là tấm gương tốt cho em gái và em trai tôi là bé Ái và cu Ngân.

Tiếp theo, không thể không nhắc đến hai người mà tôi luôn cảm ơn cuộc đời vì đã may mắn được gặp, đó là người thầy làng mà tôi và đám trẻ trong vùng vẫn gọi với cái tên thân mật là chú Huệ và người thứ hai là người bạn thân thiết từ khi tôi còn ở giảng đường đại học - Trần Juy Ly. Họ chính là những “thiên sứ” đến để thay đổi cuộc đời tôi lúc tệ hại nhất, tôi không dám chắc cuộc đời của mình hiện tại sẽ như thế nào nếu thiếu vắng họ ở lúc đó.

Tất nhiên cuốn sách này ra đời cũng không thể thiếu những câu chuyện, câu hỏi, tranh trả từ các buổi trò chuyện với những bạn học sinh, sinh viên. Các bạn chính là động lực quan trọng nhất để tôi quyết định viết cuốn sách này. Các bạn sẽ thấy hình dáng của mình và hầu hết mọi điều tôi đã chia sẻ, trao đổi với các bạn đều có trong suốt cuốn sách.

Nhân đây tôi muốn gửi lời cảm ơn đến toàn thể nhân viên trong hệ thống cửa hàng Tàu Hũ HAT, các bạn chính là một phần quan trọng trong cuộc đời của tôi. Tôi rất kì vọng các bạn sẽ cùng tôi luôn cố gắng và phấn đấu để trở thành những người đứng bên phía “giải pháp” thay vì đứng bên phía “vấn đề” để trước hết là tự giúp bản thân, giúp gia đình, và sau đó là giúp quê hương, đất nước Việt Nam thân yêu của chúng ta sánh vai cùng các cường quốc và khẳng định vị trí của mình trên bản đồ thế giới. Đặc biệt tôi muốn gửi lời cảm ơn đến Nguyễn Thị Thùy, Nguyễn Lê Hận, Mai Thanh Tùng, Nguyễn Thanh Huy, những người bạn, những cộng sự thân thiết của tôi, và cũng là những “trụ cột” trong hệ thống cửa hàng Tàu Hũ Hat đã san sẻ công việc của cửa hàng với sự nhiệt huyết, tận tình để tôi có thể dành nhiều thời gian và hoàn thành cuốn sách này.

Ngoài ra, tôi muốn cảm ơn cô Nguyễn Ngọc Bích Dung, và người bạn “tri kỉ” của mình, Bùi Thị Hương, đã luôn cho tôi động lực, những bài học, cũng như những ý kiến, nhận xét quý giá từ những dòng chữ đầu tiên đến khi cuốn sách này hoàn thành. Tôi cũng rất cảm ơn sự giúp đỡ tận tình của người bạn Nguyễn Thành Lộc khi tôi gặp khó khăn ở các bài tham khảo bằng tiếng Anh.

Tôi cũng không quên sự giúp đỡ quý giá của những người bạn thân thiết như Phan Thị Thanh Ngà, Lương Thị Ngọc Anh, Nguyễn Văn Thành, Dương Thị Út Huyền, Nguyễn Hữu Hùng, Nguyễn Duy Phương... Cảm ơn các bạn.

Cuối cùng, tôi muốn dành một chỗ thật đặc biệt để cảm ơn bé Phan Quốc Quỳnh Vy, người đã trở thành một phần rất quan trọng trong cuộc sống của tôi, đã luôn ủng hộ, mang lại cho tôi nụ cười, nguồn cảm hứng và sức mạnh để tôi luôn tiến về phía trước.

Tác giả

1

Chương

GIÁ NHƯ TÔI BIẾT
NHỮNG
ĐIỀU NÀY ...
TRƯỚC KHI
THI ĐẠI HỌC!

Chương 1

GIÁ NHƯ TÔI BIẾT NHỮNG ĐIỀU NÀY... TRƯỚC KHI THI ĐẠI HỌC!

Chào bạn, tôi rất vui khi bạn cầm trên tay cuốn sách này. Dù bạn là học sinh cấp hai, nếu bạn có ước mơ học tiếp lên đại học trong tương lai để trở thành người thành công thì tôi khuyên bạn ngay lúc này hãy sở hữu cho mình cuốn sách này càng sớm càng tốt. Nếu bạn là học sinh cấp ba, nhất là những bạn đang trong độ tuổi chuẩn bị thi đại học thì tôi khuyên bạn không nên đi mà phải chạy thật nhanh để đảm bảo bạn và những người bạn thân thiết của bạn sở hữu cuốn sách này và hãy nghiên ngâm nó thật kĩ. Lý do ư? Bởi tôi không muốn khi bạn chính thức trở thành sinh viên, hoặc có thể đến khi bạn tốt nghiệp đại học, hoặc khi bạn đang ở nơi chín suối vì tự từ sau khi thi trượt đại học,...và bạn thốt lên rằng: "**GIÁ NHƯ TÔI BIẾT NHỮNG ĐIỀU NÀY... TRƯỚC KHI THI ĐẠI HỌC**". Chắc bạn không muốn nằm trong số những bạn bất hạnh đó chứ?

Bản thân tôi đã từng nằm trong số bất hạnh đó. Mọi thứ bắt đầu khi tôi ở độ tuổi bạn bảy giờ. Tôi từng là một học sinh khá giỏi thời cấp hai, cấp ba, tôi rất tự tin và tôi luôn trao cho mình mục tiêu trở thành người dẫn đầu ở những môn học tôi thích. Tôi cũng thừa nhận mình đã từng rất kiêu ngạo, đối với tôi thời đó việc thua một ai khác trong những môn tôi thích như một điều rất sỉ nhục. Để tôi kể bạn nghe một câu nói mà tôi rất thích, tôi không nhớ rõ đã nghe từ đâu, nhưng từ lâu nó đã từng là “triết lý” sống của tôi: *“Hiện tại ta có thể không phải là người giỏi nhất. Nhưng ta thế chắc một điều rằng: KHÔNG BAO GIỜ CHỊU ĐÚNG VÀO HÀNG THỨ HAI”*.

Rồi chuyện gì đến cũng đến, đến lúc tôi và những người bạn cùng lứa bước vào thời khắc chuyển giao quan trọng, đó là thi đại học. Lúc này có rất nhiều câu hỏi được đặt ra trong đầu mỗi chúng tôi:

“Tôi nên chọn ngành nào để học?”

“Tôi nên chọn ngành mà bố mẹ bảo – thậm chí là áp đặt – hay theo niềm đam mê của mình?”

“Ngành nào khi ra trường sẽ dễ kiếm việc làm?”

....

Dường như không có một câu trả lời tuyệt đối nào, thậm chí mọi thứ có vẻ rất mơ hồ đối với tôi và những người bạn thế hệ tôi. Chúng tôi chọn ngành giống như đang chơi một trò chơi may rủi, và có những lý do để đưa ra quyết định đôi khi rất ngớ ngẩn. Kết quả sau bao năm miệt mài đèn sách, bản thân tôi đã thi đỗ vào một trường đại học danh giá với chuyên ngành “hot” nhất thời bấy giờ. Cảm giác lúc đó thật tuyệt vời, tôi còn nhớ gia đình tôi, những người thân thiết nhất của tôi, và dĩ nhiên cả bản thân tôi đã tự hào vì chính tôi như thế nào. Tôi tận hưởng cảm giác từ một vùng nông thôn xa xôi, nghèo nàn lên đường vào Sài Gòn để học tập và trở thành một sinh

viên như giấc mơ mà tôi đã từng mơ. Có nhiều cảm giác xen trộn mà cho đến lúc này tôi mới bắt đầu cảm nhận: cảm giác tiễn biệt những người thân yêu của mình, cảm giác nhớ nhà khi bước chân lên mảnh đất Sài Gòn xa lạ..., nhiều thứ cảm giác mà tôi nghĩ rất lạ với tôi trước đó. Thế nhưng cảm giác tự hào, lòng tràn đầy hạnh phúc có lẽ là mạnh mẽ nhất trong những ngày đầu khi tôi chính thức trở thành sinh viên và ngồi trên giảng đường hiện đại. Mọi thứ không còn là giấc mơ nữa mà đó là thực tế, và thực tế đó thậm chí còn tuyệt vời hơn những gì tôi đã từng mơ khi còn là học sinh. Có thể nói đó là lúc tôi sống trên đỉnh vinh quang.

Thời gian trôi qua, và những cảm giác tuyệt vời đó bắt đầu được thay thế dần bởi cảm giác tồi tệ. Tôi dần nhận ra, ngày qua ngày những gì tôi đang học trên giảng đường không thuộc về tôi, tôi cảm thấy rất bối rối và mơ hồ về tương lai của mình. Điều tồi tệ và kinh khủng nhất chính là cảm giác của một kẻ thua cuộc, cảm giác như bị sỉ nhục khi thấy mình kém cỏi, tôi không còn ham muốn mạnh mẽ của một kẻ dẫn đầu. Tôi bắt đầu có những bạn mới, và rất nhiều trong số họ dường như giống tôi – là những kẻ chấp nhận thua cuộc. Tôi còn nhớ một lần tôi đã bức mình như diên lên, đến nỗi tôi bỏ tiết học giữa chừng và đạp xe bất thắn trên đường mà trong đầu vẫn bị câu nói vô tình của một người bạn trong nhóm ám ảnh tôi: “Thì con nhỏ đó “pro” nhất rồi, tí nữa kiểm tra ngồi gần nó chép là được...”. Tôi nghĩ vì sao tôi lại trở nên kém cỏi thế chứ? Cảm giác như tôi đã bị đánh gục. Ngày trước tôi chính là “con nhỏ” đó, và chỉ có thể hơn chút không bao giờ ngược lại, hoặc tôi sẽ đấu tranh, cày ngày, cày đêm để là kẻ mạnh nhất, dù chỉ là bị xếp vào hàng hai tôi đã thấy “nhục” rồi. Nhưng rồi thời gian trôi qua, những người bạn của tôi đã dạy tôi cách “copy” bài, và cách để trở thành một kẻ thua cuộc thực sự, như những “con vi rút gây bệnh”, dần dần tôi quên mình đã từng mạnh mẽ như thế nào. Tôi không còn tự tin như ngày

trước, thời gian trôi đi và tôi cũng mặc định kiểu tư duy rằng “tôi chỉ là một thằng ngu, mày đứa kia mới giỏi”, cảm giác giống như tôi đã đầu hàng, tôi trở nên tự ti và tiêu cực đến chính tôi cũng không còn nhận ra và tôi cũng không biết nó đến với tôi khi nào. Tôi ngày càng có nhiều bạn bè, những đứa thuộc hàng “kém cỏi” nhất lớp – tôi chỉ nói lên sự thật chứ không có ý định chê bai - và tôi cũng biết cách ngồi cùng họ để nói chuyện về những đứa học giỏi trong lớp mình – điều mà ngày trước tôi chưa bao giờ làm vì tôi chưa bao giờ chấp nhận thua người khác. Tôi bắt đầu ăn nhậu, tôi thấy thật chán nản, và các trò chơi quậy phá chính là cuộc sống của tôi. Tôi không còn miệt mài đèn sách như thời còn học sinh. Những giây phút tôi là người mạnh nhất, là kẻ dẫn đầu giờ đã trở thành quá khứ. Tôi đã trở thành một kẻ tự ti, yếu đuối, và cảm giác đầy tội lỗi với gia đình, tôi đã thua ngay cả trong suy nghĩ của mình, tất cả như vi rút và nó đã dần kiểm soát con người tôi hoàn toàn. Tôi ước gì có ai đó cho tôi biết tôi nên làm gì?

Có lẽ sẽ không có gì thay đổi, và tôi vẫn sẽ sống cuộc sống như thế nếu tôi không được may mắn quen biết và trở nên thân thiết với người bạn gái Trần Juy Ly. Đây là người bạn học cùng lớp với tôi trong hai năm đầu đại học, và người bạn này có lẽ là người học giỏi nhất lớp tôi lúc này. Khi kể về quá khứ thời còn học sinh, chúng tôi cảm thấy rất đồng cảm về nhiều thứ, cảm giác của kẻ dẫn đầu và luôn cố gắng để đạt được điều đó. Juy Ly có một cái tên rất đặc biệt như bạn thấy đấy, bạn ấy đã từng là học sinh giỏi quốc gia môn Tiếng Anh thời học sinh và đạt được nhiều thành tích rất đáng nể thời đại học với tôi. Chính bạn đã cho tôi những gì đã từng thuộc về tôi trước đó: sự tự tin, niềm kiêu hãnh... Tôi đã nhanh chóng lấy lại mọi thứ để bước ra khỏi lối mòn và đi theo con đường riêng của mình, thậm chí tôi còn trở thành “người thầy” của bạn sau đó như bạn vẫn thừa nhận. Mặc dù bây giờ chúng tôi không còn bên nhau

như thời sinh viên nhưng tôi vẫn luôn thầm biết ơn người bạn này về những điều đó. Đó chính là bước khởi đầu để tôi làm lại tất cả. Giờ đây, khi ngồi đây và chia sẻ những điều này với bạn tôi cảm thấy mọi thứ rất rõ ràng, tôi học được rất nhiều bài học quý giá từ bạn bè của mình, từ những con người thành công trên thế giới, tôi đã từng ước rằng “GIÁ NHƯ TÔI BIẾT NHỮNG ĐIỀU NÀY... TRƯỚC KHI THI ĐẠI HỌC!”.

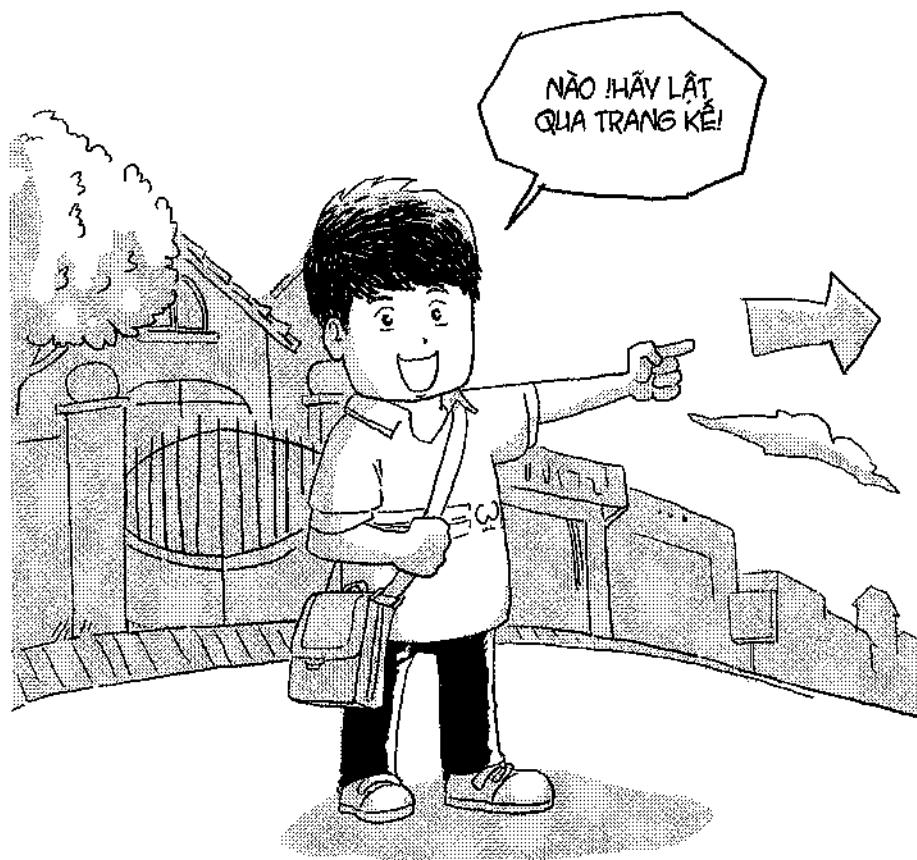
Đĩ nhiên tôi không có ý định khoe khoang những gì mình đã có hay đã trải qua. Điều đó thật vớ vẩn! Bởi đơn giản rằng, một người dù ở đỉnh vinh quang đi chăng nữa thì mọi thứ sẽ nhanh chóng trở thành quá khứ nếu không ngừng cố gắng và tiến lên. Qua câu chuyện trên, tôi chỉ muốn chia sẻ chân thành với bạn rằng: Tôi đã từng mắc phải sai lầm, và cũng từng chứng kiến rất nhiều người giống tôi, thậm chí còn tệ hại hơn rất nhiều. Bạn không nhất thiết phải đợi đến lúc mắc phải sai lầm như tôi hoặc giống như các lớp anh chị đi trước để sau đó mới rút ra bài học cho mình. Tôi sẽ chia sẻ tất cả những gì tôi đã trải qua, và tất cả các bài học, tất nhiên không phải của riêng tôi mà của cả những con người thành công trên thế giới. Họ chính là những tỷ phú, những người thành công nhất thế giới, hay những người đã mất cách đây hàng trăm năm nhưng sức ảnh hưởng của họ vẫn giữ mãi đến ngày nay.

Quyển sách này sẽ giúp bạn giải quyết tận gốc vấn đề bạn nên làm thế nào trước mọi thắc mắc về ngành nghề thi đại học, và sẽ chia sẻ với bạn bí quyết, tư duy của những người thành công. Tôi nghĩ rằng **TẤT CẢ NHỮNG GÌ TÔI CHIA SẺ TRONG CUỐN SÁCH NÀY** sẽ đúng với bạn dù bạn là một học sinh đang thuộc dạng yếu kém, lòng tràn đầy tự ti hay bạn là một học sinh xuất sắc luôn lạc quan. Nhìn vào cuộc sống thực tế xung quanh, bạn sẽ thấy có rất nhiều người có cuộc sống bi kịch từ tấm bằng đại học danh giá của họ, nào là kĩ sư, bác sĩ, kiến trúc sư, giáo viên...

Khi bạn cầm trên tay cuốn sách này, bạn hãy yên tâm, tôi sẽ chia sẻ cùng bạn.

Bạn không nhất thiết phải xuống địa ngục để biết nó tồi tệ như thế nào!

Còn bây giờ, chúng ta cùng bắt đầu...

2

Chương

NHỮNG SAI LÂM QUEN THUỘC TRONG TƯ DUY **CHỌN NGÀNH** THI ĐẠI HỌC

Chương 2

NHỮNG SAI LẦM QUEN THUỘC TRONG TƯ DUY CHỌN NGÀNH THI ĐẠI HỌC

Cứ mỗi đao nghỉ Tết xong, các bạn học sinh cấp ba lại nô nức chuẩn bị nộp hồ sơ dự thi đại học, nếu không quá lời thì đây là giai đoạn sôi nổi nhất của tất cả mọi người. Tí vi, báo chí, các phương tiện truyền thông liên tục đưa tin về việc thi đại học, và đặc biệt, chính người trong cuộc: các bạn học sinh, phụ huynh, giáo viên cũng nỗ lực tìm kiếm mọi thông tin hữu ích nhất phục vụ cho mình. Đây là mùa của các hội thảo tư vấn tuyển sinh, mùa của những quyển sách quy chế thi được chuyền tay nhau không ngót. Có thể nói, thi đại học là ngày hội lớn của tất cả mọi người. Có trải qua giai đoạn này mới có thể hiểu được khao khát muôn vào đại học của các bạn học sinh và hi vọng của phụ huynh ra sao cùng với nỗi băn khoăn lo lắng, cũng như sự rạo rực, hưng khởi trong lòng mỗi thiên thần áo trắng.

Trước hết, bạn và tôi hãy tạm dừng thực tế đó, chúng ta cùng nhau đến với câu chuyện về con gái của cô giáo dạy cấp hai của tôi.

Nhà tôi và nhà cô cùng ở một xã và cách nhau không xa lắm, mà ở miền quê nồng thôn như quê tôi thì chuyện con cô thi đại học thì ai cũng đều biết cả. Dĩ nhiên là tất cả đám trẻ trong xã thi đại học thì ai cũng đều biết đến và đó cũng là chủ đề nóng để mọi người bàn tán hằng ngày. Nếu bạn ở miền quê, thìắt hẳn bạn sẽ thấy rất rõ từng câu chuyện mà người trong làng trong xã bàn tán hỏi thăm nhau về con nhà này nhà kia, “Năm nay thi trường gì? Ngành gì? Thi bao nhiêu điểm? Đậu hay trượt? Nó học ra sao? Ngành này sang, ngành kia hèn?”... đang xảy ra hằng ngày. Tôi hay nói đùa với một vài người bạn thân của mình sống ở Sài Gòn phồn hoa: “Ở chỗ này của mày chắc phải cần đến báo này báo kia mới biết được đứa nào trượt đại học đứa nào không. Chứ ở quê tao chắc mấy tờ báo đó có nước phá sản hết”. Các bạn đang chuẩn bị thi đại học cũng giống như diễn viên chính được mọi người chú ý đến, và các bậc phụ huynh thì hồi hộp đợi chờ sự thể hiện của đứa con yêu dấu. Tôi không biết nên nói đó là điều đáng mừng hay đáng lo? Bởi nếu bạn thi đậu đại học thì điều đó thật tuyệt, đây chính là điều có thể nói không gì vinh dự hơn cho bạn và gia đình. Bạn và gia đình sẽ trở thành tâm điểm được cả làng, cả xã nhắc tới. Nhưng nếu ngược lại thì sao? Chắc bạn không cần tôi nói nhiều về điều này! Khi bạn trượt thì mọi thứ lúc này không chỉ có nước mắt đau khổ của bạn, mà còn là sự nhục nhã của cả gia đình. Tôi xin nhấn mạnh rằng những điều trên không quá lời đâu nhé! Đó chính là sự thật đang hiện hữu. Bạn vốn dĩ đã áp lực vì “trận đấu” mà bạn đang phải đối mặt, nay áp lực đó được nhân lên nhiều lần khi nó mang theo mình là niềm vinh dự hay sự nhục nhã của bạn và gia đình. Kết quả của nó là đã có bạn tự tử hết sức đau thương, và nhiều chuyện đáng buồn mà xã hội chúng ta đang đối mặt.

Quay trở lại câu chuyện của con gái cô giáo dạy cấp hai của tôi. Đó là dịp Tết năm 2011, khi tôi về thăm quê. Tôi cũng không quên sắp

xếp thời gian để ghé nhà thăm chúc tết cô và gia đình. Sau một hồi huyên thuyên với cô, từ chuyện sức khỏe đến chuyện công việc gia đình và chuyện học của tôi trong Sài Gòn, lúc này cô mới bắt đầu chia sẻ với tôi về chuyện thi đại học của con cô. Tôi dễ dàng nhận ra trong ánh mắt của cô hiện lên bao nỗi lo lắng của một người mẹ. Năm trước con cô thi đại học, nhưng đã trượt. Mặc dù em thừa sức đậu hệ cao đẳng ở nhiều trường, nhưng nhà cô giáo tôi cũng khá già nên chấp nhận cho em vào Sài Gòn để ôn luyện với hi vọng sẽ thi đậu đại học. Điều tôi cứ nhớ mãi khi cô bảo rằng:

“Ba của nó thì sĩ diện, ngành nào thì ngành nhưng phải là đại học để ba nó nhìn mặt bạn bè, nhìn mặt hàng xóm”.

Cô ngập ngừng một hồi rồi nói tiếp: “Năm trước, con bé không đậu đại học, ba nó buồn lắm, uống rượu suốt ngày, nhìn con người ta đậu đại học, ăn mừng tung tùng, nên cả năm nay ba nó như không muốn đi ra đường để nhìn bạn bè, hàng xóm gì hết”.

Cô im lặng một lúc rồi thở dài: “Cô thì buồn chút rồi cũng qua thôi! Còn ba nó thì thấy xấu hổ! Cô thì bảo cứ để em học cao đẳng cũng được mà ba nó thì nhất quyết phải là đại học mới chịu”.

Lúc này, sau một hồi ngồi trầm tư, tôi cũng cố gắng an ủi sự lo lắng của cô: “Cô yên tâm đi! Em ôn luyện cả năm nên trình độ lên rồi mà”.

Nhưng lời an ủi vụng về của tôi có vẻ không có tác dụng gì lầm, tôi cảm nhận sự đè nén trong lòng cô bấy lâu, cô đường như muốn nói với tôi tất cả: “Em cũng biết những người trong xã mình đây, họ bàn tán lời ra lời vào, nên ba nó càng buồn, càng bức bối hơn. Cô thì chỉ lo con bé nó bị áp lực quá chịu không nổi”.

Qua câu chuyện từ bức tranh thi đại học trên, bạn nhận ra điều gì? Còn câu chuyện của bạn thì sao? Nhận đây, tôi cũng muốn hỏi bạn rằng:

Chúng ta học đại học để làm gì? Vì danh dự gia đình, vì hi vọng sau này có một công việc ổn định, hay lý do của riêng bạn:

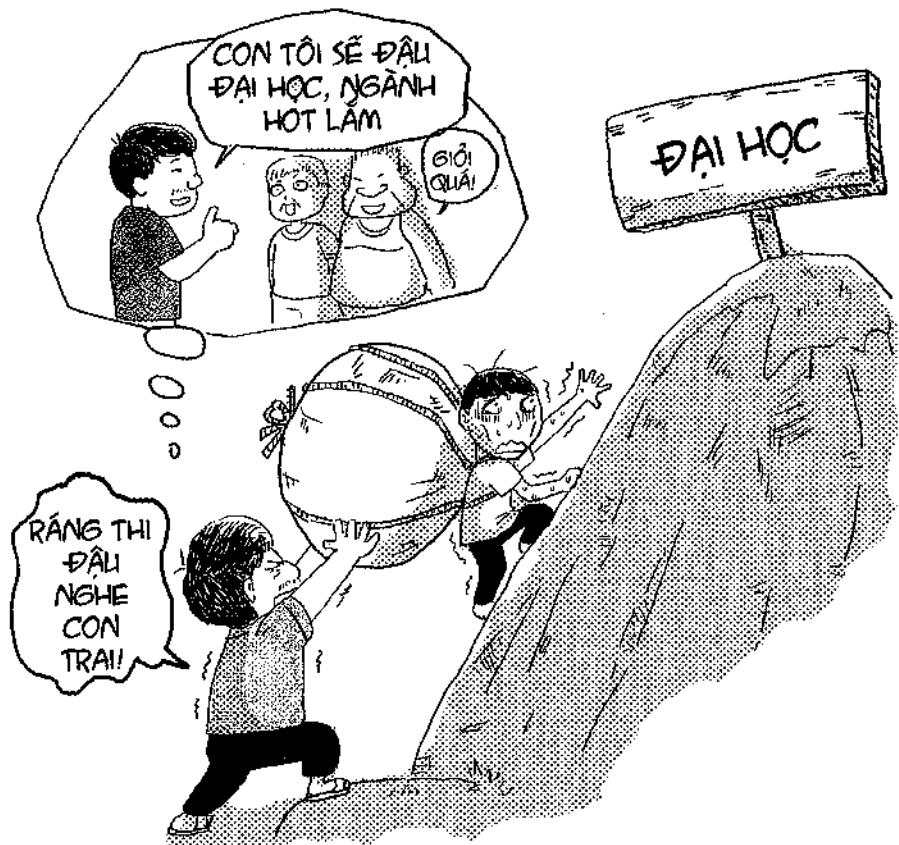

Tiếp theo chúng ta hãy cùng đến với câu chuyện của một em gái trong xã tôi. Nhà em nằm trên con đường đạp xe đến trường ngày xưa của tôi. Gia đình em thuộc loại trung lưu trong xã, mà em buôn bán nhỏ trong chợ gần đó, và đám học sinh tới tuổi đạp xe đến trường thì hầu như đứa nào cũng đều biết đến tên ba em, là chú Hiên sửa xe đạp. Lần cuối cùng gặp em tôi không nhớ rõ khi nào, nhưng trong ký ức của tôi, em chỉ là một cô bé đang nghịch trong sân cát của nhà bác em kế bên. Sau bao năm, ngồi tâm sự với nhau trên đất Sài Gòn nóng bức, tôi rất bất ngờ khi ngồi trước mặt tôi là một thiếu nữ rất dễ thương, chứ không còn là một cô bé ngày nào. Điều làm tôi thích nhất, có lẽ là cái tính tình hiền ngoan và cách nói chuyện nhẹ nhàng của em vẫn như xưa.

Thuở nhỏ em có ước mơ trở thành giáo viên mầm non. Và ước mơ ấy vẫn không phai theo năm tháng, cho đến ngày em chọn ngành thi đại học. Em hồn nhiên kể với tôi: “Em ước sẽ trở thành một giáo viên mầm non được nhiều đứa trẻ yêu mến nhất đó”.

Cũng như các bậc làm cha làm mẹ khác, ba má em luôn cố gắng nuôi con ăn học với hi vọng thi đậu vào một trường đại học và có một nghề danh giá khi ra trường, vừa nuôi bản thân, giúp gia đình, nhất là cho gia đình được dịp “nở mày nở mặt” với thiên hạ. Những năm tháng vất vả nuôi con ăn học, chờ đợi ngày con thành danh, nhìn con của người ta ăn học thành tài, học ngành này ngành kia với những cái tên nào là kĩ sư, bác sĩ,... rồi cũng tới ngày ba má em được tận hưởng cảm giác con mình chuẩn bị vào đại học...

Sau đây tôi trích một đoạn trong bức thư của em kể lại bạn nhé:

“Một hôm, vào bữa cơm tối của gia đình thì ba em hỏi: “Thế năm nay con định thi ngành gì?”.

Em đợi câu hỏi này của ba rất lâu rồi! Đã mấy ngày, đầu em cứ nghĩ đến cảnh mình sẽ đậu đại học và trở thành giáo viên mầm non.

Em muốn khoe với ba về ước mơ của mình lâu lắm, nhưng giờ mới là lúc em muốn ba má em bất ngờ. Lòng em tràn đầy hạnh phúc đáp lại lời ba: "Con định thi ngành giáo viên mầm non đó ba".

Chưa đợi ba trả lời em liền hỏi ba như muốn nhấn mạnh ước mơ của mình: "Con chọn ngành đó ba thấy sao? Được không ba?".

Lúc đó, em đã nghĩ ba em sẽ ủng hộ và em như đang chờ đợi lời ba sẽ khen em như những lúc em ngoan và làm ba hài lòng. Chưa bao giờ, em cảm giác mình được trở thành người lớn như lúc đó, em đã có thể chọn ngành mình yêu thích, em chuẩn bị được thi đại học, em đang chuẩn bị để sống cuộc sống của người trưởng thành. Cảm giác đó thật tuyệt vời sao! Chỉ trong vài giây nhưng sao đầu em lúc đó đã nghĩ đến rất nhiều điều! Thế nhưng mọi thứ như bị dập tắt khi vẻ mặt tươi cười lúc nãy của ba em được thay bằng vẻ mặt tức giận, em rất sợ mỗi lúc ba em như thế. Ba đáp lại lời em mà như hét lên: "Mày hết ngành để chọn hay sao mà mày lại chọn ba cái ngành đó!".

Nước mắt em như đang muôn trào ra, cảm giác của em rất thất vọng về ba, bình thường lúc ba giận thì em chỉ biết im lặng, nhưng hôm đó em cũng cố lấy hết can đảm để hỏi ba: "Sao vậy ba? Ngành đó cũng được làm mà ba. Với lại đó là sở thích của con từ thuở nhỏ nữa".

Lúc đó ba em càng cáu giận hơn rồi mắng em: "Mày thích chi ba cái ngành đó? Ba cái ngành đó mày học xong ra làm được tháng bao nhiêu? Liệu có đủ nuôi cái thân mày không? Suốt ngày chỉ biết quanh quẩn bên mấy đứa con nít! Mày thử nghĩ người ta giàu bằng nghề bác sĩ, kĩ sư chứ có ai mà giàu bằng nghề giáo viên đâu hả?".

Trong em chỉ còn lại sự thất vọng dành cho ba, nước mắt em

không hiểu sao cứ chảy, chén cơm em đang cố cầm trên tay
như muốn rót xuống, em chỉ biết cúi đầu nghe ba mắng xối xả.

Những ngày sau đó, cả gia đình em: nội, má, chú hay cậu bên
nội ngoại, mọi người đều không cho em thi ngành đó. Mọi
người đều trả lời giống như ba em: "Thi chi ba ngành đó thế
con. Ngành đó suốt ngày chỉ biết quanh quẩn bên mấy đứa
con nít".

Em rất thích ngành giáo viên mầm non, em thường hay mơ đến
lúc mình sẽ ngày ngày được ở bên bọn trẻ. Em thích tiếng cười,
giọng nói của chúng. Em yêu từng hành động ngộ nghĩnh,
đáng yêu, em muốn dạy cho bọn trẻ những điều mới lạ. Với
em, dù buồn như thế nào, nhưng mỗi khi nhìn thấy trẻ con
là em thấy hạnh phúc. Cứ mỗi lần ngắm nhìn bọn trẻ con vui
chơi trong trường mẫu giáo là em như không muốn về, em chỉ
muốn ở đó cả ngày. Em không biết mình phải làm sao đây? Em
phải thuyết phục ba má em, nội em, chú em, cậu em như thế
nào đây? Cứ nghĩ tới là nước mắt em cứ chảy ra".

Qua hai câu chuyện bạn thấy đấy! Thực tế thì việc thi đại học của
các bạn học sinh đang trở thành "công cụ" để chính các bạn và bậc
phụ huynh "so tài" với thiên hạ. Song thực tế này dẫn chúng ta –
các bạn đang chuẩn bị thi đại học – đến đâu? Tất cả mọi người đều
hướng về hai chữ "đại học" và chúng ta tỏ ra xem thường ngành
này, coi trọng ngành kia, như câu chúng ta hay truyền miệng với
nhau: "Nhất Y, nhì Dược, tạm được Bách Khoa, Sư phạm bỏ qua,
Nông lâm hạng bét"...

Bây giờ, bạn và tôi chơi trò tưởng tượng hơi lảng mạn nhé! Chúng
ta hãy tưởng tượng đến tương lai: chúng ta kết hôn. Dĩ nhiên, đó sẽ
là người bạn gấp và trò chuyện mỗi sáng thức dậy, và mỗi tối trước
khi đi ngủ, đó là một phần rất quan trọng trong cuộc sống của bạn.
Sẽ như thế nào nếu một ngày bạn nhận ra quyết định đó là sai lầm

bởi người bạn kết hôn và chung sống trọn đời không phải là người bạn yêu? Bạn không có tình yêu dành cho người ấy, hơn thế nữa bạn và người ấy cứ cãi nhau, mỗi quan hệ ngày càng rạn nứt, lạnh nhạt, bạn không muốn gặp, không muốn sống với người đó nhưng vẫn không thể nào làm gì được. Bạn cũng thừa biết: Thật tồi tệ nếu cả hai cứ chịu đựng nhau để sống. Lúc đó, chắc không quá lời khi phải thốt lên rằng: “Gia đình là địa ngục”.

Cũng chính vì những điều đó, thật hiển nhiên khi bạn lớn lên và quyết định kết hôn với một người, bạn luôn đảm bảo rằng đó sẽ là người bạn yêu nếu bạn muốn phần đời còn lại bạn sẽ sống trong hạnh phúc.

Tôi tin việc chúng ta quyết định chọn một ngành để học và sống phần đời còn lại với ngành đó, cũng giống như khi chúng ta quyết định cưới, sống trọn đời bên người mình yêu. Cũng giống như vợ hay chồng tương lai của bạn, dù bạn có thừa nhận hay không thì công việc chính là một phần quan trọng của cuộc đời bạn. Mỗi sáng thức dậy bạn sẽ làm nó, và mỗi tối đi ngủ nó chính là một phần trong đầu óc của bạn.

Bạn cứ thử tưởng tượng, sẽ như thế nào nếu mỗi sáng thức dậy bạn phải làm công việc mà bạn không thích, mỗi tối đi ngủ bạn bị ám ảnh bởi nó và cứ thế ngày qua ngày trong cuộc đời của bạn? Điều đó thật tồi tệ, và cũng không khác gì địa ngục. Bạn dễ dàng nhận ra, xung quanh mình có vô số người cầm trong tay tấm bằng đại học này, đại học kia nhưng luôn tỏ ra chán nản, than vãn với “bài trường ca” mỗi ngày rằng:

“Sáng mai tôi phải đi làm. Thật là mệt mỏi!”

Hay **“Ước gì ngày mai không đi làm nhỉ!”**

“Công việc gì mà chán giùm đâu!”

"Thôi ráng làm đi!"

...

Điều đó cũng có nghĩa rằng, giống như việc bạn kết hôn, bạn phải đảm bảo rằng: “Bạn yêu ngành đó! Và đó chính là niềm đam mê của bạn”. Thế nhưng hãy nhìn lại điều mà bạn, hay thế hệ đàn anh, đàn chị lâu nay vẫn quan tâm khi chọn ngành thi đại học là gì? Có phải vì niềm đam mê của bản thân? Trong thực tế, chúng ta thường đặt lên trên cả việc mình yêu thích hay đam mê với những lý do có vẻ thuyết phục như: Ngành đó sau này dễ kiếm việc làm, ngành đó lương cao, hay ngành đó do ba mẹ bạn chọn, ngành đó hiện nay đang “hot”, ngành đó nhiều bạn bè thì nên thi luôn cho vui...

Tất cả những điều đó, đều nói lên rằng, chúng ta chưa nhận thức được tầm quan trọng thực sự của việc chọn ngành nghề thi đại học. Phải chăng chúng ta đang quá dựa dẫm vào nền giáo dục với niềm tin rằng, chỉ cần là sản phẩm của nó thì chúng ta sẽ được sống sung sướng và hạnh phúc? Đường như bấy lâu nay chúng ta mang trong mình niềm tin như một điều hiển nhiên, chỉ cần cầm được tấm bằng đại học là thấy ổn rồi: “Làm gì thì làm nhưng phải có cái bằng đại học trước đã”. Tấm bằng đại học là cái đích của rất nhiều bạn và bậc phụ huynh. Bởi có một kết quả rất tươi đẹp mà chúng ta có được từ suy nghĩ ấy, chúng ta sẽ xin được việc làm, chúng ta sẽ có một việc làm ổn định từ tấm bằng đại học. Hơn thế nữa, chúng ta được mọi người kính trọng vì “thương hiệu” có bằng đại học.

| “Tấm bằng đại học hoặc đưa bạn bay cao bay xa hơn
hoặc nó sẽ như một phiến đá khổng lồ đè bạn xuống”

Từ những kinh nghiệm trong giảng đường đại học, và từng chứng kiến biết bao lời “than vãn”, “chán nản” của bạn bè dù đã cầm trên

tay tẩm bằng đại học danh giá và đã có công việc được xem là "ổn định", so với suy nghĩ đơn giản rằng chỉ cần đậu đại học và cầm trên tay tẩm bằng đại học thì cuộc đời bạn sẽ sống hạnh phúc, tôi sẽ giúp bạn thấy rõ thực tế hơn. Giờ tôi sẽ cho bạn thấy rõ hơn bức tranh thực tế bạn sẽ như thế nào khi bước vào giảng đường đại học? Quan trọng hơn nữa chính là khi bạn cầm trên tay tẩm bằng đại học và bắt đầu cuộc sống "hôn nhân" với công việc đó suốt đời.

BẠN KHÔNG THÍCH NGÀNH NÀY!

Bạn chỉ đơn giản nghĩ rằng: Ngành nào sau này dễ kiếm việc làm. Ngành nào mà nghe thời thượng, "nghe oách" với thiên hạ?... Và chỉ cần cầm tẩm bằng đại học thì mọi thứ xem như ổn rồi! Còn chuyện đi tìm niềm đam mê của bạn là gì, để chọn ngành yêu thích thì tốn thời gian và vô bổ. Tôi cũng nhận ra rất nhiều bạn còn không biết mình thích điều gì, và điều đó cũng có nghĩa rằng chúng ta cũng không biết thi ngành nào. Mỗi bạn học sinh chúng ta hãy tự vấn mình rằng:

"Tôi đã dành bao nhiêu thời gian cho việc chọn ngành nghề thi đại học?"

"Tôi đã đi tìm kiếm điều mà tôi thực sự đam mê chưa?"

Thực tế bấy lâu nay bạn đang bước trên những viên đá to lớn đã được đặt sẵn để bước trên dòng sông chảy xiết. Hệ thống giáo dục mà chúng ta đang học đã đặt sẵn những viên đá to lớn ấy. Mỗi ngày, mỗi năm trôi qua bạn chăm chỉ học, vùi đầu vào đồng sách vở ở trường thực ra đơn giản cũng giống như bạn đang làm công việc tìm ra những viên đá tốt nhất đã được đặt sẵn để bạn có thể bước trên dòng sông chảy xiết ấy một cách nhanh nhất và tốt nhất. Thế nhưng khi đến cuối dòng sông là biển lớn bao la, và câu hỏi đặt ra

cho mỗi chúng ta rằng: “*Noi nào sẽ thuộc về tôi?*”. Câu hỏi ấy có lẽ sẽ không còn ai, không còn hệ thống giáo dục nào có thể đặt sẵn cho bạn ngoại trừ chính bạn đi tìm kiếm và trả lời cho chính bạn. Điều đó có nghĩa, khi bạn đang đứng trước cánh cửa đại học thì không ai ngoài bạn có thể lựa chọn tương lai, trả lời giúp bạn câu hỏi: “*Niềm đam mê của tôi là gì? Tôi sẽ thi ngành nào?*”. Sẽ không quá lời nếu tôi bảo rằng: *Trả lời hai câu hỏi ấy chính là trả lời cho tương lai của bạn, trả lời cho việc bạn sống phần đời còn lại của mình với công việc mình yêu thích hay không?* Thế nhưng bấy lâu các bạn học sinh chúng ta cứ mải mê đến chuyện học ở trường, và không hề quan tâm đến việc đi tìm kiếm câu trả lời cho mình. Không có gì ngạc nhiên khi mãi đến lúc bạn đang đứng trước cánh cửa đại học và vẫn bối rối rằng bạn sẽ thi ngành nào và thực sự đam mê điều gì? Bạn thử nghĩ từ khi sinh ra bạn đã dành bao nhiêu thời gian cho việc học – đi tìm những viên đá to lớn đã được đặt sẵn, và bao nhiêu thời gian cho việc đi tìm câu trả lời “*Tôi đam mê điều gì?*”. Tôi không có ý định phê phán việc bạn dành thời gian học ở trường lớp bao lâu. Vì quả thật điều đó rất ngắn. Tôi chỉ mong bản thân mỗi chúng ta hãy so sánh xem thời gian *chúng ta dành cho việc hiểu chính mình, tìm hiểu niềm đam mê của chính mình như thế nào?* Nếu câu trả lời của bạn là:

“Tôi chưa bao giờ nghĩ về điều đó”.

Hay

“Tôi dành cho nó ít đến nỗi tôi không còn nhớ cho đến khi tôi đứng trước cánh cửa thi đại học”

Thì bạn cũng đừng nên ngạc nhiên, vì sao bạn vẫn đang bối rối khi chọn ngành. Và quyển sách bạn đang cầm trên tay chính là “vị cứu tinh” của bạn đấy. Tôi sẽ cùng bạn tham gia một hành trình để hiểu rõ chính mình.

Đến đây, chúng ta đừng nên chú tâm đến đúng và sai. Bạn hãy mở rộng tâm hồn mình thật thư thả, và đảm bảo rằng trí tưởng tượng của bạn sẽ phát huy tốt nhé! Chúng ta hãy cùng “bay” tới tương lai nào! Khi bạn đậu đại học đánh giá với một ngành mà bạn và gia đình, những người thân thiết của bạn đều cảm thấy tự hào, hân diện vì bạn. Thế nhưng bạn nhận ra, bạn không thích ngành bạn đang học. Thực tế bạn phải đổi mặt như thế nào? Sự tự hào, sĩ diện của bạn và người thân như một liều thuốc giảm đau giúp bạn vượt qua khó khăn trong thời gian đầu tiên. Thế nhưng liều thuốc đó rồi cũng dần dần không còn tác dụng gì nữa, bởi căn bệnh gốc của bạn là *không thích ngành bạn đang học*. Bạn sẽ cảm thấy chán nản, gượng ép, mọi thứ đối với bạn thật nặng nề. Những giờ học trên giảng đường đối với bạn như những giờ tra tấn khi bạn cố ép mình: “*Hãy học đi! Học đi! Rồi mọi thứ sẽ ổn thôi!*”. Điều đó cũng giống như khi bạn đang tìm hiểu về người bạn đời tương lai của bạn, và bạn dần dần nhận ra bạn không hề yêu, nhưng bạn vẫn cố gắng tự an ủi chính bạn rằng: “*Hãy tìm hiểu đi! Hãy tìm hiểu đi! Rồi mình sẽ yêu thôi*”. Như thực tế đến với nhiều người bạn của tôi, bạn dần sẽ học được cái tính “kiên nhẫn để tiếp tục chán nản” và luôn tự vỗ về bạn học tiếp. Tất nhiên, cũng sẽ đến lúc bạn nhận ra và tự thú nhận với chính bạn rằng: “*Thật khổ sở khi học một ngành mà mình không thích*”. Bạn sẽ cảm thấy mọi thứ thật tệ hại. Điều tồi tệ hơn, dần dần cái tính tự tin của bạn một thời đã “bốc hơi”, thay vào đó là sự tự ti, chán nản chiếm trọn tâm hồn, chiếm trọn trái tim nhiệt huyết của một sinh viên như bạn. Tôi cũng cho bạn biết, không phải lúc nào mọi thứ cũng đều thậm tệ đến thế. Bởi bạn sẽ gặp những người bạn xung quanh mình cũng chán nản, cũng đang khổ sở với thực tế trên giảng đường, và bạn sẽ tìm thấy được niềm vui đồng cảm để tiếp tục kiên nhẫn khi cùng họ đổ lỗi cho giảng viên, đổ lỗi cho môn học, trường học. Bạn dần dần cũng học cách tự ti về bản thân, bạn đang bị biến thành một con vẹt đáng thương từ sai lầm

khi mỗi ngày bạn phải cố gắng tự ép bản thân nhồi nhét vào đầu điều bạn không hề yêu thích.

Bạn dần đứng giữa hai sự lựa chọn: *Bỏ học và thi lại ngành bạn thích, hay bạn sẽ tiếp tục học ngành đó?* Tôi nhận ra phần lớn bạn bè tôi đều cố gắng để theo đuổi sự chán nản đó, tức là tiếp tục học. Bởi lẽ, chúng ta phải thừa nhận một điều, chúng ta chính là niềm hi vọng của bố mẹ. Những lúc như thế, niềm hi vọng của bố mẹ bạn, sự tự hào của họ về ngành bạn đang học sẽ khiến bạn không muốn làm bối rối bạn thất vọng, sự e ngại thay đổi... Điều đó sẽ tiếp tục níu giữ bạn thật chặt để học tiếp như phần lớn bạn bè tôi. Điều thật đáng buồn rằng, rồi bạn cũng như bạn của tôi, sẽ góp phần vào bài ca chán nản khi cầm tấm bằng tốt nghiệp và đi làm.

Lúc này, sau những năm trên giảng đường, bạn sẽ trở thành một người có kinh nghiệm “kiên nhẫn để tiếp tục chán nản” một cách đáng nể. Bạn nghĩ thời gian khổ sở, chán nản, tệ hại trên giảng đường đại học đã qua, thế nhưng tất cả chỉ là sự khởi đầu cho một tương lai tối tăm nếu bạn không thay đổi. Bạn hãy nhìn vào *sơ đồ học và làm* bên trang 31, bạn sẽ thấy những gì bạn trải qua sau một thời gian trên giảng đường đại học chỉ là bạn đã hoàn tất quá trình học trên trường. Tương lai bạn sẽ cầm trên tay tấm bằng đại học và mang theo kiến thức bạn cố gắng nhồi nhét một cách chán nản đi làm. Lúc này bạn chính là sản phẩm của sự chán nản, tự ti, tiêu cực... Và điều đó sẽ trở lại với bạn khi bạn bắt đầu sống với công việc - “vị hôn thê” của mình, và có lẽ sự “kiên nhẫn để tiếp tục chán nản” của bạn sẽ giúp bạn chịu đựng và sống phần đời còn lại với “vị hôn thê” mà bạn không hề yêu. Tôi tin nếu ngay từ bây giờ bạn nhìn xung quanh chính bạn, bạn sẽ dễ dàng nhận ra đầy rẫy người đáng thương ấy và họ luôn ca “bài trường ca” mỗi ngày. Đó chính là cái kết của những người luôn ngùn rǎng: “*Chỉ cần có tấm bằng đại học để có một công việc ổn định*”.

**Nếu bạn không tỉnh táo ngay từ bây giờ thì tương lai ấy
sẽ là bạn.**

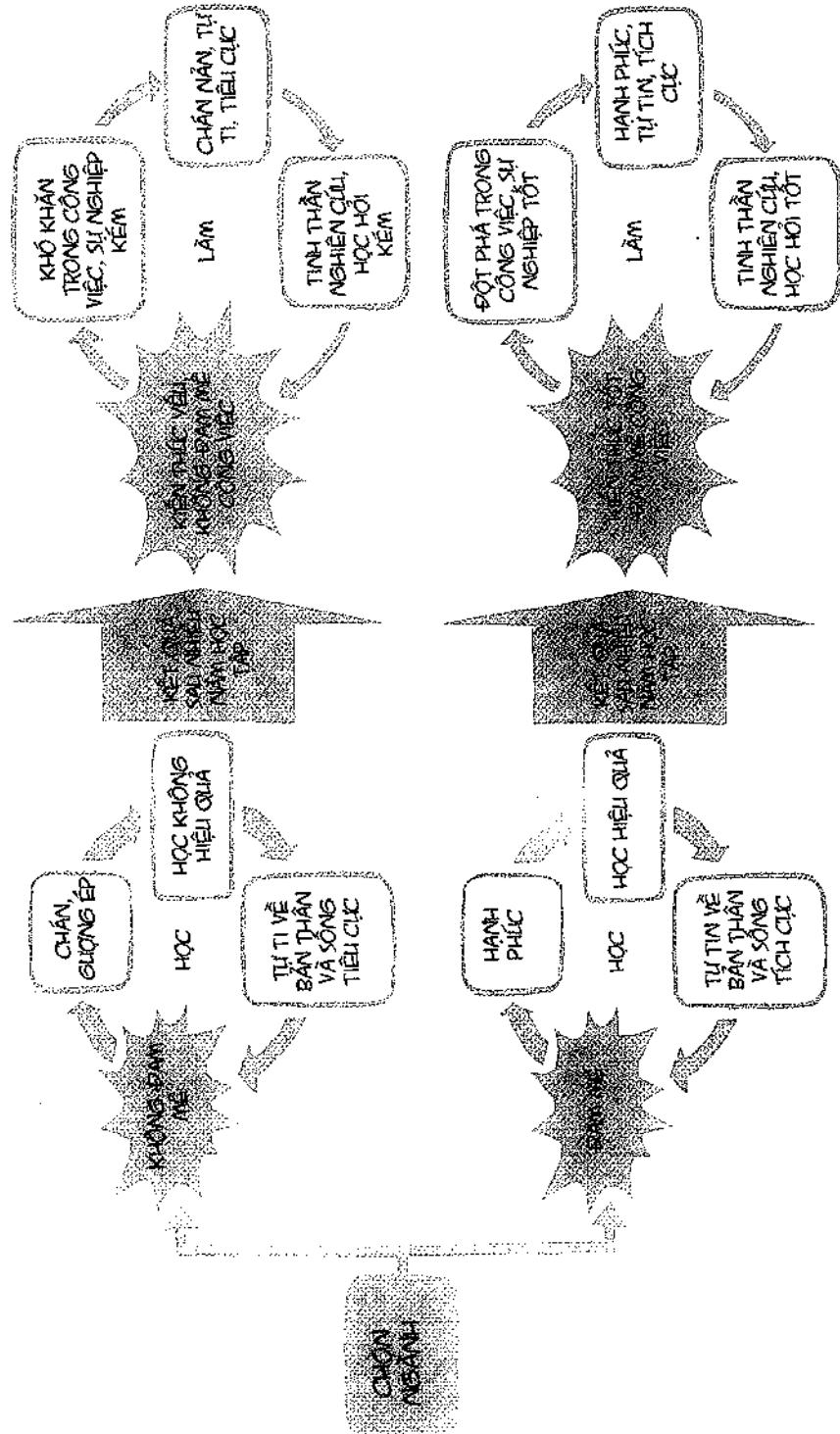
ĐÓ LÀ NGÀNH ĐAM MÊ CỦA BẠN!

Đó là ngành đam mê của bạn! Nếu điều này thực sự xảy ra, dù bạn đang phân vân, lo lắng rằng bạn có đúng khi theo đuổi niềm đam mê của bạn không, hay dù bạn đã phải đấu tranh với gia đình và người thân của bạn vất vả như thế nào... thì bạn thực sự đã đúng. Đó là một quyết định rất tuyệt vời! Vì sao tôi lại dám khẳng định thế? Quyển sách bạn cầm trên tay chính là minh chứng! Tôi sẽ cho bạn thấy những con người thành công đã và đang theo đuổi niềm đam mê của họ như thế nào?

Nếu bạn bối rối rằng: “Tôi không biết niềm đam mê của mình thì tôi phải làm sao?”. Bạn yên tâm, đó chính là thông điệp của quyển sách này.

Còn bây giờ, chúng ta cùng nhau bước sang cuộc hành trình kế tiếp!

SƠ ĐỒ HỌC VÀ LÀM

PHẦN GHI CHÚ CỦA BẠN

3

Chương

NIÊM ĐAM MÊ – ĐIỀU TẠO NÊN SỰ KHÁC BIỆT!

Chương 3

NIỀM ĐAM MÊ – ĐIỀU TẠO NÊN SỰ KHÁC BIỆT!

"Hãy yêu thích công việc bạn làm, nếu không thì đừng làm. Trong cuộc sống và công việc, đừng lựa chọn bất kì điều gì chỉ vì lựa chọn đó làm người khác hài lòng, vì nó danh giá, hay bạn nghĩ cần phải làm ở một thời điểm nào đó. Hãy chọn công việc khiến bạn phải đầu tư cả tinh thần lẫn trí óc. Hãy lựa chọn bởi bạn yêu thích công việc đó."

Doanh nhân Carleton Florin

"Hầu hết chúng ta không thể lựa chọn cho mình chết khi nào, và chết ra sao. Nhưng chúng ta có thể quyết định MÌNH SỐNG NHƯ THẾ NÀO"

John Maxwell - Tác giả, diễn giả nổi tiếng người Mỹ

"Bạn phải có niềm say mê với sự lựa chọn nghề nghiệp của mình. Tôi nghĩ những người luôn tìm kiếm ý tưởng vĩ đại để kiếm tiền không dễ thành công bằng những người biết trả lời bản thân "Mình thực sự thích làm gì? Mình hứng thú với điều gì?"

Michael Dell - Người sáng lập và CEO của Dell Computers

"Niềm đam mê là sức mạnh. Bạn sẽ cảm thấy rằng sức mạnh đó đến từ việc bạn tập trung vào những điều hứng thú"

Oprah Winfrey - Nữ hoàng truyền hình của Mỹ

Chào bạn! Rất vui được gặp bạn ở cuộc hành trình tiếp theo này. Bạn đọc thân mến, trong mỗi chúng ta đều ẩn chứa những đam mê, có thể đó là một môn thể thao như bóng đá, hoặc một ngành nghề trong lĩnh vực kinh doanh, hay một lĩnh vực nghệ thuật như điện ảnh... mà có thể chúng ta chưa phát hiện ra, vì nhiều lí do, hoặc bạn chưa bao giờ nghĩ về nó, hoặc bạn đang hướng theo trào lưu của xã hội ở một lĩnh vực khác, hay bạn chỉ đang làm những gì mà bố mẹ, mọi người xung quanh muốn bạn như thế. Đã đến lúc bạn phải thành thật với chính mình và đi tìm niềm *đam mê thực sự* của riêng bạn. Chỉ có điều đó bạn mới có thể là chính mình, tạo nên sự khác biệt, sống một cuộc sống thực sự có ý nghĩa. Ất hẳn trong số chúng ta đã từng nghe câu "*Bạn chỉ có thể làm tốt nhất những gì bạn thích*". ĐÚNG! Những người thành công trên thế giới luôn thực hiện niềm đam mê của họ mỗi ngày - một cầu thủ chuyên nghiệp, một nhà kinh doanh huyền thoại, một chính trị gia tài ba, một thiên tài về âm nhạc... dù trong lĩnh vực nào đi nữa, tất cả họ đều có một điểm chung: **SỐNG VỚI NIỀM ĐAM MÊ!**

Có thể bạn đang phải vật vã với các môn học trên trường, bạn cảm thấy tự ti về bản thân, khi mỗi ngày ở lớp với bạn chỉ là điểm số kém, ánh mắt coi thường của bạn bè, lời trách mắng của thầy cô giáo hay áp lực suốt ngày phải học, học để đậu đại học, ngành "hot". Quả thật không may, suy nghĩ tiêu cực ấy cứ len lỏi và tuôn trào trong từng suy nghĩ của bạn. Thời gian đã làm bạn vẫn tin vào "triết lý" rằng:

"Tôi chỉ là kẻ dốt nát, đần độn! Sẽ không có gì thay đổi cả!"

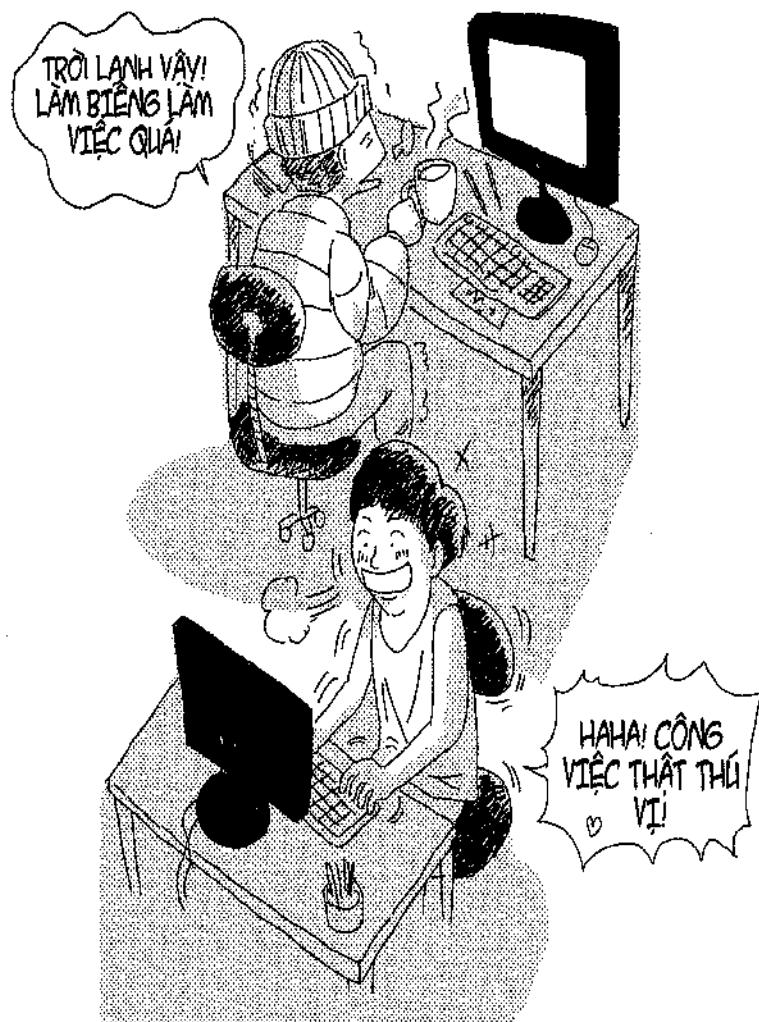
"Thành công chỉ dành cho người học giỏi, điểm số cao mà thôi!"

...

Trước khi bạn cùng tôi khám phá chặng hành trình này, trước khi bạn tự trả lời hay ngó người ra vì “tư duy”, lối suy nghĩ bấy lâu của chính bạn, tôi dám khẳng định: *Bạn thực sự sai lầm!* Tôi tin đây cũng là câu trả lời mà bạn dành cho chính bạn khi bạn đi đến cuối cuộc hành trình.

Vậy câu hỏi đặt ra cho chúng ta: *“Niềm đam mê là gì?”*.

Xưa nay chúng ta cứ mãi phân biệt rạch ròi giữa hai cụm từ “làm việc” và “giải trí”, nhưng khi bạn sống với niềm đam mê của mình mỗi ngày, bạn sẽ không thể nào phân biệt được đâu là cái ranh giới ấy. Niềm đam mê sẽ trao cho bạn nguồn năng lượng vô tận. Bạn khổ sở với tật ngủ nướng trong cái chăn ấm áp vào buổi sáng trong mùa đông giá lạnh ư? Niềm đam mê sẽ khiến bạn bật dậy mà chính bạn cũng không biết vì sao. Khi được sống với niềm đam mê của mình, bạn sẽ không còn phải nói rằng “chán quá” hay “tôi phải làm việc” mà lúc này là cảm giác hạnh phúc tột đỉnh và bạn sẽ nói những từ đại loại như: “tôi được làm việc”, “tôi yêu nó”... Niềm đam mê sẽ giúp bạn vượt qua những lúc khó khăn nhất, sẽ giúp bạn trở thành con người phi thường khi bạn có thể làm việc cả ngày mà không biết đến mệt mỏi và thời gian.

Chắc hẳn bạn đã từng nghe đến cái tên Apple với những sản phẩm như máy vi tính, điện thoại di động iPhone, máy nghe nhạc Ipod, máy tính bảng Ipad, bộ phim “Câu chuyện đồ chơi” (Toy Story)... đằng sau những cái tên vang danh ấy đều có bóng dáng một người đàn ông - Steve Jobs.

Steve Jobs là một tỷ phú người Mỹ, người sáng lập ra Apple. Với niềm đam mê tột bậc đã khiến ông trở thành một thiên tài lỗi lạc, một trong những nhà sáng chế vĩ đại nhất ở thời đại chúng ta.

Sau đây là những giai thoại tuyệt vời về cuộc đời Steve Jobs - một huyền thoại trong lĩnh vực công nghệ. Năm 2005, khi được gop mặt tại lễ trao bằng tốt nghiệp của trường Đại học Stanford – viện đại học có diện tích lớn thứ hai trên thế giới, tọa lạc tại bang California, Hoa Kỳ – ông đã có bài phát biểu:

"Hôm nay tôi rất vinh dự được tham dự buổi lễ phát bằng tốt nghiệp tại một trường đại học danh giá hàng đầu thế giới. Bản thân tôi chưa bao giờ tốt nghiệp đại học. Thú thật thì đây là nơi gần tắm bằng tốt nghiệp nhất mà tôi từng đứng. Hôm nay tôi muốn kể với các bạn ba câu chuyện về cuộc đời tôi. Chỉ như vậy! Không có gì to tát cả, đơn giản chỉ là ba câu chuyện.

Câu chuyện đầu tiên là về việc kết nối các sự kiện

Tôi bỏ học nửa chừng ở trường Đại học Reed chỉ 6 tháng sau khi nhập học, nhưng sau đó tôi cũng ở lại khoảng 18 tháng nữa trước khi thực sự ra đi. Vậy tại sao tôi lại bỏ học?

Mọi thứ bắt đầu từ trước khi tôi chào đời. Mẹ ruột tôi là một cô nhân trẻ, chưa kết hôn, và bà đã quyết định gửi tôi cho người khác nuôi. Bà thực sự muốn tôi sẽ được nuôi dưỡng bởi những người có trình độ đại học, vì thế mọi thứ được sắp đặt để tôi trở thành con nuôi của một cặp vợ chồng luật sư. Thật không may, họ đã đổi ý vào phút cuối cùng khi tôi chào đời và họ chỉ

muốn nhận nuôi một bé gái thay vì tôi. Vì thế bố mẹ tôi bây giờ, khi đó cũng đang tìm con nuôi, đã nhận được một cuộc gọi lúc nửa đêm báo rằng: "Chúng tôi vừa có một bé trai, ông bà có muốn nhận không?". Bố mẹ tôi lúc đó đã trả lời: "Thật tuyệt vời!". Mẹ ruột tôi sau đó mới biết mẹ tôi chưa bao giờ tốt nghiệp đại học, còn bố tôi thậm chí chưa tốt nghiệp phổ thông. Bà từ chối không ký tên vào giấy cho con nuôi. Và bà chỉ nhượng bộ vài tháng sau đó, khi mà bố mẹ tôi hứa sau này sẽ cho tôi ăn học đại học đàng hoàng.

Và 17 năm sau, tôi cũng vào đại học. Nhưng tôi lại ngây thơ chọn một trường vốn kém không thua gì đại học Stanford, và toàn bộ số tiền dành dụm của cả đời lao động bố mẹ tôi, đều phải chi cho học phí của tôi. Sau sáu tháng, tôi chẳng thấy được ích lợi gì của việc học đại học. Tôi chẳng có một câu trả lời nào về việc tôi sẽ làm gì với cuộc đời của mình, và cũng không biết đại học sẽ giúp tôi trả lời câu hỏi đó như thế nào. Còn tôi thì vẫn ở đó tiêu tốn toàn bộ số tiền mà bố mẹ tôi đã phải dành dụm cả đời. Vì thế tôi quyết định bỏ học và tin rằng mọi thứ rồi sẽ ổn cả. Đó là thời gian khá đáng sợ, nhưng giờ nhìn lại thì đó là một trong những quyết định tuyệt vời nhất tôi từng làm. Thời gian bỏ học tôi không còn phải học những môn mình không thích và bắt đầu tham dự vào mọi điều hấp dẫn tôi.

Mọi chuyện không phải đều lâng mạn cả. Tôi không có phòng ký túc xá, tôi phải ngủ nhờ dưới sàn trong phòng của nhóm bạn, thu lượm vỏ chai nước ngọt để lấy 5 cent mua thức ăn, và đi bộ 7 dặm qua phố mỗi tối Chủ nhật để có một bữa cơm từ thiện ở đền Hare Krishna. Tôi rất thích những món ăn ở đó. Sau này, tôi mới biết được rằng những gì tôi đã trải qua khi cố gắng theo đuổi niềm đam mê của mình thực sự là vô giá. Tôi sẽ cho các bạn một ví dụ:

Trường ĐH Reed lúc bấy giờ có lẽ là trường dạy thư pháp tốt

nhất nước. Tất cả các quảng cáo, thông báo, hay nhãn mác trên các ngăn kệ đều được viết bằng thư pháp rất đẹp. Lúc này tôi đã nghỉ học, nên không nhất thiết phải theo các lớp học thông thường, và tôi tham dự vào một lớp thư pháp để học cách viết. Tôi học cách viết các chữ có nét ở chân, những biến đổi về khoảng cách giữa các nét chữ, học cách trình bày một bản in tuyệt đẹp. Đó là một nghệ thuật cổ điển, tinh tế, và lôi cuốn mà khoa học không thể nắm bắt được, và tôi thấy thật sự rất hấp dẫn.

Những thứ đó dường như chẳng có ý nghĩa thực tế gì cho cuộc sống của tôi. Nhưng 10 năm sau, khi tôi đang thiết kế chiếc máy tính Macintosh đầu tiên thì tôi chợt nhớ đến chúng. Và chúng tôi đã đem áp dụng tất cả vào chiếc Mac. Đó là chiếc máy tính đầu tiên có kiểu chữ rất đẹp. Nếu trước đây, tôi không tham dự vào lớp học đó, chiếc Mac sẽ không bao giờ có nhiều kiểu chữ lôi cuốn, hay các phông chữ đều đặn, hoàn hảo như bây giờ. Kể từ khi Windows sao chép các kiểu chữ đó của Mac thì không có một máy tính cá nhân nào không có những phông chữ đó. Giờ nhìn lại, nếu tôi không bỏ học và không tham dự vào lớp thư pháp đó thì tất cả các máy tính hiện tại có thể chẳng có được những kiểu chữ tuyệt vời như bây giờ. Tất nhiên, không thể kết nối các sự kiện đó khi tôi đang học đại học. Nhưng 10 năm sau thì mọi thứ đều rất rõ ràng.

Một lần nữa tôi muốn nói với các bạn rằng, chúng ta không thể kết nối các sự kiện – những việc bạn làm ở hiện tại - khi nhìn về phía trước, các bạn chỉ có thể kết nối chúng khi nhìn lại mà thôi. Vì thế, các bạn hãy tin tưởng rằng, theo một cách nào đó, mọi sự kiện sẽ nối kết với nhau trong tương lai của bạn. Bạn phải tin tưởng vào một điều gì đó: sự quyết tâm, mục tiêu cuộc đời, thuyết nhân quả hoặc bất cứ cái gì. Niềm tin này chưa bao giờ làm tôi thất vọng, và đó cũng chính là điều làm nên sự khác biệt của cuộc đời tôi.

Câu chuyện thứ hai là về tình yêu và mất mát

Tôi đã rất may mắn khi tìm thấy niềm đam mê của mình từ khi còn trẻ. Woz và tôi đã bắt đầu những trang đầu tiên cho lịch sử của Apple trong nhà xe của bố mẹ tôi khi tôi mới 20 tuổi. Chúng tôi đã làm việc rất chăm chỉ. Trong vòng 10 năm, từ chỗ chỉ có 2 người trong cái nhà xe bé nhỏ, Apple đã trưởng thành và phát triển thành một công ty trị giá 2 tỷ đô la Mỹ với hơn 4000 nhân viên. Trước đó một năm khi tôi bước sang tuổi 30, chúng tôi vừa ra mắt sản phẩm sáng tạo nhất – máy tính Macintosh, thì tôi bị sa thải. Chắc bạn tự hỏi sao tôi lại bị đuổi khỏi chính công ty mà tôi đã sáng lập đúng không?

Chuyện là thế này, khi Apple phát triển, chúng tôi đã thuê một người mà tôi đã cho rằng rất tài năng để điều hành công ty với tôi, và thời gian đầu thì mọi thứ đều diễn ra khá tốt. Nhưng sau đó, quan điểm của chúng tôi về tương lai bắt đầu khác nhau, thậm chí chúng tôi còn trở nên bất hòa. Hội đồng quản trị đã đứng về phía anh ta. Còn tôi, ở tuổi 30, tôi đã ra đi. Và ra đi một cách công khai. Tất cả công sức, tâm huyết mà tôi đánh đổi bằng tuổi trẻ của mình thế là biến mất, bị phá hủy hoàn toàn.

Tôi thực sự không biết phải làm gì trong vài tháng sau đó. Tôi cảm thấy rằng mình đã làm thất vọng các thế hệ đàn anh đi trước. Tôi đã đánh rơi “ngọn đuốc” khi nó đã được truyền đến tôi. Tôi đã gặp David Packard và Bob Noyce cố gắng xin lỗi vì đã làm hỏng mọi chuyện. Tôi đã thua một cách thảm bại và thậm chí, tôi còn nghĩ đến việc chạy trốn. Nhưng có một điều gì đó đang trỗi dậy trong tôi: “Tôi vẫn yêu những gì mình làm!”. Chuyện đảo lộn ở Apple không làm thay đổi điều đó tí nào cả. Tôi đã bị đẩy ra, nhưng tôi vẫn yêu chúng. Vì thế tôi quyết định làm lại. Và tôi quyết định làm lại từ đầu.

Lúc đó tôi đã không nhận ra rằng việc bị sa thải khỏi Apple hóa ra lại là điều tuyệt vời nhất có thể xảy ra với tôi. Gánh nặng của

vinh quang, được thay thế bằng cảm giác nhẹ nhàng khi bắt đầu lại từ đầu. Tôi cảm thấy được tự do để bước vào một trong những giai đoạn sáng tạo nhất trong cuộc đời mình.

Trong khoảng 5 năm sau đó, tôi đã bắt đầu xây dựng công ty NeXT và một công ty khác tên là Pixar, và tôi đã yêu một người phụ nữ tuyệt vời, người sau này trở thành bạn đời của tôi. Công ty Pixar cho ra đời bộ phim hoạt hình đầu tiên trên thế giới được làm từ máy vi tính, «Câu chuyện đồ chơi» – “Toy Story”, và hiện nay là xưởng phim hoạt hình thành công nhất thế giới. Trong một sự kiện đáng chú ý, Apple đã mua lại NeXT, tôi trở về với Apple, công nghệ mà chúng tôi phát triển ở NeXT chính là mấu chốt cho sự phục hưng hiện tại của Apple. Và Laurence với tôi cũng có một gia đình thật hạnh phúc bên nhau.

Tôi chắc chắn một điều rằng tất cả những điều kì diệu đó sẽ chẳng bao giờ xảy ra nếu tôi không bị sa thải khỏi Apple. Đó là một vị thuốc dǎng kinh khủng, nhưng tôi tin bệnh nhân phải cẩn đến nó.

Đôi khi cuộc đời dường như giáng một cục gạch vào đầu bạn. Nhưng đừng bao giờ mất niềm tin. Tôi tin chắc chắn rằng, điều duy nhất tiếp sức mạnh giúp tôi tiếp tục bước đi, đó là: “Tôi yêu những thứ tôi làm!”. Các bạn phải tìm ra được những điều các bạn yêu. Điều đó luôn đúng cho công việc và cho cả người thân yêu của bạn. Công việc sẽ chiếm phần lớn cuộc đời bạn và cách duy nhất để bạn thực sự hạnh phúc là: Hãy làm những điều bạn tin là vĩ đại. Và cách duy nhất để làm được những điều vĩ đại là yêu những công việc bạn làm. Nếu các bạn chưa tìm thấy nó, hãy tiếp tục tìm kiếm, đừng bao giờ bỏ cuộc. Bằng nhiệt huyết trái tim mình, bạn sẽ biết ngay khi bạn tìm thấy nó. Và cũng giống như bất kỳ mối quan hệ thân thiết nào, nó càng lúc tuyệt vời hơn theo thời gian. Vì vậy, hãy tìm kiếm, đừng từ bỏ.

Câu chuyện thứ ba là về cái chết

Khi 17 tuổi, tôi đã đọc được một câu châm ngôn đại loại như sau: "Nếu bạn sống mỗi ngày đều như ngày cuối cùng của cuộc đời mình. Một ngày nào đó, bạn chắc chắn sẽ đúng". Nó đã để lại ấn tượng sâu sắc trong tôi. Và kể từ đó, trong suốt 33 năm qua, tôi luôn nhìn vào gương mỗi buổi sáng và tự hỏi mình rằng: "Nếu hôm nay là ngày cuối cùng của đời mình, liệu tôi có muốn làm những điều tôi sẽ làm hôm nay không?". Nếu từng ngày trôi qua, câu trả lời vẫn là "không" thì tôi biết, tôi cần phải thay đổi điều gì đó.

Suy nghĩ rằng mình sắp chết chính là điều vô cùng quan trọng giúp tôi tạo ra những cơ hội lớn cho cuộc đời mình. Bởi vì tất cả mọi thứ - kì vọng từ người khác, niềm tự hào, và tất cả nỗi lo sợ, xấu hổ khi thất bại, tất cả chúng sẽ biến mất khi bạn phải đổi mới với cái chết. Khi đó, chỉ còn lại những điều thực sự quan trọng. Suy nghĩ rằng mình sắp chết, cách tốt nhất mà tôi biết, để tránh xa những cạm bẫy suy nghĩ rằng, mình có gì đó để mất. Bạn đã hoàn toàn trơ trọi, tự do rồi. Thế thì, chẳng có lý do gì, để bạn không đi theo mách bảo của trái tim mình.

Khoảng một năm trước, tôi đã bị chẩn đoán là mắc bệnh ung thư. Tôi có một cuộc khám nội soi vào lúc 7:30 buổi sáng và kết quả chụp cho thấy một khối u trong tuyến tụy của tôi. Thậm chí tôi chẳng biết tuyến tụy là cái gì. Các bác sĩ bảo rằng, nó gần như là một dạng của ung thư độc vô phương cứu chữa, và tôi nên chuẩn bị tinh thần mình chỉ sống được từ 3 đến 6 tháng nữa thôi. Bác sĩ khuyên tôi về nhà và sắp xếp lại các công việc của mình, tức là bác sĩ muốn nói: "Hãy chuẩn bị cho cái chết". Điều đó có nghĩa, hãy về và sử dụng mấy tháng còn lại để nói với các con bạn những gì mà bạn dự định sẽ nói với chúng trong khoảng mười năm tới. Hãy cố gắng thu xếp để gia đình bạn có thể chấp nhận điều này một cách dễ dàng hơn. Hãy nói lời vĩnh biệt.

Cả ngày hôm đó, tôi sống với lời chuẩn đoán bệnh của bác sĩ. Tối đó, người ta tiến hành nội soi, họ đút một cái ống qua cổ họng tôi, luồn sâu xuống dạ dày, sâu xuống ruột, ấn một cái kim vào trong tuyến tụy của tôi và lấy ra vài mẫu tế bào của khối u. Khi đó tôi đã bị gây mê, nhưng vợ tôi có mặt lúc đó đã kể với tôi khi các bác sĩ phân tích tế bào đó dưới kính hiển vi, họ đã bật khóc khi phát hiện ra rằng đây là một trường hợp ung thư tuyến tụy hiểm hóc có thể chữa được bằng cách phẫu thuật. Tôi đã được phẫu thuật và thật biết ơn, bây giờ tôi đã khỏe lại.

Đấy là lần gần nhất, khi tôi phải đối mặt với cái chết và tôi hy vọng đấy là lần duy nhất. Trải qua khoảnh khắc cận kề cái chết ấy, tôi có thể nói với các bạn cảm nhận của tôi một cách chắc chắn hơn là khi tôi nói với bạn về cái chết với một khái niệm mang đầy vẻ triết lý. Không ai muốn chết. Thậm chí người muốn được lên thiên đường cũng không muốn chết để được lên đó. Và cái chết là cái đích mà tất cả chúng ta đều phải đến. Không ai trong chúng ta thoát khỏi nó. Và nó cần phải thế, bởi lẽ cái chết chính là sáng tạo tuyệt vời nhất của cuộc sống. Đó chính là tác nhân thay đổi cuộc sống. Nó loại đi cái cũ và mở đường cho cái mới. Ngay lúc này, cái mới chính là các bạn - những người trẻ tuổi, nhưng một ngày nào đó sẽ không xa nữa, khi các bạn tốt nghiệp, rồi trở nên già đi, và sẽ bị loại bỏ.

Xin lỗi vì có vẻ như tôi hơi quá xúc động. Nhưng điều đó là sự thật.

Thời gian của các bạn có hạn, vì thế đừng lãng phí để sống cho một cuộc đời ai đó. Đừng tự nhốt mình trong những giáo điều điều nào hay sống bằng suy nghĩ của người khác. Đừng để quan điểm của người khác lấn át tiếng nói trái tim của bạn.

Điều quan trọng nhất, hãy dũng cảm đi theo sự mách bảo của trái tim và trực giác của mình. Bằng cách nào đó, chúng biết rõ điều bạn thực sự muốn trở thành. Mọi điều khác chỉ là thứ yếu.

Khi tôi còn trẻ, có một tuyển tập tuyệt vời được xuất bản với cái tên: "Cẩm nang thế giới" (The Whole Earth Catalog). Cuốn sách này giống như "kinh thánh" của thế hệ chúng tôi. Người sáng tạo ra cuốn sách này là Stewart Brand, một nghiên cứu sinh ở Menlo Park, cách đây không xa. Anh ta đã tạo ra nó bằng cảm giác đầy tính thi sĩ của mình. Thời điểm đó là vào cuối thập kỷ 60, trước khi có máy tính cá nhân và máy tính xách tay ra đời. Tất cả cuốn sách được đánh bằng máy chữ, cắt bằng kéo và bằng máy chụp ảnh. Nó giống như một Google trên giấy, 35 năm trước khi có trang Google. Nó thực sự mang tính duy tâm, được tạo ra từ những công cụ tinh xảo và những ý tưởng vĩ đại.

Stewart và các đồng sự của ông đã xuất bản một số tập của Cẩm nang toàn thế giới và khi nó hoàn thành, họ xuất bản tập cuối cùng. Thời gian đó vào khoảng giữa những năm 70 và tôi chỉ bằng tuổi các bạn bây giờ. Ở trang bìa sau của tập sách cuối cùng, có bức ảnh một con đường vùng nông thôn trong ánh bình minh, điều mà bạn có thể tìm thấy sự an bình nếu bạn là người ưa thích phiêu lưu. Bên dưới tấm ảnh có dòng chữ: "Hãy luôn khao khát. Hãy cứ dại khờ". Đó là thông điệp tạm biệt của họ khi kết thúc bộ sách.

"Hãy luôn khao khát. Hãy cứ dại khờ". Và tôi luôn cầu chúc điều đó cho chính mình. Ngày hôm nay, các bạn đã tốt nghiệp và chuẩn bị bước vào con đường mới, tôi cầu chúc điều đó cho các bạn.

"Hãy luôn khao khát. Hãy cứ dại khờ".

Cảm ơn các bạn rất nhiều!

Steve Jobs"

Qua bài phát biểu của Steve Jobs về cuộc đời mình, tôi và bạn đều không thể phủ nhận rằng, chính niềm đam mê tột bậc trong công việc và tình yêu ông dành cho nó đã tạo nên thành công vang dội

của ông. *Còn bạn thì sao – khi đang đứng trước ngưỡng cửa đại học và chọn ngành học cho chính bạn?*

Để tôi kể thêm bạn nghe về một người, đó chính là cô giáo dạy tiếng Anh của tôi – Nguyễn Ngọc Bích Dung. Không biết từ bao giờ ước mơ trở thành một giáo viên đã hiện hữu trong cô, với cô không có gì hạnh phúc hơn khi được dạy học. Niềm đam mê dạy học đã giúp cô trở thành “chủ nhân” của trường Captain Bear, với số lượng học viên tính đến khi tôi viết những dòng chữ này (ngày 7 tháng 2 năm 2012) và cô ở cái tuổi 33 là trên 500, với thu nhập trên 150 triệu mỗi tháng. Tôi dám tin rằng chính con người sống với niềm đam mê này, ít nhất sẽ làm xấu hổ những người có suy nghĩ đại loại như bố của em gái trong xã tôi: “*Mày thích chỉ ba cái ngành đó vậy. Ba cái ngành đó mày học xong ra làm được tháng bao nhiêu? Liệu có đủ nuôi cái thân mày không? Giáo viên gì chứ, suốt ngày chỉ biết quanh quẩn bên mấy đứa con nít!. Mày thử nghĩ người ta giàu bằng nghề bác sĩ, kĩ sư chứ có ai giàu mà bằng nghề giáo viên đâu hả?*”.

Ngày đầu tiên bước vào lớp học của cô, tôi vẫn giữ nguyên định kiến ban đầu rằng: “Gia đình cô thuộc loại phong kiến và dĩ nhiên rất khó tính”. Thành thật tôi chẳng ưa điều đó tí nào, tôi vốn dĩ là người thích tự do và rất ghét giáo điều. Khi bước vào lớp học của cô, tôi cảm nhận một không khí thật nghiêm túc đến lạ thường. Tất cả mọi người xung quanh cô đều không khác gì mấy. Từ bố cô, mẹ cô, đến người trong nhà, tôi thầm nghĩ họ giống như “địa chủ” thời phong kiến đang nhìn tôi và học viên khác từ cách đi đứng đến cách nói chuyện, từ đôi dép đến đầu tóc... Dĩ nhiên sẽ không có gì ngạc nhiên nếu có một học viên trong lớp bị đuổi ra hay bị phạt vì lõi mồm văng tục hay có một lỗi khá nhỏ gì đó về phép lịch sự – một điều được cho khá bình thường và dễ bỏ qua ở những trung tâm ngoại ngữ đang chạy theo lợi nhuận bên ngoài. Nhưng vì tôi nghe từ một người bạn rằng cô dạy rất giỏi, mà có lẽ quan trọng hơn vì

tôi tò mò và muốn tìm hiểu xem: “Bà này là cái quái gì thế?” khi đọc bảng quy định với dòng chữ “Nếu không tuân thủ vui lòng đừng đăng kí vì bên ngoài còn có nhiều trung tâm ngoại ngữ khác” được in đậm và dày đặc.

Tất cả những điều đó đều hướng tôi đến với một suy nghĩ mặc định, chắc mọi thứ cô có bây giờ là do bố mẹ cô sắp đặt cả. Nhưng điều làm tôi cứ băn khoăn và hiếu kì vì tôi nhìn lên tấm bảng in logo của trường và bên dưới tấm bảng là dòng chữ thật to “live with passion” – sống với niềm đam mê. Sự hiếu kì và tính tò mò làm tôi không thể cưỡng lại được khi mỗi ngày tôi cứ thấy sự mâu thuẫn về cô cứ nổi lên. Cuối cùng tôi đã tìm cách: “Buộc cô phải chia sẻ mọi thứ với tôi” để thỏa mãn sự tò mò của tôi. Còn bây giờ như bạn thấy đấy, có vẻ như tôi đã thành công và bạn sẽ có thêm một câu chuyện thú vị để nghe và học hỏi.

Cô từng là một cô bé ngoan ngoãn và rất biết nghe lời khi là một đứa trẻ. Cho đến khi đứng trước ngưỡng cửa đại học, mọi thứ đã trở nên khó khăn hơn khi cô quyết định làm theo điều trái tim cô mách bảo và sống cuộc sống của riêng mình. Bố mẹ luôn muốn cô trở thành một doanh nhân thành đạt trong tương lai, và họ bắt buộc cô phải thi Đại học Kinh tế, trong khi cô có ước mơ trở thành một giáo viên và cô muốn thi vào khoa Anh của trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn. Cuối cùng cô đã làm cho bố mẹ thất vọng khi không làm theo lời khuyên của họ. Điều đó với cô thật không dễ dàng chút nào.

Và sau đó, hãy để cô tôi kể tiếp bạn nhé...

“Cách đây 10 năm, Papa trong những lúc đi uống trà với bạn bè, thì hay khoe với bạn bè rằng Papa có đứa con gái, đậu đại học, đang học khoa tiếng Anh trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn. Thế là “tiếng lành đồn

xa", mà cũng không xa lắm, đến cách nhà Captain Bear vài... căn, có 1 gia đình, có 1 đứa con gái, mới vào lớp 6, và em họ nó cũng vào lớp 6, gia đình này mới bắt đầu ngỏ ý mời Captain Bear ghé dạy kèm cho 2 đứa này. Thế là có 2 học trò đầu tiên bắt đầu từ đây.

Ngày đầu tiên đi tới nhà người ta dạy, cảm giác thế nào nhỉ? Chẳng run chút nào, mà thấy rất tự tin, thấy mình oai dě sơ. Ngay lúc đó lại còn nghĩ "I was born to be a teacher" – Mình được sinh ra để làm giáo viên mà.

Tháng lương đầu tiên, cầm 250 ngàn trên tay mà vui khiếp! Về nhà, đưa cho mẹ hết. Mẹ cho lại... 20 ngàn, đi mua ổ bánh bông lan về... ăn mừng... hehe.

Rồi bạn của anh lớn đến chơi dẫn theo 2 đứa con, người vợ hỏi thăm "Út Dung giờ làm gì?". Mẹ sẵn dịp, khoe luôn "Đang học khoa Anh trường Đại học... và đang đi dạy kèm". Thế là Captain Bear lại được mời đến nhà để dạy cho đứa con lớn học lớp 5 của 2 anh chị này. Nhớ rất rõ con bé rất xinh, nhưng gặp Captain Bear, nó nói "Con tưởng cô dạy môn văn hóa, ai dè cô dạy Anh văn, con không thích Anh văn". Shock thiệt! "Ù, để ta cho ngươi biết tay, rồi ngươi sẽ ghiền môn này cho coi!". Và... nó ghiền thiệt!

Vậy là có 3 đứa học trò! Nổi tiếng từ đó.

Nhớ mãi sự hanh diện này, vào lớp, khoe chí chóe.

Rồi dạy "chất lượng cao", nên "hữu xạ tự nhiên hương" + cứ người này đồn người kia, dần dần cũng được mười mấy, 20 đứa.

Đến khi là sinh viên năm thứ 4 thì không thể cứ đến từng nhà dạy được nữa, vì phải tiết kiệm sức để học bài, nên dành giải thích với phụ huynh và để phụ huynh chọn lựa: hoặc đưa "trẻ" đến nhà cô và học tại nhà cô, hoặc là "ta chia tay nhau từ đây"

vì.. sức cô... có hạn. Đương nhiên phụ huynh chọn phương án 1, vì... tìm đâu ra cô giáo dạy giỏi hơn cô này... hehe...

Captain Bear School bắt đầu từ cái bàn ăn tiệc, à chưa, bắt đầu từ cái bàn kiếng ở phòng khách thì đúng hơn, rồi học sinh đông hơn, mua thêm 2 cái bàn tròn ăn tiệc, rồi lại mua thêm 2 cái nữa..

Tốt nghiệp tháng 11 năm 2004, giai đoạn này là giai đoạn stress nhất.

Trước đó, tháng 6, Captain Bear đã được nhận vào làm thư ký ở một công ty may gia công. Sau 2 tháng làm trong một công ty "gia đình trị" thế này, Captain Bear đã thấy mình chẳng có tương lai gì + kiểu làm việc thật buồn cười, nên sau một lần "không thể cười nổi", Captain Bear đã khóc sướt mướt, khóc ướt cả hai tay áo khi đứng trên xe buýt, cứ chùi vào tay này, rồi tay kia. Quyết định: Nghỉ!

Vì sự kiện này mà Captain Bear đã bị mang tiếng là "bỏ cửa chạy lấy người" vì theo lẽ thường thì phải "cố mà làm thêm", chứ mới shock mà nghĩ là "người không có ý chí".

Còn Captain Bear thì nghĩ "miễn cưỡng không hạnh phúc" nên có cố cũng chẳng được gì, thà dứt khoát còn hơn.

Sau đó, apply (Nộp đơn) vào nhiều trường (ILA, Clever Learn, Quốc Tế Mỹ, Sư Phạm Kỹ Thuật...), có trường không thấy gọi, có trường gọi, phỏng vấn cũng nhiều lần nhưng... rớt.

Về nhà... cũng buồn, cũng thắc mắc... nhưng vẫn cứ "tự tin" và tự nhủ "ai không chọn mình là thất bại lớn của họ". Cho nên sau này, nhiều lần nghĩ lại, cứ thầm cảm ơn những chỗ đó đã không gọi mình vì nếu không, đến giờ này, mình không thể làm HIỆU TRƯỞNG CAPTAIN BEAR được rồi... hehe...

Nhớ nhất là lần phỏng vấn ở trường Sư Phạm Kỹ Thuật.

Vòng cuối cùng, ai đó đã hỏi mình "Cô giáo bé thế, liệu có quản được sinh viên không?". Lúc đó tính trả lời "Dạ, xin lỗi, nhưng em xin vào làm giáo viên, chứ không phải xin vào làm... bảo vệ". Nhưng thôi, trả lời vậy, shock lắm.

Rồi hình như khoảng tháng 7, được nhận vào làm giáo viên chính thức của trường Trung Học Quốc Tế Á Châu, dạy được đúng một buổi, cũng thấy không thể nào tiếp tục dạy những đứa lầm tiền, chẳng biết lễ nghĩa là gì, thà dạy cho những đứa trẻ "mặt mày lấm lem" còn hơn. Thế nên: quyết định nghỉ tiếp! Điều này lại làm cho mọi người xung quanh, gia đình, bạn bè khẳng định Captain Bear thuộc tuýp "bỏ của chạy lấy người" tiếp tục.

Ôi! Cảm giác bị người khác nghĩ mình như vậy thật đau lòng. Trong lúc bạn bè mình đã ổn định việc làm thì mình vẫn còn "lóng bông". Mặc dù việc dạy ở nhà đủ nuôi Captain Bear, nhưng mà... ai cũng đi làm... còn mình thì ở nhà dạy thì... chẳng giống ai...

Thế nên... chuyện này cũng dằn vặt Captain Bear lắm! Vì trong mắt mọi người, Captain Bear dạy học ở nhà là một cách trốn chạy cho việc "không tìm được việc làm".

Trong giai đoạn cũng khá là stress đó, tháng 8 năm 2004, nhận được công việc dịch phim cho giám đốc công ty Indochina. Một tuần nộp bản dịch rồi mà vẫn chưa thấy người ta gọi, trả tiền. Captain Bear gọi lại và được thư ký của ông này nói "lên nhận tiền". Khi lên đến nơi, Captain Bear chỉ nhận được bao thư tiền từ người thư ký này và không một lời gì khác.

Khoảnh khắc này Captain Bear đau khổ dữ dội với suy nghĩ "ít ra thì cũng cho mình lời bình về bản dịch của mình chứ, hay là mình dịch không hay, hay là những gì mình học ở trường, điểm số chẳng đúng với thực lực của mình?".

Sự tự tin vốn có đã tiêu tan và Captain Bear cầm tiền trên tay nhưng tim nặng trĩu. Cảm giác khó thở như đang ở dưới địa ngục vậy.

Rồi khi Captain Bear một chân bước vào thang máy, một chân ở ngoài thang máy, thì người thư ký kia chạy với theo và nói "Sếp anh muốn nói chuyện với em". Captain Bear quay lại và ông sếp nói: "Bản dịch của bạn hay nhất trong các ứng cử viên. Hy vọng sau này sẽ được cộng tác tiếp!".

Ôi... câu nói của ông này làm Captain Bear như bay bổng. Ngồi trên xe buýt gọi về cho mẹ mà nói không ngớt "bản dịch của con hay, người ta rất thích". Có ai hiểu được cảm giác của Captain Bear lúc đó nhỉ. Đã lấy lại được tự tin rồi!! Và thế với lòng sẽ không cho ai lấy mất nó!!! Có người nhận ra năng lực của mình thì còn gì bằng nhỉ.

Rồi tháng 2/2005, chính thức đi làm ở khách sạn New World, vẫn cứ ban ngày đi làm, ban đêm về dạy. Tháng lương đầu tiên, đã xin ba mẹ mua 10 cái ghế, kiểu mà sinh viên hay ngồi, có luôn cả bàn, mỗi đứa một cái. Nhớ rõ, lúc đó là ngày 15 tháng 2 năm 2005, Captain Bear làm việc ở bộ phận Reservation, lương tháng hơn 3 triệu. Năm đó, mới tốt nghiệp mà lương vậy là cũng khá "ngon" rồi. Ba mẹ lúc đó rất thích Captain Bear làm việc ở khách sạn "mặc đồ vest, đi làm như người ta", nên nghĩ "thôi kê, mua cho con nó vui, nó đi làm, rồi cũng sẽ thích nghi với công việc và việc dạy học này, cũng có bến đỗ, sau này, nó bỏ thì ghế này bán lại cũng được".

Chà! Nhưng ba mẹ đâu biết, Captain Bear đã vẽ sẵn kế hoạch trong đầu mình rồi. Ai cũng nghĩ, làm việc ở khách sạn là việc tay phải và việc dạy kèm chỉ là "nghề tay trái" mà thôi. Nhưng chỉ có Captain Bear mới biết Captain Bear cần gì. Captain Bear nghĩ sẽ lấy tiền lương để mua cái này cái nọ cho lớp học của

mình. Đến khi nào khá ổn thì sẽ nghỉ làm, chỉ ở nhà để làm "bà đồ" mà thôi.

Rồi mới làm được 6 tháng, nghe tin bên khách sạn Park Hyatt tuyển "thư ký cho phòng Sales, làm việc cho Mrs. Aaishah, Director of Sales and Marketing – Giám đốc bán hàng kiêm tiếp thị, với mức lương gấp đôi. Captain Bear, do luôn tự tin với khả năng của mình, và nghĩ "cơ hội chỉ đến một lần", nếu "cờ" đến tay mà không phất thì biết bao giờ cơ hội mới đến nữa. Nên dù được cảnh báo "bên đó công việc nặng lắm" và ba mẹ cũng khuyên "mới quen việc ở đây, con lại nhảy qua kia nữa, bắt đầu lại từ đầu, phiêu lưu quá, ít ra con cũng phải đợi 1 năm, 2 năm, kinh nghiệm nhiều đã, rồi hãy chuyển chỗ. Với lại, lương gấp đôi, chắc công việc cũng gấp 10". Vậy mà Captain Bear luôn "listen to my heart". Công việc áp lực gấp 10 cũng chẳng sao, nhưng vì... lương gấp đôi có thể phụ gia đình, có thể mua sắm đồ cho lớp học, và còn có môi trường giao tiếp bằng tiếng Anh nữa. Quyết định xin vào vị trí đó cái rụp! Lúc đó là tháng 8 năm 2005.

Một năm làm ở Park Hyatt với biết bao thăng trầm. Áp lực ở công ty bao nhiêu, thì chỉ cần về đến nhà, nghe tiếng mấy baby bears chào mình là... xem như được uống thuốc tiên, chẳng hiểu sức đâu mà càng dạy thì càng hăng.

Thời gian đó, sáng 5h Captain Bear dậy, 5h30 ra xe buýt, 6h30 lên đến khách sạn. Ăn sáng tại khách sạn, rồi bắt đầu vào làm lúc 7h. Thật ra, đến 8h30 mọi người ở phòng Sales mới làm, nhưng vì đã giao kèo với bà sếp ngay từ đầu là "tui chỉ có thể vào sớm, chứ không về trễ được", bà sếp cũng nice, thấy Captain Bear làm việc chăm chỉ, có những sáng bắt thính linh she xuất hiện, đã thấy Captain Bear chuẩn bị sẵn báo cáo, nên she rất hài lòng. Nên cứ 5h30 hoặc trễ lắm là 6h, Captain Bear đã có thể về. Ngồi xe buýt về đến nhà là 7h. Dạy đến 9h45. Giai đoạn đó, bạn Daisy

đã nói với Captain Bear thế này “Dung mở luôn tiệm Internet ban đêm nữa là xem như làm việc 24/24”. Haha...

Có “sức trâu”, à không, sức “gấu” như vậy là nhờ ngọn lửa “Captain Bear School” luôn cháy âm ỉ trong người Captain Bear, mới làm được ấy chứ!

Rồi làm được một năm ở đó, số học viên là đã lên đến 100. Quyết định nghỉ làm để dưỡng sức, đồng thời... nhận ra môi trường “đấu đá” không thích hợp với Captain Bear, Captain Bear sinh ra là để dạy học, là để làm... hiệu trưởng thôi!

Có một chị, không hiểu sao ban đầu rất nice với mình, rồi... dần dần lại có những phản ứng “tự vệ” trước mình nữa chứ, mặc dù mình chỉ là thư ký rất đỗi bình thường và không có khả năng gây hại cho chị ấy.

Thôi thì cũng khó biết được trong đầu người ta nghĩ gì. Captain Bear nghĩ kỹ thì... chắc chỉ tại... mình... giỏi... tiếng Anh thôi hehe...

Captain Bear nhớ rất rõ, lúc ba mặt một lời với sếp, Captain Bear có dùng một câu ví von là “người say không bao giờ nhận mình say”, ý nói chị đó sai, nhưng lại không nhận mình sai, mà lại đổ lỗi cho Captain Bear, thế nhưng, chị này không hiểu ý nghĩa sâu xa của câu tiếng Anh đó, mà lại nói với Mrs. Aaishah rằng “tôi không say”. Hehe... Bà sếp và Captain Bear phải bật cười vì khả năng “ngoại ngữ” của chị này. Bà sếp phải giải thích “không phải, không phải...”.

Captain Bear đi làm, nhưng trong đầu luôn nghĩ “cái gì đúng thì làm, cái gì sai thì... dù là sếp cũng đừng hòng bắt nạt Captain Bear. Nghỉ thì tìm chỗ khác, Captain Bear có năng lực mà.

Thế nên, khi chị này “dám” lớn tiếng với Captain Bear trong điện thoại, Captain Bear đã để máy xuống bàn, cốc thèm nghe và làm chị này “nổi điên”.

Mà đâu phải chỉ có chị này, ông sếp người Việt kia cũng vậy. Captain Bear đã quát vào điện thoại và nói “đừng có raise your voice kiểu đó”- đừng có quát lên kiểu đó - rồi cúp máy cái rụp. Captain Bear chắc chắn là điện tiết lên rồi, nhưng đâu dây bên kia còn điện hơn. Sếp mà bị nhân viên làm vậy thì không điện không được! Nhưng ai biểu sếp mà không hành xử như sếp + ai biểu... Captain Bear là Captain Bear làm chi.

Đương nhiên sau chuyện này, Captain Bear bị gọi vào phòng “làm việc”. Ai vào phòng này, đi ra cũng khóc. Nhưng rất tiếc!!! Người này đã gấp phải “cao thủ là Captain Bear”, người này nói một câu bằng tiếng Anh, Captain Bear đáp lě... khoảng 10 câu bằng tiếng Anh. Từ khi vụ này xảy ra, he đã biết Captain Bear “nhỏ nhưng có võ”, nên mỗi khi nhò việc gì, he rất nice, hết còng bắt nạt Captain Bear nữa và lúc nào cũng có hai chữ “thank you”.

Có câu “người ta bắt nạt bạn lần thứ nhất là do lỗi của người ta (tức là người ta là người xấu). Nếu bạn để cho người ta bắt nạt bạn lần thứ hai, là do lỗi của bạn (vì bạn không biết cách phản công).

Vậy đó, sau một năm làm việc ở khách sạn Park Hyatt, ngày 5 tháng 9 năm 2006 Captain Bear đã nộp đơn xin nghỉ với lý do có công việc riêng. Chọn ngày này nộp đơn cho nó có mốc lịch sử “ngày toàn dân đưa trẻ đến trường”.

Những đoạn hội thoại rất thú vị cô chia sẻ với tôi, bạn xem nhé:

“Tháng 4 Năm 2004:

Captain Bear sắp tốt nghiệp đại học

Captain Bear: Thưa thầy, con rất thích đi dạy, tốt nghiệp xong con sẽ đi dạy, làm cô giáo thầy à.

Thầy của Bear: Umm... Thôi, đừng đi dạy con à, lương giáo viên 3 cọc 3 đồng, con theo không nổi đâu.

Tháng 11 Năm 2005:

Captain Bear: Thưa thầy, con đi làm rồi, nhưng ban ngày đi làm, ban đêm con vẫn duy trì lớp dạy bình thường, con yêu việc dạy học của con, thầy à.

Thầy của Bear: Umm... Con nên giữ gìn sức khỏe, đi làm mệt rồi còn dạy nữa, sẽ mất sức đấy.

Tháng 11 Năm 2006:

Captain Bear: Thưa thầy, con đã xin nghỉ làm. Con sẽ tập trung cho việc dạy học và bành trướng lớp học của con.

Thầy của Bear: Trời! Sao con quyết định nồng nỗi thế! Sao không hỏi thầy trước, thầy sẽ cho con lời khuyên. Thời buổi này kiếm việc làm lương cao như con khó lắm. Con có mà lại bỏ. Thật là...

Tháng 11 Năm 2007:

Captain Bear: Thưa Thầy, năm trước con nghỉ làm và số học sinh lúc đó là 100, bây giờ là 200 ạ.

Thầy của Bear: Thầy nghĩ con đã quyết định đúng. Chúc mừng con..."

...

Năm 2004:

Captain Bear: Mai mốt Dung sẽ thiết kế lớp học thật "pro", bàn ghế kiểu của sinh viên ngồi nè, loại bàn **một** người ngồi ấy, để tụi nhỏ khỏi phải chen nhau, rồi phải mua máy chiếu nữa, như vậy giảng bài sẽ hay hơn và khi có máy chiếu, phải tập cho tụi nhóc thuyết trình nữa...

Một người bạn của Bear: THÔI ĐI BÀ!!!

Năm 2006:

Người bạn đó đã ghé, và thấy những gì Bear đã mơ, giờ thành sự thật. Người bạn đó chỉ cười và lắc đầu. Có lẽ người đó nghĩ “Bà” đã làm được những gì “Bà” mơ.

Năm 2005:

Bear tình cờ nghe được bố mẹ nói chuyện:

Bà: Anh vẫn thích con gái mình mặc đồ vest, đi làm cho công ty nước ngoài. Việc dạy học ở nhà này cũng có bên được đâu. Mà bây giờ lại còn tính mua bàn ghế kiểu sinh viên đại học nữa chứ.

Mẹ: Em cũng vậy, nhưng thôi anh à, thì con nó thích làm gì thì cứ cho nó làm. Mai mốt nó cũng chán à!

Năm 2006:

Bà: Con nó lại muốn mua máy chiếu, em thấy sao?

Mẹ: Thì em cũng nói: lúc trước, con đi học thêm, cô giáo con cũng giàu, mà có ai xài máy chiếu đâu. Nhưng con bảo dạy như vậy hay hơn. Thôi kệ, con gái mình lớn rồi. Cứ để cho con làm những gì con thích xem sao.

Năm 2007:

Bà: Con gái mình giỏi, em há. Anh đi ra đường ai cũng nói: Anh có đứa con gái dạy giỏi nè.

Mẹ: Con em sanh, em biết mà...

Năm 2011:

Số học sinh ở Captain Bear School đã là 500!".

Giờ đây, cô là một giáo viên thành công và đang trên bước đường chinh phục giấc mơ của mình. Điều quan trọng nhất, cô có một cuộc sống rất hạnh phúc khi mỗi ngày được sống với niềm đam mê của mình.

Dù niềm đam mê của bạn là gì? Dù mọi người xung quanh bạn đã và đang nghĩ về nó thậm tệ như thế nào? Đừng bao giờ từ bỏ, hãy lắng nghe trái tim của bạn và hãy theo đuổi nó đến cùng. Thực tế thì đó chính là mẫu số chung, là bí quyết thành công của những người thành công trên thế giới.

DONAL TRUMP – tỷ phú thế giới, người được xem như hình tượng doanh nhân thành công tiêu biểu của nước Mỹ.

“Tôi say mê công việc đến mức đã làm việc như không thể làm tốt hơn, và cảm giác đó thật tuyệt vời. Thậm chí có những đêm tôi không tài nào chợp mắt được, chỉ muốn bật dậy và đi làm ngay”.

“Nếu thực sự muốn làm điều gì đó lớn lao trong cuộc sống, bạn phải có niềm đam mê và lòng nhiệt huyết phi thường. Để thành công trong bất cứ công việc gì cũng cần phải có niềm đam mê”.

“Đam mê quan trọng hơn cả trí thông minh và tài năng”.

ADAM KHOO – là nhà doanh nghiệp người Singapore, tác giả của nhiều cuốn sách bán chạy nhất và là một trong những chuyên gia đào tạo xuất sắc nhất.

“Mặc dù ngày nay tôi có thể dư dả tiền bạc sống suốt đời mà không phải làm thêm một ngày nào nữa, tôi vẫn làm việc ngày đêm cho công ty của mình, vẫn diễn thuyết và viết sách với tất cả lòng nhiệt tình và niềm đam mê như thuở ban đầu. Đơn giản thôi, đối với tôi những công việc đó chính là niềm vui vô tận”.

“Trừ khi bạn làm việc mình yêu thích, bạn sẽ không bao giờ trở nên giàu có”.

NGÔ BẢO CHÂU – Người Việt Nam đầu tiên nhận giải Fields Toán học (được mệnh danh như giải Nobel Toán học), và anh cũng là

người Việt Nam đầu tiên giành 2 huy chương vàng Olympic Toán quốc tế.

"Muốn giỏi chúng ta phải có niềm đam mê. Trong thời gian từ năm 2003 đến năm 2004, tôi đã từng gặp khó khăn, thậm chí là có thể bỏ dở công việc nghiên cứu toán học. Tuy nhiên khi được các thầy giáo của mình ở Pháp cho những lời khuyên bổ ích, tôi đã quyết định gắn bó cuộc đời mình với toán học. Niềm đam mê cùng với sự kiên trì, tự tin trước mọi vấn đề sẽ giúp bạn thành công".

...

Bạn thấy đấy, những người thành công đều luôn sống với niềm đam mê của mình và danh sách ấy vẫn cứ kéo dài mãi. Còn bây giờ bạn nghĩ như thế nào nếu bạn đam mê về âm nhạc, và bạn có đầy đủ các yếu tố để trở thành một thiên tài về âm nhạc, hay niềm đam mê của bạn là bóng đá, và bạn có thể là một cầu thủ chuyên nghiệp trong tương lai với thu nhập bạc tỷ, hay bạn có đầy đủ tố chất của một doanh nhân huyền thoại... THẬT ĐÁNG TIẾC! Những điều đó đang ngủ yên trong bạn, và chúng dần bị che lấp bởi suy nghĩ: "Mình chỉ là một thằng ngu, không hơn không kém", "Mình hết hi vọng gì rồi!"... Tới đây bạn có thể bảo rằng: "Cái quái gì thế? Tôi đang muốn tìm ngành thi đại học mà, chứ có phải đi làm gì đâu!". Nhưng thực ra, tôi cố ý đưa ra những con người thành công và đã có sự nghiệp với mong muốn bạn nhận ra một điều rằng: "Chúng ta học đại học để làm gì? Học để cho vui, vì danh dự, vì để kiếm việc làm... hay ai cũng học nên bạn cũng thế!". Dù bạn có thừa nhận hay không thì học đại học để đi làm sau này, nhưng làm gì? Và học gì? Và bạn cũng thấy đấy: Nếu bạn muốn thành công và sống hạnh phúc thì bạn hãy sống và làm việc với niềm đam mê của mình. Từ đó chắc bạn cũng quá dễ dàng để hiểu đúng ý của tôi rằng: "Ô, thế mình nên chọn ngành học mà gắn với niềm đam mê của mình sau này chứ!".

Giờ bạn và tôi hãy cùng nhau nhìn vào sơ đồ học và làm trang 31 và bạn hãy dùng một chút tưởng tượng của mình để nghĩ về tương lai nếu bạn đam mê ngành đó. Chúng ta cùng bắt đầu nào... Cũng giống như được sống bên người bạn yêu khi bạn kết hôn, và cũng giống như cảm giác bạn có thể quên cả mọi thứ xung quanh khi được chơi một trò chơi thú vị thời ấu thơ, cũng giống như những người thành công trên thế giới khi được sống với niềm đam mê của mình, bạn sẽ tận hưởng cảm giác *hạnh phúc*. Chính cảm giác hạnh phúc đó sẽ khiến bạn học một cách say mê, bạn sẽ luôn tìm hiểu về những gì mình làm với ngành đó trong tương lai.

Nếu bạn được học theo niềm đam mê của bạn là điện ảnh, bạn sẽ tò mò và tìm hiểu một cách tự nguyện về tất cả mọi điều liên quan đến nó.

Nếu bạn được học theo niềm đam mê của bạn là kinh doanh, bạn sẽ tò mò và tìm hiểu một cách tự nguyện về tất cả mọi điều liên quan đến nó.

...

Cũng giống như cảm giác bạn thích thú để đi tìm hiểu về luật chơi một cách tự nguyện của trò “bit mắt bắt dê” nếu bạn thích trò đó – đôi khi chính bạn đang tìm hiểu mà bạn cũng không biết. Lúc này sự tò mò một cách thích thú luôn làm bạn tìm hiểu về ngành học của bạn và cảm giác luôn muốn khám phá mọi thứ sau này khi bạn ra trường và đi làm, cảm giác được học để được làm công việc mà bạn đam mê, điều đó thật hạnh phúc. Đến một ngày bạn nhìn lại, bạn sẽ nhận ra, chả cần ai phải ép bạn học, ép bạn suy nghĩ, ép bạn tìm hiểu nghiên cứu về ngành đó, mọi thứ đối với bạn đều là tự nguyện, hăng say mà chính bạn cũng không nhận ra bạn đang tự nguyện để làm tất cả những điều đó. Có ai đó đã từng nói câu đại loại như: “Bạn sẽ giỏi nhất về điều mà bạn nghĩ và làm về nó nhiều nhất”. Chính

vì thế, thật hiển nhiên khi tôi gói gọn trong ba từ học hiệu quả và bạn sẽ gặt hái những kí tích ngoài mong đợi trong quá trình học tập của mình. Thật hạnh phúc khi tôi chia sẻ với bạn điều rất thú vị và rất thực tế rằng, sau cảm giác hạnh phúc và thành tích đáng nói của mình, bạn sẽ cảm thấy “mình thật thông minh”, “mình tự tin mình sẽ làm thật tốt”, “mình biết rất rõ mình nên làm gì”,... thay cho lời than vãn, chán nản khi bạn bị gượng ép làm điều bạn không thích. Điều đó tức là bạn đang trở thành người tự tin và sống tích cực. Cứ thế nó cứ như một vòng xoáy nâng bạn, giúp bạn càng bay cao bay xa hơn khi học theo niềm đam mê của mình như sơ đồ học và làm trang 31. Kết quả của những năm tháng học tập, bạn sẽ ra trường và đi làm. Bạn sẽ mang trong mình cả một bầu nhiệt huyết và lượng kiến thức uyên thâm trong ngành đó với kĩ năng “để thành công” sau thời gian trên giảng đường. Bạn sợ không kiềm được việc làm ư? Nhưng tôi dám khẳng định: Bạn nên yên tâm. Bởi nếu bạn giỏi thì người ta sẽ nhận ra, và đôi khi trong quá trình học tập với thành tích vượt trội bạn đã được lọc vào tầm ngắm của họ rồi. Tôi từng đọc ở một tác giả đã ví von về cầu thủ chuyên nghiệp đá bóng, và tôi rất ấn tượng với ví dụ này. Trong trường hợp của bạn, bạn chính là cầu thủ chuyên nghiệp ấy, dù có những cái mà người ta hay gọi là “may mắn, hên xui” nhưng rồi cơ hội sẽ đến và bằng nỗ lực và sự chuyên nghiệp của mình, bạn sẽ ghi được bàn thắng, và chắc chắn là như thế. Tôi muốn nhấn mạnh với bạn rằng, “nếu bạn giỏi thì đừng sợ không có đất dụng võ”. Chúng ta cũng nhau nhìn vào sơ đồ học và làm lần nữa nhé! Đến khi đó bạn sẽ thật dễ dàng đột phá trong công việc bằng sự đam mê và kiến thức uyên thâm của mình. Có vẻ hơi dư thừa nếu tôi nói quá nhiều về điều gì sẽ xảy ra sau đó, và tôi dành phần này cho trí tưởng tượng của bạn nhé!

Thực tế qua nhiều buổi tư vấn tuyển sinh tôi nhận thấy rằng, đa số các bạn trẻ chúng ta đều quan tâm đặc biệt vào những câu hỏi đại

loại như: "Tôi có XIN được việc làm khi ra trường không?", "Ngành nào ra trường dễ XIN việc làm?",... điều đó cũng có nghĩa, chúng ta đã trao cho người khác cái quyền rất thiêng liêng - quyền lựa chọn cuộc đời của chính mỗi chúng ta. Vô tình đã để người khác làm chủ cuộc đời mình thay vì chính bản thân chúng ta mới có quyền làm điều đó.

Có bao giờ bạn tự hỏi: "Vì sao tôi chăm chỉ, cố gắng học và học để rồi chỉ để chờ đợi người khác có cần tôi không, tôi có được chọn không?". Thủ hỏi "cái tôi", niềm kiêu hãnh trong mỗi chúng ta ở đâu? Vì sao chúng ta phải chờ đợi, chờ sự "ban ơn" từ người khác, mà không phải là sự lựa chọn của chính mình. Tôi tin rằng tất cả chúng ta đều xứng đáng, có quyền để chọn cho mình một cuộc sống, làm những gì mình thích, đi theo tiếng gọi nơi trái tim mình. Đến khi đó, tiền bạc, và mọi thứ cần thiết trong cuộc sống này sẽ lần

lượt đến với chúng ta, giống như thời nam châm đang hút dần từng mảnh sắt xung quanh nó. Chúng ta được sinh ra trên cuộc đời này là một điều rất diệu kỳ, tất cả chúng ta đều mang trong mình đầy đủ tố chất của một thiên tài (các bạn sẽ thấy điều này ở chương “Đại học có phải là con đường duy nhất để bạn đến thành công?”). Tôi hi vọng bạn đang SỐNG chứ không phải là TỒN TẠI, hãy dành thời gian và suy nghĩ về điều này, chỉ có bạn mới có thể làm được điều đó, và cuộc sống sẽ mỉm cười với bạn!

Ngày nay, một trong những điều đáng ngại nhất của việc chọn ngành nghề, thường chúng ta dựa vào ngành “hot”, chúng ta chạy theo số đông. ĐIỀU ĐÓ THỰC SỰ RẤT NGUY HIỂM.

Bạn cứ thử tưởng tượng cảnh tượng đàn sói hoang cứ nghịch hướng phía trước sẽ có một miếng mồi ngon, và con nào cũng tranh nhau chạy về hướng đó, rồi tất cả các con sói từ mọi hướng khác cũng bắt đầu quay lại để chạy về hướng phía trước. Trước hết, chưa biết thực sự hướng đó có miếng mồi ngon hay không nhưng sẽ dễ dàng hình dung cảnh tượng có rất nhiều con sói phải bỏ mạng vì cuộc đấu tranh sinh tồn trên đường chạy về hướng đó. Thế nhưng điều đáng thương nhất có lẽ là khi tới đích, tất cả những con sói đang đói khát kia mới nhận ra rằng, chỉ có miếng mồi bé xíu và không thể đáp ứng được tất cả chúng, và rất nhiều con đã phải chết vì đói, vì đuối sức và vì cuộc chiến tranh dành miếng mồi nhỏ bé. Cũng giống câu chuyện trên, chưa ai có thể dám chắc được rằng ngành bạn đang nghĩ là “hot”, và có rất nhiều bạn khác nhau thi sẽ mang lại cho chúng ta những cơ hội tốt hay không, nhưng sẽ có rất nhiều bạn học sinh sẽ bị rót, và dĩ nhiên bạn cũng có thể sẽ nằm trong số sẽ bị loại đó. Thế nhưng điều đáng thương, cũng giống như đàn sói hoang, chắc chắn sẽ có rất nhiều bạn sau khi tốt nghiệp ra trường và không thể xin được việc làm, và cơ hội càng ít đi khi nhìn xung quanh mình có vô số đối thủ khác cũng cầm trên tay hồ sơ xin việc như mình.

Vậy câu hỏi đặt ra cho chúng ta rằng: *Nếu chúng ta vẫn chưa tìm thấy niềm đam mê của mình là gì, thì làm sao đây?*

Và đây là cách tôi học được từ những người thành công, tôi tin nó sẽ rất hữu dụng nếu bạn đang trăn trở với đáp án cho câu hỏi trên. Bạn hãy chọn một thời điểm và đảm bảo rằng, tâm trí của bạn thật thoái mái, có thể là một bờ biển, một cánh đồng lúa với cánh cò bay, hay một góc nào đó... chỉ cần đó là nơi bạn cảm thấy tâm hồn mình thoái mái và riêng tư. Bỏ qua tất cả mọi suy nghĩ đời thường, chuyện học hành hằng ngày, và bạn hãy trả lời các câu hỏi thế này:

Nếu bạn có cả đống tiền và bạn không cần lo lắng về điều đó, bạn không bị bó buộc bởi bố mẹ hay bất cứ ràng buộc nào, bạn sẽ muốn làm gì nhất?

Bạn muốn trở thành ai trong số các thần tượng của mình?

Điều gì khiến bạn làm việc quên cả thời gian, và khiến bạn cảm thấy rất thích thú, hăng say khi làm nó?

Có thể bạn sẽ trả lời được ngay lúc đó, nhưng cũng có thể bạn chưa trả lời được và mọi thứ vẫn có vẻ mơ hồ đối với bạn. Nhưng bạn đừng nản lòng, hãy luôn để những câu hỏi này ở một góc nào đó trong tâm trí bạn và hãy luôn đi tìm câu trả lời cho nó. Điều đó sẽ mất thời gian chăng? Có thể ai đó hoặc một phần trong bạn sẽ nói rằng: "Thôi bỏ đi. Tốn thời gian lắm. Để thời gian chăm chỉ cho chuyện học hành nữa!".

Tới đây, tôi sực nhớ đến câu chuyện rất ý nghĩa. Để tôi kể bạn nghe nhé!

Ở một ngôi làng nọ, có hai anh thanh niên đang muốn làm giàu và dân làng ở ngôi làng đang rất cần nước. Hai anh rủ nhau lên con suối gần ngôi làng để mang nước về bán. Anh To Khỏe thì mang rất

nhiều nước ở suối về, và bán được rất nhiều tiền nên sau một thời gian anh này đã có được cuộc sống rất khá giả. Còn anh Gầy Gò thì mang được ít nước hơn và cuộc sống của anh cũng không có gì khá lắm. Anh To Khỏe nghĩ rằng, chỉ cần làm việc chăm chỉ thì anh sẽ có cuộc sống dư dả và hạnh phúc, và mỗi ngày anh mang về nhiều thùng nước hơn để bán. Còn anh Gầy Gò thì nghĩ rằng, mình không thể cứ chăm chỉ thế này lâu được, và có vẻ như anh suy nghĩ rất xa, anh nghĩ một ngày nào đó khi anh già đi, và sức khỏe không còn như bây giờ để mang được nhiều nước bán nữa. Sau một thời gian trăn trở suy nghĩ, anh Gầy Gò đã nghĩ ra cách xây dựng hệ thống đường ống có thể dẫn nước trực tiếp từ con suối về làng. Anh Gầy Gò đến chia sẻ ý tưởng với anh bạn To Khỏe của mình để hợp tác cùng xây dựng. Thế nhưng anh To Khỏe cho rằng, điều đó thật vớ vẩn và tốn thời gian nên anh To Khỏe không thèm để ý đến những lời người bạn Gầy Gò của mình. Anh To Khỏe hiện rất mãn nguyện với cuộc sống khá giả của mình. Và thế là chàng anh Gầy Gò quyết định xây dựng hệ thống đường ống dẫn nước một mình. Mỗi ngày anh Gầy Gò chăm chỉ lên suối gánh nước để đủ kiếm sống, chi tiêu qua ngày, thời gian còn lại anh dành hết cho việc xây dựng ý tưởng của mình. Mọi thứ không hề dễ dàng, anh đã gặp biết bao khó khăn và trở ngại. Anh bạn To Khỏe và người dân trong làng đều cho rằng, anh đang tốn thời gian vào thứ vớ vẩn và có vẻ mọi thứ anh làm thật điên rồ!

Cuối cùng sau nhiều năm vất vả, kiên trì anh Gầy Gò đã hoàn thành được hệ thống. Thời gian trôi qua cả hai anh thanh niên ngày nào cũng dần bước vào tuổi già yếu. Thế nhưng anh Gầy Gò giờ chỉ việc thư thả và kiếm được rất nhiều tiền. Anh Gầy Gò đã chứng minh với tất cả mọi người rằng: Anh đã đúng. Mỗi giờ, mỗi ngày trôi qua, hệ thống ống dẫn nước giúp anh kiếm rất nhiều tiền. Giờ anh Gầy Gò có một cuộc sống thật hạnh phúc và giàu có. Còn anh bạn To Khỏe giờ đã không còn sức để mang được nhiều nước như

trước nữa, và mỗi ngày anh phải vất vả lên tận con suối để mang nước về bán.

Qua câu chuyện trên, và xét trong trường hợp của chúng ta, việc bạn dành thời gian để suy nghĩ và đi tìm kiếm niềm đam mê của chính bạn cũng giống như việc anh Gầy Gò xây dựng hệ thống đường ống dẫn nước, hiện tại có vẻ vớ vẩn, điên rồ đối với những người xung quanh bạn hay một phần nào đó trong con người bạn. Bạn cũng dễ dàng nhận ra sự khác biệt giữa tương lai của anh Gầy Gò biết suy nghĩ và anh To.Khỏe chỉ biết chăm chỉ. Điều quan trọng lúc này tôi tin bạn sẽ dễ dàng nhận ra, sự khác biệt của tương lai những người đi tìm kiếm niềm đam mê và theo đuổi nó cùng với những người chỉ biết chăm chỉ và trôi dạt theo dòng đời.

Tất cả đều đưa ta đến với thực tế rằng, mẫu số chung của người thành công, lỗi lạc trên thế giới: “SỐNG VỚI NIỀM ĐAM MÊ!”.

Trong cuốn sách “Tài năng thôi chưa đủ”, tác giả John Maxwell đưa ra một cuộc nghiên cứu về sự khác biệt của những người sống với niềm đam mê do hai tác giả Robert J. Kriegel và Louis Patler trích dẫn. Cuộc nghiên cứu hơn 1.500 người và có hai nhóm.

Nhóm A chiếm tỉ lệ 83% bao gồm những người lựa chọn nghề nghiệp để kiếm tiền.

Nhóm B chiếm tỉ lệ 17% còn lại bao gồm những người lựa chọn nghề nghiệp vì niềm đam mê.

Kết quả sau hơn hai mươi năm, tổng cộng có 101 triệu phú (1 triệu đô la Mỹ tương đương khoảng 20 tỷ đồng nếu theo tỷ giá thời nay). Điều khiến chúng ta phải kinh ngạc khi kết quả trong số 101 người triệu phú đấy có đến 100 người triệu phú thuộc nhóm B – những người lựa chọn nghề vì niềm đam mê.

Giờ tôi có thể mạnh dạn đưa ra lời khuyên, hay cũng có thể xem là bài học, và nó không phải của riêng ai, mà chính là “tuyệt mật” của người thành công: “Dù bất cứ khi nào, nếu bạn đã hoặc chưa tìm thấy niềm đam mê của mình, điều quan trọng là đừng bao giờ bỏ cuộc, hãy tìm kiếm và hãy theo đuổi nó đến cùng”.

Cuối cùng, có một câu hỏi tôi muốn gửi gắm đến bạn: “*Vì sao chúng ta không chọn ngành học để phục vụ niềm đam mê của chúng ta?*”.

Tương lai chính là kết quả của sự lựa chọn ở hiện tại của bạn.

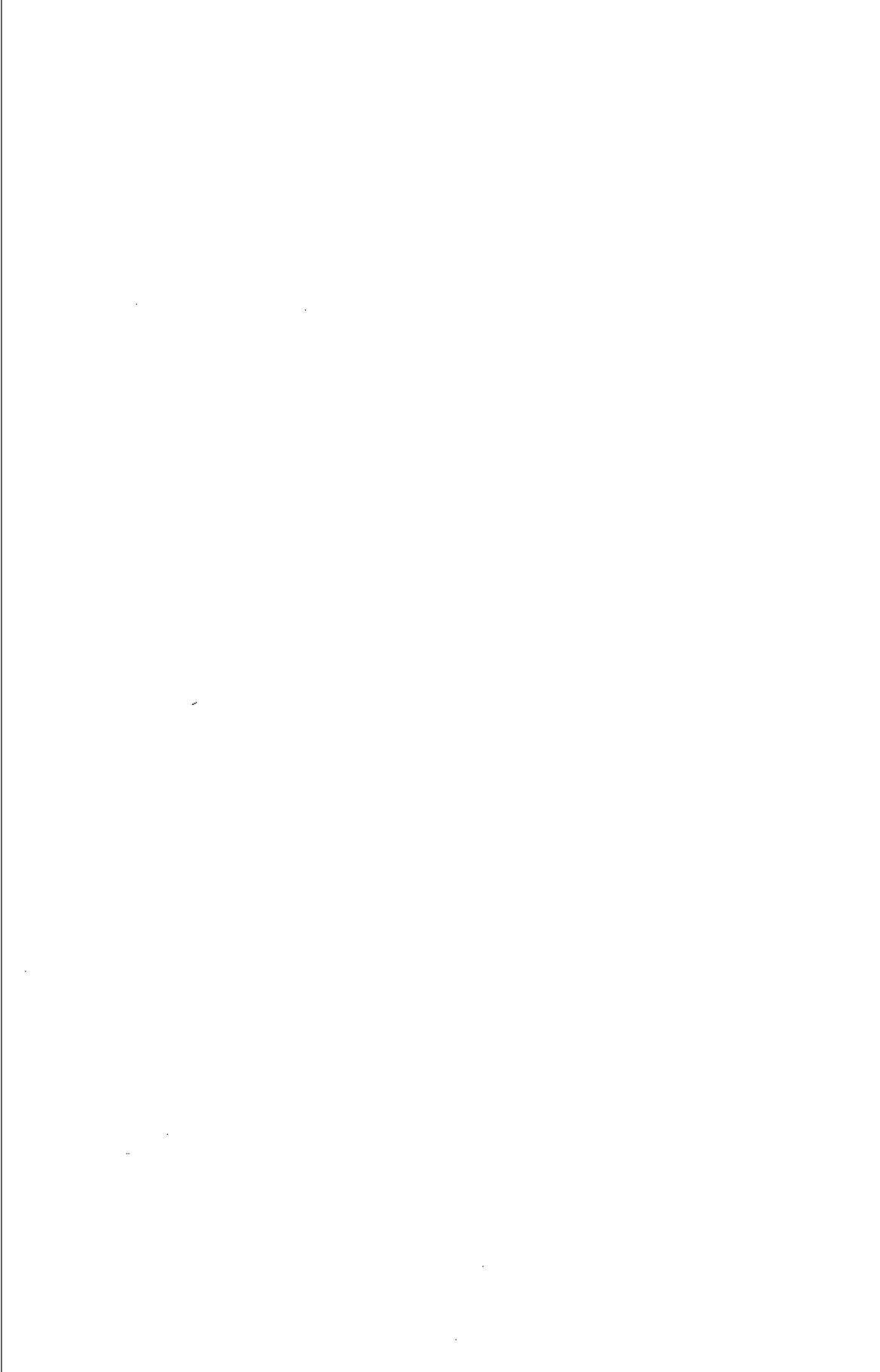
TẤT CẢ ĐỀU Ở CHÍNH BẠN!

PHẦN GHI CHÚ CỦA BẠN

4

Chương

LÀM THẾ NÀO
ĐỂ THÀNH CÔNG
VỚI NIỀM ĐAM MÊ
CỦA BẠN?

Chương 4

LÀM THẾ NÀO ĐỂ THÀNH CÔNG VỚI NIỀM ĐAM MÊ CỦA BẠN?

Trong đời có một điều tệ hại hơn thất bại là không dám thực hiện.

Franklin Delano Roosevelt

Hãy bạn biết tìm nhu cầu của thiên hạ và giúp họ thỏa mãn được thì bạn thành công.

F.Benger

Mỗi người đều coi cuộc sống của mình như một bộ phim không thành công mà nguyên nhân là tại đạo diễn.

X.Vruplepxki

Giờ đây, cả bạn và tôi đều không thể phủ nhận người thành công là người sống với niềm đam mê của mình, với họ công việc chính là niềm vui, hay nói đúng hơn công việc cũng giống như “người yêu” của họ. Thế nhưng, tôi cũng phải đưa bạn về với thực tế không mấy thú vị rằng, không phải ai sống với đam mê của mình cũng thành công cả. Đó chính là thực tế mà chúng ta phải chấp nhận. Bạn sẽ thấy xung quanh chúng ta có rất nhiều người như thế. Chẳng hạn tôi biết nhiều thầy cô của mình, họ là giáo viên rất đam mê và yêu nghề nhưng họ rất nghèo, cuộc sống của họ rất khó khăn. Tôi chắc chắn rằng bạn cũng sẽ biết nhiều thầy cô như thế. Hay niềm đam mê từ nhiều người khác như, bác sĩ, kĩ sư,... chúng ta sẽ gặp rất nhiều người thực sự yêu nghề, nhưng cuộc sống của họ vẫn trăm bể khó khăn. Phải chăng đó có phải là người thành công không? Trong những tình huống ngược lại, điển hình như một vài người bạn học Tài chính – ngân hàng cùng đại học với tôi, hiện tại với mức lương chục triệu mỗi tháng, tôi nghĩ so với mặt bằng chung hiện tại thì khá ổn. Nhưng tôi nhận thấy rất rõ cuộc sống của họ chẳng có chút hạnh phúc nào, khi mỗi ngày họ đều than vãn chán nản, áp lực bởi họ đang làm công việc vì tiền chứ không phải họ yêu thích nó. Mỗi lần gặp lại họ tôi cảm giác như họ đang dần trở thành những con rô-bốt đang mất dần sức sống tinh thần của một con người. Tôi đã có nhiều lần hỏi họ về việc chuyển sang công việc khác, nhưng họ đều có câu trả lời giống nhau như: “Giờ bỏ việc này thì biết làm gì bây giờ?”, và quan trọng hơn hết họ không muốn mất đi “danh tiếng”, “sự sang trọng” mà công việc đó mang lại cho họ.

Dừng lại một chút, tôi muốn hỏi bạn: “Bạn thấy bối rối chăng? Bạn không biết nên làm thế nào? ”.

Ô! Phải chăng bạn đã tự cho mình một giải pháp: “Thôi kệ đi! Cứ kiếm ngành nào tiền nhiều học rồi làm. Chuyện gì tới sẽ tới. Còn hơn là nghèo suốt đời”.

Nếu quả đúng thế, tôi khuyên bạn nên bình tĩnh, bởi tôi sẽ cùng bạn khám phá một giải pháp rất hoàn hảo.

Theo bạn thành công là gì? Phải chăng đó là làm công việc mình yêu thích với cuộc sống khó khăn hay làm công việc mình không yêu thích nhưng có tiền hơn so với lựa chọn đầu tiên.

Có rất nhiều định nghĩa về thành công, nhưng tôi nghĩ không nên tốn nhiều thời gian cho một định nghĩa hay một khái niệm trừu tượng nào đó. Một cách thực tế, tôi nghĩ thành công trước hết phải hội tụ đầy đủ cả hai yếu tố sau đây:

Thứ nhất, *bạn phải hạnh phúc*. Hạnh phúc nếu xét trên khía cạnh công việc thì giống như những người thành công bạn và tôi biết, trước hết họ là người đam mê, yêu thích công việc của mình.

Thứ hai, *bạn là người giàu*. Bởi đơn giản rằng, bạn không thể bảo mình là thành công trong khi bạn luôn lo lắng về tiền bạc, bạn đang sống cuộc sống nghèo nàn. Vậy thế nào là người giàu? Người giàu ở đây chính là người không cần lo nghĩ về tiền bạc. Bạn hãy nghĩ tới một con số mà tại đó bạn cảm thấy bạn không cần tiền nữa, đừng tự giới hạn trí tưởng tượng, sự ham muốn của mình. Người giàu là người làm việc không phải vì tiền. Họ *biết cách* biến đồng tiền thành nô lệ của mình. Còn người nghèo là người làm việc vì tiền, và họ chính là nô lệ của đồng tiền.

Câu hỏi đặt ra cho bạn và tôi: "*Sống với niềm đam mê là bí quyết của người thành công. Thế nhưng làm thế nào để thành công với niềm đam mê của mình?*"

Trong một lần đi dự hội thảo của một diễn giả, anh ấy thực sự là một diễn giả đầy nhiệt huyết, tôi được nghe anh kể một câu chuyện khá thú vị và câu chuyện đã ảnh hưởng đến cách tôi nhìn nhận khó khăn trong cuộc sống rất nhiều. Chuyện là thế này:

Có một cô thư kí – cô là một người mẹ độc thân có một con nhỏ, làm công việc văn thư đánh máy ở một công ty. Ở thời của cô thì đây là một trong những bộ phận khá quan trọng. Thời đại chúng ta đang sống, việc in một hợp đồng hay một văn bản khá nhẹ nhàng, bạn chỉ cần đánh máy trên máy vi tính, và dĩ nhiên bạn có thể sửa sai, đảm bảo mọi thứ đều ổn trước khi in chúng ra giấy. Thế nhưng thời đó mọi thứ không dễ dàng chút nào, bạn cứ hình dung cảnh một nhà văn già ngồi đánh máy bằng một máy đánh chữ cổ lạch cách ngày xưa trong các bộ phim tư liệu, và công việc của cô thư kí này giống như thế. Điều không may là khả năng đánh máy của cô khá tệ, và công việc đánh máy văn bản, hợp đồng luôn đòi hỏi tính chính xác 100%. Bạn cứ thử nghĩ cảm giác như thế nào nếu bạn đánh máy một hợp đồng nhưng đến chữ cuối cùng bạn đánh sai thì phải bỏ đi, công sức của bạn cũng thành mây khói và bạn phải đánh lại từ đầu? Chính vì thế mà cô thư kí này thường xuyên bị cấp trên khiển trách. Với cô việc đánh máy một hợp đồng hoàn chỉnh không hề dễ dàng chút nào. Cô cảm thấy chán nản, ngày qua ngày sự nghiệp cuộc sống của cô chẳng có chút tiến triển và thậm chí còn tồi tệ hơn. Một ngày, cô bất thần đi trên phố và va phải một bác họa sĩ đang vẽ hoàn chỉnh một bức tranh. Cú va chạm của cô đã làm bức tranh hoàn thiện trở thành một phế phẩm bởi một đường mực xấu xí vô tình xẹt ngang. Cô cảm thấy rất bối rối, bởi cô nghĩ rằng bức tranh đó sẽ phải bỏ đi. Công việc của cô chỉ cần sai là phải vứt bỏ và phải làm lại từ đầu, thế nên cô cũng nghĩ viễn cảnh tương tự đối với bức tranh đó. Cô chưa biết xử sự thế nào thì bác họa sĩ chỉ mỉm cười. Trong giây lát sau khi hòa trộn lại mực, bác họa sĩ đã chỉnh lại bức tranh như chưa từng có cú va chạm nào. Cảm giác ngạc nhiên và câu hỏi đại loại như “Tại sao người họa sĩ lại làm được như thế!” cứ đeo bám tâm trí cô trên đường về nhà và cả buổi tối hôm đó. Cô bắt đầu nhớ lại lúc người họa sĩ hòa trộn mực, cô dùng những lọ son móng tay, móng chân ra và hòa trộn thành một thứ dung dịch lạ,

và thứ dung dịch này đã giúp cô xóa lỗi đánh máy sai. "Phát minh" nhò đó đã giúp sự nghiệp của cô thay đổi sau đó, và những người bạn đồng nghiệp đang khổ sở với những lỗi đánh máy cũng được hưởng lợi từ "phát minh" của cô. Thế nhưng một ngày, cấp trên của cô phát hiện ra điều đó, và không biết vì lý do nào đó, cô bị sa thải. Một lần nữa cô rơi vào trạng thái của một kẻ chán nản, cô cảm thấy cuộc đời thật bất công, bởi sự nghiệp của cô đang trên đà phát triển, cô vừa thoát ra khỏi sự khổ sở, chán nản một thời gian, giờ mọi thứ quay lại từ đầu, thậm chí còn tội tệ hơn khi cô mất việc làm. Một ngày nọ, dòng suy nghĩ chợt lóe lên trong đầu cô: Cô đã từng khổ sở vì lỗi đánh máy sai, và chắc chắn ngoài thế giới rộng lớn kia sẽ còn rất nhiều người đang gặp phải khó khăn, mà cô đã từng vấp phải.

Chính suy nghĩ đó, cô đã lập nên công ty chuyên bán bút xóa, sản phẩm cho đến ngày nay vẫn ngự trị cùng các loại văn phòng phẩm. Từ con số 100 lọ bút xóa ở buổi ban đầu, đến năm 1979, sản phẩm bút xóa của cô mang tên Liquid Paper đã xuất xưởng 25.000.000 lọ mỗi năm với doanh thu lên tới 47,5 triệu USD (tương đương 9500 tỷ đồng Việt Nam hiện nay). Cô thư ký đó chính là nữ doanh nhân Bette Nesmith Graham.

Qua câu chuyện trên tôi muốn gửi gắm đến bạn rằng: *Khó khăn chúng ta đang gặp phải có thể sẽ có rất nhiều người trên thế giới gặp phải, cũng giống như bản thân chúng ta*. Nếu bạn có thể giải quyết khó khăn đó và bán nó ra bên ngoài để giúp những người đang gặp khó khăn giống bạn thì cũng giống như việc bạn đang khai thác một MỎ VÀNG chưa ai thấy. Vì vậy, đừng tốn thời gian đầu tư cho việc than vãn "Sao cuộc đời lại bất công với tôi như thế?", hay kêu than oán hận ông trời. Thay vào đó bạn hãy nhớ trong khó khăn luôn ẩn chứa những cơ hội, đó chính là MỎ VÀNG nếu bạn biết cách.

Hãy để tôi lấy ví dụ về bản thân mình nhé!

Bản thân tôi rất thích cảm giác chia sẻ những gì mình biết với bạn bè, với người thân của tôi. Cảm giác thấy mình rất hữu ích và có thể thay đổi những điều tôi tệ của mọi người xung quanh mình và giúp họ trở nên tốt hơn với tôi thực sự rất hạnh phúc và ý nghĩa. Ngày xưa tôi có thể vui vẻ, và đúng hơn thấy rất hạnh phúc khi ngồi cả ngày giúp một bạn học yếu môn toán và trở nên tốt hơn sau một thời gian ngắn sau đó. Còn bây giờ, tương tự như thế tôi cũng có thể ngồi trò chuyện, chia sẻ suốt buổi với nhân viên của tôi, và họ đôi khi cũng chính là những sinh viên chân ướt chân ráo từ tinh lái mới bước chân vào Sài Gòn để học tập và mưu sinh. Đặc biệt khi những điều tôi chia sẻ giúp họ rất nhiều, chia sẻ trải nghiệm của chính mình và học hỏi người đi trước chính là một trong những niềm đam mê của tôi. Bạn nghĩ xem liệu người có niềm đam mê như tôi có thành công được chẳng? Bạn có thể suy nghĩ rằng: Nếu xem việc chia sẻ trải nghiệm của mình cho người khác là một công việc, và tôi cảm thấy hạnh phúc với những gì công việc này mang lại, thế nhưng tôi sẽ sống với công việc đó như thế nào nếu không có tiền?

Tôi đã học được từ người thành công hai tư duy (tất nhiên tôi sẽ chia sẻ cho bạn ở phần sau):

Thứ nhất, KHÓ KHĂN CHÍNH LÀ MỎ VÀNG!

Thứ hai, NGƯỜI BÁN HÀNG CHUYÊN NGHIỆP.

Thời còn là học sinh và chuẩn bị bước chân vào đại học, như bạn biết đấy, tôi không biết những điều tôi sẽ chia sẻ với bạn bây giờ. Tôi đã gặp rất nhiều khó khăn trong việc chọn ngành nghề và trường đại học bởi tôi không biết gì cả. Tôi từng nghĩ “Không biết đại học là như thế nào?”. Tóm lại tôi hoàn toàn mù tịt. Đó chính là khó khăn đã xảy ra với tôi. Đến một ngày, tôi chợt nhận ra rằng: “Tôi đã từng gặp khó khăn như thế? Và bây giờ chắc chắn cũng có rất nhiều bạn

cũng đang gặp khó khăn đó". Đây chính là VÀNG đắt bạn! Tôi quyết định BÁN HÀNG. Và tôi lên kế hoạch để viết một cuốn sách và tôi sẽ là một diễn giả để đi đến trường học và chia sẻ với các bạn học sinh về chúng. Và cuốn sách bạn cầm trên tay chính là minh chứng đấy.

Nhưng mọi thứ cũng không phải dễ dàng chút nào khi nhóm bạn thân thiết đến và bảo với tôi rằng: "Mày là cái quái gì mà viết sách!", "Mày nghĩ lại đi!", hay họ khuyên tôi cần phải đợi đến lúc tôi là ông này bà kia. Có nhiều người trong số họ tỏ ra khinh miệt, cười nhạo với ý tưởng của tôi, và họ cho tôi là một kẻ ảo tưởng, mơ mộng. (Tất nhiên bây giờ những gì tôi làm được đã khiến nhiều người trong số họ cảm thấy xấu hổ vì điều đó). Tôi biết Adam Khoo, tác giả của nhiều cuốn sách nổi tiếng, trong số đó cuốn sách đầu tay của ông là "Tôi tài giỏi, bạn cũng thế!" đã từng gặp nhiều khó khăn còn tệ hơn tôi trước khi nó trở thành cuốn sách nổi tiếng. Trong cuốn sách nổi tiếng "Bí quyết tay trắng trở thành triệu phú", tác giả Adam Khoo đã kể về sự ra đời một vài cuốn sách rất ấn tượng:

Thứ nhất: Cuốn sách "Những điều cần biết khi bạn mang thai" – "What To Expect When You Are Expecting" được viết bởi một nhóm các bà mẹ rất đỗi bình thường đã từng trải qua thời kì mang thai và sinh con. Quyển sách này được viết dành cho những người sắp được làm mẹ hoặc có con nhỏ. Hơn 10 triệu bản sách được bán hết trên toàn thế giới và các bà mẹ rất đỗi bình thường này hiển nhiên bỏ túi hơn 20 triệu đô la. Dĩ nhiên, chừng nào thiên hạ còn mua sách đó thì tiền vẫn cứ đều chảy vào túi các bà mẹ này.

Câu chuyện này của Adam Khoo, khiến tôi đã từng thắc mắc và tự cười một mình, bởi tôi thấy bất kì bà mẹ nào sau khi sinh con xong cũng có thể làm được. Thực tế thì tôi đã từng thấy mẹ mình chỉ cho rất nhiều chị em mới mang thai lần đầu những điều nên biết, và rất nhiều người như mẹ tôi cũng biết những điều đó.

Nhưng tại sao không có một cuốn sách như thế ra đời bạn nhỉ! Phải chăng nó quá khó? Đơn giản bởi vì chúng ta luôn chia sẻ điều mình biết cho một nhóm, hay số ít người chúng ta quen biết, chúng ta chưa hề nghĩ đến việc chia sẻ những kiến thức đó cho toàn thế giới. À, hay viết sách chỉ dành cho nhà văn, vĩ nhân bạn nhỉ?

Thứ hai: Cuốn sách “Mọi điều đàn ông biết về đàn bà” (Everything Men Know About Woman) dày 96 trang của cô gái trẻ Cindy Cashman 21 tuổi ở Texas. Cuốn sách kì lạ này nhanh chóng trở nên “hot” và đã bán 1 triệu bản trên toàn thế giới, hiện đang được xếp hạng 4,5/5 sao trên trang <http://www.amazon.com/>. Còn cô tác giả trẻ tuổi này bỏ túi hơn 1 triệu đô la và dĩ nhiên chừng nào thiên hạ còn mua sách thì chừng đó cô còn ngồi không mà đắc lợi. Không dừng lại ở đó, Cindy tiếp tục với hàng loạt tựa sách, mỗi cuốn không quá 100 chữ. Một trong những cuốn bán chạy nhất, đó là “Quyển sách của những nụ cười” (The Book Of Smiles) gồm toàn hình ảnh những nụ cười từ khắp nơi trên thế giới.

Bạn thử nghĩ xem: “Chúng ta làm được chứ!”.

Thứ ba: Cuốn sách “Món xúp gà dành cho tâm hồn” - “Chicken soup for the soul” của hai tác giả Jack Canfield và Mark Victor Hasen đã từng bị 33 nhà xuất bản từ chối. Họ cho rằng nội dung cuốn sách quá tầm thường và sẽ chẳng ai muốn đọc. Cuối cùng cuốn sách cũng được xuất bản và bán hơn 100 triệu bản trên toàn thế giới. Cuốn sách nhanh chóng được nhiều người yêu thích và trở thành hiện tượng trong ngành xuất bản đương thời.

Thực tế, Jack Canfield và Mark Victor Hasen chỉ đơn giản viết lời giới thiệu và sưu tầm những câu chuyện rất đỗi bình thường từ mọi người.

...

Bạn thấy đấy, dù bạn đang làm gì bạn cũng có thể viết sách! Nếu

bạn là một người giữ trẻ và bạn làm tốt, bạn có thể viết một cuốn sách để chia sẻ kinh nghiệm và kiến thức về giữ trẻ. Nếu bạn là một người nuôi lợn giỏi bạn có thể viết cuốn sách chia sẻ về chăn nuôi lợn. Nếu bạn trồng cây cảnh giỏi thì bạn có thể viết cuốn sách về trồng cây cảnh. Nếu bạn vừa trải qua một chuyến du lịch đầy hứng thú, bạn có thể viết sách để chia sẻ về những điều đó... Chỉ cần bạn am hiểu một điều gì đó, và bạn nhận thấy bên ngoài kia rất nhiều người đang gặp khó khăn tương tự, bạn có thể viết sách để chia sẻ. Điều quan trọng nhất tôi mong muốn bạn nhận thấy ở hai tư duy rất quan trọng:

"KHÓ KHĂN CHÍNH LÀ MỎ VÀNG!"

Và "**NGƯỜI BÁN HÀNG CHUYÊN NGHIỆP**".

Chúng ta hãy cùng nhau quay lại ví dụ về cô giáo dạy tiếng Anh của tôi. Bạn dễ dàng nhận thấy rằng, ngược lại với trường hợp của cô thì trong xã hội có nhiều giáo viên rất đam mê nhưng vẫn rất nghèo. Sau nhiều lần thất bại cũng như cảm thấy không phù hợp với các công việc khác, cô vẫn theo đuổi niềm đam mê giảng dạy của mình tới cùng. Tất nhiên cô đã nhận được thành quả trên mỗi nấc thang của mình. Liệu đặt ở tình thế của cô, bạn sẽ làm gì khi xin vào một nơi làm việc đúng với đam mê của mình, nhưng môi trường làm việc thì rất tồi tệ? Chẳng hạn, công ty đó nhân viên đầu đá, quan liêu, không công bằng, hay có một ông sếp tồi... tóm lại môi trường này bạn sẽ không học hỏi hay phát triển được gì. Lúc này bạn sẽ đứng trước hai sự lựa chọn:

Lựa chọn thứ nhất: Bạn sẽ bỏ việc và tìm kiếm một nơi nào đó phù hợp với mình.

Lựa chọn thứ hai: Bạn sẽ cố gắng làm và hi vọng sẽ có điều gì đó thay đổi. Và đến một ngày bạn sẽ "thích nghi" với môi trường.

Nhìn ra thế giới ngoài kia, tôi đoán thường thì bạn sẽ lựa chọn thứ hai, xác suất rất ít bạn sẽ chọn cách thứ nhất - tức là bỏ việc và tìm kiếm một nơi nào đó phù hợp hơn. Thế nhưng câu hỏi thú vị tôi muốn đặt ra lúc này: "Nếu điều tồi tệ lại xảy ra ở môi trường làm việc của nơi thứ hai thì bạn sẽ có lựa chọn nào? Và nếu tiếp tục ở những lần sau đó?".

Quay lại trường hợp của cô giáo tôi, có một điều dù cô nhận ra hay không và đã thực hiện theo cảm tính thì có khó khăn, và nó chính là "VÀNG" đấy là:

**"Bên ngoài xã hội hiện tại có rất nhiều người đang gấp
khó khăn và khổ sở với tiếng Anh".**

Tất nhiên tư duy đầu tiên này tôi nghĩ bên ngoài kia cũng sẽ có vô số người nhận ra, thế nhưng tư duy tiếp theo thì rất ít người đủ dũng khí để làm được với niềm đam mê của mình: "NGƯỜI BÁN HÀNG CHUYÊN NGHIỆP". Cô đã tự lập nên trường học chuyên về dạy tiếng Anh, nơi cô có thể sống với niềm đam mê và làm chủ cuộc sống của chính mình.

Thế giới chúng ta đang sống hiển nhiên sẽ có rất nhiều người đam mê dạy học như cô, nhưng liệu tất cả đều thành công hay không?

KHÓ KHĂN CHÍNH LÀ MỎ VÀNG!

Ngày xưa khi tôi nhìn thấy cảnh những tòa nhà chọc trời, và cuộc sống sung túc của con người ở nhiều đất nước khác qua phim ảnh, truyền hình, tôi đã từng nghĩ: "Nếu tôi được sinh ra ở một đất nước giàu có thì có lẽ gia đình tôi sẽ giàu rồi". Tôi tin rằng, nếu ở một đất nước giàu thì mọi người sẽ có cơ hội để giàu có nhiều hơn. Tôi đổ lỗi cho nơi tôi sinh ra nghèo nàn nên gia đình tôi mới nghèo. Nhưng sau khi học được tư duy của người thành công, tôi nhận ra việc

mình sinh ra trong một đất nước còn nghèo nàn, hay một tỉnh lẻ còn thiêу thốn nhiều thứ hóa ra là một điều rất tuyệt vời. Bởi những người thành công đã dạy tôi rằng: **"KHI NHÌN THẤY KHÓ KHĂN THÌ ĐÓ LÀ MỎ VÀNG ĐẤY"**.

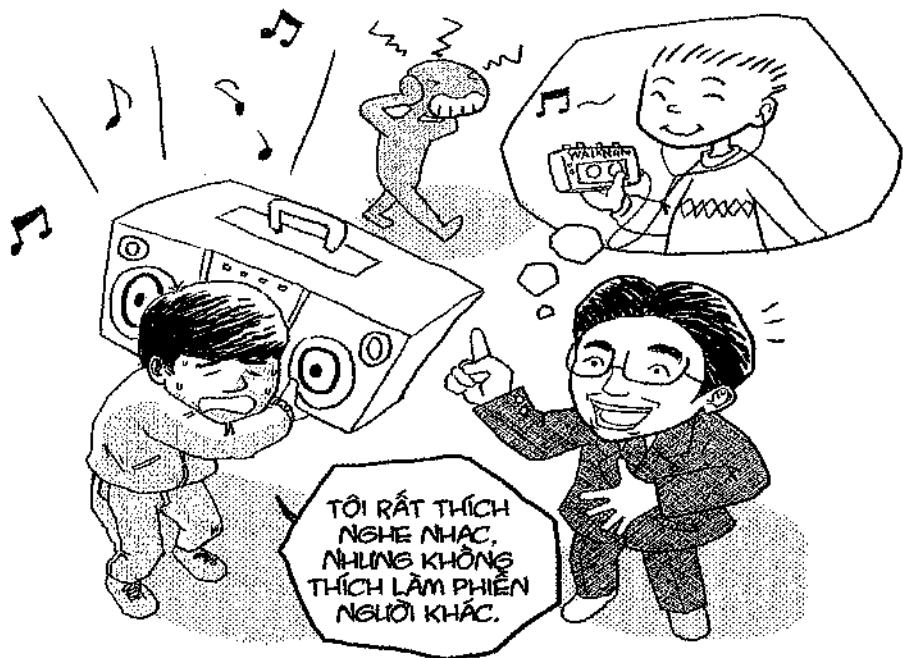
Bạn nghĩ sao nếu ở một đất nước giàu có bạn nghĩ ra một ý tưởng và không lâu sau đó bạn nhận ra rằng: **ĐÃ CÓ NGƯỜI THỰC HIỆN NÓ RỒI!** Và bạn đang gặp một rắc rối nào đó, bạn nghĩ bạn sẽ giải quyết tốt rắc rối đó, và nó sẽ giúp bạn thành công khi bạn ứng dụng hai tư duy trên, nhưng thật không may vì bạn chỉ cần vào siêu thị hay tiệm tạp hóa nào đó, bạn nhanh chóng nhận ra rằng: **ĐÃ CÓ NGƯỜI LÀM RA NÓ RỒI!**

Còn nếu điều đó xảy ra ở một đất nước nghèo nàn, còn thiêu thốn nhiều thứ thì sao? Câu trả lời dĩ nhiên đó chính là **MỎ VÀNG** chưa ai khai phá rồi.

Có một câu nói của một nhà kinh tế học người Mỹ: "Nhu cầu chính là cha đẻ của mọi sản phẩm", tôi muốn bạn bổ sung thêm một câu: "Cuộc sống còn khó khăn thì bạn còn nhiều cơ hội để thành công!". Và cuộc sống chúng ta luôn luôn tồn tại khó khăn, điều quan trọng là chúng ta biết cách tận dụng nó mà thôi.

Trong cuốn tự truyện của mình, người sáng lập nên tập đoàn SONY lừng danh Akio Morita kể lại. Một lần, người đồng sáng lập với ông là Masaru Ibuka trên tay cầm chiếc máy stereo cổng kềnh và than phiền: "Tôi rất thích nghe nhạc, nhưng không muốn làm phiền người khác. Tôi không thể ngồi suốt ngày cạnh chiếc máy stereo của tôi được. Nhưng chiếc máy stereo lại quá nặng, không thể mang đi lại được dễ dàng". Điều này cũng xảy ra tương tự với giới trẻ sống không thể thiếu âm nhạc thời bấy giờ, mỗi khi ra ngoài phải mang chiếc máy to tướng trên vai với tiếng nhạc ồn õ phát ra. Ông nhớ tới một lần, con gái ông sau một chuyến đi du lịch về đã chạy

ào lên gác để mở một băng nhạc trước khi xuống chào bố mẹ. Đó thật sự là nhu cầu và là khó khăn mà người thích nghe nhạc thời bấy giờ gặp phải. Chính điều đó khiến Akio Morita nghĩ đến chiếc máy nghe nhạc gọn nhẹ có thể bỏ túi và một chiếc tai nghe nhỏ để người thích âm nhạc có thể thưởng thức các bản nhạc yêu thích của mình, dù ở bất kì đâu, bất kì lúc nào mà không hề ảnh hưởng đến người xung quanh. Đó chính là sản phẩm máy nghe nhạc SONY WALKMAN đã làm thay đổi thói quen nghe nhạc của hàng triệu người trên thế giới.

Và đó cũng chính là tư duy “KHÓ KHĂN CHÍNH LÀ MỎ VÀNG!” mà Akio Morita - con người đáng ngưỡng mộ - đã làm.

Đến với câu chuyện tôi rất ấn tượng của Đặng Diệp Yến Hương, cô gái thế hệ 8X, thấy được MỎ VÀNG từ trái xoài non bị lặt bỏ bởi người nông dân quê mình để cây xoài phát triển tốt hơn. Xoài non đã bị xem như đồ bỏ đi trong mắt mọi người. Nhưng cô gái trẻ tuổi này đã thấy tiềm năng trong nhu cầu ăn uống của người dân, đặc biệt là bạn trẻ ở trong độ “tuổi teen”, nên đã từ bỏ công việc trong một công ty nước ngoài danh giá với mức lương vài trăm đô la mỗi tháng để đeo đuổi niềm yêu thích của mình - bán xoài ngâm - một ý tưởng được cô nung nấu từ lúc bước vào đời. Sau hàng tháng đeo đuổi và tự tìm tòi nghiên cứu kĩ thuật ngâm xoài, cô gái trẻ tuổi cũng đã tìm ra bí quyết tạo nên món xoài ngâm ngon tuyệt. Chưa đầy ba năm, cô đã biến trái xoài non phế phẩm thành món ăn đặc sản mang thương hiệu xoài ngâm Nam Phương, một món ăn quen thuộc trong các siêu thị lớn ở TP HCM. Mỗi tháng doanh thu của Hương từ 100 đến 200 triệu đồng. Hương còn lập một trang web tiếp thị xoài ngâm để tìm đường “xuất ngoại” cho đặc sản quê nhà trong tương lai.

Chắc chắn người xung quanh từng nghĩ rằng cô làm mấy chuyện không đâu giờ đây cũng phải suy nghĩ lại.

Dĩ nhiên bạn cũng có thể làm được như thế với niềm đam mê và sự tin tưởng của mình!

Hãy để tôi ví dụ nhé! Bạn có đam mê về chăm sóc sắc đẹp và bạn nhận thấy hiện tại và trong tương lai khi điều kiện của người dân càng phát triển thì họ càng chú trọng tới việc chăm sóc sắc đẹp nhiều hơn, đặc biệt là phụ nữ. Trong khi đó, hiện tại khó khăn đó chưa được thị trường giải quyết, nếu một người phụ nữ muốn làm đẹp thì phải đến tỉnh khác hoặc một trung tâm nào đó thật xa.

Vậy tại sao bạn không theo đuổi niềm đam mê của mình, bạn có thể chọn một trường học đào tạo về ngành này và BIẾN NÓ THÀNH VÀNG!

Hay niềm mê của bạn là chế tạo ra máy móc. Bạn nghe mọi người xung quanh bảo rằng: "Ngành đó sau này khó xin việc lắm!", hay "Mày không thể nào giàu có nổi với ngành đó đâu!"... Nhưng tôi khuyên bạn rằng, nếu đó thực sự là niềm đam mê của bạn thì hãy theo đuổi nó. Vì sao bạn không nghĩ đến chuyện thi đại học để theo đuổi niềm đam mê của bạn, và sau đó khi tự tin với kiến thức của mình, bạn có thể tìm hiểu xem trên thị trường ở lĩnh vực của bạn đang có nhu cầu gì, gặp khó khăn gì? Và bạn hãy biến nó thành MỎ VÀNG. Có thể bạn sẽ suy nghĩ nếu chừng đó hết nhu cầu, hết khó khăn gì thì sao? Điều này tôi dám khẳng định với bạn sẽ không bao giờ xảy ra, mỗi ngày con người ta đều có thêm một nhu cầu mới, và chính điều đó sẽ tạo nên cơ hội cho bạn. Nếu bạn thuộc loại người thích nói có sách mách có chứng thì tôi cùng bạn tìm nhé!

Câu chuyện về ông lão nông dân 84 tuổi Đinh Công Viên ở Hà Nam có trình độ học vấn chỉ đủ ghép các chữ cái với nhau để đánh vần từng tiếng một. Ông thấy vợ con ông và người dân trong vùng phải thức cả đêm để dùng tay tách hạt ngô, nhiều khi tách đến nỗi ngón tay ra máu. Đối với những nhà như nhà ông, trồng cả mảnh ngô nên lại càng vất vả hơn. Điều này làm cho ông lão nông dân luôn trăn trở làm cách nào đó để giải quyết khó khăn? Cuối cùng ông đã phá chiếc máy suốt lúa đập chân để nghiên cứu. Mọi người trong làng ai cũng bảo ông làm mấy chuyện dở hơi. Thế nhưng chính việc làm dở hơi đó đã khiến cho mọi người kính nể khi ông tạo ra chiếc máy có thể hoạt động 1 giờ bằng công sức của 15 người làm việc suốt cả ngày lẫn đêm. Không dừng lại ở đó, ông lão không học hành gì này tiếp tục biến chiếc máy tách ngô thành chiếc máy đa năng có thể vò đậu tương, tuốt lúa, tuốt lạc, vò đậu xanh, có thể

giúp gia đình ông tiết kiệm được rất nhiều công sức và ông còn bán được nhiều chiếc máy cho hàng xóm xung quanh để kiếm thu nhập.

Hay trường hợp anh nông dân Lâm Văn Mười, quê ở An Giang có trình độ văn hoá chỉ hết lớp 4. Chứng kiến nhiều lần người dân bị ngộ độc do phun xịt thuốc trừ sâu trên đồng ruộng và tốn rất nhiều thời gian, cũng như tiền bạc thuê mướn nhân công, anh luôn trăn trở. Anh Mười này ra ý tưởng chế tạo một chiếc máy phun thuốc trừ sâu tự động, vừa giúp nông dân tiết kiệm được tiền thuê mướn nhân công khi phun thuốc trừ sâu bằng bình xịt tay, vừa có thể giảm thiểu tình trạng ngộ độc cho người tiếp xúc trực tiếp với các loại hóa chất độc hại.

Sau một thời gian mày mò, chiếc máy của anh bắt đầu ra lò và nhanh chóng trở thành “hàng sốt” khi có nhiều người đăng kí mua. Bởi chiếc máy của anh có thể giúp bà con tiết kiệm được 900.000 tiền thuê mướn nhân công mỗi ngày và quan trọng hơn nữa là giúp bà con tiết kiệm được rất nhiều thời gian cũng như không còn sợ bị nhiễm độc thuốc trừ sâu.

Tất nhiên khi bạn theo đuổi niềm đam mê của mình và với kiến thức được đào tạo chuyên sâu bạn sẽ có thể làm ra nhiều sản phẩm tiện lợi hơn hẳn họ.

Tuy bạn yêu thích nghề nông, nhưng bạn nghĩ rằng: “Có ai mà giàu bằng nghề nông chứ!”. Nếu bạn có suy nghĩ thế, thì tôi tin câu chuyện này sẽ làm bạn thất vọng đây. Câu chuyện về người nông dân đã qua tuổi 50 Nguyễn Lá, thu nhập bạc tỷ mỗi năm từ nghề nông ở xã tôi – Đức Minh, Mộ Đức, Quảng Ngãi. Mỗi khi có dịp về quê, tôi không bao giờ bỏ qua cơ hội để trò chuyện và học hỏi từ người nông dân chưa học hết lớp ba này. Cách đây khoảng 10 năm về trước, ở xã tôi dấy lên phong trào “Sài Gòn”, thiên hạ ai nấy cũng đều lần lượt rời quê hương để vào đất Sài Gòn kiếm sống

với hi vọng có một tương lai tươi sáng hơn. Riêng người nông dân này thì vững chí ở lại, với niềm tin, sẽ làm giàu trên chính mảnh đất quê hương mình. Ông đã nhận ra “mỏ vàng” trên chính bờ biển dài hoang sơ của quê tôi, ông nghĩ đến việc tận dụng địa thế và nguồn nước biển vô tận này để nuôi tôm. Nghĩ là làm, ông bắt đầu lặn lội đi tìm tòi, học hỏi kinh nghiệm nuôi tôm từ nơi khác, rồi gom góp chút tiền dành dụm trong nhà, và vay mượn thêm từ anh em họ hàng để thực hiện ý tưởng của mình. Lúc này nhiều người trong xã, ba má tôi cũng không ngoại lệ, xem những điều ông làm thực sự điên rồ, chả khác gì đem tiền của, công sức đổ sông, đổ biển. Thế nhưng, thời gian đã chứng minh tất cả, ông đã thành công, mỗi năm thu nhập của ông trên hai tỷ đồng – một con số vô cùng lớn đối với miền quê nghèo như quê tôi. Cả xã tôi, và những vùng lân cận lúc này đều biết đến người nông dân Nguyễn Lá. Hàng loạt người trong xã tôi và vùng xung quanh cũng rất thành công sau đó nhờ học hỏi kinh nghiệm, và được ông chia sẻ tận tình từ cái nghề nuôi tôm mà một thời họ xem là điên rồ. Tôi còn nhớ, lúc này, cái mác “đại gia” được mặc định gắn cho những ai đang nuôi tôm.

Tuy nhiên, cách đây vài năm, vì quá nhiều người bắt đầu ồ ạt nhảy vào nuôi tôm, nên nguồn nước và đất bắt đầu ô nhiễm, gây ra việc tôm chết hàng loạt. Không ít người từ “đại gia” đã trở nên điêu đứng và lâm vào cảnh nợ nần phá sản. Người nông dân Nguyễn Lá đi tiên phong cũng không ngoại lệ, ông bị hỏng và thua lỗ rất nhiều vụ liên tiếp. Dân trong xã tôi bắt đầu nghĩ rằng, thời của Nguyễn Lá, và những người nuôi tôm có lẽ đã qua rồi. Không ít người nuôi tôm đã chấp nhận bỏ nghề. Trong dịp tết tôi về thăm quê, được ngồi trò chuyện với người nông dân Nguyễn Lá, tôi thực sự rất bất ngờ khi thiêng hãi ai nấy đang chán nản xuôi tay bỏ cuộc thì ông vẫn lạc quan và kể tôi nghe kế hoạch “phục hưng” sắp tới của mình. Ông bảo rằng, vụ này ông đang sử dụng mô hình mới “nuôi tôm xen

lẫn với cua xanh". Một lần nữa, ông lại bị thiên hạ gán cho cái mác "điên rồ", làm chuyện ngược đời, bởi người ta cho rằng, cua xanh sẽ cắn chết tôm và cắn rách hết bạc lót thì làm sao mà nuôi. Nhưng nghe ông phân tích, tôi cảm thấy rất thuyết phục. Ông bảo, khi nuôi tôm xen lẫn với cua xanh, cua xanh thường sống sát mặt đất và chúng sẽ ăn hết tất cả rác thải có hại, hoặc thức ăn thừa tôm bỏ lại hay xác tôm chết. Đồng thời, yếu tố rất quan trọng là cua xanh tạo ra những ván tảo tạo nên ô-xi và giúp môi trường nước sạch và cân bằng rất tốt. Ông còn suy luận cua xanh trú ở dưới đất sẽ "đuổi" tôm lên phía trên, điều đó giúp tôm tránh môi trường xấu và rác thải tồn đọng bên dưới. Còn những con tôm bị cua xanh ăn thường là con tôm ốm yếu không khỏe mạnh nên việc "trù khử" những con tôm này thật ra là có lợi thêm. Việc cua xanh xé rách bạc lót so với lợi ích chúng mang lại thì chả thấm vào đâu cả. Sau đó, tôi gọi điện hỏi thăm người nông dân này, quả thật ông đã đúng. Trong khi thiên hạ thua lỗ, cuốn gói chấp nhận thất bại, thì ngược lại ông vẫn biến khó khăn thành "mỏ vàng", vụ vừa rồi ông thắng đậm, chỉ ba tháng ông đã lãi trên một tỷ đồng. Tôi được biết hiện tại ông còn tận dụng rừng ở quê tôi – nơi mà mọi người nghĩ không thể kiếm sống từ nó - để nuôi thỏ và gà nữa. Bạn thấy đấy! Cái nghề nông mà thiên hạ cho rằng, không thể làm giàu từ nó nhưng với người nông dân này đã rất thành công.

Còn bây giờ, khi bạn đã nắm bắt được tư duy "KHÓ KHĂN CHÍNH LÀ MỎ VÀNG", bạn còn chần chờ gì nữa? Hãy dũng cảm theo đuổi niềm đam mê của bạn, hãy tạo nên sự khác biệt bạn nhé!

TỰ DUY BÁN HÀNG

Từ khi tôi còn nhỏ, mỗi lúc nhà tôi có cái gì đó ngon, dù đó là một tô cháo gà, một vài củ khoai lang, khoai mì hay một vài con cá ba tôi

mới bắt về, ba mẹ tôi thường bảo tôi mang cho nhà hàng xóm bên cạnh. Hay cũng có thể đó là vài viên kẹo mỗi khi ba tôi đi xa về và ba bảo tôi đem cho bọn nhỏ trong xóm. Tôi được dạy rằng: “Chúng ta cần phải chia sẻ với mọi người xung quanh mỗi món ngon hay những gì tốt đẹp với mọi người”. Dĩ nhiên hàng xóm cũng đối xử ngược lại với nhà tôi như thế, thỉnh thoảng nhà tôi cũng được họ mang cho cái này cái kia.

Từ nhỏ tôi được dạy để thương người nghèo, thương cái nghèo và hay có định kiến với người giàu. Tôi còn nhớ vài câu nói phần nào thể hiện điều đó như: “KẺ giàu NGƯỜI nghèo”, hay “tội mấy NGƯỜI nghèo”, “mấy THẦNG nhà giàu”.

Tôi kể cho bạn nghe những điều này, bởi tôi tin rất có thể bạn, đặc biệt các bạn ở vùng nông thôn, hay thị trấn, thành phố còn mang nhiều nét sinh hoạt làng quê, sẽ cảm thấy điều tôi nói rất quen thuộc.

Tôi rất tự hào vì đã được sinh ra trên mảnh đất giàu tình thương và mọi người gắn bó thân thiện với nhau. Nét văn hóa “tình làng nghĩa xóm” đã trở thành một điều gì đó rất thiêng liêng, tuyệt vời và lâng man trong tâm trí của tôi cho đến tận bây giờ. Và nếu xem nét văn hóa tình làng nghĩa xóm như một con người, thì đó chắc chắn là một con người rất tốt và tuyệt vời. Nhưng tôi tin để trở thành một con người hoàn hảo thì không dễ dàng chút nào. Và chắc chắn sẽ càng không dễ dàng chút nào cho một “ai đó” chỉ ra mặt khuyết của một con người rất tốt và tuyệt vời như thế để mọi người xung quanh chấp nhận, nhất là khi con người đó khiến họ tự hào hay thần tượng.

Còn bây giờ, tôi sẽ là “ai đó” để chỉ ra mặt khuyết điểm của con người tuyệt vời – văn hóa tình làng nghĩa xóm – đã, đang và sẽ gắn bó với tôi trong suốt cuộc đời này.

Trước hết, tôi muốn kể cùng các bạn một câu chuyện ngày tôi còn bé. Lúc đó ba má tôi đang trong mùa thu hoạch khoai mì và đó là loại khoai mì có thể nói là ngon nhất vùng. Mỗi chiều sau khi thu hoạch ba má tôi đều không quên cho hàng xóm, đặc biệt là cô hàng xóm đang làm ruộng sát bên một ít để ăn lấy cái tình. Tất nhiên cả nhà cô cũng như những nhà hàng xóm khác rất thích loại khoai mì rất thơm ngon này. Thế nhưng một hôm, cô từ chối và không nhận nữa vì bảo ở nhà vẫn còn mấy củ mà mấy hôm trước ba má tôi cho. Mấy hôm sau đó, khi chơi cùng con của cô cùng lứa với tôi ở vườn nhà cô, tôi tình cờ nghe được cuộc nói chuyện giữa cô và chồng mình. Hóa ra, mấy hôm gần đây cô không nhận khoai mì ba má tôi cho nữa là vì cảm thấy ngại sau nhiều lần đưa tiền cho ba má tôi nhưng họ lại không nhận. Thế là thỉnh thoảng cô xuống chợ và mua vài củ khoai mì vừa dò lại vừa đắt mỗi khi cả nhà them.

Qua câu chuyện trên, nếu đứng ở phía ba má tôi, họ luôn nghĩ rằng, lấy tiền cô hàng xóm thì sẽ rất là ngại. Bởi cũng như mọi người khác, ba má tôi xem việc buôn bán rất thấp hèn, và e ngại, nhất là khi bán cho người hàng xóm thân thiện của mình.

Còn đối với cô hàng xóm, như bạn cũng thấy đấy, cô vẫn thích mua hơn là cứ nhận khoai mì từ ba má tôi mà không trả tiền.

Điều này, tất nhiên nếu nhìn nhận một cách thực tế thì cả hai bên đều không được lợi. Bởi cô hàng xóm thì không có khoai mì thơm ngon để ăn, còn ba má tôi thì lại mất đi một khoản thu nhập.

Bây giờ, tôi và bạn cùng nhau phân tích câu chuyện trên dựa theo hai giả thuyết xem nhé!

Thứ nhất, ba má tôi quyết CHỌN KHÔNG BÁN. Điều này sẽ làm cho ba má tôi mất đi một khoản thu nhập mà đáng lý ba má tôi xứng đáng được nhận bởi trông được những củ khoai mì thơm ngon nhất vùng. Một sự thật hiển nhiên là ba má tôi cũng cần tiền

để nuôi sống gia đình và trang trải chi phí ăn học cho những đứa con của họ. Đến một lúc nào đó, ba má tôi cũng phải nhận ra rằng: “Ô! Minh cần phải trồng loại cây gì đó thay vì trồng khoai mì, hoặc thay vì dành thời gian chăm sóc và trồng khoai mì mình phải dành nhiều thời gian để làm việc gì đó có thu nhập hơn để nuôi sống gia đình”. Điều đó cũng có nghĩa là số phận của *loại khoai mì thơm ngon đến lúc cũng bị khai tử*. Đặc biệt đáng tiếc là ba má tôi đã bỏ qua cơ hội trở nên khá giả, giàu có khi làm ra được một sản phẩm khoai mì thơm ngon. Ngoài ra ba má tôi lại tốn thêm thời gian cũng như chi phí để chặt vật trồng cây khác, hay làm việc khác mà chưa biết sẽ như thế nào. Thực tế thì đến thời điểm tôi viết những dòng này thì nhà tôi đã bị mất giống khoai mì thơm ngon đó. Điều đó cũng có nghĩa là một sản phẩm ngon đã bị bỏ rơi.

Còn trong trường hợp của cô hàng xóm, bởi vì ba má tôi không nhận tiền nên cô cảm thấy ngại và không nhận củ khoai mì thơm ngon từ ba má tôi nữa. Chính vì thế thay vì được ăn loại khoai mì thơm ngon, cô và gia đình mình chỉ ăn loại khoai mì tệ hơn và chất lượng kém hơn khi mua ở chỗ khác vì chỗ ấy *cô được trả tiền một cách sòng phẳng*. Chắc bạn cũng không khó để hình dung, nếu cô hàng xóm và những người hàng xóm khác thay nhau truyền miệng về loại khoai mì thơm ngon của ba má tôi cho người khác và cứ thế, cứ thế họ cứ truyền tai nhau thì dĩ nhiên sẽ ngày càng có nhiều người muốn thưởng thức khoai mì của nhà tôi nhỉ? Như tôi và bạn thống nhất từ đầu: ba má tôi quyết **CHO** chứ không **BÁN**. Thì sao bạn nhỉ? Ô! Dĩ nhiên ba má tôi sẽ không đủ giàu có để **CHO** tất cả mọi người tìm tới. Đến lúc đó, sẽ có rất nhiều người trong số họ không được thưởng thức món khoai mì thơm ngon mà họ được rỉ tai.

Tóm lại, chính vì ba má tôi không biết **BÁN** nên họ đã bỏ qua cơ hội kiếm tiền và vẫn nghèo, còn cô hàng xóm cũng như những người

khác thích ăn củ khoai mì sẽ không còn cơ hội được thưởng thức loại khoai mì thơm ngon nhất.

Không biết nếu ba má tôi BÁN khoai mì cho cô hàng xóm thì sao?

Tôi và bạn cùng nhau phân tích giả thuyết thứ hai, ba má tôi BÁN khoai mì. Lúc này ba má tôi tất nhiên sẽ có thêm một khoản thu nhập. Và cũng giống như chúng ta phân tích trên, ngày càng nhiều người rỉ tai nhau về món củ khoai mì thơm ngon của ba má tôi. Chính vì thế ngày càng có nhiều người tới mua khoai mì và ba má tôi sẽ nhanh chóng trở nên khá giả. Lúc này ba má tôi có lẽ sẽ nhận ra: “ Ô! Mình sẽ trở nên giàu có hơn nữa, và con cái mình sẽ có đầy đủ tiền để ăn học tốt hơn nếu mình trồng nhiều khoai mì hơn nữa”. Với suy nghĩ đó, ba má tôi sẽ dành nhiều thời gian hơn cho việc trồng khoai mì để đáp ứng ngày càng nhiều người tìm tới mua. Ngoài ra, có thể họ sẽ bỏ loại cây trồng khác mang lại ít thu nhập hơn để trồng khoai mì. Thậm chí họ có thể mua thêm đất để tiếp tục trồng khoai mì. Lúc này họ sẽ có thêm nhiều động lực để nghiên cứu cách chăm sóc để khoai mì ngày càng thơm ngon hơn và đáp ứng nhu cầu của nhiều người hơn nữa.

Ô! Đúng là một viễn cảnh tuyệt vời bạn nhỉ! Xã hội có thêm một sản phẩm ngon và chất lượng. Lúc này cả cô hàng xóm và rất nhiều người khác sẽ được thưởng thức món khoai mì thơm ngon mà không phải ngại gì cả. Họ có thể mua mỗi lúc họ thích ăn chứ không còn cảm thấy e dè, ngại ngùng khi được cho. Còn ba má tôi sẽ trở nên khá giả và giàu có hơn.

Bạn thấy đấy! Cả bên mua là cô hàng xóm cùng nhiều người thích ăn khoai mì và bên bán là ba má tôi đều vui vẻ và được lợi.

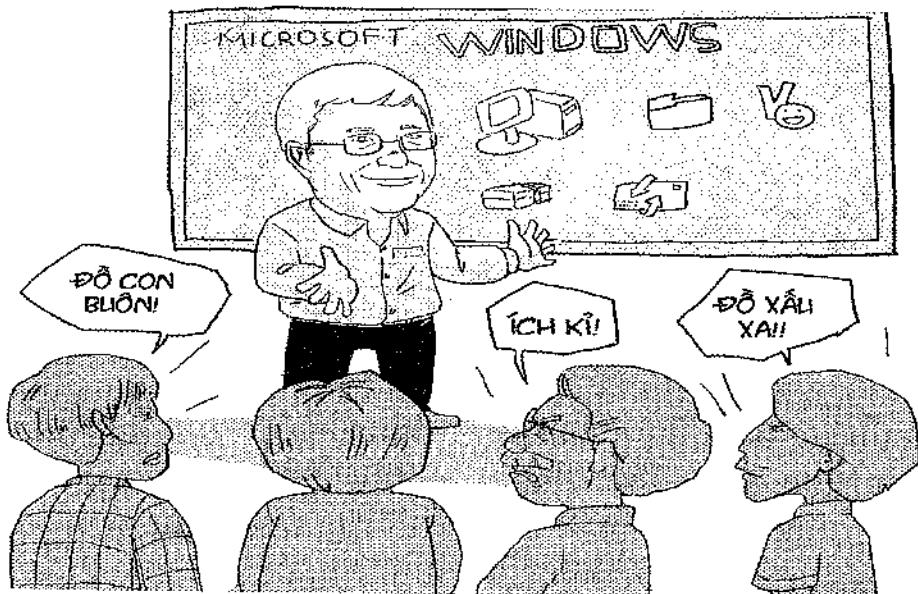
Những bài học mà tôi nghiệm ra từ câu chuyện nhỏ trên, tôi tin cũng đúng với hầu hết chúng ta. Thực tế thì chúng ta được dạy để vô tình có những cái nhìn lệch lạc về tiền bạc, không phân biệt đâu

là sự rõ ràng, sòng phẳng, những điều mà chúng ta xứng đáng được nhận để rồi chúng ta gán cho nó cái mác “thực dụng”, “xấu xa” khi so sánh khập khiễng với giá trị tình cảm thiêng liêng giữa người với người. Ví dụ như nếu tôi cho một người bạn nào đó mượn tiền và đến ngày hẹn trả tôi cũng rất e ngại hỏi mặc dù lúc đó tôi rất cần tiền, bởi tôi nghĩ điều đó sẽ rạn nứt tình cảm bạn bè. Điều này dẫn đến việc chúng ta rất nhạy cảm, và e dè khi nhắc đến tiền, bởi chúng ta luôn cố gắng chứng tỏ, chúng ta sống thiên về tình cảm, chúng ta sợ bị coi thường - nhưng đó đơn giản chỉ là chỉ rõ ràng, sòng phẳng cần thiết mà thôi. Những điều này đôi khi chính chúng ta cũng không nhận ra, bởi chúng đã thấm sâu trong tư duy của chúng ta và trở thành điều hiển nhiên như việc ta được sinh ra và gọi ai đó là “ba” là “mẹ”.

Dần dần chúng ta sẽ trở thành người tôn sùng cảm giác khi cho, biểu người xung quanh một thứ gì đó của bản thân ta. Đó là nét văn hóa tốt. Nhưng thật sai lầm khi mỗi chúng ta cảm thấy xấu hổ hay xem thường thay vì nên tự hào, trân trọng những gì chính bản thân chúng ta đã tạo ra bằng mồ hôi công sức của mình và BÁN cho người khác để giúp họ thỏa mãn hay giải quyết vấn đề nào đó. Dường như nét văn hóa tốt này của làng quê Việt nói riêng và người phương Đông chúng ta nói chung đã khiến chúng ta trở nên không thẳng thắn được với nhau. Đặc biệt trong vấn đề liên quan đến đồng tiền. Những trường hợp tương tự sẽ xảy ra nếu bạn có một thứ gì đó có giá trị và thay vì cho, bạn bán cho mọi người xung quanh bạn, thường thì họ sẽ quy bạn vào hạng “không nên chơi” vì họ nghĩ bạn là thứ người chỉ biết đến tiền, thực dụng và không tình cảm.

Cách tư duy đó do từ nhỏ phần lớn chúng ta được dạy buôn bán hay bán hàng là một công việc xấu xa và hèn hạ. Tôi nghĩ đó cũng là một trong những lý do ông bà ta ngày xưa xếp THƯƠNG là người

buôn bán, kinh doanh ở tầng lớp cuối cùng trong SĨ – NÔNG – CÔNG – THƯƠNG. (SĨ: người trí thức, có học; NÔNG: tầng lớp nông dân; CÔNG: tầng lớp công nhân).

Tới đây tôi muốn hỏi bạn rằng:

Liệu cô bán bánh mì, bán nước bên trường bạn học đứng cả ngày trong trời nắng cháy vì thương và lo lắng cho học sinh như bạn sẽ đói bụng, khát nước chăng?

Bill Gates lo lắng nhân loại sống trong sự lạc hậu nên mới bỏ trường Havard để giúp thế giới à?

Cô dạy Tiếng Anh của tôi có phải là thương người đang khổ sở với tiếng Anh nên phải học thật giỏi và bỏ công việc khác để mở trường dạy không?

...

Tất nhiên là không! Đó là điều rất thực tế. Cô bán bánh mì, Bill Gates, hay cô giáo tôi trước hết họ vì chính bản thân họ, vì những giá trị như tiền bạc, niềm yêu thích công việc đã tạo nên ĐỘNG CƠ để thúc đẩy họ hành động như thế. Tất nhiên bạn cố gắng học chắc chắn trước hết vì tương lai của bạn, còn nếu xa hơn thì vì Ba Mẹ và những người thân thiết nhất của bạn, đó chính là ĐỘNG CƠ để bạn hành động.

Ở đây, tôi muốn nhấn mạnh từ ĐỘNG CƠ, bởi nó chính là nguồn gốc để chúng ta hành động. Và động cơ càng mạnh bao nhiêu thì nó sẽ lôi kéo thúc đẩy người ta hành động bấy nhiêu. Quay về với tư duy thích cho, biểu một thứ gì đó có giá trị mà bản thân ta có hay tạo ra, có thể động cơ của chúng ta chính là muốn chứng tỏ mình là một người tốt, sống tình cảm. Tất nhiên, đó là điều tốt, tôi không hề phủ nhận. Nhưng trong nhiều trường hợp khác, chúng ta hãy thẳng thắn với nhau thì đó có phải là động cơ chính đáng để chúng ta hành động không? Bạn thử nghĩ nếu Bill Gates không có một động cơ cho chính bản thân ông – điều khiến ông trở thành một trong những người giàu có và nổi tiếng nhất thế giới – thì ngày nay nhân loại chúng ta có được hưởng lợi từ thành quả của ông không?

Quay lại câu chuyện nhỏ về củ khoai mì tôi vừa kể bạn trên. Suy nghĩ một cách thực tế, tôi muốn hỏi bạn rằng: Động cơ mãnh liệt nào để ba má tôi không phá bỏ khoai mì mà còn trồng nhiều hơn, đáp ứng nhu cầu của nhiều người hơn, thậm chí là ba má tôi sẽ nghiên cứu cách chăm sóc để củ khoai mì ngày càng thơm ngon hơn?

Tôi nghĩ bạn biết câu trả lời đấy!

Nếu không quá lời thì chính việc xem thường bán hàng mà ta đang trả giá bằng sự nghèo nàn của mình, ta phải trả giá bằng sự mất đi những sản phẩm sáng tạo, chất lượng. Bởi khi người ta không có

động cơ mạnh mẽ để hành động thì những sản phẩm sáng tạo, đa dạng sẽ không hề tồn tại.

Vậy nhìn nhận lại bán hàng, bạn nghĩ thế nào về nó?

.....

.....

.....

.....

“Những người thành công trên thế giới, dù họ là ai, họ đang làm ở bất cứ lĩnh vực nào, chẳng hạn đó là một nhà bác học với phát minh thay đổi nhân loại, một giảng viên giỏi, một doanh nhân tài ba, thậm chí đến người cha, người mẹ nuôi dạy cái con thành tài... Tất cả họ chính là người bán hàng chuyên nghiệp – dù đôi khi ngay cả chính bản thân họ cũng không nhận ra điều đó”.

Tôi đã từng nghe điều này ở đâu đó, điều quan trọng tôi khẳng định điều này hoàn toàn đúng.

Vậy tại sao? Bởi chúng ta thường hay nghĩ rằng, bán hàng là bán hàng chứ có liên quan gì đến người cha người mẹ, hay đến một nhà bác học.

Bạn cứ thử tưởng tượng tôi là nhà bác học và tôi đang có một vài ý tưởng mà tôi nghĩ sẽ thay đổi thế giới. Có một thực tế, trước khi ý tưởng của tôi được xem là phát minh có thể thay đổi thế giới và được mọi người biết đến thì tôi chẳng là ai đối với bạn và với mọi người cả. Vấn đề bắt đầu xuất hiện khi tôi không có tiền để thực hiện ý tưởng đó. Điều may mắn là bạn có tiền, và tôi biết nếu tôi có được tiền của bạn thì tôi sẽ thành công và bạn cũng được hưởng lợi từ khoản đầu tư đó. Thế nhưng, bạn cứ hình dung tôi kiếm đến bạn, một người hoàn toàn xa lạ và bảo rằng: “Tôi biết anh có tiền, và hiện tại tôi có mấy ý tưởng có thể làm thay đổi thế giới. Anh nên

đầu tư tiền cho tôi đi". Bạn nghĩ xem bạn có chấp nhận bỏ ra đồng tiền để đầu tư hay không? Vấn đề là chỗ đó đấy bạn! Lúc này tôi phải là người bán hàng, tôi đến và cần kỹ năng của một người bán hàng chuyên nghiệp, tôi sẽ thuyết phục bạn rằng, ý tưởng của tôi rất thực tế và khả thi, nếu bạn đầu tư tiền vào tôi thì đó sẽ là khoản đầu tư khôn ngoan nhất của bạn, và dĩ nhiên cả hai chúng ta đều có được hưởng lợi. Đó là điều tôi thiếu tôi phải thuyết phục được bạn. Tức là dù là nhà bác học thì bản thân họ cũng phải biết bán ý tưởng của mình cho nhà đầu tư để nó trở thành hiện thực.

Hay nếu bạn là một giảng viên giỏi thì bản thân bạn phải biết bán kiến thức của bạn cho học sinh, sinh viên của mình. Bạn phải giúp họ có kiến thức quý báu, bạn phải chứng tỏ kiến thức của bạn sẽ rất hữu ích với họ. Nếu ngược lại, thời gian không lâu sau đó bạn sẽ chỉ biết đến như một giảng viên tồi, thậm chí bạn sẽ bị loại bỏ.

Hay nếu bạn là một doanh nhân tài ba, dĩ nhiên bạn phải là người bán hàng chuyên nghiệp. Bạn phải bán sản phẩm của mình cho khách hàng, và chứng minh sản phẩm của bạn làm ra rất hữu ích hay sẽ giải quyết nhu cầu thiết thực nào đó của họ. Cũng tương tự như thế đối với những người thành công ở các lĩnh vực khác ...

Quay lại với câu chuyện mà tôi từng kể với bạn, về Steve Jobs, cô giáo tôi... Tất cả họ đều là những người bán hàng chuyên nghiệp. Bản thân tôi cũng không thể là tác giả cuốn sách này nếu tôi không biết bán kiến thức mình có.

Bạn nghĩ sao nếu bạn có một khả năng gì đó, chẳng hạn đơn giản như việc bạn có thể làm cho người khác cười, và vui vẻ bên bạn, bạn rất yêu thích điều đó. Vì sao bạn không biến nó thành mỏ vàng? Đừng ngần ngại bán nó! Trở thành một diễn viên hài chẳng hạn. Đúng như Richard Branson, chủ tịch tập đoàn Virgin – tập đoàn lớn nhất Anh quốc, đã viết trong cuốn sách của ông "Mặc kệ nó! Làm

tới đi!": "Tôi học được rằng mỗi chúng ta đều có một thứ gì đó để bán, có thể đó là những hộp đậu bắp bán ở khắp nơi hoặc chính tài năng của mỗi người. Sản xuất hàng hóa hay sở hữu ý tưởng tuyệt vời nhất cũng chẳng để làm gì nếu chúng chỉ mãi mãi ở trong đầu bạn hay chất đồng ở góc phòng".

Điều tôi muốn gửi gắm đến bạn rằng: *Đừng ngần ngại khi bán những thứ bạn có cho mọi người xung quanh!*

Nếu có ai đó bảo bạn rằng: "Tôi rất đam mê với điều này điều kia nhưng tôi vẫn rất nghèo" thì có lẽ bạn đã biết họ thiếu tư duy gì rồi đấy!

TÔI ĐÃ ỨNG DỤNG HAI TƯ DUY TRÊN NHƯ THẾ NÀO?

Như tôi kể với bạn lúc đầu, đến một ngày - đó là khi tôi sắp hoàn thành năm đầu tiên của đại học, tôi cũng nhận ra tôi không thể cứ sống mãi một cuộc sống tồi tệ, buông thả, tôi cần phải dũng cảm để tìm cho mình một hướng đi. Tôi biết mình đã sai lầm khi chọn ngành mình đang học, tôi nghĩ tôi đã chọn nó chỉ vì nó là ngành "hot" và sự nóng nỗi. Có lúc tôi nghĩ rằng đã quá muộn để bắt đầu lại mọi thứ. Tôi từng nghĩ giá như tôi có thể quay về thời học sinh, nhưng đó là điều không thể. Điều quan trọng lúc này, tôi muốn tìm điều gì đó thuộc về riêng mình, nhưng thú thật thì tôi vẫn còn rất mơ hồ. Tôi bắt đầu đi tìm hiểu về những con người thành công, trong mọi lĩnh vực: điện ảnh, công nghệ thông tin, kinh doanh nhà hàng, ô tô, máy tính, tài chính... Tôi muốn tìm hiểu bí quyết họ thành công, và tôi cũng hi vọng thông qua họ tôi thấy được những điều thuộc về mình. Những con người đáng kính đây đã thay đổi nhiều thứ trong tôi. Ảnh tượng nhất phải kể đến như Chung Ju Yung - người sáng lập tập đoàn Hyundai, Đặng Lê Nguyên Vũ - chủ tịch kiêm tổng giám đốc tập đoàn Cà phê Trung Nguyên, Đoàn Nguyên Đức - chủ tịch

kiêm tổng giám đốc tập đoàn Hoàng Anh Gia Lai, Adam Khoo – diễn giả, tác giả nổi tiếng người Singapore, Nick Vujicic – diễn giả không tay không chân người Úc, Steve Jobs – người sáng lập nên tập đoàn Apple... Có một điều rất quan trọng ảnh hưởng đến tôi, xuất phát điểm của các nhân vật nổi tiếng và thành công này dường như không có gì đặc biệt, họ rất bình thường, thậm chí có nhiều người còn có hoàn cảnh rất khó khăn và không có điều gì để chứng tỏ rằng họ sẽ là người thông minh hơn người bình thường như tôi vẫn nghĩ trước đó cả. Đặc biệt, tôi học được những triết lý và bí quyết để thành công trong cuộc sống, và đó cũng chính là những điều tôi chia sẻ với bạn trong cuốn sách này. Tôi tin họ làm được thì tôi cũng làm được. Điều đầu tiên, tôi cần xác định được niềm đam mê của tôi là gì? Đó là câu hỏi ngắn gọn và cực kì quan trọng nhưng hình như trước đó – lúc thi đại học, tôi chưa bao giờ thực sự nghiêm túc đặt câu hỏi này với chính mình. Tôi bắt đầu nhớ về giấc mơ ngày còn nhỏ, tôi đã từng bị mê hoặc bởi hình ảnh người doanh nhân thành công. Không ai đánh thuế giấc mơ của bạn cả, và bạn cũng không mất gì với nó, tôi quyết định trở thành một doanh nhân, tôi mơ đến cảnh tượng tôi sẽ thành lập nên một tập đoàn để đưa nó đi khắp thế giới, tôi để cho trí tưởng tượng của mình tự do bay bổng. Đã lâu rồi, từ lúc vào đại học và suy sụp thì đó là lần tôi được hưởng trọn cảm giác tự tin và cảm thấy mình mạnh mẽ, tôi cảm nhận tôi có thể làm được mọi thứ. Nhưng mọi thứ cũng không dễ dàng chút nào khi mỗi ngày sau đó tôi luôn tự hỏi: “Tôi nên kinh doanh cái gì? Cái gì có thể làm cho tôi thực sự hứng thú?”. Cứ mỗi ngày trôi qua tôi đều đi tìm câu trả lời. Có lúc tôi cũng cảm thấy đuối sức và muốn bỏ cuộc, nhưng cũng thật may tôi đã học được cách “tập thể dục” cho não mỗi ngày, đó là tạo năng lượng tích cực và loại bỏ vi rút gây bệnh bằng sách, cùng những con người mà tôi ngưỡng mộ và những cuốn sách dạy cách thành công. (Tôi sẽ chia sẻ với bạn ở phần sau, cách để vượt qua những lúc chán nản và duy

(trí tâm trạng lạc quan, mạnh mẽ mà tôi học được – điều rất quan trọng nếu bạn muốn bảo vệ và theo đuổi niềm đam mê của mình).

Tôi nhớ mình đã tìm hiểu rất nhiều lĩnh vực kinh doanh, trong số đó tôi rất ấn tượng với chuỗi cửa hàng thức ăn nhanh trên các con phố, ngõ ngách của siêu thị như KFC, LOTERIA, PIZZA HUT, JOLLIBEE,... Nếu bạn ở thành phố lớn bạn sẽ biết những cửa hàng quen thuộc này, chúng mọc lên rất nhanh. Chúng trông thật sang trọng và lúc đó tôi không thể nào vào được vì không có đủ tiền. Sau này tôi tìm hiểu thì tôi mới biết xuất xứ của nó không phải ở Việt Nam, mà ở nước ngoài vào, tôi cũng hiểu kì vĩ quá trình hình thành của nó. Tiểu sử về cửa hàng gà rán KFC là một trong những cửa hàng đầu tiên tôi tìm hiểu qua internet. Tôi đã rất bất ngờ và ngạc nhiên khi biết nó xuất phát từ một ông già nghèo tuổi ngoài 60 với niềm đam mê nấu ăn ở Mỹ. Chỉ với món gà rán đó đã tạo nên cái tên KFC nổi tiếng có mặt trên khắp thế giới với hơn 10.000 cửa hàng.

Một ngày, tôi và một người bạn thân của tôi đang cùng học trong phòng trọ, tôi bỗng thấy cô rao bán tàu hũ khiến tôi nhớ đến ngày ấu thơ. Cô đến ngay trước phòng trọ tôi ở, ngồi nghỉ chỗ ghế đá. Nhìn cô ướt đẫm mồ hôi với gánh tàu hũ, tôi cảm thấy rất thương. Tôi và người bạn, mỗi thằng ăn một chén tàu hũ với giá rất rẻ. Một hồi trò chuyện thì ra cô ở cùng quê với tôi, điều đó làm tôi nhận ra ngay khi cô nói vài câu dù có chỉnh giọng nhưng cũng không thể giấu hết cái chất giọng đặc trưng của Quảng Ngãi quê tôi. Điều làm tôi thấy bất ngờ, và thấy thương cô hơn sau một hồi thăm hỏi thân mật, tôi biết tuy cô vất và phải thức dậy từ lúc 3h sáng và gánh bán tới chiều, mỗi ngày ngủ được vài tiếng mà chỉ nhận được ít đồng tiền để nuôi gia đình. Tôi cũng chỉ cô cách bán trong loại ly nhựa dùng một lần và đứng trước cổng trường đại học tôi cách đó không xa để tăng thu nhập hơn. Tôi thấy cô bán trong chén, và bán dạo rất vất vả, mà tôi cũng hiểu tâm lý rằng việc bán chén và mỗi

khi khách ăn phải ngồi lại – đôi lúc là giữa đường – thì rất bất tiện, và không loại trừ những đứa sinh viên ngại ngùng như chúng tôi sẽ không bao giờ chịu ngồi giữa đường mà ăn thế. Nhưng những hôm sau đó, cô đường như sợ bị bảo vệ các trường đuổi nên không dám liều mà chấp nhận bán như cũ, cô cũng thỉnh thoảng bán ở chỗ phòng trọ tôi. Không hiểu sao, hình ảnh cô bán tàu hũ vất vả mà chỉ kiếm được chút ít đồng tiền cứ quanh quẩn trong tâm trí tôi.

Một hôm, như mọi buổi chiều khác, sau khi học bài xong, tôi ra ngoài ghế đá ngồi, chợt nhớ tới hương vị tàu hũ, tôi thầm nghĩ, “giờ mà được ăn tàu hũ thì hay biết mấy?”, tôi ngồi đợi và hi vọng cô bán tàu hũ sẽ đến, nhưng điều hi vọng đó đã không xảy ra. Tôi đạp xe dạo trên con phố gần nhà, bỗng dừng nhìn cửa hàng KFC mới mở ngoài đường Võ Văn Ngân gần nơi tôi trọ, nó thật lộng lẫy. Tôi bỗng dung lóe lên suy nghĩ, vì sao tôi cứ nghĩ mấy thứ cao siêu mà không nghĩ đến món tàu hũ ở quê tôi chứ? Tôi xoa đầu mừng rỡ, trên đoạn đường về nhà hôm ấy, đầu tôi toàn là hình ảnh cửa hàng tàu hũ mà do chính tôi thành lập ra sẽ có mặt trên khắp Việt Nam và vươn vai ra ngoài thế giới. Tôi cứ mơ màng, tôi còn nhớ cảm giác ngày hôm ấy, tôi đạp xe một mạch về nhà, nằm trên chiếc chiếu trải dưới nền phòng trọ và thỏa sức mơ mộng. Tôi nghĩ rằng, ông già người Mỹ kia có thể đưa món gà rán của mình đi khắp thế giới. Tại sao tôi không làm thế với món tàu hũ của quê hương mình? Philip Kotler, một trong bốn nhà quản trị ảnh hưởng bậc nhất thế giới, người được mệnh danh là “cha đẻ” của ngành Marketing hiện đại, trong một lần qua Việt Nam đã phải thốt lên rằng: “Hiện nay Trung Quốc là «công xưởng» của thế giới, Ấn Độ là «văn phòng» của thế giới. Còn Việt Nam tại sao không trở thành «bếp ăn» của thế giới?”. Thời điểm đó, chưa có một cửa hàng tàu hũ nào mang tầm vóc như cửa hàng thức ăn nhanh như KFC cả. Tôi nghĩ đến lúc tôi muốn ăn tàu hũ và phải ngồi đợi hi vọng hôm nay cô bán tàu hũ dạo sẽ đến.

Tôi nghĩ đến mấy em gái khác trong dãy trọ tôi chiều chiều ra đứng chờ và buồn bã khi hôm đó cô bán tàu hũ không đến. Tôi như cảm nhận được rõ ràng tư duy KHÓ KHĂN CHÍNH LÀ MỎ VÀNG. Điều đáng mừng hơn, khi tôi càng tìm hiểu về các sản phẩm từ đậu nành, trong đó có tàu hũ, thì tôi càng hứng thú khi sản phẩm này được xem là thần được cho mọi lứa tuổi, có nhiều chuyên gia còn ví von rằng nó chính là “phô mai của châu Á”. Thế là tôi quyết tâm làm. Tôi mơ đến cảnh tượng các cửa hàng tàu hũ của tôi sẽ có mặt trên khắp thế giới.

Tôi quay về thực tại với các vấn đề hết sức thực tế:

“Tôi không biết nấu tàu hũ!”

“Tôi không có tiền!”

“Tôi không có kinh nghiệm gì về mọi thứ cả!”

Có nhiều người bạn của tôi đã bật cười khi nghe tôi kể về những điều này. Nhất là khi biết tôi đã từng không biết nấu tàu hũ (dĩ nhiên bây giờ thì tôi là một cao thủ nấu tàu hũ rồi) mà mơ sẽ đưa tàu hũ đi khắp thế giới như KFC.

Nhưng lúc đó tôi thì nghĩ khác, tôi biết ông Đặng Lê Nguyên Vũ, tốt nghiệp đại học Y, không biết cách xay và chế biến cà phê ngon, nhà rất nghèo đến nỗi không có tiền mua thuốc cho ba lúc đau ốm, nhưng ông đã vứt bỏ tấm bằng đại học Y được bao người xem là danh giá để mơ giấc mơ đưa cà phê Việt Nam chinh phục thế giới. Còn giờ đây những người đã từng bảo ông là gã hoang tưởng, diễn rõ chắc chắn phải nhìn nhận lại.

Tôi cũng biết Chung Ju Young, tướng chừng như hoang tưởng đối với một cậu bé sinh ra trong gia đình gốc nông, không học hành gì nhiều, bốn lần bỏ nhà đi để lập nghiệp đã trở thành người sáng lập ra tập đoàn Hyundai lừng danh như ngày nay.

Tất nhiên tôi có thể lập cho bạn nguyên cả một danh sách dài về biết bao con người như thế.

Vô vàn câu chuyện từ những con người đáng kính đó đã dạy tôi rằng: "Không có khó khăn nào mà tôi không thể vượt qua. Lịch sử được tạo nên bởi những con người dám ước mơ, và đừng bao giờ từ bỏ ước mơ của mình".

Cũng giống những ngày đầu Đặng Lê Nguyên Vũ tìm đến người tạo nên tách cà phê ngon nhất và thuyết phục để được học công thức đó, tôi nghĩ tôi cũng có thể tìm được người nấu món tàu hũ ngon nhất và thuyết phục để học nó. Nhưng có lẽ tôi đã không may mắn như ông, tôi không thể thuyết phục được các cô bán tàu hũ chỉ cho mình cách nấu. Nhưng "thiên thần" cũng đã nhòm ngó tôi, tình cờ một hôm tôi chia sẻ ước mơ với người em họ của tôi. Tôi mừng như reo lên khi nó bảo rằng: "Mẹ em ngày trước cũng nấu tàu hũ bán, nhưng đã lâu mẹ bỏ nghề không nấu nữa, để em hỏi mẹ thử", đó là giây phút tuyệt vời nhất với tôi, như một con mưa rào trên cái sa mạc nắng cháy. Tôi nghĩ dù thím tôi nấu không ngon nhưng còn đỡ hơn tôi không biết tí gì. Thế là tôi lại làm liều thuyết phục thím của tôi từ ngoài quê vào Sài Gòn để giúp tôi về vấn đề này, đó thực sự là điều khó khăn nhất tôi đã làm và đã thành công. Thế nhưng tôi lại nghĩ tiếp, chè thì có rất nhiều món chè, Phở 24 – một thương hiệu Việt Nam khá thành công trên thế giới - cũng có rất nhiều món phở, cà phê cũng có rất nhiều loại cà phê. Thế vì sao tàu hũ lại chỉ có mỗi một loại? Tôi nghĩ ngay đến việc biến một món tàu hũ giàn đơn thành các món ăn sang trọng với kiểu cách ly thay vì chén, và thêm món phụ vào. Tôi lập danh sách món phụ sẽ thêm vào để tạo thêm hương vị mới lạ cho mỗi ly tàu hũ khác nhau. Nhưng vấn đề tiếp theo là tôi không biết nấu món đó như thế nào? Để trả lời điều này, trước hết tôi phải giải quyết vấn đề: "Tôi không có tiền". Tôi biết điều rất thực tế nếu tôi không có tiền thì tôi sẽ chẳng thể làm được

gi, nhưng tôi lại nghĩ nếu tôi lấy điều đó ra làm lý do để chần bước thì tôi cũng không khác gì kẻ thất bại luôn tồn thời gian để than vãn rằng: “Tôi không có tiền để làm!” hay “nếu tôi có tiền thì...”. Tôi không cho phép bản thân mình biện hộ bởi lý do này. Tôi phải nghĩ cho ra cách. Tôi nhầm tính nếu một mình tôi làm hết mọi thứ thì sẽ rất khó khăn, nhưng nếu tôi có thêm bạn cùng làm thì vấn đề sẽ đơn giản hơn. Tôi quyết định thuyết phục hai người bạn thân. Thế nhưng người bạn thân từ thời cấp ba và học cùng trường đại học của tôi đã thảng thắn từ chối, và người bạn này của tôi xem những điều tôi dự định làm quá viển vông và ảo tưởng. Thế nhưng người bạn tôi rất tin tưởng chơi từ thời cấp hai của tôi đã không làm tôi thất vọng, bởi người bạn này của tôi cũng đã từ lâu nung nấu ý định làm một điều gì đó, và tôi đã thuyết phục đúng người. Thông qua người bạn thân này của tôi, tôi thuyết phục một người bạn tôi rất tâm đắc mà trước đó tôi chỉ gặp một vài lần. Thế là ba người chúng tôi cùng nhau lên kế hoạch để thực hiện giấc mơ của mình. Và cửa hàng với cái tên Tàu Hũ HAT ra đời, ghép tên ba chữ cái đầu tiên của chúng tôi ra đời. Vấn đề về sản phẩm phụ mà tôi gặp rắc rối trước đó cũng được giải quyết khi tôi thuyết phục được chị của người bạn thứ hai của tôi, là người nấu những món này rất giỏi và đang thất nghiệp với ngành kế toán của mình. Khó khăn về tiền lúc này cũng được hai người bạn của tôi chia sẻ nhiệt tình. Bản thân tôi, tôi đã vay mượn từ bạn bè cũ và tôi dành hết số tiền mà ba mẹ tôi cho để mua máy tính phục vụ cho việc học đại học vào việc thành lập cửa hàng đầu tiên. Cửa hàng Tàu Hũ HAT đầu tiên của ba chúng tôi với sự giúp đỡ của rất nhiều bạn bè đã nhanh chóng khai trương với phương châm “Phong cách mới, hương vị mới”. Khoảng hai tuần đầu tiên, lượng khách hàng rất đông đến nỗi không có chỗ ngồi, có lẽ bởi sự hiếu kì, tò mò của khách hàng, vì đây là cửa hàng tàu hũ đầu tiên được thiết kế khá sang trọng và rất nhiều chuẩn loại tàu hũ với cách ăn bằng ly thay vì trong ăn chén như truyền thống, cũng

sang trọng hẳn lên. Một phần vì trước giờ tàu hũ trong tâm trí mọi người chỉ là món ăn bình dân, chỉ có một loại tàu hũ, và chỉ bán dạo trên đường. Tất cả khiến khách hàng đông hơn. Tôi và hai người bạn của mình dường như cảm nhận sự thành công đang đến, bao đêm thức trắng, và làm việc từ sáng sớm đến khuya đã được đền bù, tôi nghĩ giấc mơ của tôi càng lúc càng đến gần. Chỉ hai tuần đầu tiên chúng tôi đã có khoảng doanh thu gần 50 triệu – một số tiền mơ ước đối với sinh viên nghèo như chúng tôi. Nhưng khi sự tò mò hiếu kì của khách hàng qua đi, và số lượng khách cứ ngày qua ngày giảm mạnh một cách đáng sợ, doanh thu tụt dốc và tôi điều tra thì biết rằng sản phẩm của chúng tôi không ngon như ở bên ngoài của các cô bán dạo. Đó là cái giá cho việc chúng tôi chưa đầu tư kĩ lưỡng vào sản phẩm và lúc này tôi vẫn chỉ là một người mới vào nghề và tập nấu tàu hũ từ thím và các món phụ từ chị người bạn tôi. Lòng tin của mọi người trong cửa hàng bắt đầu mất dần. Kết quả, chỉ một thời gian không lâu sau đó thím của tôi và chị của người bạn tôi ra đi vì cảm thấy tương lai cửa hàng không có triển vọng như tôi thuyết phục họ lúc đầu. Cửa hàng đầu tiên của chúng tôi đã bị phá sản, và chúng tôi ôm một khoản nợ khá lớn. Bấy giờ không phải là lúc nói suông về thất bại một cách triết lý như thế nào nữa, bởi tôi đang chứng kiến điều đó xảy đến với mình. Nhưng mỗi lúc như thế tôi lại nhớ bài học của những người thành công đều phải trả giá bằng bao lần thất bại, khó khăn. (Bạn yên tâm, tôi sẽ chia sẻ với bạn cách đương đầu với khó khăn, thất bại của người thành công ở phần sau). Tôi nhớ đến câu nói của nhà phát minh vĩ đại Thomas Edison: “Tôi không thất bại. Tôi chỉ là đã tìm ra 10000 cách bóng đèn không hoạt động”, hay cách mà Steve Jobs đứng dậy khi ông bị sa thải ở công ty mà do chính tay ông sáng lập nên, hay ông tổ gà rán KFC đi dọc đất nước để tìm kiếm sự hợp tác và bị từ chối 1.009 lần trước khi thành công... Tôi và hai người bạn thân thiết của mình vẫn trụ vững, chúng tôi bắt đầu tập trung vào việc nghiên cứu sản

phẩm. Sau gần 5 tháng nghiên cứu, sau nhiều lần bán ven đường, sau nhiều lần thất bại ê chề tưởng chừng như bỏ cuộc, chúng tôi không chỉ chế biến được món tàu hũ truyền thống thừa sức cạnh tranh với bên ngoài, mà chúng tôi còn phát hiện ra công thức tạo nên các sản phẩm tàu hũ đặc trưng không đâu có được. Hiện chúng tôi có trên 22 loại tàu hũ, trong đó có nhiều sản phẩm ngon tuyệt chỉ có ở cửa hàng Tàu Hũ HAT và được đông đảo khách hàng, đặc biệt các bạn sinh viên ở làng Đại học Thành phố Hồ Chí Minh đón nhận nhiệt tình. Sau hơn một năm kể từ ngày bắt đầu “xông pha”, chúng tôi đã vượt qua được lần phá sản đầu tiên, chúng tôi đã rút ra nhiều bài học quý giá để giờ đây chúng tôi có hai cửa hàng có tiềm năng lớn, với mức đầu tư mỗi cửa hàng gần 100 triệu đồng vốn ban đầu, và một cửa hàng di động. Doanh thu mỗi tháng từ 180 triệu đến 200 triệu. Tôi biết, phía trước còn có rất nhiều khó khăn đang chờ tôi và những người bạn đồng hành của mình, nhưng tôi luôn tin tưởng rằng, chúng tôi sẽ vượt qua và tiến về phía trước.

Tất nhiên, nếu niềm đam mê của bạn là kinh doanh giống tôi, và bạn rất có hứng thú với món ăn của quê hương bạn, vậy thì sao bạn không đưa nó trở thành thương hiệu toàn cầu như ông già ở Mỹ đã làm với món gà rán nhỉ!

Tôi cố gắng kể thật chi tiết câu chuyện của mình cũng chỉ muốn chứng minh cho bạn thấy rằng tôi đã bước đầu áp dụng thành công bài học mà tôi chia sẻ với bạn.

Còn bạn thì sao?

Tôi muốn gửi đến bạn thông điệp rằng: “*Những con người đáng kính thành công kia họ cũng giống như bạn và tôi, xuất phát của họ là con người rất bình thường. Họ làm được thì tôi cũng làm được, và BẠN CŨNG LÀM ĐƯỢC. HÃY BƯỚC RA KHỎI CHIẾC GIƯỜNG ẤM ÁP CỦA BẠN VÀ HÀNH ĐỘNG!*”.

PHẦN GHI CHÚ CỦA BẠN

5

Chương

LÀM THẾ NÀO
ĐỂ “**BẢO VỆ**”
NIÊM ĐAM MÊ
CỦA BẠN?

Chương 5

LÀM THẾ NÀO ĐỂ “BẢO VỆ” NIÊM ĐAM MÊ CỦA BẠN?

Tất cả chúng ta đều có cuộc đời riêng để theo đuổi, giấc mơ riêng để dệt nên, và tất cả chúng ta đều có sức mạnh để biến mơ ước trở thành hiện thực, miễn là chúng ta giữ vững niềm tin”.

Louisa May Alcott

“Để làm được những điều to tát, đầu tiên bạn phải tin vào nó”.

Arsene Wenger

“Columbus dựa vào niềm tin để phát hiện ra đại lục chứ không phải dựa vào bản đồ hàng hải”.

Santayana

“Tất cả loài người được chia làm ba loại: những người bất di bất dịch, những người có thể xê dịch, và những người hành động”.

Benjamin Franklin

Có những lúc tôi cảm nhận ngọn lửa đam mê của mình dường như đang tắt dần, và có những lúc tôi cảm thấy chán nản, mệt mỏi. Tôi đã từng tự hỏi chính mình rằng:

Những người thành công “bảo vệ” niềm đam mê của họ như thế nào?

Những người thành công có lúc chán nản, mệt mỏi hay muốn bỏ cuộc không?

Những người thành công lúc họ chán nản, mệt mỏi họ thường làm gì?

...

Tôi đã từng được nhiều bạn hỏi những điều này rất nhiều lần và tôi cũng biết nhiều người không thể “bảo vệ” được ngọn lửa đam mê của mình để rồi một ngày họ thản nhiên chấp nhận sự thật “nó đã tắt”. Tôi dám tin rằng bạn đã, đang hoặc sẽ gặp rắc rối này. Còn bây giờ, thì bạn có thể hoàn toàn yên tâm, tôi sẽ cùng bạn tìm ra “bí quyết”.

Tôi khẳng định, người thành công cũng là con người bình thường như tôi và bạn, chắc chắn có lúc chán nản, mệt mỏi trong cuộc sống của họ. Cảm xúc bạn và tôi, và rất nhiều người ngoài kia trải qua thì người thành công cũng không phải ngoại lệ. Vậy:

*“Bí quyết nào để người thành công bảo vệ
niềm đam mê và luôn giữ được ngọn lửa đang
bung cháy trong họ?”*

HÃY TẠO NÊN “THIÊN ĐƯỜNG”!

Khi tôi chia sẻ với bạn những điều này, thì cũng đã hơn một năm kể từ ngày tôi viết trang sách đầu tiên, và lúc đó tôi là sinh viên năm

cuối của Đại học Ngân hàng TP Hồ Chí Minh. Ở những trang trước chắc bạn biết vì sao tôi quyết định viết cuốn sách này? Còn bây giờ tôi sẽ chia sẻ với bạn những điều tôi đã trải qua ngay chính trên cuốn sách bạn đang cầm. Thắng thắn mà nói thì tôi đã rất lưỡng lự khi chia sẻ với bạn, về chính cuốn sách này. Bởi một phần nào đó trong tôi đã nghĩ, có điều gì đó không ổn nếu tôi chia sẻ, hay trước giờ có ai làm thế này đâu. Nhưng cuối cùng phần con người “làm đi” trong tôi đã thuyết phục được tôi và tôi chỉ muốn bạn biết rằng tôi và bạn đều là giống nhau, đều là con người bình thường, điều tôi làm được, bạn sẽ làm được.

Đã có nhiều lúc phần con người “không làm được” trong tôi trỗi dậy và thuyết phục tôi rằng, tôi sẽ không làm được đâu, hay nhà xuất bản sẽ không xuất bản cuốn sách này của tôi đâu. Những lý lẽ đó khiến tôi không ngừng nghỉ đến viễn cảnh đen tối khi tôi bỏ ra hơn một năm, và có thể sẽ lên hai năm hoặc nhiều hơn nữa để ngày ngày chăm chỉ nghiên cứu và chia sẻ với bạn và mọi thứ trở nên “công cốc” nếu nhà xuất bản từ chối. Thực tế, khi bạn cầm trên tay cuốn sách này thì phần con người: “Tôi làm được” trong tôi đã chiến thắng. Tôi sẽ cho bạn biết vì sao nó chiến thắng? Phần con người “Tôi làm được” trong tôi đã thuyết phục tôi ngược lại, nó đưa cho tôi những tấm gương về các bậc tiền bối đi trước cũng viết sách như tôi đã từng thất bại và đã “chiến thắng” như thế nào – những ví dụ tôi kể với bạn rồi đây! Nó bảo tôi rằng: “Làm đi anh bạn, nếu nhà xuất bản này không hợp tác thì ta có thể đi đến nhà xuất bản khác, và nếu thất bại thì ta lại đến nhà xuất bản khác nữa, chúng ta sẽ làm được. Đây là một cuốn sách rất ý nghĩa!”.

Điều quan trọng nhất, tôi muốn chia sẻ với bạn, bản thân tôi đã tự thuyết phục mình bằng cách sử dụng TRÍ TƯỞNG TƯỢNG để phác họa nên bức tranh “thiên đường”. Tôi tưởng tượng đến lúc cuốn sách này được xuất bản, mỗi ngày tôi vẫn vào nhà sách, tôi

vẫn đọc sách của các bậc tiền bối đi trước, nhưng bây giờ tôi được cảm giác đầy tự hào vì mình cũng góp phần vào kệ sách đó. Cuốn sách của tôi đang xếp cạnh sách của họ. Tôi cảm nhận cảm giác hạnh phúc khi đi dạo trong nhà sách, cầm cuốn sách của mình trên tay. Tôi cảm nhận cảm giác hạnh phúc khi sách của mình đang được xếp ngay ngắn và thật hấp dẫn trên mỗi kệ. Nào băng rôn, poster về cuốn sách của tôi đang dán ở những nơi thật trang trọng. Tôi thấy bạn và rất nhiều bạn trẻ khác đang chen chúc mua sách của tôi. Tôi thấy quyển sách của tôi giúp thay đổi suy nghĩ sai lầm của rất nhiều bạn. Tôi thấy bạn và rất nhiều bạn trẻ đang rất hạnh phúc và đang thay đổi cuộc sống của mình. Tôi thấy bạn và rất nhiều bạn trẻ khác đang trở nên mạnh mẽ, tràn đầy sức sống, các bạn biết rõ nên làm gì để thành công. Các bạn trẻ đang chuyển tay nhau những cuốn sách của tôi, họ đang trao đổi về cuốn sách. Tôi thấy mình đã giúp rất nhiều bạn trẻ. Tôi thấy mình đang trở nên nổi tiếng, tôi thấy mình đang kí tặng sách. Tôi thấy mình đang cầm trên tay cuốn sách và diễn thuyết ở trường học, ở khán trường đông đúc các bạn học sinh. Tôi thấy ba má tôi, người thân yêu nhất của tôi đang tự hào vì tôi. Tôi thấy mình tràn đầy hạnh phúc và tự hào gửi tặng cuốn sách đến người thân thiết nhất, tôi cảm thấy thật tuyệt vời khi nhìn thấy ánh mắt đầy ngạc nhiên và họ cũng đang tự hào về tôi. Tôi cảm thấy mình đang lâng lâng khi bảo mọi người rằng: "Tôi đã làm được, tôi đã bước đầu thành công trên con đường riêng của mình". Tôi thấy những người bạn đã luôn bảo tôi là "kẻ ảo tưởng" "viển vông", "mày sẽ không làm được"... đang bất ngờ về tôi. Tôi thấy nhà xuất bản đang gọi đến và bảo tôi rằng: "Sách của anh vừa mới bán hết, và chúng tôi đang tiếp tục in". Tôi thấy dòng chữ "bestseller" đang hiện trên từng cuốn sách của tôi. Tôi thấy tôi đang nhận khoản tiền xứng đáng với công sức của mình, tôi thấy mình đang tận hưởng câu nói của Jack Canfield: "Vũ trụ là một phương trình rất cân bằng, bạn cho vũ trụ bao nhiêu, bạn sẽ nhận lại bấy nhiêu".

Tất cả những điều đó tôi gọi là "THIÊN ĐƯỜNG". Đó chính là sản phẩm của TRÍ TƯỢNG TƯỢNG. Có thể bạn hoặc rất nhiều người nữa sẽ cười về sự tưởng tượng của tôi, bạn thấy tôi thuộc loại "thích mơ mộng" nhỉ! Tôi hiểu suy nghĩ đó của bạn. Tôi không phải là người khám phá ra điều tôi chia sẻ với bạn, tôi chỉ là người học hỏi từ bậc tiền bối đi trước, tôi đã ứng dụng thành công và giờ đây tôi chia sẻ kinh nghiệm của mình với bạn. Lần đầu tiên khi đọc về những điều tương tự như thế về trí tưởng tượng trong cuốn sách kinh điển "CÁCH NGHĨ ĐỂ THÀNH CÔNG" - "THINK AND GROW RICH" - của tác giả Napoleon Hill viết: "Những doanh nhân thành đạt, những người thành công trong lĩnh vực công nghiệp hay tài chính, các nhà hoạt động xã hội vĩ đại, họa sĩ văn hào, nhạc sĩ, ca sĩ, nhạc công thành danh là nhờ họ phát triển được trí tưởng tượng sáng tạo của mình". Tôi đã không ngần ngại và phán ngay rằng: "Vô vấn!", "Phi thực tế"... Bởi tôi tin "TRÍ TƯỢNG TƯỢNG" là thứ rẻ tiền, chỉ phù hợp cho mấy đứa trẻ thích mộng mơ làm siêu

nhân, và tôi nghĩ điều đó không phù hợp với “thực tế” chút nào.

Còn bây giờ tôi và bạn cùng nhau tìm hiểu sức mạnh của trí tưởng tượng nhé! Trong trường hợp câu chuyện của tôi, tôi sử dụng trí tưởng tượng của mình và không giới hạn để phác họa nên một bức tranh, một viễn cảnh thật tươi đẹp, cái mà tôi gọi là “thiên đường”. Giống như một họa sĩ, mỗi ngày tôi đều vẽ thêm từng nét màu để bức tranh càng hoàn mỹ hơn. Tôi cảm thấy mình giống như một đứa trẻ hay mơ mộng, tôi cảm thấy mình như đang ở trên “thiên đường”, tôi cảm thấy mình rất hạnh phúc trong bức tranh đó. Tất cả tạo ra một thứ cảm xúc rất quan trọng, đó chính là ham muốn mạnh mẽ. Cũng giống như tôi đã từng nói với bạn về động cơ, con người chúng ta thường làm việc theo động cơ, và động cơ đó càng mạnh mẽ bao nhiêu thì chúng ta sẽ càng muốn chinh phục bấy nhiêu, và dĩ nhiên khả năng thành công sẽ càng cao hơn bấy nhiêu. Tương tự như thế, cảm giác ham muốn mạnh mẽ đến tột độ khi tôi nghĩ đến viễn cảnh tôi hoàn thành xong cuốn sách, tôi càng có động lực để chăm chỉ nghiên cứu. Bức tranh “thiên đường” đó cứ thế theo tôi trong từng giấc ngủ, trong từng suy nghĩ hằng ngày.

Thời gian trôi qua, mọi hành động của tôi dường như bị bức tranh đẩy điêu khiển, nó loại hết những lúc tôi bỏ phí thời gian vào việc chơi bời hay vô ích khác, nó cuốn hút tôi vào thế giới của nó và hành động.

Tôi đã tạo nên bức tranh “thiên đường”, để chính nó sẽ hút tôi theo, và chính cảm giác ham muốn tột độ đã làm ngọn lửa đam mê trong tôi cứ thế cháy mãi.

Không phải ngẫu nhiên khi người thành công thường bị gán cho những cái tên như “kẻ ảo tưởng”, “viển vông”, “điên rồ”... Bởi thực tế thì họ đúng là người rất “mơ mộng”, và “ảo tưởng”, phải kể đến như Đặng Lê Nguyên Vũ – người sáng lập ra Cà phê Trung Nguyên

lừng danh ngày hôm nay thường hay mơ về tương lai cà phê của ông sẽ có mặt trên khắp thế giới, Bill Gates luôn mơ đến một ngày mọi máy tính trên thế giới đều sử dụng phần mềm của ông làm ra, Henry Ford mơ về một phương tiện vận chuyển không cần đi ngựa, anh em nhà Wright luôn mơ về việc con người có thể bay lên bầu trời giống như chim... Và bây giờ chắc bạn hiểu bức tranh “thiên đường” mà người thành công vẽ nên bằng trí tưởng tượng của mình có sức mạnh như thế nào chứ?

Chắc cũng không phải ngẫu nhiên khi nhà bác học vĩ đại Albert Einstein phát biểu rằng:

“Trí tưởng tượng quan trọng hơn kiến thức. Kiến thức bị giới hạn bởi những gì ta biết và hiểu được, trong khi đó trí tưởng tượng ôm ấp cả thế giới, và cả những thứ chưa ai biết, chưa ai hiểu được”.

“Biểu hiện thật sự của trí thông minh không phải là kiến thức mà là trí tưởng tượng”.

“Và nếu “Logic đưa bạn từ A đến B” thì “Trí tưởng tượng sẽ đưa bạn đến mọi nơi”.

Hay như John Lennon – ca sĩ, nhạc sĩ và cũng là một nhà hoạt động vì hòa bình nổi tiếng người Anh - đã phát biểu tương tự rằng: “Nếu không có một chút hình ảnh tưởng tượng nào về những gì bạn mong muốn, bạn sẽ chẳng bao giờ đạt được chúng”.

Bạn còn chần chờ gì nữa! Hãy sử dụng trí tưởng tượng bay bổng của mình, phác họa nên một bức tranh và hãy đảm bảo nó sẽ cuốn hút bạn, đó chính là “thiên đường” của bạn!

Chẳng hạn bạn rất đam mê võ thuật, bạn luôn ước mơ trở thành một võ sĩ, bạn có thể tạo nên cho mình một “thiên đường” bằng trí tưởng tượng. Vì sao bạn không tưởng tượng mình đang được

thi đấu trên võ đài, trở thành người anh hùng được khán giả tung hô...? Niềm đam mê của bạn là được hát, bạn ước mơ trở thành ca sĩ, bạn có thể tạo nên cho mình một “thiên đường” bằng trí tưởng tượng. Vì sao bạn không để trí tưởng tượng của mình vẽ nên bức tranh bạn đang trên sân khấu, hát những bài hát khiến say lòng người, có thể ra đường nghe mọi người mỉm cười với bài hát của mình?

Tôi đã từng không tin vào điều này, nhưng bây giờ chính tôi cũng đang bất ngờ về những gì nó mang lại. Tôi muốn gửi gắm đến bạn rằng: “*Hãy cho bản thân chúng ta một niềm tin và trí tưởng tượng của bạn cơ hội*”. Tôi tin bạn sẽ không thất vọng!

TỰ THÔI MIÊN

Chúng ta cùng nhau thư giãn với “chuyện tình lứa đôi” xíu bạn nhé! Tôi nghĩ bạn đã từng nghe qua câu nói của ông bà ta ngày xưa: “*Đẹp trai không bằng chai mặt*”. Thế có bao giờ bạn thắc mắc về ý nghĩa của câu nói này chưa?

Bây giờ, tôi và bạn cùng nhau phân tích câu nói này xem nhé!

Nếu một chàng trai kiên trì quyết tâm theo đuổi một cô gái mình yêu, mặc dù anh này có khuyết điểm về ngoại hình, hay có nhiều khuyết điểm khác nữa. Nhưng chính sự kiên trì với tình yêu, ngày qua ngày dần khắc ghi vào trái tim của cô gái mỗi ngày một ít tình cảm của chàng. Cứ thế, như ông bà ta hay nói “mưa dầm thấm lâu”, “nước chảy đá mòn”, thời gian cô gái bắt đầu cảm nhận được tình cảm của chàng trai, nhìn ra được điểm tốt và chính điểm tốt đó dần sẽ che lấp khuyết điểm của chàng.

Ngoài ra, chàng trai đó còn được lợi thế là cô gái có cảm giác thân quen với “cái xấu” của anh, thậm chí theo thời gian những “cái xấu” đó của chàng trai trở nên “hấp dẫn”, “cá tính” trong tâm trí cô gái.

Điều quan trọng nhất, cô gái dần dần vô tình muốn sở hữu tình cảm của chàng trai - chính bản thân cô gái cũng không nhận ra - và khi tình cảm đó trở nên quen thuộc, hiển nhiên và không thể thiếu đối với cô gái thì cũng là lúc chàng trai đã thành công. Chàng trai chính phục được trái tim của người con gái mình yêu khi trái tim cô gái này tràn ngập tình cảm của anh.

Qua việc thư giãn với câu nói của ông bà ta ngày xưa ấy, tôi muốn chia sẻ với bạn về "*cơ chế hoạt động của tâm trí*" chúng ta.

Bạn có bao giờ bức mình hay mất hứng vì đang xem một bộ phim hấp dẫn và thấy một quảng cáo xuất hiện chen ngang không? Tôi tin là có đấy! Mỗi ngày hàng đồng thứ quảng cáo xuất hiện xung quanh ta, chúng xuất hiện khắp nơi, và mọi lúc trên truyền hình, trên các tấm quảng cáo đặt trên mọi con đường, ngã tư, siêu thị, tạp hóa, trên các tờ báo bạn đọc mỗi sáng, thậm chí ngay cả trên đôi dép bạn mang cũng xuất hiện dòng chữ của một thương hiệu nào đó.

Hàng đồng quảng cáo khắp nơi đó vốn tiên không bạn nhỉ! Thực tế những quảng cáo này cực kì tốn kém. Như tôi được biết thì để được quảng cáo trên một tấm bảng khoảng $4m^2$ ở một con đường đông đúc ở Sài Gòn mỗi năm bạn phải bỏ ra khoảng Hai trăm triệu là một điều rất bình thường, hay cứ một phút quảng cáo trên truyền hình VTV1 trôi qua ở giờ cao điểm thì vài chục triệu bốc hơi. Bạn thấy đấy, việc quảng cáo của các công ty cho sản phẩm của mình cực kì tốn kém.

Thế các nhà quảng cáo đang "mưu đồ" gì khi mỗi ngày bạn ra ngoài đường hay bật ti vi lên và hình ảnh quảng cáo của họ đều xuất hiện? Thực ra các nhà quảng cáo đã tận dụng "*cơ chế hoạt động của tâm trí*" và đang áp dụng chiến thuật "*đẹp trai không bằng chai mặt*" để chinh phục chúng ta. Họ làm tâm trí của bạn và tôi dần dần bị "khắc ghi" bởi hình ảnh sản phẩm của họ một cách tự nhiên. Như bản

thân tôi, tôi thậm chí còn không biết hình ảnh của nhãn dầu gội tôi dùng được khắc vào tâm trí mình khi nào và vì sao tôi lại chọn nó nữa mà? Đến khi tôi ra tiệm tạp hóa, trong vô số các nhãn dầu gội khác nhau được trưng bày, tôi đã chọn mua nó, và ngẫm lại thì tôi mua gói dầu gội đó vì hình ảnh quảng cáo đã “chinh phục” tâm trí tôi. Bạn nghĩ tôi chọn vì đó là sản phẩm chất lượng nhất ư! Tôi còn không biết trong đó nó chứa chất gì thì làm sao biết nó chất lượng hay không bạn nhỉ? Quyết định đó đơn giản vì hình ảnh của gói dầu gội tôi mua đã trở nên thân quen trong tâm trí tôi mà thôi. Và nếu bạn chọn một sản phẩm dầu gội cũng thế thôi, bạn đừng nghĩ đó là sản phẩm chất lượng nhất, hay phù hợp nhất với bạn, đó chỉ là cảm giác mà hình ảnh quảng cáo mang lại cho bạn thôi, bởi không có gì để đảm bảo điều đó cả. Dĩ nhiên nhà quảng cáo cũng chẳng cứ chuyên gia đến để chứng thực dầu gội đó có phù hợp nhất với mái tóc bạn không? Lý do ở đây là nhà quảng cáo đã thành công trong việc “chinh phục” tâm trí bạn.

Điều này cũng đúng đối với các loại sản phẩm khác trên thị trường, đặc biệt trong một thế giới đầy cạnh tranh và đầy rẫy sự lựa chọn đối với một loại sản phẩm như ngày nay, thì các nhà quảng cáo cố gắng tạo nên những quảng cáo ấn tượng, và cố gắng để hình ảnh đó đập vào mắt chúng ta thường xuyên, mục đích của họ chính là “khắc ghi” và dần sẽ “chinh phục” tâm trí chúng ta trước khi đối thủ của họ thực hiện điều đó.

Một khi các nhà quảng cáo thành công trong việc chinh phục tâm trí chúng ta thì kết quả thế nào đây bạn! Khi chúng ta bước vào một tiệm tạp hóa, hay một siêu thị nào đó, với vô số các sản phẩm cạnh tranh xếp cạnh với nhau, bạn sẽ chọn sản phẩm của họ. Điều quan trọng nhất mà nhà quảng cáo đã đạt được, một khi tâm trí của chúng ta bị “chinh phục” thì nó sẽ rất khó thay đổi, chẳng hạn như khi bạn dùng một loại dầu gội nào đó bạn sẽ có xu hướng dùng cỗ

định và rất hiếm khi thay đổi. Như Al Ries và Jack Trout là hai tác giả của cuốn sách “22 quy luật bất biến trong marketing” đã viết: “Bạn muốn thay đổi một điều gì đó trong tâm trí của con người ư! Hãy quên ngay ý nghĩ này. Một khi tâm trí đã định hình điều gì thì khả năng thay đổi tâm trí là điều không thể. Trong lĩnh vực marketing, việc tìm mọi cách để thay đổi suy nghĩ khách hàng là việc làm lãng phí nhiều công sức nhất”.

Còn bây giờ, tôi sẽ tiết lộ bí mật để bạn “bảo vệ” niềm đam mê của mình trên đường đến thành công như thế nào?

Đầu tiên như tôi nói ở phần đầu chương này, bạn cần sử dụng quyền năng của chính bạn, đó là trí tưởng tượng và đừng bao giờ giới hạn nó bạn nhé, hãy vẽ lên bức tranh “thiên đường” trong tâm trí bạn, hãy đảm bảo rằng bức tranh “thiên đường” đó sẽ cuốn hút tâm trí bạn vào đó, bạn cảm thấy rất tuyệt vời và hạnh phúc khi bạn ở trong bức tranh đó.

Bước thứ hai, bạn hãy cầm lên một tờ giấy trắng, có thể là tờ giấy A3 hoặc tờ A4, hoặc nếu bạn thích thì đó là một tấm bảng trắng. Đảm bảo rằng, bức tranh “thiên đường” trong tâm trí của bạn giờ đây sẽ được thể hiện đầy đủ lên tờ giấy hoặc tấm bảng bạn đang cầm một cách sinh động nhất có thể. Bạn không nhất thiết phải hoàn thiện nó ngay tức khắc, bạn có thể hoàn thiện nó mỗi ngày theo ý muốn

của mình. Chẳng hạn, bạn muốn trở thành một ca sĩ, bạn có thể vẽ một ca sĩ đang đứng trên một sân khấu hoành tráng trước một đám đông, và nhiều điều hấp dẫn khác bạn đã vẽ nên trong tâm trí của bạn, hãy cố gắng thể hiện chúng ra tờ giấy hay tấm bảng đó. Tôi gọi tấm bảng đó của bạn là TẤM BẢNG ƯỚC MƠ!

Bước cuối cùng, tận dụng “cơ chế hoạt động của tâm trí”. Bạn treo tấm bảng ước mơ của mình lên tường, hoặc một nơi nào đó, điều quan trọng nhất là đảm bảo rằng, mỗi sáng thức dậy bạn sẽ thấy nó đầu tiên, mỗi tối đi ngủ bạn cũng sẽ dễ dàng nhìn thấy tấm bảng này. Tóm lại thì bạn hãy treo tấm bảng ước mơ của mình ở nơi bạn dễ thấy nhất và thấy nó nhiều nhất.

Và lúc này cơ chế hoạt động của tâm trí bạn bắt đầu thực hiện.

Dần dần tâm trí của bạn sẽ bị “chinh phục” bởi bức tranh “thiên đường” đó, nó sẽ điều khiển tất cả hành động của bạn. Bạn sẽ tìm hiểu và hành động một cách vô thức để trở thành con người của bạn trong bức tranh đó. Điều quan trọng nhất của bí quyết này, nó sẽ cho bạn sự tự tin một cách tuyệt đối để trở thành con người bạn muốn, bởi tâm trí bạn sẽ xem những điều đó như một điều hiển nhiên đối với bạn. Bạn chính là con người trong bức tranh đó, bạn sẽ làm được, đó chính là cảm giác rất cần và rất tốt đối với mỗi chúng ta trên con đường đi đến thành công. Như Napoleon Hill, người được mệnh danh là người sáng lập ra Khoa học thành công đã dùng thuật ngữ “tự kỷ ám thị”, hay một cách dễ hiểu đó là trạng thái con người chúng ta tự thôi miên chính mình để thể hiện cho cơ chế hoạt động của tâm trí chúng ta.

“Một thực tế rõ ràng rằng là một người luôn có xu hướng tin vào bất kỳ điều gì mà họ liên tục tự nhủ với bản thân, cho dù điều đó đúng hay không đúng. Nếu họ liên tục tự lừa dối mình bằng một quan điểm sai lầm thì đến một lúc nào đó, họ sẽ chấp nhận nó như một sự thật hiển nhiên. Bạn sẽ trở

thành đúng như những gì bạn nghĩ bởi vì bạn đã để những suy nghĩ đó chi phối hoàn toàn tâm trí của bạn” – Napoleon Hill.

Tôi thấy được vai trò thực sự của *tự thôi miên* khi còn là sinh viên đại học. Người bạn gái của tôi là Trần Juy Ly, như lúc đầu tôi kể bạn nghe, thời học sinh cấp ba rất nổi tiếng ở trường bạn học vì học rất giỏi tiếng Anh. Lúc mới quen bạn, tôi cứ nghĩ bạn giỏi bẩm sinh từ nhỏ, nhưng sau này tôi mới biết thời còn học cấp hai bạn vẫn chỉ là một đứa thuộc hàng dốt tiếng Anh nhất lớp. Như bạn kể lại, đến nỗi bạn còn không biết viết chữ “Hello” như thế nào sau mấy năm học tiếng Anh. Nhưng đến lúc bạn may mắn gặp được một cô giáo dạy tiếng Anh và cô đã trao cho bạn niềm tin rằng: “Con rất có năng khiếu học ngoại ngữ, chỉ có điều trước giờ con chưa biết thôi”. Niềm tin đó đã biến người bạn của tôi từ một đứa học thuộc hàng dốt nhất lớp thành một người nổi tiếng nhất trường, và đến các trường lân cận đều biết đến bạn. Thậm chí bạn đã giành giải trong kì thi học sinh giỏi quốc gia môn tiếng Anh thời học cấp ba. Nhưng đó cũng chỉ là tôi biết thông qua lời kể của bạn và nhóm bạn cùng lớp đại học của tôi ở cùng tỉnh với bạn thuật lại. Đến khi học cùng bạn thời đại học, tôi mới “tai nghe mắt thấy” sự thực. Tôi với bạn là cặp đôi chơi rất thân nên tôi luôn biết hầu như tất cả các hoạt động, thời gian học của bạn, đến nỗi các bạn của trong lớp chúng tôi hay đùa bảo, cứ khi nào nếu tìm thấy tôi thì sẽ tìm thấy bạn. Tôi bắt đầu phát hiện vai trò của sự “tự thôi miên” rõ ràng khi bạn rủ tôi học thêm môn tiếng Hoa. Lúc này bạn và tôi gần như có chung điểm xuất phát là đều bắt đầu học nên tôi muốn xem về năng khiếu học ngoại ngữ mà bạn vẫn “khoe” với tôi như thế nào? Thời gian trôi qua tôi phát hiện năng lực học ngoại ngữ giữa tôi và bạn cũng không có gì khác biệt, trong khi tôi là một người rất chán ngoại ngữ, còn bạn thì rất thích và luôn xem mình là người có năng khiếu. Những gì bạn học và làm được thì tôi đều học và làm được, tôi không phủ nhận cái

tính hiếu thắng của chính mình nên tôi không bao giờ để thua bạn, nhất là khi chúng tôi cùng điểm xuất phát, cứ thế nên tôi thấy bạn không có gì đặc biệt cả. Tôi vẫn nhớ mãi một lần trên đường cùng bạn đi học tiếng Hoa, bạn tự tin bảo tôi rằng: “Không thể bảo em là có năng khiếu học ngoại ngữ được mà phải bảo là em có thiên khiếu mới đúng”. Quả thật, tôi nghe và rất sốc. Lúc đó tôi cũng định phản ứng lại trước thái độ quá tự tin đấy, nhưng nhìn vẻ mặt thân thiện đến một cách hiển nhiên với niềm tin đó của bạn tôi cũng “bó tay” và không biết nói sao. Thời gian sau đó, tôi và bạn quá bận rộn với các môn chuyên ngành ở giảng đường đại học nên cả tôi và bạn đều buộc phải nghỉ học tiếng Hoa một thời gian. Khi bạn và tôi bắt đầu đi học lại thì lúc này cả hai chúng tôi đều gặp rất nhiều khó khăn để có thể theo kịp bài mới trên lớp. Cả tôi và bạn đều có cảm giác bức bối vì không hiểu hết bài giảng và có vẻ đuối sức. Một lần nữa, tôi cũng cảm thấy bạn không khác gì tôi cả, tôi không hiểu cái gì thì bạn cũng thế thôi. Thế nhưng sự khác biệt rất rõ rệt bắt đầu dần dần xuất hiện sau thời gian này trước thái độ và niềm tin giữa tôi và bạn. Tôi thì dần dần cảm thấy chán nản, vì tôi vốn dĩ không thích học ngoại ngữ và tôi nghĩ rằng “trước giờ mình có bao giờ giỏi ngoại ngữ đâu” nên tôi chấp nhận trạng thái “dốt” và bỏ cuộc, để rồi chìm sâu trong giấc ngủ với công việc mà tôi thích thú. Còn bạn thì ngược lại, mặc dù bạn không biết và không hiểu những điều giống như tôi, nhưng bạn luôn tin tưởng một cách tuyệt đối rằng bạn có “thiên khiếu” ngoại ngữ, bạn chăm chỉ thức hằng đêm, có khi đến sáng với niềm tin mình là một người có “thiên khiếu” ngoại ngữ để nghiên cứu và hiểu rõ những vấn đề bạn chưa hiểu. Thời gian sau đó, tôi bỏ học tiếng Hoa, còn bạn mặc dù cũng rất bận rộn với các môn chuyên ngành ở giảng đường, nhưng bạn vẫn thể hiện “đẳng cấp” với ngoại ngữ của mình, thậm chí bạn còn học giỏi tiếng Nhật và định học thêm một vài thứ ngoại ngữ khác với niềm tin tuyệt đối đó.

Bạn thấy đấy, người bạn gái đáng mến của tôi chẳng có gì khác tôi trong khả năng học ngoại ngữ, ngoài việc bạn có một niềm tin tuyệt đối, cái mà người thành công vẫn áp dụng chính là “tự thôi miên” như tôi kể trên.

Còn bây giờ tôi sẽ kể với bạn một câu chuyện đã xảy ra với tôi và nó thay đổi hoàn toàn cuộc đời tôi sau đó.

Vào một ngày khi tôi đang học lớp bốn, tôi đang vui chơi cùng những người bạn của mình, tôi bất ngờ khi nhận được một thông báo bắt buộc chuyển lớp và tôi là đứa duy nhất trong lớp có tên. May mắn sau buổi học ngày hôm ấy, khi đang trong thời gian chuẩn bị chuyển qua lớp học mới, một đứa trẻ như tôi lúc đó cảm thấy rất cô đơn, tôi nghĩ đến cảnh mình sẽ chuyển đến một lớp học mới, và phải xa lớp cũ, xa bạn bè thân thiết của mình. Có lúc, tôi đã ước rằng, giá như điều đó không xảy đến với mình. Nội của tôi, một cụ già gần 70 tuổi, ngày qua ngày đã phải lặn lội xuống trường nơi tôi đang học để xin tôi được ở lại lớp học cũ, nhưng điều đó không thay đổi được gì. Mọi thứ bắt đầu từ nguyên nhân xảy ra do năm sinh trong giấy khai sinh của tôi, tôi sinh năm 1990 nhưng trong giấy khai sinh lại là 1989. Vì thế nhà trường đã đưa tôi vào cùng lớp với nhóm học sinh đã từng ở lại lớp, đại loại là lớp học toàn anh chị sinh năm 1989 hoặc lớn tuổi hơn, và đó là lớp học duy nhất trong toàn trường. Điều quan trọng, và có lẽ bây giờ nhìn lại tôi cảm thấy thật ngớ ngẩn khi lớp học này học cả chương trình lớp 4 và lớp 5 chỉ trong một năm học. Tức là tôi từ một đứa học sinh mới bắt đầu học lớp 4 nay được đưa vào lớp học của những “thiên tài” học một năm hai lớp: lớp 4 và lớp 5. Học sinh trong lớp học mới của tôi hầu hết, nếu không nói là tất cả là học rất tệ và bạn cứ thử tưởng tượng những học sinh ấy lại phải học gấp đôi chương trình học bình thường, và tất nhiên chúng tôi học cứ như “cưỡi ngựa xem hoa”. Thậm chí khi lên cấp hai có nhiều kiến thức trong sách lớp 5 không hề tồn tại trong kí ức của tôi

vì tôi chưa bao giờ được học. Đó là nguyên nhân đại đa số học sinh trong lớp học mới của tôi đã tệ sau đó càng tệ hơn và nghỉ học sau này khi lên cấp hai vì không thể theo kịp chương trình học. Nhiều người bạn trong lớp của tôi khi lên cấp hai vẫn chưa biết đánh vần hay không biết làm phép tính toán cộng trừ cơ bản của học sinh tiểu học. Tất nhiên nếu bạn đặt ra một câu hỏi rằng: "Học sinh như thế thì làm sao thi đậu chuyển cấp lên cấp hai!". Thì câu trả lời thực tế của tôi là bởi khi đó chúng tôi thi đều được thầy cô đọc và ghi cho chép cả. Bản thân tôi mặc dù là một học sinh thuộc loại giỏi nhất lớp học mới đó cũng không phải ngoại lệ gì. Khi lên cấp hai, đến ngay phép cộng trừ phân số của một học sinh tiểu học lớp 5 tôi còn không biết, tôi thấy nó hoàn toàn lạ lẫm bởi tôi chưa hề được dạy. Chính điều đó, tôi từ một học sinh đã từng tự tin – bởi dù gì tôi cũng từng là một đứa giỏi nhất lớp của một lớp toàn học sinh học tệ - dần dần biến thành một học sinh tự ti về bản thân mình khi lên cấp hai. Tôi không thể theo kịp chương trình học khi tôi gần như bị "mất gốc", tôi mất kiến thức cơ bản nhất để học tiếp. Trong số môn tôi dốt, thì Toán là môn học gần như tôi không biết gì. Thời của tôi, Toán là môn học chính và rất quan trọng, nếu bạn học giỏi Toán thì có thể xem bạn là một học sinh giỏi, được bạn bè thầy cô kính trọng, và bạn có thể dễ dàng học tốt môn khác như như Lý, Hóa nữa, còn nếu bạn dốt Toán thì kết quả sẽ hoàn toàn ngược lại. Chắc bạn cũng không khó để tưởng tượng đến năm lớp tám – nếu không có một phép lạ xuất hiện mà tôi chuẩn bị kể với bạn, thì có lẽ đến tận bây giờ - tôi không biết cộng trừ phân số thì làm thế nào để học nhỉ! Giờ kiểm tra Toán, thi Toán tôi đều copy bài của bạn. Vì học dốt nên tôi thường xuyên phải nhượng bộ hay sợ hãi đứa học giỏi, nhất là tôi luôn phải "vâng lời" thằng bạn học giỏi Toán ngồi cùng bàn với tôi nếu muốn nó cho copy. Tôi nhớ lúc bị thầy cô la mắng, "Sao em dốt thế? Đến bây giờ mà không biết phép tính đơn giản này!", lúc sợ hãi khi cô kiểm tra bài, và tiếng thở phào nhẹ nhõm nếu hôm đó

tôi không bị cô kiểm tra, và ánh mắt nhìn xem thường của bạn bè trong lớp lúc đó... Tôi dần đi đến chân lý cho bản thân mình rằng: “Minh chỉ là một thằng ngu, một thằng dốt”, “Minh sẽ chẳng bao giờ học giỏi cả!”, “Những đứa học giỏi kia toàn là đứa thông minh, mà mình thì đâu có thông minh gì đâu”... Tôi gần như để cuộc đời mình trôi qua theo năm tháng với suy nghĩ như thế. Giấc mơ đẹp nhất của tôi lúc đó có lẽ là giấc mơ trở thành một học sinh giỏi Toán và được bạn bè, thầy cô kính nể.

Điều tệ hại nhất lúc đó cũng xảy ra với tôi - mà bây giờ nhìn lại tôi nghĩ đó là một trong những điều tuyệt vời nhất - một hôm, trong giờ học thể dục, cả lớp chúng tôi đang chơi đá banh (đá bóng), và thằng bạn học giỏi ngồi bên tôi đá trái banh rơi ra bên ngoài hàng rào của trường, trước mặt thầy dạy thể dục, bạn bè, nhất là đám con gái đang cổ vũ chúng tôi đá banh, thằng bạn nhìn tôi và hét lên: “Mày leo qua hàng rào lượm banh chứ còn đứng đó nhìn nữa! Không xí nữa kiểm tra tao không cho copy bây giờ!”. Cả lớp, rồi thầy, nhất là bọn con gái nhìn tôi với nó và cười lên.

Thực sự lúc đó tôi rất căm ghét nó, những lần khác, bị nó ăn hiếp tôi đều cố chịu đựng để không bị điểm kém và bị ba tôi mắng, nhưng lần đó lòng tự trọng của một đứa trẻ trong tôi trỗi dậy, tôi cảm thấy rất nhục. Nhưng tôi cũng cố gắng chạy và leo qua hàng rào để lượm quả banh cho nó. Hôm đó, tôi giờ kiểm tra Toán, tôi vẫn ngồi im, vẫn nghĩ về cơn nhục đó, và cũng là lần đầu tiên tôi gần như để giấy trắng và không copy bài của nó sau mấy năm học. Đến mấy hôm sau khi cô giáo phát bài kiểm tra, nó thì điểm rất cao còn tôi bị điểm 1. Sau đó mấy ngày, vào một buổi tối, ba tôi kiểm tra cặp của tôi và vô tình thấy bài kiểm tra toán điểm 1. Trước giờ tôi thường vẽ nhà và khoe với ba tôi bài kiểm tra điểm rất cao. Tôi nhớ mãi, tối đó tôi đang chơi bên ngoài, nghe giọng ba tôi gọi rất dữ, và tiếng ba tôi phát ra từ chỗ gần cái cặp tôi để lúc chiều, tôi linh tính chuyện

chẳng lành. Tối đó tôi bị một trận đòn ra trò, và tôi đã khai tất cả mọi chuyện, ba tôi là người rất nóng tính, ông đuổi tôi ra khỏi nhà. Ở xã kế bên, ba tôi có nghe bạn bè kể về ông thầy làng dạy toán rất tốt và tôi cũng có nghe phong thanh về ông thầy này. Đó là đêm mà tôi không bao giờ quên, cả nhà tôi, nội, má tôi đều rất bức như ba tôi, và cũng rất thương tôi, nhưng ba tôi đã nóng lên thì không ai cản được, như má tôi vẫn hay nói những lúc như thế: "Có trời mà cản ống". Nội đưa tôi chiếc áo mưa, và bỏ cái dao cắt cỏ vào chiếc giò xe đạp cũ để tôi tránh khỏi ma quỷ trong đêm tối. Tôi đạp xe một mình trong đêm trời mưa, trong đêm tối đó chỉ có một mình tôi trên đường, tôi bắt đầu đạp xe và thỉnh thoảng dừng lại hỏi thăm đường tới nhà thầy. Ngày đó, tôi rất sợ ma quỷ, nên trong đêm nhớ đời đó, tôi không bao giờ quên cái cảm giác vừa lạnh, vừa sợ, hình như nước mắt của một đứa trẻ như tôi lúc đó cũng bắt đầu lăn trên má. Cách đó mấy ngày ở đoạn đường qua khu đồng ruộng, và khu rừng hoang vắng có một anh học sinh bị chết do xe tông cũng đi trong trời mưa, và tôi cũng nghe thoáng qua lời bàn tán về câu chuyện hồn anh hiện về và thường hay ngõi khóc. Mọi thứ cộng với trí tưởng tượng vốn có của mình, tôi vừa đạp xe một mình đi qua đoạn đường hoang vu đó trong đêm tối mù mịt đầy mưa với tiếng ếch nhái kêu ghê rợn cả người, tôi chỉ ước gì chiếc xe đạp cũ hay trật dây sên (xích) của mình không bị sao. Sau một hồi hỏi thăm, và đi vào từng ngõ sâu của làng, đầy nước và tối mù mịt, tôi cũng tìm tới một ngôi nhà cũ nát giữa cánh đồng hoang vắng gần một cái đình thần với ánh đèn hiu hắt. Trong trí tưởng tượng của tôi, thầy Huệ chắc sẽ là một thầy to cao, ăn mặt chính tề. Khi bước vào sân và thấy một người đàn ông dáng thấp, gầy gò, trong chiếc áo khoác lạnh đã phai màu với mái tóc bạc trắng đi ra. Khi vẫn chưa hết run sợ, tôi cất tiếng: "Chào ông! Cho cháu hỏi đây có phải là nhà thầy Huệ không ạ!". Người đàn ông này nhìn tôi đang đứng dưới trời mưa trong bóng tối ngoài sân mim cười bảo: " Ủ! Đây đúng là nhà thầy Huệ, và

chú là thầy Huệ đây!”. Thực tế trước mắt tôi trái ngược hoàn toàn so với những gì tôi từng tưởng tượng về thầy – học trò đều quen gọi thầy với cái tên thân mật là chú Huệ. Tôi bước vào nhà, sau một hồi chú hỏi thăm, tôi mới biết các anh chị học giỏi nổi tiếng ở trường tôi đều là học trò thời trước của chú cả, và tất cả họ đều xuất phát là học sinh rất tệ. Vì lịch học trên trường của tôi là buổi chiều nên tôi muốn xin chú học buổi sáng và chú đồng ý.

Tôi không bao giờ quên, tối hôm đó khi tôi mặc áo mưa ra về với tâm trạng vừa vui vì tôi đang hi vọng vào một điều gì đó và cũng vừa sợ khi nhìn ra bầu trời tối đen trời mưa, với tiếng ếch nhái kêu, câu nói của chú nói với vợ: “Những đứa siêng năng như thế chỉ vài tháng là dẫn đầu ngay thôi”. Lúc đó tôi đã đạp xe ra khỏi sân, có lẽ chú và vợ mình không biết rằng dù tiếng mưa rơi và tiếng ếch kêu lẫn lộn nhưng vẫn không thể át được câu nói ấy. Đến tận bây giờ tôi vẫn cảm ơn được gặp chú và cảm ơn cuộc sống đã để tôi được nghe câu nói ấy. Trên đường đạp xe về nhà, tôi cảm thấy lâng lâng, tôi tưởng tượng đến khi mình là một học sinh giỏi nhất lớp và giỏi nhất trường – điều mà tôi chưa bao giờ dám nghĩ tới ngoài một giấc mơ bất chợt. Câu nói của chú giống như một luồng sức mạnh vô biên thổi vào trái tim và khôi phục của tôi, tôi cảm giác không có gì có thể ngăn cản tôi trở thành một học sinh dẫn đầu. Bắt đầu từ giây phút đó, tôi tin rằng, tôi sẽ làm được.

Thời gian ngắn sau đó tôi mới biết chú chỉ là một người thầy làng, mà chúng tôi vẫn gọi với cái tên thân mật là chú Huệ, và chú lấy công việc dạy thêm ở nhà làm niềm vui. Thời gian trước đó không lâu khi chú đồng ý nhận dạy tôi buổi sáng, cũng có một lớp học rất đông, và lớp học buổi sáng này toàn mấy học sinh ăn chơi, học hành không ra gì nên chú cho nghỉ cả. Thời gian đó tôi học một mình, sau này chú kể lại khi lần đầu tiên nhìn thấy tôi đạp xe đi xa trong trời mưa tôi như thế để tìm chỗ học, chú thấy rất cảm

động, và thương tôi nên chú mới đồng ý dạy. Nhìn tôi chú nhớ lại những học trò nhiệt huyết của mình thời trước tôi vài thế hệ. Đó là một trong những khoảng thời gian đẹp nhất trong cuộc đời tôi. Mỗi sáng, tôi đạp xe lên nhà chú từ sáng sớm, tôi tự mở cửa, tự lấy bàn ghế ra ngồi bên góc cửa sổ, chỉ một mình tôi và tôi tự làm lấy mọi thứ. Thỉnh thoảng chú làm ruộng ngoài đồng trở về dạy tôi những bài toán tôi không giải được, và chú kiểm tra lại các bài tôi đã làm. Cứ thế mỗi sáng tôi học tới trưa và lại đạp xe về để kịp giờ học trên trường. Bạn cứ thử tưởng tượng, khi ấy tôi gặp chú là một học sinh lớp tám, và chú đã đưa tôi sách lớp 5, và tôi bắt đầu học lại tất cả, từ lớp 5, rồi lớp 6, lớp 7, và đến lớp 8. Đôi khi bàn tay của chú dính đầy phân trâu ngoài ruộng, với thân hình nhỏ bé gầy gò đầy mồ hôi của mình từ ngoài ruộng về dạy tôi. Tôi thích nhất khi lúc chú làm đồng xong, chú ngồi kể chuyện cuộc đời mình, chú dạy tôi về bài học cuộc sống, chú cho tôi lòng tự trọng, sự tự tin và chú dạy tôi cách tự học một mình.

Với niềm khát khao sẽ trở thành một học sinh dẫn đầu, tôi miệt mài với đồng sách vỏ mỗi ngày, tôi học và quên cả thời gian, tôi mơ về từng bài toán, mỗi giây phút hạnh phúc khi tôi dẫn đầu. Tôi muốn phá vỡ mọi kỉ lục mà chú Huệ vẫn luôn nói và tự hào với tôi về tấm gương của thế hệ đàn anh đi trước. Kết quả là trong một thời gian rất ngắn ngủi, cụ thể là một tháng tôi hoàn toàn làm cho tất cả bạn bè, thầy cô, và ngay cả chú Huệ, người dạy tôi, cũng cảm thấy bất ngờ về sự tiến bộ vượt bậc của tôi. Tôi chính thức là một học sinh dẫn đầu lớp chỉ trong vòng một tháng và thuộc tốp 5 học sinh giỏi nhất trường môn toán sau thời gian gần ba tháng. Đó là kỉ lục khó tin khiến tôi từ một đứa học sinh ngu dốt trở thành một học sinh xuất sắc và có “máu mặt” trong trường, và trở nên nổi tiếng khắp làng. Điều khiến tôi vẫn luôn tự hào là sau này tôi còn giúp nhiều người bạn học rất tệ như tôi ngày nào trở thành đứa nổi tiếng trong trường trong thời gian rất ngắn. Tôi nhớ có một lần, một giáo viên

toán nổi tiếng chuyên đào tạo học sinh giỏi của trường dạy lớp tôi và bất ngờ trước khả năng giỏi toán của tôi đã hỏi: "Sao vừa rồi cô không thấy tên em trong đội tuyển thi học sinh giỏi của trường?", lúc đó tôi đã cười và đầy tự hào đáp lời cô rằng: "Em chỉ mới giỏi cách gần hai tháng thôi à!".

Sau này ngẫm lại về khoảng thời gian đầy tự hào đó của mình, tôi nghiệm ra, đúng như câu nói của chú Huệ, *hãy bắt đầu giải quyết vấn đề từ cái gốc*. Cụ thể trong trường hợp tôi dốt toán, bởi vì tôi mất gốc kiến thức cơ bản từ lớp 5, và chú Huệ đã không ngần ngại bắt tôi học lại từ đó và bản thân tôi phải vượt qua mặc cảm rằng một đứa học sinh lớp 8 mà cầm lại cuốn sách lớp 5 để học.

Thế nhưng qua câu chuyện về chính mình, tôi tự rút ra bài học đáng giá hơn hết cả về mấu chốt của sự tiến bộ ngoạn mục của tôi. Bởi cũng rất nhiều bạn học chú Huệ sau đó và cũng học lại từ đầu giống tôi nhưng không phải ai cũng đều thành công. Như những bí quyết quan trọng tôi đã đưa cho bạn: Mỗi ngày trôi qua tôi luôn khao khát đến nỗi bị mê hoặc vào bức tranh tương lai khi tôi sẽ trở thành một học sinh dẫn đầu. Tôi khát khao cảm giác được bạn bè và thầy cô tôn trọng, tôi khao khát cảm giác có thể tự mình giải các bài toán mà không phải copy và bị bạn bè xem thường. Tôi khát khao là chính mình, tôi khát khao có thể nói ra điều mình đang suy nghĩ, vì khi là một học sinh dốt và lòng tràn đầy tự ti thì tôi không thể dám nói ra tất cả những điều đó. Tôi khao khát có thể hiểu tất cả mọi điều thầy cô giảng trên lớp. Tôi luôn có một niềm tin, và tự thôi miên bản thân mình rằng, tôi làm được, tôi chắc chắn sẽ làm được, tôi sẽ là một đứa dẫn đầu lớp và dẫn đầu trường. Với bí quyết này tôi cũng đã nhanh chóng trở nên nổi tiếng toàn trường với các môn học khác như Lý, Hóa chỉ trong một thời gian ngắn sau đó.

Qua tất cả, tôi muốn khẳng định với bạn rằng: Hãy tạo ra bức tranh thiên đường và bạn cần có niềm tin rằng mình sẽ làm được, tức là bạn phải học cách tự thôi miên chính mình.

Lần đầu tiên được tiếp cận với bí quyết này của người thành công, quả thật tôi đã vứt bỏ nó rất nhiều lần, thậm chí tôi xem nó giống như một điều vớ vẩn, mang đầy triết lý phi thực tế, và tôi nghĩ tôi không nên tồn thời gian với thứ vô bổ này. Tôi không bao giờ chịu thực hiện điều gì đó nếu bản thân tôi không biết nguyên nhân sâu xa, hay điều đó phải thuyết phục được tôi thay vì áp đặt.

Bây giờ thì bản thân tôi cũng đang thấy bí quyết này rất hữu ích khi tôi áp dụng vào cuộc sống và sự nghiệp của tôi. Bí quyết này thực sự đã thuyết phục được tôi, tôi cầu chúc nó cũng sẽ thuyết phục được bạn.

HỌC HỎI TỪ NGƯỜI THÀNH CÔNG!

Hãy sưu tầm danh sách tất cả những người thành công trên thế giới mà bạn có thể biết, đặc biệt người bạn “thần tượng” trong lĩnh vực bạn đam mê. Đừng bó buộc trong một phạm vi nhỏ. Hãy tìm hiểu tất cả về triết lý cuộc sống và sự nghiệp... của họ thông qua báo chí, sách, internet và các phương tiện truyền thông khác. Tôi khuyên bạn nên dành thời gian đều đặn để “làm bạn” với nhà sách, và kiểm sách mà chính họ là tác giả và hay hơn nữa là tự truyện của họ - tôi sẽ chia sẻ với bạn về những cuốn sách và con người thành công ở chương sau. Đừng nên xem thường việc tìm hiểu những thói quen tiểu tiết trong cuộc sống của họ, bởi chính những điều đó lại tác động rất lớn đến suy nghĩ của bạn khi những thói quen nhỏ nhặt đó rất đời thường và gần gũi. Quan trọng hơn hết, chính những điều đó sẽ giúp bạn có thêm niềm tin “TÔI SẼ LÀM ĐƯỢC”.

Tôi nhấn mạnh việc tìm hiểu và học hỏi từ người thành công, đặc

biệt trong lĩnh vực mà bạn đam mê rất quan trọng. Vì sao tôi lại
khẳng định với bạn như thế?

Trước hết, việc tìm hiểu về họ sẽ tạo nên *cảm giác tuyệt vời* khi bạn
nghĩ về họ. Điều đó cũng có nghĩa rằng, bạn sẽ có cảm giác tuyệt
vời trong lĩnh vực của mình. Điều đó rất cần thiết đối với bạn, chính
cảm giác tuyệt vời đó sẽ giúp bạn có một nguồn động lực vô tận, nó
sẽ giúp bạn phác họa nên bức tranh “thiên đường”, và dần dần hút
bạn về phía nó.

Tiếp theo, việc tìm hiểu đó giúp bạn hiểu rõ và dần dần bạn sẽ có
một bức tranh rõ ràng về ngành nghề của mình, bạn sẽ học hỏi được
kinh nghiệm quý báu từ chính những con người thành công ấy. Nếu
họ là bông hoa, thì bạn hãy là chú ong đi góp nhặt mật ngọt cho
chính bạn. Bạn dần sẽ tự mình trả lời được câu hỏi không thể thiếu
rằng: “Tôi nên làm gì?”, “Tôi nên bắt đầu từ đâu?”, “Tôi nên chuẩn
bị những gì?”... Bạn sẽ dần dần có được một *tâm nhàn* rất tốt gộp
phản vào *nội lực* từ việc tìm hiểu họ.

Ngoài ra, bạn nên đặt mối quan hệ và chia sẻ với những người, có
thể là bạn bè hoặc người đi trước cùng chí hướng với bạn về dự định
và ước mơ. Tuy nhiên điều này, bản thân nó chính là con dao hai lưỡi
nên bạn cần hết sức thận trọng. Tôi nhấn mạnh, hãy đảm bảo người
mà bạn chia sẻ về kế hoạch táo bạo của mình không thuộc kiểu “vi
rút gây bệnh” – bạn sẽ hiểu rõ vấn đề này ở chương “hãy để phòng
những vi rút gây bệnh”. Bởi họ sẽ dập tắt ngọn lửa đam mê của bạn.
Biểu hiện của người thuộc kiểu “vi rút gây bệnh” thường luôn than
vãn và có lý do rất tuyệt vời cho thất bại, khó khăn của bản thân và
người khác. Họ luôn nói những điều đại loại như:

"Tôi làm không được đâu! Bạn làm không được đâu!"

"Mày nghĩ mày là ai mà đòi làm cái đấy?"

"Thôi bớt viển vông, ảo tưởng đi!"

...

Bạn nên chia sẻ với người có tinh thần lạc quan, người có thể giúp bạn trở nên mạnh mẽ và luôn tiến về phía trước, người có thể phân tích điều xấu và tốt một cách rõ ràng cho bạn. Hãy dành thời gian đều đặn để trao đổi và trò chuyện với những người này. Đừng ngần ngại, hãy chia sẻ và học hỏi từ họ. Đó chính là người góp phần làm cho ngọn lửa đam mê của bạn bùng cháy.

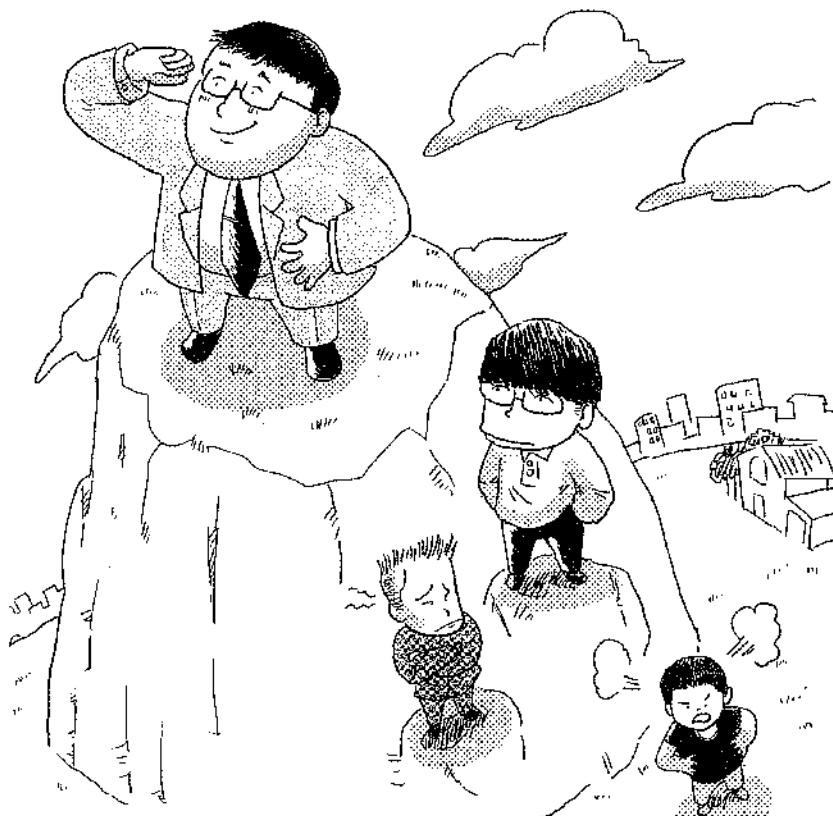
Mỗi chúng ta bị ảnh hưởng và chi phối bởi môi trường xung quanh rất nhiều. Chính vì điều đó, thay vì cứ cố tránh né nó, hay chạy trốn nó, thì bạn phải tạo cho mình một môi trường mới. Môi trường mới ở đây chính là suy nghĩ, quan điểm lạc quan, tinh thần tiến thủ, tư duy khác biệt ở người thành công trên thế giới mà bạn học hỏi và dĩ nhiên là cả người mà bạn chia sẻ có chọn lọc.

Bạn có thể lo lắng, thắc mắc rằng: "Nếu tôi chia sẻ với người mà tôi tin tưởng, và tôi nghĩ họ không thuộc kiểu "vi rút gây bệnh", nhưng họ thuộc kiểu người đó thì làm sao tôi biết đây?".

Hay thực tế thì người bạn tin tưởng để chia sẻ có suy nghĩ, tư duy rất tốt cho bạn, nhưng bên cạnh đó họ cũng có tư tưởng bảo thủ, tạo nên giới hạn mà đôi khi bạn không nhận ra thì bạn phải làm sao?

Vâng! Đây chính là thực tế chắc chắn bạn sẽ gặp phải. Lúc này *nội lực* của chính bạn sẽ giúp bạn. Ở bên trên tôi cố ý bôi đen để nhấn mạnh hai cụm từ "*tầm nhìn*", và "*nội lực*". Một cách dễ hiểu, giống như việc bạn càng lên cao thì bạn sẽ càng nhìn thấy bức tranh thiên nhiên xung quanh bạn với phạm vi rộng và bao la hơn. Chính vì thế bạn sẽ có thể nhận biết điều bạn sai lầm khi ở dưới thấp. Việc bạn

học hỏi tư duy, quan điểm mới từ người thành công cũng giống như việc bạn leo lên cao, tư duy hay đúng hơn là *tầm nhìn* của bạn sẽ rộng hơn. Điều đó dần tạo nên *nội lực*, tức là khả năng tự nhận thức của chính bạn. Chính vì thế, khi tiếp xúc với quan điểm hạn hẹp của người xung quanh bạn sẽ dễ dàng nhận ra điều đó.

Tất cả những điều đó sẽ giúp bạn phác họa bức tranh về tương lai của mình rõ ràng và thực tế hơn. Điều giúp bạn tránh trở nên mơ hồ và lạc lối.

Tôi kể bạn nghe về một trường hợp xảy ra với chính mình. Thời gian đầu khi vào đại học, từ một vùng nông thôn còn nghèo nàn vào đất Sài Gòn phồn hoa, tự nhận xét mình, tôi rất “quê mùa” và kém

hiểu biết về thế giới rộng lớn bên ngoài. Tôi có thể ví mình như chú ếch ngồi đáy giếng bây giờ ra với thế giới bao la. Lúc này tôi có ông anh họ, người mà mọi người ngoài quê tôi rất kính nể về kiến thức của anh. Tôi cũng không ngoại lệ, tôi rất nể vì anh là một người tay trắng vào Sài Gòn học tập và lập nghiệp. Chính vì thế những điều anh nói tôi thường nghĩ sẽ luôn đúng vì anh là người đi trước và từng trải rất nhiều. Tôi luôn thầm cảm ơn anh về thời gian đầu đã giúp tôi rất nhiều thứ. Khi tôi tìm hiểu bí quyết và cuộc sống của người thành công, triết lý sống của họ, và tôi tiếp xúc cũng như từng trải nhiều hơn nhò vây, tôi bắt đầu có *tâm nhìn rộng* lớn hơn và dần nâng cao *nội lực* của chính mình. Cộng với bản tính tò mò, tôi dần cảm thấy những điều anh dạy tôi có sự áp đặt và sai lầm. Thời gian qua, tôi càng phát hiện ra có rất nhiều điều anh chia sẻ với tôi thực sự không đúng và thậm chí là sai lầm nghiêm trọng, những điều đó đã và đang giữ cuộc sống, sự nghiệp của anh giậm chân tại chỗ suốt thời gian dài.

HÀNH ĐỘNG! HÀNH ĐỘNG!... HÀNH ĐỘNG!

Trước hết, bạn tưởng tượng nếu tôi cứ ném quả bóng lên và để cho nó rớt xuống một cách tự do và tôi không có một phản ứng nào. Cứ thế tôi lại tiếp tục ném quả bóng lên và cũng không có một phản ứng nào. Cứ thế... Cứ thế... Để rồi sau đó tôi than vãn, bức bối vì sao trái bóng không rơi vào tay tôi? Bạn nghĩ nếu tôi cứ thực hiện hành động đó rồi không có một phản ứng nào ngoài việc than vãn, và hi vọng một con gió may mắn đưa quả bóng nằm trọn vào tay tôi.

Tôi đoán chắc bạn sẽ bảo tôi rằng: “Thằng này thần kinh có vấn đề!”. Bởi một điều đơn giản mà cả tôi và bạn hay bất kì ai khác cũng đều dễ dàng nhận ra rằng: “Tôi ném quả bóng lên và nếu muốn quả bóng nằm trong tay tôi thì tôi phải giơ tay mình ra để đón trái bóng rơi xuống”.

*Tức là tôi phải hành động chứ không thể chỉ biết đúng yên
và than vãn hay chờ đợi may mắn xuất hiện!*

Vâng! Đây chính là thông điệp tôi muốn gửi đến bạn. Trong cuộc sống nếu suốt ngày bạn chỉ biết ngồi một chỗ than vãn và hi vọng điều may mắn sẽ tìm tới bạn thì tôi nghĩ trong phần lớn các trường hợp bạn sẽ mãi mãi chỉ là một kẻ thất bại.

Nếu bạn muốn ngày mai mình thay đổi và có nhiều thứ tốt đẹp hơn thì chính ngày hôm nay bạn phải bắt tay hành động. Điều đó cũng giống như câu nói: “*Tương lai chính là thành quả của hành động ở hiện tại*”.

Hãy vạch ra cho mình kế hoạch để “chinh phục” giấc mơ, để theo đuổi niềm đam mê của chính bạn. Kế hoạch càng chi tiết càng tốt bạn nhé!

Tuy nhiên, cả tôi và bạn cũng đều nên biết một sự thật rằng, mọi kế hoạch dù chúng có tuyệt vời như thế nào đi nữa nhưng nếu chúng ta không hành động thì nó sẽ mãi chỉ là kế hoạch. Hãy chuẩn bị mọi thứ tốt nhất có thể ở thời điểm hiện tại cửa bạn, và hành động, đừng chỉ biết ngồi đợi, than vãn hay hi vọng, vì điều đó sẽ không giúp được bạn. Khi hành động bạn sẽ có dịp được trải nghiệm bài học quý giá, giúp bạn nhận ra được thứ gì bạn còn thiếu và cần học hỏi.

Mỗi tối trước khi ngủ, tôi vẫn luôn tự hỏi chính mình rằng: “*Ngày hôm nay ta đã làm được điều gì cho tương lai của mình?*”. Tôi tin đó là câu hỏi cũng sẽ rất hữu ích cho bạn.

Để kết thúc phần này, xin gửi đến các bạn câu nói của Bác Hồ: “*Bất cứ người lao động nào, dù thông minh đến đâu, đôi lúc cũng có thể sai lầm. Chỉ có những kẻ ngồi không mới không sai lầm mà thôi. Nhưng làm việc mà có sai lầm còn hơn là khoanh tay ngồi không*”.

HÃY HÀNH ĐỘNG BẠN NHÉ!

PHẦN GHI CHÚ CỦA BẠN

6

Chương

LUÔN
ĐỀ PHÒNG
“VI RÚT
GÂY BỆNH”!

Chương 6

LUÔN ĐỀ PHÒNG “VI RÚT GÂY BỆNH”!

“Nếu người khác không làm được, họ cũng sẽ nói với bạn rằng, bạn sẽ không làm được, họ xem đó như giới hạn của cuộc sống. Đừng tin vào điều đó! Dù đó là bố mẹ bạn hay người bạn kính trọng nhất. Hãy theo đuổi những đam mê của bạn đến cùng”.

Đinh Tuấn Ân

“Kẻ bi quan luôn nhìn thấy khó khăn trong mọi cơ hội. Người lạc quan luôn nhìn thấy cơ hội trong mọi khó khăn”.

Nhà chính trị lỗi lạc người Anh, Winston Churchill

“Không một quyền lực nào có thể ngăn cản được một người có thái độ, tinh thần tích cực đạt được mục đích của mình. Và không gì trên đời có thể giúp một người có thái độ, tinh thần tiêu cực đạt được thành công”.

Tổng thống thứ 3 của Hợp chúng quốc Hoa Kỳ, Thomas Jefferson

“Luôn có một tia sáng ở cuối đường hầm.” - Người lạc quan nói. Kẻ bi quan đáp rằng: “Chắc chắn có một đoàn xe lửa sắp đâm thẳng vào chúng ta””.

David Baird

Khi đề cập đến “vi rút gây bệnh” ở mỗi buổi nói chuyện với bạn bè, tôi thường nhận được những cái nhìn lả lǎm và tò mò. Có lẽ bạn cũng đang nghĩ rằng không biết tôi đang đề cập đến điều gì đây? Tôi đang chia sẻ với bạn về sức khỏe, hay căn bệnh thể xác theo cách hiểu thông thường? Ô không! Tôi không có ý định đó! Trước khi tiếp tục cuộc hành trình mới này, chúng ta thống nhất một điều, tôi sẽ không nói bất kì một khái niệm cụ thể nào. Chẳng hạn khi bạn muốn biết: “Vi rút gây bệnh” tôi muốn đề cập ở đây là gì? Như thói quen ở trường học, thầy cô sẽ cho chúng ta một tiêu đề khá to: Khái niệm vi rút gây bệnh? Và mọi thứ sẽ được “giải quyết” ngay sau đó. Đây là một cuộc hành trình đi tìm kiếm câu trả lời, và tôi tin khi bạn quyết định cầm cuốn sách này trên tay, bạn sẽ đủ kiên nhẫn cũng như nhiệt huyết để đi đến cuối cuộc hành trình. Chính bạn sẽ trả lời điều mà bạn đang thắc mắc bằng cảm nhận, trải nghiệm riêng của mình. Tôi tin rằng, chỉ như thế bạn mới có thể thấu hiểu những gì bạn vừa trải qua. “Khái niệm” ư! Nó sẽ mãi là “khái niệm” trên giấy tờ và của người khác. Tôi chân thành mong muốn bạn sẽ có khái niệm theo cách của riêng mình.

Và bây giờ chúng ta sẽ tiếp tục cuộc hành trình. Trước hết, chúng ta cùng dành chút thời gian để suy ngẫm về hai từ “vi rút”. Khi nói đến “vi rút”, suy nghĩ đơn giản trong mỗi chúng ta có lẽ là sinh vật siêu nhỏ bé với khả năng truyền nhiễm, lây lan mà chúng ta không thể nhìn thấy bằng đôi mắt “thuần khiết” của mình. Điều đó cũng có nghĩa rằng, nếu có vi rút xung quanh đang “tán tỉnh” bạn, bạn cũng không thể cảm nhận được. Trong lịch sử phát triển của y học, đã từ rất lâu, cụm từ “vi rút gây bệnh” không còn lạ lẫm nữa, con người đã nhận thức được sự tồn tại của nó, cũng như thành công trong việc chữa trị, và khống chế rất nhiều loại vi rút gây bệnh nói chung. Nhưng thành công đáng kính đó là ở vấn đề sức khỏe với những căn bệnh về thể xác. *Thế còn tinh thần thì sao?* Tôi tự hỏi,

trong y học, về thể xác con người, chúng ta có thể nhận thức được “vi rút gây bệnh”, thế vì sao về tinh thần thì không?

Có bao giờ bạn trăn trở rằng:

Vì sao hoài bão, ước mơ, niềm đam mê từ thời ấu thơ của bạn giờ dường như đều bốc hơi cả?

Vì sao có những lúc bạn cảm thấy tinh thần mình rất “sung mãn”, tràn đầy nhiệt huyết, nhưng sau đó tất cả chúng lần lượt ra đi để lại sự yếu đuối, mệt mỏi và nhuốm trong bạn?

Vì sao chữ “SƠ”, “KHÔNG DÁM” cứ ám ảnh bạn?

....

Tôi dám cược sẽ có những lúc bạn cảm thấy chán nản, hụt hẫng, hay thậm chí là sự quyết tâm, ý chí mãnh liệt bỗng dung vỡ tắt hay bị xói mòn dần, mà chính bạn cũng không nhận ra. Thật đáng tiếc, chúng ta đang sống chung với những “vi rút gây bệnh”, đang bị chúng gặm nhấm mỗi ngày, nhưng chúng ta không hề hay biết.

Để tôi cho bạn một ví dụ nhé: Từ thuở thiếu thời, bạn có ước mơ, lớn lên bạn muốn là một chính trị gia – chẳng hạn thủ tướng chính phủ, và giấc mơ ấy vẫn còn theo bạn từng năm tháng trôi qua - đó là một điều đáng chúc mừng. Nhưng rồi một ngày bạn muốn chia sẻ với mọi người xung quanh bạn, bạn hi vọng rằng mình sẽ nhận được một vài đóng góp có ích nào đó cho ước mơ của mình. Và lời khuyên chân thành từ người mà bạn tin tưởng như:

"Mày sẽ không làm được đâu. Cái đó khó lắm!"

"Mày thích thì cứ ước mơ, nhưng tao thấy cái ước mơ đó của mày viễn vông quá".

"Ước mơ làm gì cho mệt. Cái gì tới thì sẽ tới. Tao thì tin vào số phận".

"Đừng có mơ mộng nữa mày ơi!".

"Tao thì kiếm ngành nào sau này ra có nhiều việc làm, lương cao chứ thích hay không thích thì có vấn đề gì đâu".

"Con đừng nghĩ mấy chuyện linh tinh đó nữa, lo mà học cho tốt, để thi đậu đại học rồi ra trường kiếm được việc làm cho ổn định".

Hay đáng nói hơn, bạn chia sẻ và nhận được lời khuyên của bậc tiền bối đi trước - người bạn rất tin tưởng và khâm phục. Bạn thường xem lời khuyên của các vị ấy như điều không thể hoài nghi, hiển nhiên, thậm chí là chân lý. Bởi trong suy nghĩ của bạn, họ là người

đã từng trải, họ biết nhiều thứ, họ là người thầy của bạn. Rồi lời lẽ, chúng cứ có vẻ như rất thuyết phục bằng những gì họ đã trải qua.

"Cái đó không được đâu cháu ơi! May cái đó chỉ dành cho con ông cháu cha thôi, chứ mình thì làm sao mà nghĩ tới điều đó chứ!".

"Ta cũng từng một thời như cháu, chí cao, hướng rộng. Nhưng giờ ta nhận ra một điều rằng, ai sinh ra cũng có số phận định trước rồi!".

Và dường như cuối cùng, dù vô tình hay cố ý, họ muốn nhắn nhủ đến bạn một thông điệp không thể chối cãi rằng: *"Không thể làm được! Hãy yên phận... Hãy tin vào số phận!"*.

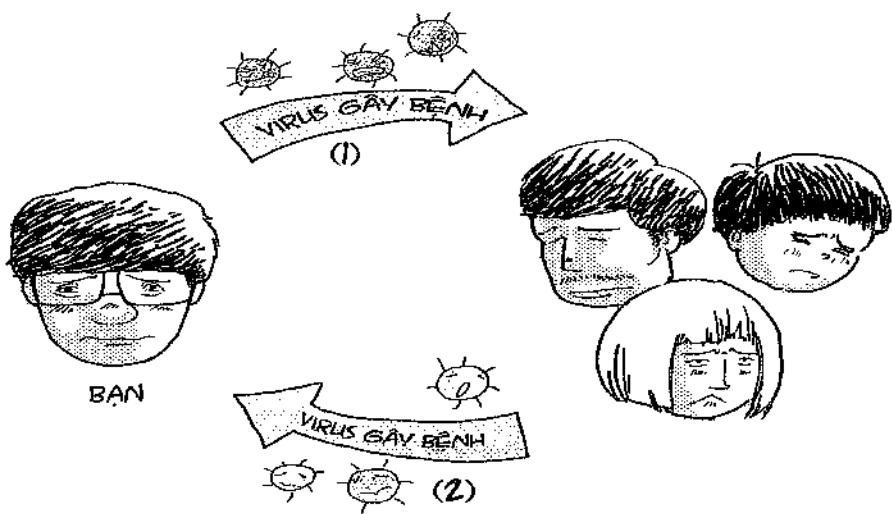
Ngày qua ngày trôi qua, những lời khuyên - những "vì rút gây bệnh" - cứ dần găm nhấm, xói mòn ước mơ, niềm đam mê của bạn. Cứ thế, những gì còn lại trong bạn là sự hoài nghi về bản thân mình, thậm chí là tự ti, và cuối cùng là sự an phận. Tới đây, bạn sẽ vỗ ngực mà nói với tôi rằng, bạn là một con người kiên định, và đầy quyết tâm. Nhưng bạn ơi: "Nước chảy đá mòn". Như mảnh lực vô hình, mỗi ngày "vì rút gây bệnh" sẽ găm nhấm dần, và cứ dần như thế, như một kết quả của sự xói mòn theo thời gian. Đến một lúc nào đó, liệu sự kiên định và niềm đam mê có đủ để bạn tiếp tục theo đuổi ước mơ của mình nữa không? Đó là một câu hỏi lớn, và câu trả lời thực tế nhất chỉ có thể ở bạn mà thôi.

Thật không may như nhiều người, sau một vài lần gặp khó khăn, thất bại, họ cảm thấy cuộc đời thật bất công, để rồi một ngày họ tự đặt cho mình những giới hạn, những điều họ xem là không thể và họ tự nhủ rằng "hãy yên phận tôi ơi", "chuyện gì tới sẽ tới". Giá như mọi chuyện chỉ dừng lại ở đó, nhưng điều đáng tiếc là chính những con người đáng thương, đã từng thất bại với ước mơ, niềm đam mê của mình đã truyền "vì rút gây bệnh" cho con cháu, anh em, bạn bè - mọi người xung quanh - tin vào một chân lý, cái mà

người đời vẫn gọi là “số phận”, họ tự vẽ nên giới hạn không thể vượt qua, họ không ngừng truyền đi “vi rút gây bệnh” mang thông điệp: “Hãy yên phận đi các con... các cháu... các bạn”. Nó cứ thế găm nhấm, như vô hình, nó cứ lây lan và không ngừng lây lan. Kết quả là tinh thần tiến thủ, ý chí, niềm tin vào ước mơ, sự mạnh mẽ đã phải nhường chỗ cho sự yếu đuối, rụt rè, hay đổ thừa cho số phận. Tôi thấy càng đáng thương hơn cho người bị truyền nhiễm “vi rút gây bệnh” đó.

Để thấy rõ hơn về “vi rút gây bệnh”, để giúp bạn nhận thức sự tồn tại vô hình của nó, bạn hãy nhìn vào chính bản thân mình, bạn thử nhớ lại, mỗi ngày, mỗi tuần và mỗi tháng, bạn đã nói bao nhiêu lần những điều như: “Ôi! Chán quá đi mất”, “Ngày gì mà xui xẻo quá đi”, “Sao mình dốt quá đi”, “Thật tồi tệ”, “Không thể”... Bạn nghĩ gì khi nói vậy? Bạn nghĩ bạn sẽ không chán nữa, sẽ bớt xui xẻo hơn, sẽ thông minh hơn, hay bạn đang hi vọng vào một thế lực vô hình siêu nhiên nào đó nghe được lời than vãn của bạn, và... mọi thứ sẽ tốt hơn chẳng! Nếu mọi điều tốt đẹp đó có thể xuất hiện thì thật tốt. Nhưng thật đáng tiếc, theo một cách nào đó, những gì bạn nhận được sau đó “đúng như những gì bạn hay nói”, mọi thứ trở nên tồi tệ hơn, và một cách vô thức những điều đó cứ lặp đi lặp lại.

Một thực tế đáng buồn không thể phủ nhận, bạn cũng đã vô tình tiếp thêm sức mạnh cho “vi rút gây bệnh” để dần dần lấn át và bóp chết mọi nguồn năng lượng tiềm ẩn trong bạn. Hơn thế nữa, tôi muốn cho bạn thấy một điều rằng, tất cả là sự bắt đầu của việc hành trưởng của “vi rút gây bệnh” mà thôi! Nếu bạn còn cảm thấy hoài nghi, thì tôi cũng không ngại cho bạn xem vòng tuần hoàn tạo ra sự hành trưởng của “vi rút gây bệnh”.

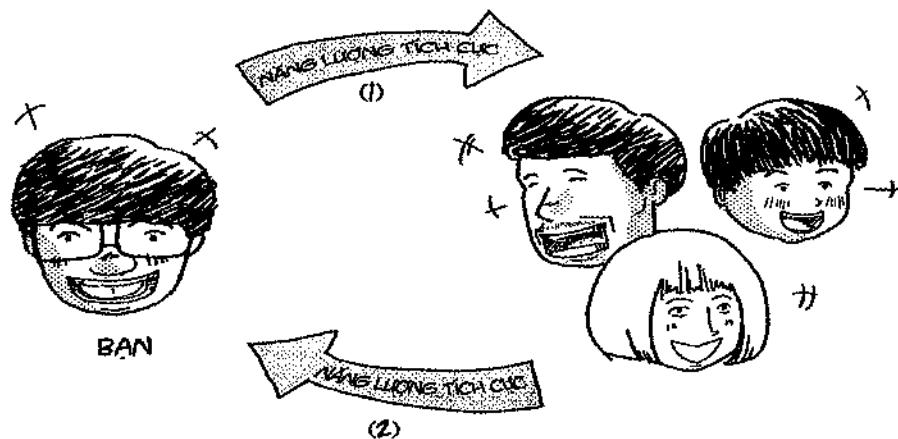
VÒNG TUẦN HOÀN CỦA VI RÚT GÂY BỆNH

Đầu tiên, bạn tạo ra “vi rút gây bệnh” một cách vô thức. Ở giai đoạn này, một cuộc chiến khốc liệt bên trong bạn bắt đầu xảy ra, giữa các “vi rút gây bệnh” và nguồn năng lượng tích cực đại diện cho sức mạnh, niềm đam mê, lòng quyết tâm, ý chí... những điều tạo nên một “người hùng” trong bạn. Tất cả đều xảy ra trong bản thân bạn. Thật đáng buồn, trong những lúc này bạn đang không ngừng “cố vã” tiếp thêm sức mạnh cho “vi rút gây bệnh”, bạn chính là cha đẻ của nó, và như người con có hiểu hay một bậc trung thần, “vi rút gây bệnh” đang dần gặm nhấm, xói mòn nguồn năng lượng tích cực trong bạn, và không ngừng “bành trướng” trong tâm hồn bạn.

Không chỉ dừng lại ở bên trong con người bạn, “vi rút gây bệnh” tận dụng triệt để các mối quan hệ - mọi người bạn gặp gỡ, tiếp xúc hằng ngày - “tấn công” ra bên ngoài theo cơ chế “truyền nhiễm”. Lúc này, mọi người xung quanh bạn sẽ tiếp nhận nó một cách vô thức. Việc tiếp nhận “vi rút gây bệnh” của họ sẽ tùy theo ba yếu tố chính:

SỨC ĐỀ KHÁNG CỦA TINH THẦN - tiềm ẩn bên trong con người. Vậy sức đề kháng của tinh thần ở đây là gì? Có thể nói sức đề kháng của tinh thần là khả năng chống chịu với “vi rút gây bệnh” từ bên ngoài, và “vi rút gây bệnh” từ một phần tiềm thức nào đó bên trong mỗi chúng ta tạo ra. Sức đề kháng của tinh thần cũng giống như một “đội quân” bảo vệ tinh thần tránh khỏi “vi rút gây bệnh”. Dĩ nhiên nếu “đội quân” đó càng tinh nhuệ thì tinh thần của chúng ta càng khó bị “vi rút gây bệnh” xâm hại. Điều đáng khích lệ, “đội quân” đó có thể quay ngược lại để phá vỡ mọi mầm mống của “vi rút gây bệnh”, tạo ra nguồn năng lượng tích cực cho môi trường xung quanh. Điều này sẽ là giải pháp, sẽ là câu trả lời cho câu hỏi: *Làm sao phá vỡ vòng tuần hoàn đó?*

Như vậy, việc tiếp nhận “vi rút gây bệnh” của mọi người sẽ tùy thuộc vào sức đề kháng của tinh thần. Trong trường hợp may mắn, nếu sức đề kháng của con người mạnh, nó sẽ tiêu diệt mọi “vi rút gây bệnh”. Thay vào đó là nguồn năng lượng tích cực sẽ chấm dứt vòng tuần hoàn của “vi rút gây bệnh” để thay bằng vòng tuần hoàn của nguồn năng lượng tích cực truyền sang bạn.

VÒNG TUẦN HOÀN CỦA NGUỒN NĂNG LƯỢNG TÍCH CỰC

MỨC ĐỘ ẢNH HƯỞNG CỦA BẠN - đối với người xung quanh. Mức độ ảnh hưởng của một cá nhân sẽ phụ thuộc yếu tố như: Uy tín, địa vị, kiến thức, mức độ thân thiết, thành quả đạt được... Ví dụ như lời nói của một vị chủ tịch nước sẽ có mức độ ảnh hưởng lớn hơn so với một công dân bình thường. Lời khuyên của một giảng viên uyên thâm thường sẽ có ảnh hưởng lớn hơn lời khuyên của một bác nông dân đối với một sinh viên. Phát biểu của một nhà kinh tế học đạt giải Nobel sẽ có mức độ ảnh hưởng lớn hơn so với một nhà kinh tế học bình thường. Đội trưởng của một đội bóng sẽ có sức ảnh hưởng rất lớn đối với thành viên còn lại. Tóm lại, nếu bạn là một người có uy tín, địa vị, kiến thức càng cao, được người xung quanh kính trọng, thì “vi rút gây bệnh” mà bạn truyền sang họ sẽ có “trọng lượng” càng lớn.

KIẾN THỨC CỦA MỌI NGƯỜI XUNG QUANH BẠN - nếu bạn nói với một đứa trẻ 2 tuổi đang tò mò muốn khám phá thế giới xung quanh nó rằng, trái đất chúng ta đang sống là hình tròn, thì có lẽ nó sẽ tin vào điều bạn nói. Nhưng tôi sẽ không ngạc nhiên với sự phản ứng gay gắt: “Anh sai rồi! Trái đất không phải là hình tròn” khi bạn đang cố gắng dù là áp đặt niềm tin đó vào một đứa trẻ học lớp 5 - khi chúng đã biết rằng điều đó hoàn toàn sai. Ở đây tôi muốn nói với bạn, kiến thức có thể làm chúng ta có cái nhìn khách quan và thực tế hơn. Như khi ai đó nói với bạn, bạn không thể làm điều này, điều kia, và điều đó chỉ dành cho người được gọi là thông minh hay thiên tài gì đó. Lúc này bạn sẽ có hai sự lựa chọn: tin là “Minh không thể” hoặc “không tin”. Và dĩ nhiên nếu bạn am hiểu về cái gọi là thông minh hay thiên tài – tôi sẽ có một phần rất cụ thể về phần này dành cho bạn - thì bạn sẽ tự cho mình câu trả lời: “Minh có thể hay không thể?”.

Ngoài ra, không thể không nhắc đến, mối quan hệ của bạn càng rộng thì phạm vi bành trướng của “vi rút gây bệnh” sẽ càng lớn.

Chúng ta vừa khám phá thực tế hoi khó chấp nhận về việc bạn chính là người “sinh sản” ra vi rút và sau đó bạn truyền đến mọi người xung quanh, và họ tiếp nhận nó một cách đáng thương. Dĩ nhiên tôi cũng cho bạn biết thêm một điều thực tế cũng không dễ chịu rằng, những vi rút gây bệnh đó, lại tiếp tục được người xung quanh bạn nuôi dưỡng, tiếp tục tạo ra vi rút gây bệnh mới. Tiếp đó, trong mỗi quan hệ tương tác hằng ngày họ lại truyền vi rút gây bệnh đó cho bạn một cách vô thức, và mọi thứ cứ thế tiếp diễn. Một ngày, bạn và mọi người đều nhận ra một điều thú vị, “chúng ta đều có chung một suy nghĩ nhỉ?” – mà ai cũng đều nghĩ thế thì chắc nó sẽ đúng thôi bạn nhỉ, chẳng hạn như: “Không thể làm được đâu?” và thế là bạn nhìn họ, họ nhìn bạn, tất cả đều nghĩ thế, và dĩ nhiên khi đó điều bạn và họ nghĩ sẽ trở thành cái “thói quen”, và “hiển nhiên” trong cuộc sống của chúng ta. Ôi! *Sai + sai + sai + ... + sai = Hiển nhiên, chân lý*. Thế là cái gọi là “hiển nhiên”, cái gọi là “chân lý” mới không ngừng được tạo ra từ đó.

CÂU CHUYỆN VỀ TINH THẦN THỂ THAO:

Tôi vốn dĩ là người không thích thể thao cho lắm, với tôi việc nó tồn tại trong cuộc sống của mình hay không cũng chẳng có gì khác nhau cả. Nhưng sau đây tôi sẽ chia sẻ với bạn câu chuyện về tinh thần thể thao mà tôi thấy rất ấn tượng. Tôi tin qua câu chuyện bạn sẽ cảm nhận sức mạnh trong mỗi cá nhân chúng ta đang bị *trói chặt* bởi “vi rút gây bệnh”. Hơn thế nữa, chính sự bành trướng của “vi rút gây bệnh” đã *giết chết* sức mạnh của một tập thể như thế nào? Câu chuyện được trích từ bộ phim nổi tiếng “Đối diện với những gã khổng lồ” – Facing The Giants của đạo diễn Alex Kendrick:

“Sắp tới sẽ là trận thi đấu quyết định với đối thủ rất mạnh của trường khác. “Vi rút gây bệnh” - suy nghĩ họ sẽ thua, họ sẽ chẳng

thể thay đổi được điều gì, hãy chấp nhận - đường như phủ kín cả sân tập luyện, để lại là hình ảnh một đội bóng không còn chút ý chí chiến đấu, những gì hiện tại họ đang làm đường như chỉ vì họ không có sự lựa chọn. Nhưng riêng vị huấn luyện viên thì ngoại lệ, từ trong ánh mắt của ông, tôi cảm nhận được sự quyết tâm rất lớn. Mọi điều ông làm lúc này là cố gắng để thổi vào cầu thủ của mình sự nhiệt huyết, nguồn động lực với hi vọng phá tan “vi rút gây bệnh” đang bành trướng trong đội bóng. Ông luôn cố duy trì việc tập luyện, dù có vẻ như hơi gượng ép đối với cầu thủ lúc này.

Vị huấn luyện viên vừa nói vừa đi qua đi lại trên sân tập luyện. Trước mặt ông là các cầu thủ đang đứng lắng nghe bài nói chuyện động viên tinh thần khi “vi rút gây bệnh” đã chiếm trọn trái tim, len lỏi vào từng suy nghĩ của họ. Khi ông vừa nói hết câu: “Thái độ là mùi hương của trái tim. Nếu thái độ bốc mùi khó chịu, nghĩa là trái tim của các em đang có vấn đề”.

Lúc này chàng trai trẻ đội trưởng – là trụ cột của đội bóng - quay sang cầu thủ bên cạnh với kiểu cách chế giễu: “Ông ta lại lên lớp dạy đòi dây”. Rồi tiếp theo là màn chế giễu phụ họa cũng khá ấn tượng của chàng đồng đội bên cạnh.

Vị huấn luyện viên nhìn chàng đội trưởng như không có chuyện gì và hỏi: “Tâm trạng của em thế nào Brock?”.

“Nó vẫn ổn q!”- Chàng đội trưởng trả lời với vẻ khép nép và chán chường.

“Vậy thì em sẽ ổn hơn với màn bò trườn đây!”. Vị huấn luyện viên nghiêm túc trả lời như đáp lại hành động chế giễu lúc nãy. (Bò trườn là bài tập vật và thường xuyên của đội nhằm nâng cao khả năng sự dẻo dai, ý chí trong thi đấu. Hai cầu thủ sẽ bắt cặp với nhau. Cầu thủ này sẽ cõng cầu thủ trong tư thế chỉ với hai tay và hai bàn chân chạm đất một quãng đường dài nhất định nào đó.)

Phản ứng uể oải, kêu ca của cả đội vang lên. Vị huấn luyện viên lò qua màn phản ứng đó và hối thúc với giọng ra lệnh lẩn át tiếng kêu ca: “*Được rồi! Mọi người đến đường biên. Bắt cặp đi. Nhanh lên nào!*”.

Các cầu thủ của đội bóng uể oải đứng dậy, lê bước, không ngót than vãn tới đường biên theo khẩu lệnh của vị huấn luyện viên.

“*Được rồi! Tiến lên. Hãy chứng tỏ mình đi. Mục tiêu 10m. Di chuyển đi. Nhanh lên nào.*” - Vị huấn luyện viên hối thúc với vẻ khiêu khích.

“*Matt, tiến lên! Tiến lên Jonathan. Cho tôi xem khả năng của bạn nào! 10m nào!*” - Vị huấn luyện viên hét lên khi tất cả các cầu thủ vào vạch và chuẩn bị xuất phát.

Các cầu thủ đang tiến về đích trong tiếng hét vang lên của vị huấn luyện viên: “*Thể hiện sức mạnh của các bạn đi. Cao gối lên. Đầu gối không được chạm đất*”.

“*Thể hiện đi! Tiến lên! 10m đấy! Thể hiện sức mạnh của mình đi!*”.

Các cầu thủ đang hì hục tiến về đích theo tiếng hét không ngừng của huấn luyện viên: “*Thể hiện đi. Làm hết sức đi. Tiến lên!*”.

Cuối cùng các cầu thủ cũng vê được tới đích kết thúc bài tập. Vị huấn luyện viên vừa vỗ vay, vừa hét lên ra lệnh cho các cầu thủ quay về vị trí cũ: “*Tốt lắm. Rất tốt. Quay lại nào!*”.

Các cầu thủ trở về vị trí cũ, ngồi hả hê và tiếp tục màn cười đùa sau bài luyện tập vất vả. Lúc này một cầu thủ trong đội nhìn huấn luyện viên và hỏi: “*Huấn luyện viên, năm nay Westview mạnh cỡ nào thế?*” (Westview là đối thủ của đội ở trận thi đấu tới).

Chàng đội trưởng nhìn người đồng đội vừa hỏi trả lời với giọng chắc như đinh: “*Mạnh hơn chúng ta rất nhiều!*” - Chàng đội trưởng vừa tạo ra “vi rút gây bệnh” với thông điệp đến đồng đội một điều là họ chắc chắn sẽ thua, họ sẽ chẳng có cơ hội thắng nào trước đối

thủ mạnh như thế. Câu nói đó của chàng đội trưởng như “thêm dầu vào lửa”. Suy nghĩ sẽ thua cuộc, “vi rút gây bệnh” đang âm ỉ “tung hoành” bên trong tâm hồn của những cầu thủ kia, giờ đây như có thêm nguồn sức mạnh để phá nát sức mạnh, ý chí vẫn cố gắng gượng dậy của các chàng trai.

Vị huấn luyện viên nhìn chàng trai vừa hỏi, và nhìn sang chàng đội trưởng với vẻ bình thản: “*Em tin rằng thứ 6 tới chúng ta sẽ thua phải không, Brock?*”.

“*Có thể sẽ không nếu em biết cách đánh bại họ.*” - Chàng đội trưởng nhún vai đáp lại như muốn đáp lại với người thầy của mình, sẽ không có gì thay đổi đâu, chắc chắn chúng ta sẽ thua.

Vị huấn luyện viên đưa mắt nhìn cả đội bóng của mình mà không nói gì cả. Trước mắt ông bây giờ là không khí thật ảm đạm, mệt mỏi, không chút ý chí chiến đấu của cả đội. Rồi ông bất ngờ chỉ tay gọi chàng đội trưởng: “*Lại đây, Brock!*”.

Ông tiếp tục chỉ sang một cầu thủ bên dưới: “*Em nữa, Jeremy*”.

Lúc này chàng đội trưởng đứng dậy, trên khuôn mặt của chàng trai không giấu được vẻ ngơ ngác, và hơi rụt rè không hiểu chuyện gì xảy ra: “*Gì vậy ạ! Em bị phạt sao?*”.

“*Chưa đâu!*” – Vị huấn luyện viên nhìn chàng trai với ánh mắt chân thành trả lời. Ông nhìn hai chàng trai tiến về phía mình và nói tiếp: “*Thầy muốn em tập lại màn bò trườn với toàn bộ sức lực của mình, Brock*”.

Các cầu thủ còn lại bên dưới lúc này cười hả hê như hiểu ra chuyện gì. Chàng đội trưởng nhìn huấn luyện viên của mình cũng hiểu ra chuyện gì và nói: “*Gì ạ? Thầy muốn em đến mốc 30m sao?*”.

Ánh mắt vị huấn luyện viên nhìn chàng đội trưởng trở nên nghiêm túc: “*Thầy nghĩ em có thể đến mốc 50m đấy!*”.

Chàng đội trưởng ngạc nhiên như không muốn tin: “50m sao?”. Chàng trai lúc này như muốn cãi lại trước lời đề nghị rất đâm rồ của vị huấn luyện viên của mình: “Em chỉ có thể đến mốc 50m nếu không có ai trên lưng mình thua thảy”.

Như hiểu rất rõ tâm trạng của chàng đội trưởng, từ trong ánh mắt của vị huấn luyện viên lúc này toát ra một điều gì đó rất chân thành và tin tưởng ở chàng trai đứng trước mặt mình, ông nói: “Em có thể làm được với Jeremy trên lưng. Nhưng em hãy hứa với thày là phải cố hết sức!”.

“Được ạ! ” - Chàng đội trưởng với vẻ mặt miễn cưỡng đồng ý.

Vị huấn luyện viên nhìn thẳng vào ánh mắt chàng trai như muốn gửi gắm điều gì đó và nói - “Hết sức mình”.

Chàng đội trưởng chỉ biết cố trán an mình trước sự nghiêm túc của vị huấn luyện viên và trả lời: “Đã được! ”.

“Phải cố hết mình! ” – Một lần nữa vị huấn luyện viên nhìn chàng trai nhắc lại như muốn chắc chắn.

“Vâng. Em sẽ cố gắng hết sức mình! ” - Chàng đội trưởng lúc này không còn sự lựa chọn nào ngoài việc cố gắng trước sự quyết tâm của huấn luyện viên.

Vị huấn luyện viên lúc này có thể yên tâm về sự cố gắng hết mình của chàng đội trưởng dù vẫn hoi miến cưỡng: “Được rồi. Một điều nữa”. Ông tiến tới chàng trai với chiếc khăn ông đã lấy sẵn ra tự lúc nào, ông nói: “Tôi sẽ bịt mắt em lại đây nhé! ”. Trong trái tim của vị huấn luyện viên lúc này dường như đặt trọn niềm tin vào chàng trai đứng trước mặt ông. Chàng trai là trụ cột tinh thần của đội bóng, là niềm hi vọng duy nhất của ông lúc này. Ông cố ý đưa chàng trai vào bóng tối, xóa đi mọi việc đang diễn ra xung quanh. Trong bóng tối ấy, chàng trai sẽ tự mình tìm thấy được ánh sáng dẫn tới nơi chỉ

có sức mạnh trái tim đang ngự trị, mà bấy lâu nay đang bị “vi rút gây bệnh” che khuất.

Chàng đội trưởng lúc này khá ngạc nhiên với hành động kì quái đó của vị huấn luyện viên của mình: “*Tại sao phải bịt mắt em lại!*”.

“*Tôi không muốn em bỏ cuộc giữa chừng khi còn có thể làm được nhiều hơn thế! Cứu xuống!*”. - Vị huấn luyện viên vừa nói vừa cầm chiếc khăn trong tay để bịt mắt chàng đội trưởng lại.

Bây giờ thì vị huấn luyện viên đã đảm bảo là chàng đội trưởng sẽ không thấy gì phía trước. Vị huấn luyện viên vỗ vào vai của chàng đội trưởng như muốn cổ vũ cho anh. Ông quay sang chàng trai đứng kế bên nãy giờ và ra lệnh: “*Jeremy, lên lưng của Brock đi nào*”.

Chàng đội trưởng bắt đầu chống hai tay xuống đất và hai bàn chân tiếp đất chuẩn bị chờ người đồng đội của mình nằm lên. Bên dưới là tiếng cười của các cầu thủ còn lại đang dõi theo hai người đồng đội bị vị huấn luyện viên “trả đũa”.

“*Bám chắc vào Jeremy*”. - Vị huấn luyện viên nhắc chàng trai khi nằm lên lưng chàng đội trưởng. Ông đứng phia trước mặt của chàng đội trưởng để đảm bảo chàng đội trưởng sẽ bò đúng đường.

“*Được rồi, Brock. Tiến lên!*” – Vị huấn luyện viên ra lệnh.

Chàng đội trưởng cũng bắt đầu bước bò đầu tiên. Vị huấn luyện viên bước đi trước để dẫn đường. Và ông cũng không quên nhắc nhở chàng đội trưởng: “*Không chạm gối xuống đất. Chỉ có bàn tay và chân thôi đấy!*”.

Chàng đội trưởng không ngừng tiến lên theo tiếng của vị huấn luyện viên: “*Qua trái một chút. Qua trái*”.

Phía bên dưới lúc này là tiếng cười nói càng lúc càng to của các cầu thủ. Hình ảnh trước mặt họ như cảnh tượng người nông dân đi

trước không ngừng hét lên cho chú trâu đi sau đang cõng trên lưng mình một vật nặng tiến lên.

Sau một hồi, tiếng thở hì hục của chàng đội trưởng cũng dần phát ra, và càng lúc càng dồn dập, xen lẫn với tiếng nói liên hồi của vị huấn luyện viên:

"Cứ thế, cứ thế! Hãy cho tôi thấy nỗ lực của em đi!".

"Cứ thế. Cứ hướng đó! Tiếp tục đi nào Brock!".

"Đúng rồi! Tiến lên, Brock!".

"Tiến lên! Khởi đầu tốt lắm. Qua trái một chút".

"Qua trái, tiếp đi Brock!".

Chàng đội trưởng vẫn tiếp tục tiến lên theo tiếng của vị huấn luyện viên. Tốc độ của chàng trai càng lúc càng giảm hon vì đât mệt.

"Phân phôi sức rất tốt" – Vị huấn luyện viên vừa bước phía trước chàng đội trưởng vừa khích lệ.

Bên dưới tiếng hí hố của các cầu thủ lại vang lên khi thấy chàng đội trưởng của mình vẫn tiến lên.

"Không đua chứ!" – Một cầu thủ có vẻ chế giễu khi đoạn đường càng lúc càng xa hơn.

Giọng vị huấn luyện viên lại tiếp tục vang lên như khích lệ trong tiếng thở hổn hển của chàng đội trưởng: *"Đúng rồi, Brock! Đúng rồi!"*.

Cuối cùng thì giọng chàng đội trưởng cũng cất lên cùng tiếng thở của mình, đường như báo hiệu anh sắp chịu hết nổi: *"Em đến mốc 20m chưa?"*.

Vị huấn luyện viên gần như hét lên: *"Quên mốc 20m đi! Em đã hứa với tôi sẽ cố hết sức! Tiếp tục tiến lên đi. Đúng rồi!"*.

Lúc này chàng đội trưởng dừng lại như muốn bỏ cuộc: “Em không thể! Em chịu hết nổi rồi!”.

Vị huấn luyện viên hét lên như bỏ qua những gì chàng đội trưởng nói: “Tiếp tục đi! Tiến lên. Tiến lên cho đến khi em kiệt sức”.

Chàng đội trưởng lúc này cố gắng tiến lên như hiểu rằng mình không thể dừng lại nếu chưa kiệt sức.

“Đúng thê! Tiến lên. Tiếp tục đi!” - Vị huấn luyện viên khích lệ chàng đội trưởng đang tiến lên.

Bên dưới, lúc này, tiếng cười đùa của các cầu thủ cũng dần nhở đi. Thay vào đó là sự chăm chú và ngạc nhiên dần xuất hiện trên vẻ mặt các đồng đội hướng nhìn người đội trưởng của mình tiến lên khi thấy đoạn đường càng lúc càng xa hơn.

Tiếng hét của vị huấn luyện viên càng lúc càng gấp gáp hơn như theo nhịp tiếng thở của chàng đội trưởng:

“Di chuyển đi. Đúng rồi. Tiếp tục tiến lên!”.

“Đầu gối không chạm đất. Tiến lên! Hết sức mình!”.

Tiếng thở của chàng trai càng nhanh hơn. Và tiếng hét càng nhanh hơn càng lớn hơn của vị huấn luyện viên như xé tan cả bầu không khí đang trôi trên sân tĩnh lặng:

“Hết sức mình! Tiến lên, Brock! Đúng rồi. Cứ thế tiến lên!”.

“Tiến lên! Dừng bỏ cuộc! Tiếp tục đi!”.

“Cứ tiến tới. Đầu gối không chạm đất! Đúng rồi”.

“Cố hết sức! Dừng ngừng lại! Cố hết sức!”.

Dường như lúc này không còn nghe thấy tiếng cười đùa của các cầu thủ bên dưới. Họ chăm chú đến mức ngạc nhiên. Dường như họ

không tin những gì trước mắt mình, đoạn đường càng lúc càng xa đến kinh ngạc, nó vượt quá xa giới hạn bấy lâu, và người đội trưởng của họ vẫn đang từng bước tiến lên chinh phục. Hình ảnh một đội bóng mệt mỏi, những kẻ ngồi cười hả hê như đang chế giễu điều gì đó, giờ đang biến mất để lại ánh mắt đăm chiêu hướng về đồng đội và vị huấn luyện viên của mình.

Tiếng hét của vị huấn luyện viên càng lúc càng nhanh hơn:

“Tiến lên! Đúng rồi! Tiến lên! Em cù lamy!”.

“Đúng rồi! Tiến lên. Đầu gối không chạm đất!”.

“Tiếp tục đi! Làm hết sức mình đi!”.

“Tiến lên, Brock! Đúng thê! Tiến lên!”.

Đồng đội bên dưới lúc này có lẽ không giấu nổi sự ngạc nhiên, sự thán phục và tinh thần đồng đội tiềm ẩn trong họ đang trỗi dậy. Họ bắt đầu dần tiến lên sau hai người đồng đội và vị huấn luyện viên của mình. Như một đoàn quân hùng hậu tiến theo sau vị tướng dũng mãnh.

Và tiếng vị huấn luyện viên vẫn cứ hét lên như tiến một vị tướng xông pha đang giết giặc ngoài chiến trận: *“Tiếp tục tiến lên! Hết sức mình! Tiến lên, Brock!”*.

Tiếng của chàng đội trưởng cất lên: *“Đau quá!”*.

Nhung không bỏ cuộc, vị huấn luyện viên vẫn hét lên:

“Không được ngừng! Cố hết sức mình!”.

“Tiến lên! Tiếp tục đi. Em cù lamy! Đúng thê!”.

“Nặng quá” – Tiếng hét của chàng đội trưởng vang lên như muốn nói với vị huấn luyện viên về những gì anh đang trải qua.

Bất ngờ vị huấn luyện viên quỳ xuống bò cùng chàng đội trưởng, vị huấn luyện viên như muốn cho chàng trai hiểu rằng, ông thấu hiểu những gì anh đang trải qua, hãy tiến lên, ông sẽ sát cánh bên chàng trai. Ông hét lên: “*Thầy biết chứ!*”.

“*Em kiệt sức rồi*” – Chàng trai hét lên như đang phải chiến đấu với giới hạn bấy lâu bằng sức mạnh trái tim mình.

Vị huấn luyện viên bò cùng với chàng đội trưởng và vẫn không ngừng hét lên khích lệ:

“*Hãy tìm sức mạnh bên trong mình*”.

“*Không được bỏ cuộc! Tiến lên! Em nghe không, Brock?*”.

Như có một nguồn năng lượng trỗi dậy bên trong mình, chàng đội trưởng lúc này dường như muốn gục xuống giờ vẫn tiến lên, và tiến lên.

“*Làm rất tốt! Em cứ l้า! Đừng bỏ cuộc! Tiếp tục đi!*” – Vị huấn luyện viên bò bên cạnh hét lên.

“*Đau quá!*” – Chàng đội trưởng hét lên. Tiếng hét đó của anh như tiếng sấm làm thức tỉnh đồng đội của mình bấy lâu nay đang chìm đắm trong sự mệt mỏi. Những vẻ mặt, những ánh mắt như đồng cảm với sự quyết tâm, cố gắng không thể nào che giấu từ đồng đội. Tiếng hét như một nguồn năng lượng thiêu đốt tất cả vi rút gây bệnh đang khống chế, đang biến họ thành kẻ nhu nhược.

“*Thầy biết điều đó! Tiếp tục đi!*” – Vị huấn luyện viên vẫn cứ hét lên. Tiếng hét của ông như tiếng ra lệnh nhưng không hiểu từ lúc nào tiếng hét đó không làm cho các cầu thủ cảm thấy lạnh lùng hay gượng ép phải phục tùng. Giờ đây sâu thẳm trong tiếng hét đó người ta dễ dàng cảm nhận được một tấm lòng cao cả của một người thầy, người huấn luyện viên vẫn đang sát cánh bên chàng trai.

Bước tiến của chàng đội trưởng chậm lại như muốn gục xuống, nhưng vị huấn luyện viên vẫn bò bên chàng đội trưởng, vẫn tiếp tục hét lên. Như một nguồn ánh sáng chỉ dẫn cho một đứa trẻ lạc lõng trong đêm tối:

"Dùng toàn bộ sức lực đi! 30 bước nữa! Tiếp đi, Brock. Tiến lên!".

"Tiến lên!".

"Nóng quá!". – Chàng đội trưởng vừa hét vừa tiến lên theo tiếng hét của người huấn luyện viên trong sự cố gắng bằng cả trái tim của mình.

"Hãy để nó bùng lên". – Vị huấn luyện viên hét lên.

"Tay em bỏng mắt". – Chàng đội trưởng hét lên trong sự đau đớn.

Không biết từ lúc nào, không còn tiếng cười đùa chể giễu, không còn kẻ nhu nhược. Giờ đây làm cho người ta phải ngạc nhiên khi phía sau chàng đội trưởng và vị huấn luyện viên là “đoàn quân” tiến lên như sát cánh bên họ.

Tiếng hét của vị huấn luyện viên càng xé lòng hơn, ông như đang khơi dậy sức mạnh từ chàng đội trưởng bị trói chặt bấy lâu:

"Hãy làm bằng trái tim mình. Tiến lên Brock! Tiến lên!".

"Không được ngừng lại! Tiếp đi!".

Chàng trai lúc này vẫn cố gắng từng bước tiến lên theo tiếng cổ vũ khích lệ của vị huấn luyện viên của mình. Anh đang đấu tranh với những giới hạn mà bấy lâu trói chặt anh. Tiếng hét càng lúc càng to hơn, như một chiến binh dũng mãnh của anh, như thổi bùng lên tinh thần đồng đội, sức mạnh đang tiềm ẩn bên trong mỗi đồng đội phía sau anh: *"Khó quá!!!"*.

Dường như trong trái tim vị huấn luyện viên lúc này không bao giờ

có chỗ cho hai chữ “giới hạn”, ông vẫn kiên trì thổi vào ngọn lửa khơi dậy sức mạnh bên trong chàng đội trưởng;

“Không quá khó đâu! Tiếp tục đi. Tiến lên, Brock!”.

Lại một bước của chàng đội trưởng tiến lên, và thêm một tiếng hét của vị huấn luyện viên. Như bản hùng ca dồn dập.

“Thêm nữa.Thêm nữa. Tiến lên đi!”.

“20 bước nữa... 20 bước nữa!”

“Tiến lên Brock. Tiến lên! Đừng bỏ cuộc!”

“Không! Tiếp tục tiến lên đi, Brock!”

“Tiến lên! Đừng bỏ cuộc! Đừng dừng lại”

“Tiến lên Brock, tiến lên! Không bao giờ bỏ cuộc!”

Tiếng hét của chàng đội trưởng, tiếng hét của vị huấn luyện viên cứ dồn dập, dồn dập như xé tung tất cả mọi thứ, xé tung cả sự mệt mỏi và chán chường bấy lâu. Giờ đây trái tim của các cầu thủ đã sau không còn chỗ cho sự mệt mỏi và chán chường đó.

“10 bước nữa thôi! 10 bước nữa thôi!”

“Tiếp tục đi. Đừng dừng lại. Tiếp tục đi! Làm hết sức mình đi!”

“Em không thể!” – Chàng đội trưởng hét lên trong sự đau đớn.

Tiếng hét của vị huấn luyện viên vẫn không dừng lại:

“Có! Em có thể!”

“4 bước nữa”

“Tiến lên, Brock! Tiến lên! Đừng bỏ cuộc! Tiến lên!”

“Tiến lên! Hai bước nữa! Tiến lên! Một bước nữa!”

Và chàng đội trưởng hét lên, gục xuống đất. Cuối cùng chàng đội trưởng cũng về đích. Nhưng không biết cái đích đó là bao nhiêu? 10m hay 20m, hay 30m, hay 50 m?

Chàng đội trưởng khóc lên vì sung sướng, vì đã về đến đích, anh vừa ôm mặt khóc vừa hỏi: "Đến mốc 50m rồi! Đến mốc 50m rồi! Em kiệt sức rồi!".

Vị huấn luyện viên nằm dài xuống bên cạnh chàng đội trưởng với vẻ đầy tự hào về những gì chàng đội trưởng vừa làm và nói: "Nhìn xem, Brock! Em đã đến vạch cuối sân rồi!".

Chàng đội trưởng ngược mặt lên nhìn như không tin vào lời vị huấn luyện viên nói, không tin rằng, mình đã vượt qua 10m, 30m, 50m mà là anh đã đến cuối sân. Chính anh đã làm được điều tưởng chừng như điên rồ, và không thể tin nổi ấy. Anh úp mặt xuống đất, và khóc òa như một đứa trẻ vừa tìm được lối thoát khỏi rừng rậm giữa màn đêm. Anh đã chứng tỏ cho chính anh, cho đồng đội của anh rằng, sẽ không có gì là không thể, họ sẽ làm được, họ sẽ thắng đối thủ vào trận thi đấu sắp tới.

Vị huấn luyện viên nhìn chàng đội trưởng bằng ánh mắt gần gũi, chân thành như muốn cảm ơn: "Brock, em là cầu thủ ảnh hưởng nhất đội. Em chính là đội trưởng. Nếu em hướng đến thất bại thì cả đội cũng theo như thế!".

"Hãy nói những gì em vừa làm được đều không phải là sự thật - nếu em muốn! Nhưng sự thật, em vừa cõng một người nặng 64 kg bò hết sân bóng. Brock, thầy và cả đội cần em!".

Trong tiếng khóc của chàng đội trưởng đang úp mặt xuống sân bóng, và ánh mắt tự hào của vị huấn luyện viên vẫn chưa dứt, chàng trai nằm trên lưng đội trưởng của mình suốt chặng đường - vẫn đứng bên cạnh nãy giờ - khẽ lên tiếng: "Thưa thầy! Em nặng 74 kg".

Lúc này, nhìn ánh mắt các đồng đội chưa đầy sự quyết tâm rằng họ sẽ làm được, dường như không gì ngăn cản được cái được gọi là “tinh thần” trong ánh mắt của họ. Tất cả họ đều đang đứng phía sau như những “chiến binh” luôn sẵn sàng chiến đấu, ánh mắt của họ không thể nào giấu được cái vẻ tự hào vì người “thù linh” của mình. Bất chợt một cầu thủ bước về trước và nói lớn rằng: “Giờ thì đến lượt chúng ta nào!”.

Điều bất ngờ hơn, sau đó họ đã đánh bại một đối thủ mạnh mà bốn năm họ đều thua liên tiếp, không một cơ hội thắng nào cả. Buổi tập luyện ngày hôm đó đã thay đổi tương lai của đội bóng.

Bạn hãy xem, cũng chính con người đó, kẻ luôn nghĩ rằng mình không thể vượt qua được cái đích 50m, thậm chí là 30m, kẻ luôn gieo rắc cho đồng đội mình những suy nghĩ sẽ thua cuộc. Nhưng giờ đây cũng chính kẻ đó đã cõng trên lưng mình một con người nặng 74kg để bò đến cái đích cuối sân, cái đích mà đến chính người làm điều đó mà cũng không thể nào tin được trong giây lát, cái đích mà người ta sẽ phải ngạc nhiên đến ngạc nhiên. Cũng chính đội bóng đó, đội bóng toàn kẻ thua cuộc, không còn chút ý chí chiến đấu lại chiến thắng. Nhưng vì sao trong phút chốc họ đã trở thành những người hùng tràn đầy năng lượng, tràn đầy ý chí chiến đấu?

Tôi nghĩ chính bạn sẽ tự trả lời được câu hỏi đó đây!

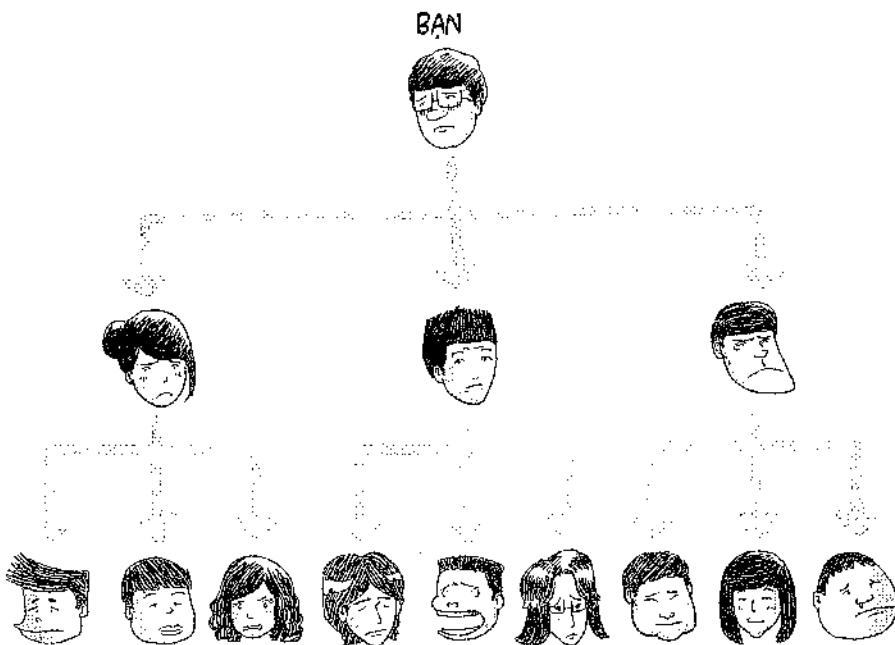
XÃ HƠI VÀI PHÚT TRƯỚC KHI TIẾP TỤC BẠN NHÉ!

Và bây giờ bạn hãy thử để đâu óc mình thật thư giãn, hãy để trí tưởng tượng của bạn bắt đầu. Bạn hãy nghĩ đến cảnh có sự tồn tại “vi rút gây bệnh” với khả năng truyền nhiễm chỉ cần qua lời nói, hành động, cử chỉ. Bạn là ổ chứa của “vi rút gây bệnh”, và bạn không ngừng tạo ra nó. Bạn trò chuyện, gấp gỡ tiếp xúc với mọi người xung quanh bạn, trước hết là bố mẹ, anh em và bạn bè thân thiết nhất của bạn.

Sau đó là những người mà bạn có thể gặp, trò chuyện mỗi ngày, mỗi tuần, mỗi tháng. Và cứ thế “vi rút gây bệnh” bắt đầu tung hoành, nhờ bạn mà chúng bắt đầu mở rộng phạm vi. Bạn hãy tưởng tượng xem những người bạn trò chuyện, gặp gỡ đó khi bị nhiễm “vi rút gây bệnh” từ bạn mà không hề hay biết. Tôi tin bạn cũng thừa biết, số lượng người đó không hề nhỏ nha!

Điều kinh khủng hơn, người bị nhiễm “vi rút gây bệnh” đó, giờ trở thành “cỗ máy” tạo ra vi rút gây bệnh và bắt đầu giúp “vi rút gây bệnh” bành trướng mà không hề hay biết. Cứ tiếp tục như thế! Tiếp tục! Bạn hãy tưởng tượng xem, giờ sẽ có bao nhiêu người bị nhiễm “vi rút gây bệnh”? Thật sự tôi cũng không thể tưởng tượng số lượng người nhiễm vi rút sẽ lên bao nhiêu? Bởi lẽ, cả tôi và bạn đều hiểu rõ con số đó đang tăng lên, và cứ tăng lên như không hề có giới hạn nào.

Bạn hãy nhìn vào sơ đồ dưới:

MÔ HÌNH “BÀNH TRƯỚNG” CỦA “VI RÚT GÂY BỆNH”

Tiếp theo, tôi muốn chia sẻ với bạn câu chuyện cùng sự trăn trở của mình về những gì đang xảy ra ở vùng nông thôn nghèo như quê tôi, đáng nói hơn có lẽ là suy nghĩ, quan niệm, những “vi rút gây bệnh” đang tung hoành đằng sau cánh đồng, lũy tre làng, con sông thân thương. Nếu bạn ở thành thị - nơi các tòa nhà chọc trời đua nhau mọc lên, nhà cửa đồng đúc, đường phố nhộn nhịp người và xe cộ qua lại – có lẽ bạn sẽ hơi bỡ ngỡ với hình ảnh cánh cò trên đồng lúa trải dài hay cánh diều bay vút trong gió, hay tiếng chim kêu ríu rít trong sự tĩnh lặng của trưa hè, những dòng sông đầy thơ mộng, và xa xa là những ngôi nhà thưa thớt, nơi mà mọi thứ đều rất nhẹ nhàng. Nhưng nếu bạn cũng giống như tôi, là người con của những vùng nông thôn thơ mộng, tôi tin bạn sẽ cảm thấy rất thân quen với chúng.

Trên mỗi chuyến xe đi qua vùng nông thôn, tôi luôn cảm thấy quen thuộc và gần gũi hơn bao giờ hết, mọi kí ức về quê hương mình, về

tuổi thơ lại ùa về trong tôi. Tôi yêu người nông dân, tôi yêu sự hiền lành, chất phác ở họ, tôi yêu bộ đồ luôn lấm láp đất bùn, mái tóc pha sương. Cứ mỗi lúc nhìn thấy họ tôi lại nghĩ đến hình ảnh người cha, hình ảnh người mẹ thân thương của mình - mà tôi vẫn gọi là ba má. Hình ảnh người cha gầy gò, mái tóc pha sương xen lẫn với mùi muối mặn của biển cả. Tôi không thể nào quên mỗi bữa cơm cá đậm bạc không gì sánh bằng mà cha tôi phải thức dậy từ rất sớm trong cái lạnh buốt giá của mùa đông. Dù biển động, trời bão, nhưng cha tôi vẫn phải ra ngoài biển khơi, vượt qua các cơn sóng lớn. Không ít lần biển cả hùng vĩ như sắp cướp đi mạng sống của người cha yêu dấu của tôi. Dẫu biết thế, biết tất cả mọi nguy hiểm đó, nhưng cha tôi chỉ biết "phú cho trời" – một cách nói tuyệt vọng của người miền quê tôi – để những đứa con của ông được ăn no, áo ấm, được đi học như bao bạn bè. Hình ảnh người mẹ ốm yếu, không biết chữ, quanh năm suốt tháng cắm cúi trên đồng, giữa cái nắng chang chang của trưa hè. Tôi không thể quên cảm giác hạnh phúc mỗi khi mẹ tôi mua cho bịch chè nhỏ xíu, mỗi khi bán được vài bó rau lang trong cơn mưa không ngớt của mùa đông. Tôi càng không thể quên hình ảnh người mẹ thức dậy từ lúc một giờ sáng rồi đi "đạp thuốc" thuê trả công đến tận chiêu để nhận được vài đồng tiền ít ỏi khi thuốc được mùa. Tôi đã học được sự chăm chỉ, không quản ngại khó khăn từ người cha, người mẹ của tôi. Họ chính là những người đã cho tôi động lực vô tận để tiến về phía trước.

Ngay từ thuở ấu thơ, tôi đã tự hỏi một điều rằng: "Vì sao ba má tôi, và hầu hết người nông dân ở quê tôi, dẫu rất chăm chỉ nhưng vẫn rất nghèo. Có cách nào để thay đổi không? Tôi phải làm sao đây?". Dần dần đến khi tôi nghe và cảm nhận được từ người xung quanh mình rằng: "Học có thể thay đổi mọi thứ", và có lẽ đó là câu trả lời tôi thiểu đầu tiên mà tôi có thể kiếm cho mình lúc này. Nhưng đó chỉ là một câu trả lời mà tôi chưa biết đúng hay sai, tôi vẫn hoài nghi

rằng “Liệu mình học tốt thì có thay đổi cuộc đời không, có giúp ba má mình sướng hơn không?”. Bởi lẽ xung quanh tôi cũng có vài người, mà với tôi lúc đó là học cao, tôi cứ nghe phong thanh những từ như “đại học”, “cao đẳng” gì đó, mà họ cũng không có việc làm, cũng không sung sướng hay thay đổi được gì như tôi nghĩ. Thế là tôi như một đứa trẻ lạc đường trong đêm tối giữa khu rừng rậm không lối ra. Tôi thực sự thấy bối rối, và không biết phải làm thế nào! Và trong lúc bối rối, lúc tôi lạc lối, không biết phải làm thế nào đó, tôi lại nghe được lời khuyên: “Ai cũng đều có số phận cả rồi!”. Rồi sự thật là lời tiên tri của những thầy bói nổi tiếng làng này làng kia cứ vang bên tai tôi. Đường như tất cả đều đang muốn nói với tôi rằng “Tôi hãy chấp nhận số phận, hãy yên phận. Đừng nghĩ nhiều”. Vào lúc chăn bò, có dịp rong chơi, tôi lại ngồi nghe câu chuyện từ người lớn trong làng, đại loại như: “Dân đen như tui cháu thì cả đời cũng như ba má cháu, chỉ vậy thôi. Chỉ có con ông cháu cha, có thân, có thể mới vào được mấy chỗ sang trọng, mới có công việc làm lương cao ổn định thôi”. Tất cả những điều đó đã dồn dắt tôi trong một thời gian dài khi tôi bị lạc lối. Niềm tin, suy nghĩ làm thế nào để thay đổi cuộc đời của tôi cứ thế, cứ thế, lại bị “vi rút gây bệnh” vô hình gặm nhấm đến mức lụt tàn.

Khi tôi là một học sinh cuối cấp 3, có lẽ cũng giống như, hay cũng có thể là thậm tệ hơn bạn bây giờ, đang không biết mình phải thi trường nào, rồi mình sẽ học ngành gì đây. Lúc đó tôi không có một tiêu chuẩn nào cho việc chọn trường, chọn ngành cả. Thậm chí tôi còn không biết một điều căn bản vô cùng quan trọng là chọn ngành, chọn trường phải theo ước mơ, đam mê của mình. Bởi tôi đã quên đi rằng, mình đã từng có ước mơ, đã từng có niềm đam mê. Đó là hậu quả sau bao nhiêu năm bị sự tàn phá, gặm nhấm của “vi rút gây bệnh”. Điều tôi cảm thấy may mắn bởi tôi học được sự chăm chỉ của ba má mình, và vì không muốn ba má thất vọng, cộng với cái tính

“hiếu thắng” trong học tập nên tôi luôn là một học sinh trong tốp đầu, và là một học sinh tự tin về năng lực của mình.

Tôi vẫn còn nhớ, khi tôi chọn ra một vài trường để thi như: Học viện quân sự, học viện bưu chính viễn thông... Lúc đó tôi cũng không chắc mình thích nó hay không! Bạn cũng thấy đấy, tôi chưa chọn ngành gì mà đã chọn trường rồi. Vậy giờ ngồi ngẫm lại tôi thấy cũng nực cười. Ngày ấy, đơn giản vì tôi cảm thấy tên trường nghe “oách”, mà đúng hơn là tôi cũng không biết nên chọn trường gì nên thấy tên trường “oách” là chọn thôi. Còn ngành thì tôi nghĩ tôi cứ chọn đại ngành điểm cao nhất của trường để làm “phách” với bạn bè và cho ba má tôi “nở mày nở mặt” với thiên hạ là được rồi. Thế rồi sự chia sẻ chân thành vô tình từ bạn bè và người xung quanh – nhưng cũng là “vi rút gây bệnh” nguy hiểm nếu tôi thực sự yêu thích ngành đó - đại loại như:

“Ngành đó thi điểm cao khó lăm. Mà điểm năm nay chắc sẽ cao hơn nữa đấy”.

“Ngành đó sau này khó có việc làm lăm. Ngành đó chỉ dành cho người có thân có thế thôi”.

Dĩ nhiên lời khuyên không chỉ dừng lại ở đó. Một hôm, trên lớp học tôi nghe người bạn thân ngồi cùng bàn nhắc tôi cái gì đó, mà tôi nghe phong thanh là “tài chính - ngân hàng”. Tôi thầm nghĩ: “ Ủa? Cũng có ngành tài chính - ngân hàng ta! Không biết ra sao. Nhưng nghe tên có vẻ hay nhỉ!”. Tôi hỏi người bạn của tôi thì mới biết bạn ấy định thi ngành tài chính – ngân hàng của Đại học Ngân hàng. Tôi nhớ năm đó là năm 2007, khi mà ngành tài chính - ngân hàng rất có giá, và thậm chí là có tin đồn rằng lương rất cao, thường đến vài trăm triệu mỗi khi đến lễ hay tết. Ô! Thế là thông tin đó đến từ người bạn của mình, rồi trên tivi cũng hay nhắc.

Cứ thế trong danh sách trường, ngành được đưa vào dự định thi

của tôi, giờ đây có thêm ngành tài chính - ngân hàng của trường Đại học Ngân hàng, và thêm một chỉ tiêu chọn trường trong tôi: đó là lương cao – tôi cũng không cần biết mình có thích hay không. Để cho chắc chắn, tôi lừa cả trên mạng – tôi cũng không ngại cho bạn biết lúc đó tôi rất “gà” về internet, rồi cuối cùng tôi thấy có mục trắc nghiệm khảo sát: “Ngành nào hot nhất hiện nay”. Tôi chọn đại ngành tài chính - ngân hàng, hóa ra đúng thật. Thế là việc chọn ngành chọn trường của tôi đã kết thúc, tôi cứ thế mà thi. Tôi cũng không biết tương lai mình sẽ như thế nào? Và tính từ thời điểm tôi quyết định thi, đậu đại học rồi học cho đến bây giờ, tôi đã nhận được không ít lời khuyên về tương lai ngành nghề của mình. Để tôi chia sẻ với bạn một số lần cụ thể nhé!

À! Trước hết tôi cũng muốn chia sẻ với những bạn ở thành thị về một đặc điểm khá thú vị ở miền quê nông thôn – nếu bạn biết rồi thì có thể bỏ qua nhé, tôi có thể gói gọn trong câu: “Chuyện trong nhà chưa tò mà ngoài ngõ đã thông!”. Cụ thể như việc truyền miệng nhau vấn đề gì đó thì hết sức nhanh chóng, chứ không phải như ở thành phố, tôi thấy phần ai nấy sống, rất tách biệt. Nhiều khi ở thành thị, nhà sát vách có người mất sau cả tuần mà nhà kế bên cũng không biết, hay sống gần nhau mấy chục năm mà không hề quen biết, không biết tên nhau cũng không có gì là lạ. Nên có lẽ ở thành phố việc có địa chỉ nhà rất quan trọng. Còn ở miền quê nông thôn như quê tôi – mà ở vùng nông thôn khác cũng không ngoại lệ, bạn cứ thử tưởng tượng, bạn tới đâu làng mà hỏi nhà ông hay bà già đó, thì ngay lập tức, một đứa trẻ cũng có thể dẫn bạn tới đúng nhà, đúng địa chỉ. Không chỉ thế bạn còn có thể dò thám những vấn đề có thể khá chi tiết của nhà đó thông qua người trong làng. Đó cũng không phải là vấn đề khó khăn như ở thành thị.

Trở về với câu chuyện tôi muốn chia sẻ với bạn. Cách đây không lâu khi tôi viết những trang sách này, tôi nhận được điện thoại thăm hỏi

của ba má ở quê gọi vào, sau khi hỏi thăm sức khỏe và việc linh tinh, ba tôi ngập ngừng và có vẻ như lo lắng. Tôi cũng đoán là ba tôi sắp hỏi về việc làm của tôi khi ra trường. Tôi cũng thừa biết, không khác các lần trước, là câu chuyện kể từ người trong làng, trong xã ở quê đây.

Đúng như tôi đoán, ba tôi bảo: "Ba nghe nói bây giờ mà muôn vào ngân hàng làm việc được thì phải mất tới gần trăm triệu đó con". Dẫu cũng biết là ba tôi sẽ nói gì, nhưng như bao lần khi nhắc tới đây, tôi cảm thấy rất khó chịu và bức bối, mà tôi tin ba tôi cũng cảm nhận qua giọng nói của tôi, dù chỉ qua điện thoại.

Dù rất thương ba nhưng tôi vẫn không thể kiên nhẫn được để rồi lại trả lời lại ba trong cái giọng bức bối của mình: "Sao ba cứ nghe mấy chuyện linh tinh đó thế?".

Tôi vốn dĩ là một người "hiếu thắng", vốn luôn tự hào về mình và không chịu luôn cúi, huống chi là nói tới việc bỏ tiền để kiếm được việc trong ngân hàng. Tôi tin nếu mình có năng lực thì sẽ có "đất trọng dụng", chứ không có chuyện đó. Mà từ lúc vào thành phố, vào đất Sài Gòn sinh sống học tập, tuy có vẻ rất chật chội và bon chen nhưng tôi nhận ra, không giống như ở vùng quê hẻo lánh, ở đây, thị trường cạnh tranh, nhất là khi Việt Nam muốn hòa mình vào dòng chảy của thế giới, và tính minh bạch ở nơi đây cao hơn ở những miền quê như quê tôi rất nhiều. Điều đó đã làm cho các tổ chức, doanh nghiệp cần người tài năng thực sự. Bởi nếu đi ngược lại với chân lý thì sẽ không thể tồn tại và phát triển được. Nếu có, thì các doanh nghiệp hay tổ chức đó cũng sắp đến hồi tự kết thúc số phận của mình nếu không biết thay đổi.

Quay lại câu chuyện của mình, gia đình tôi vốn dĩ là một gia đình nông dân, không quen biết và cũng không có tiền để làm chuyện như vậy. Nên dù rất bức bối như đang bị sỉ nhục nhưng trong lòng cũng rất thương ba, thương gia đình, vì ba tôi, má tôi luôn tự trách

mình: "Đó là vì lỗi của mình, vì mình không có tiền, không thân không thể nên con mình mới thành ra thế, học cả mười mấy năm trời, giờ không biết sẽ có việc làm hay không?". Trong tận đáy lòng mình, suy nghĩ đó làm tôi càng thương ba má mình hơn, vì tôi luôn biết một điều rằng, ba má tôi, gia đình tôi dù rất nghèo, nhưng vẫn luôn cố gắng để cho anh em tôi được ăn học đến nơi đến chốn, họ đã làm tất cả vì con cái của mình.

Rồi lúc đó, có lẽ ba tôi cũng biết là tôi đang bực, ba rất hiểu cái tính ương bướng của tôi từ nhỏ, nên ba tôi bảo: "Con nói chuyện với má tí nghen!".

Tôi cố để trả nén diêm tĩnh lại, và tôi nghe giọng má qua điện thoại, giọng của người mẹ thân yêu của tôi có phần hơi lúng túng với chiếc điện thoại: "Alô! Thằng Ân đó hả?".

Rồi tôi nói chen vào "Má mấy nay khỏe không má?". Rồi giọng má tôi: "Khỏe hết! Má khỏe!". Tôi cảm thấy rất ấm lòng mỗi khi nghe giọng má.

Trong lúc đó, tôi vẫn nghe giọng nói nhỏ của ba tôi ở đầu dây bên kia điện thoại, bảo má tôi hỏi thăm tôi về việc làm, hỏi xem tôi có xin việc làm đâu chưa, và bảo má kể tôi chuyện gì đấy. Rồi giọng má tôi lại cất lên: "Con đang đi làm thêm ở đâu đó. Con thi xong hết chưa?".

"Con đang làm mấy việc vặt đấy mà. Cũng có chút tiền, không mệt gì đâu, má đừng lo! Con thi tốt nghiệp xong rồi". Tôi trả lời để má yên tâm.

Rồi giọng chân chất một người nông dân của má trở nên lúng túng. Nhưng má cũng bắt đầu nói: "Hôm trước má đi bán rau lang, gặp cô T - cô này là người ở đầu xã, nhà rất khà giả và quen biết nhiều. Cô kể chuyện cô vừa có hai đứa con vào làm ngân hàng. Mà cô bảo

con cô không cần học trường ngân hàng gì cả, chỉ cần học kế toán gì đó, rồi cô có người quen rồi mất gần cả trăm triệu để làm trong ngân hàng”.

Nghe tới đây, tôi thấy giọng má tôi có gì đó rất buồn, có lẽ vì nghĩ: “Nếu má có tiền thì con sẽ không như bây giờ, con cũng học Đại học Ngân hàng chứ có phải tệ gì đâu”. Má nói tiếp: “Cô còn bảo, giờ mà không có thân, có thể, không có tiền thì con may mà có học gì cũng không vào được ngân hàng đâu. Khó lắm”.

Rồi má tôi nói thêm “Không biết cô có dọa mình không? Mà sao thấy khó quá”. Má im lặng một lúc rồi lại nói tiếp trong cái giọng buồn bã: “Má có tiền hay gì đâu mà để con xin được việc làm đây”. Lúc này tôi cảm thấy vừa bức mình vừa thương má. Rồi sự im lặng lúc này bao trùm lên giữa tôi và má. Một hồi lâu, như mọi lần, tôi cố trở nên điềm tĩnh và trấn an má: “Không sao đâu mà má. Má cứ nghe chi mấy chuyện linh tinh đó hoài”.

Tới đây, tôi sực nhớ câu chuyện tôi đọc trên trang <http://www.baomoi.com> ra ngày 06/09/2009 với tựa đề khá ấn tượng “Bé gái Trung Quốc ước mơ trở thành... quan tham”. Bài báo kể về chuyện một cô bé 6 tuổi khi được hỏi về ước mơ của mình, và bé rất hồn nhiên trả lời, muốn trở thành quan tham, vì quan tham có rất nhiều tiền. Tôi không nói bạn cũng biết rằng: Nếu một đất nước có những đứa trẻ sinh ra - một thế hệ mới - đều mang trong mình suy nghĩ như thế thì đất nước đó sẽ về đâu? Cụ thể hơn là tính cách của bé khi lớn lên sẽ như thế nào?

Thực trạng này có thể giải thích trên góc độ của “vi rút gây bệnh”: Khi đứa bé sinh ra, bé luôn bị ảnh hưởng từ mọi người xung quanh, mà phải kể đến những người ảnh hưởng lớn nhất đối với bé là bố mẹ. Thật không may là bố mẹ của bé, cũng như người xung quanh luôn truyền đến cho bé “vi rút gây bệnh” với thông điệp, muốn

giàu có, muốn sung sướng, muốn hạnh phúc thì phải trở thành quan tham. Rồi hình ảnh, câu chuyện hằng ngày từ mọi người xung quanh như một hiệu ứng găm nhấm và xâm nhập dần. Thật dễ dàng “vì rút gây bệnh” hoàn toàn khống chế được tâm hồn ngây thơ của bé, và trở nên hiền nhiên trong suy nghĩ. Cô bé không biết từ bao giờ đã mang trong mình một thông điệp: “Muốn trở thành quan tham”.

Điều đó cũng không ngoại lệ với suy nghĩ của người nông dân ở quê tôi, như ba má tôi, họ bị truyền đến “vì rút gây bệnh” mang thông điệp về hình ảnh tiêu cực của ngành nghề tôi học – mà ngành nghề khác cũng không ngoại lệ. Họ cứ bị “vì rút gây bệnh” găm nhấm, để rồi đến một ngày mọi thứ trở nên “thật đúng đắn”. Trong tư tưởng của họ luôn nghĩ một điều, sau khi ra trường, để con cái có công việc làm ổn định thì họ phải có tiền, phải có thân quen. Rồi sau đó là những người con như tôi, nếu thi vào ngành đó, cũng dần tin để rồi đến chắc chắn là sẽ như thế. Nếu bạn trong trường hợp này, đang chuẩn bị bước vào ngưỡng cửa đại học, đang bối rối về việc chọn ngành, chọn nghề, bạn sẽ như rơi vào một “cái bẫy” với các tiêu chuẩn chọn ngành thật thú vị:

Nếu ba mẹ bạn, hay người thân quen của bạn đã làm
trong ngành nào đó, thì bạn nên thi vào ngành đó, vì bạn
đã có người quen, người đỡ đầu khi ra trường rồi đấy!

Nếu bạn không may mắn như thế - bạn như tôi, bạn sẽ
phải nghĩ đến việc ngành đó có dễ xin việc mà không
cần “có thân có thế”, hay có tiền!

Nhưng dù bạn có ở trường hợp nào ở trên, thì tôi cũng cảm thấy bạn thật đáng thương. Bởi lẽ bạn đã bị “vì rút gây bệnh” khống chế rồi! Chắc bạn cũng không quên bí quyết đầu tiên của người thành công mà chúng ta cũng khám phá ra ở phần trước: *Sống với niềm*

đam mê của mình, sống theo những gì trái tim bạn đang réo gọi. Điều đó cũng đồng nghĩa rằng, ngành bạn chọn trước hết phải là ngành bạn đam mê chứ không phải là “có thân có thể”, có tiền, hay dễ xin việc và chạy theo xu hướng của thời đại.

Trong tương lai xa hơn, tôi mong muốn bạn nhận thức rằng, trong các vấn đề mà nhà tuyển dụng quan tâm, thì một trong những vấn đề họ luôn đặt lên hàng đầu, dù hình thức diễn đạt như thế nào, thì bản chất vẫn mang nội dung: *Bạn là “vi rút gây bệnh” hay là “cực phát” nguồn năng lượng tích cực?* Các nhà tuyển dụng sẽ không ngừng đi tìm câu trả lời, dù theo nhiều cách thu thập thông tin từ các ứng viên khác nhau, nhưng mục đích cuối cùng mà các nhà tuyển dụng đều mang thông điệp: Bạn là người năng động hay không? Bạn có kỹ năng làm việc nhóm hay không? Bạn là người lạc quan hay có tâm trạng buồn chán? Bạn có đam mê công việc của mình không?

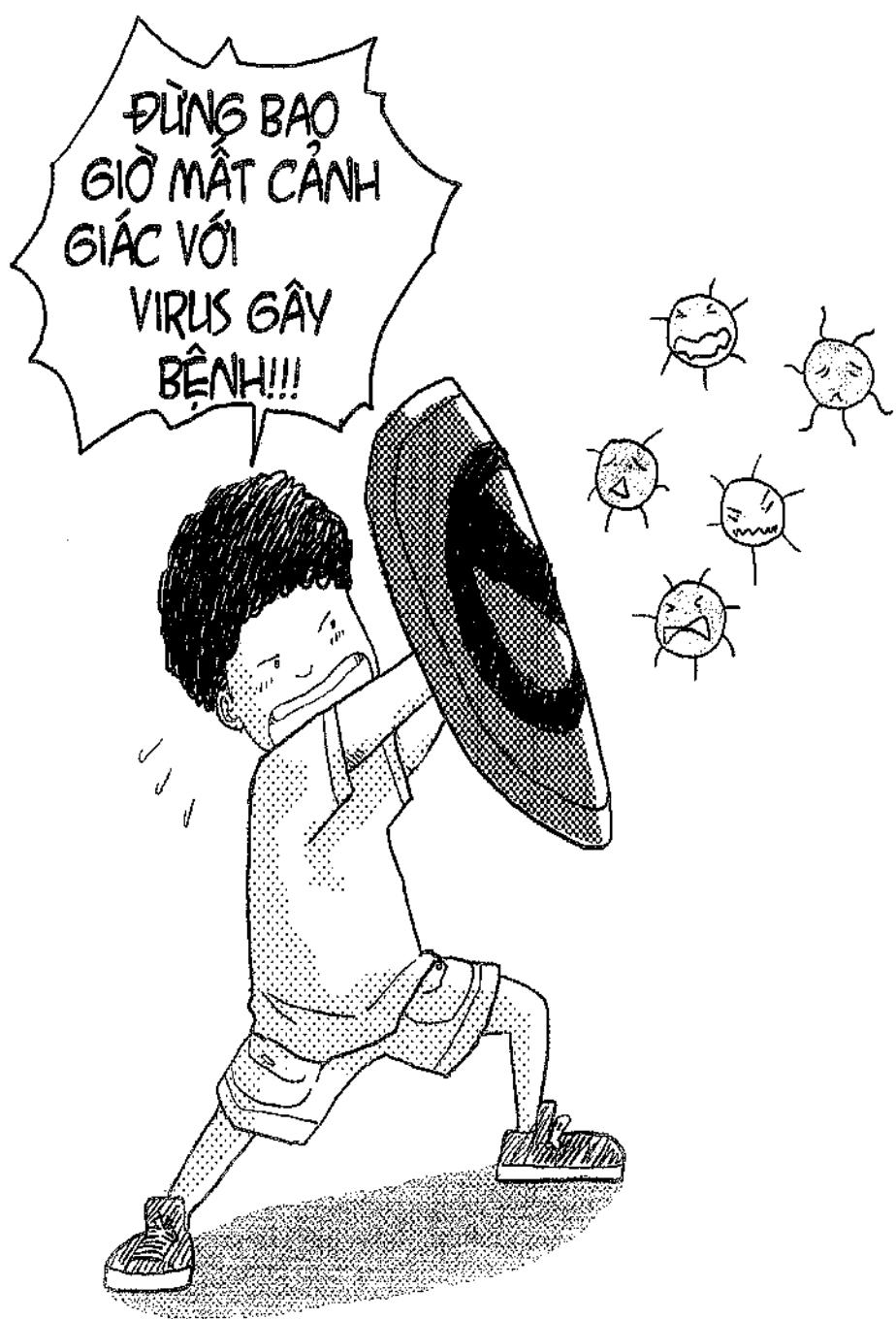
Tôi và bạn đều không phủ nhận một thực tế, cuộc sống của chúng ta luôn có nhiều mối quan hệ, dù khi chúng ta là một đứa trẻ, một học sinh, hay trở thành một người trưởng thành... thì đều tồn tại những mối tương tác giữa bạn với người xung quanh. Và việc bạn và tôi tác động đến mọi người xung quanh như thế nào là điều rất quan trọng. Tôi còn nhớ một câu mà một nhà quản trị trên thế giới từng phát biểu rằng (rất xin lỗi bạn vì tôi không nhớ đích danh), thế kỷ 21 là thế kỷ làm việc theo nhóm, thành viên nhỏ nhất trong một tổ chức không còn là một cá nhân mà là một nhóm, một tập thể. Chính vì lẽ đó, câu trả lời cho câu hỏi: “Bạn tác động đến mọi người xung quanh như thế nào?” càng quan trọng hơn khi bạn tham gia vào bất kì một tổ chức, công ty nào, suy rộng hơn là bất kì một cộng đồng nào.

Bạn đọc thân mến, tôi cũng rất đồng cảm với băn khoăn của bạn, “Vẫn có sự động viên khích lệ mà, chứ đâu phải chỉ toàn là lời khuyên

tiêu cực – “vi rút gây bệnh” - không đâu?”. Tất nhiên tôi không phủ nhận có những lời khuyên tốt, sẽ tạo cho bạn nhiều động lực. Chắc chắn sẽ có! Nhưng tôi cố ý đưa ra một bức tranh tiêu cực, những gì đang thực sự diễn ra hằng ngày, hằng giờ xung quanh chúng ta. Nó đang trở thành mối họa thực tế mà chúng ta đang đối mặt. Nhưng rất tiếc chúng ta CHƯA NHẬN THÚC ĐƯỢC – đây mới chính là điều khó khăn. Tôi tin đó cũng chính là đáp án cho câu trả lời: Vì sao ước mơ, niềm đam mê từ ngày thơ ấu của bạn luôn mãnh liệt. Nhưng rồi theo năm tháng trôi qua, một ngày bạn nhận ra, “ước mơ mãi là ước mơ”. Thậm chí bạn đã quên là mình từng có ước mơ như thế. Vì sao quê hương chúng ta luôn nghèo? Nếu nhìn xa nhìn rộng ra ngoài thế giới, lại có thêm câu hỏi vì sao, “Vì sao đất nước chúng ta luôn nghèo?”. Tôi muốn cho bạn cảm nhận sự tồn tại của “vi rút gây bệnh” và nó không ngừng tung hoành ở mọi nơi, và chúng ta đang dần trở thành nạn nhân và thủ phạm trong thế giới của “vi rút gây bệnh”. Đặc biệt ở nơi thiểu thông tin như miền quê, sự bành trướng của nó càng kinh khủng hơn nữa. Bạn hãy nhìn vào “Mô hình bành trướng của “vi rút gây bệnh” và bạn hãy tưởng tượng nếu “vi rút gây bệnh” cứ thế tung hoành, và cái sai, quan niệm lệch lạc bắt đầu lén ngõi, dẫn dắt cuộc sống của chúng ta.

Khi tôi là một đứa trẻ lớp sáu, tôi đã vô tình đọc được một câu nói của một triết gia trên bìa cuốn tập của tôi, đại loại là như thế này, “Hãy cho tôi biết người xung quanh bạn là ai? Tôi sẽ cho bạn biết bạn là người như thế nào?”. Bây giờ trước khi kết thúc phần này, tôi xin gửi gắm nó đến bạn. Một cách thực tế, và chân thành, bạn hãy xem lại người bạn chia sẻ bấy lâu nay là ai? Họ là người truyền cho bạn nguồn năng lượng tích cực, hay “vi rút gây bệnh”? Tôi tin sau phần khám phá này, phần con người biết chấp nhận thực tế trong bạn sẽ trả lời được điều này. Cuối cùng, trong tận đáy lòng mình, tôi xin nhắn nhủ đến bạn một điều rằng: “Đừng bao giờ mất cảnh

giác với “vi rút gây bệnh”. Hãy đề phòng!”. Dùng để đến một lúc nào đó bạn nhận ra, bạn chính là nạn nhân của “vi rút gây bệnh”, và chính bạn cũng là thủ phạm giết chết “tinh thần” của người thân yêu xung quanh bạn. Tôi rất hi vọng và rất cần bạn sẽ là một phần của giải pháp - nguồn năng lượng tích cực - để cùng tạo nên một “môi trường” tinh thần với ý chí tiến thủ, nuôi dưỡng sức mạnh, tạo nên nguồn động lực cho chính bản thân và mọi người xung quanh chúng ta.

PHẦN GHI CHÚ CỦA BẠN

7

Chương

BẠN
ĐỊNH NGHĨA
THẤT BẠI
NHƯ THẾ NÀO?

Chương 7

BẠN ĐỊNH NGHĨA THẤT BẠI NHƯ THẾ NÀO?

"Tôi đã ném trượt hơn 9000 cú bóng trong sự nghiệp của mình. Và tôi cũng đã ném trượt 26 lần khi giao nộp phạt. Tôi đã thất bại và vẫn sẽ thất bại trong cuộc sống. Nhưng đó là lý do vì sao tôi đã thành công".

Michael Jordan - Vận động viên vĩ đại nhất thế kỷ 20

"Sự vinh quang lớn nhất của chúng ta không nằm ở việc không bao giờ thất bại, mà nằm ở việc vươn dậy sau mọi lần thất bại".

Ralph Waldo Emerson - Triết gia

"Thất bại là cái mà tôi cần, đối với tôi nó cũng có giá trị như thành công".

Thomas Edison - Doanh nhân, nhà phát minh vĩ đại

"Sự khác nhau giữa người thành công và người không thành công là ở chỗ người thành công thất bại nhiều lần hơn người không thành công".

Brian Tracy - Diễn giả, tác giả nổi tiếng

Tôi vẫn còn nhớ mãi câu chuyện, lúc đó là thời gian tôi hoàn thành năm học thứ ba của đại học và được nghỉ hè. Đối với sinh viên học xa nhà như tôi, kì nghỉ hè rất ý nghĩa, bởi đó là dịp hiếm hoi sau cả một năm dài được về quê, về bên gia đình, về với người thân yêu nhất của tôi. Như mỗi buổi chiều ngày hè trong lành khác, hôm đó sau khi chạy bộ trên bờ biển dài gần nhà, tôi bất ngờ gặp một người bạn cũ, lâu rồi chúng tôi không gặp nên nói chuyện rất vui vẻ. Nhưng không khí, niềm vui đó bỗng như khụng lại, khi người bạn bảo với tôi: "Mày có nghe chuyện thằng nhóc học Lê Khiết tự tử không?". (Ở Quảng Ngãi quê tôi, chỉ cần nói đến Lê Khiết là nghĩ ngay đến những học sinh "trùm" – tức là học rất giỏi).

Tôi ngạc nhiên hỏi lại: "Sao lại tự tử chứ, mày có nhầm không đấy?"

"Nhầm cái gì mà nhầm, thằng gà?" – bạn tôi có vẻ hơi cau có đáp lại. "Em tao học cùng khối với nó mà, nó thi đại học mà điểm không vừa ý sao đấy nên tự tử" – bạn tôi nói tiếp - "Nghe nói thằng nhóc đó học pro lăm" – bạn tôi nói thêm rồi thở dài.

Tôi còn nhớ cảm giác của mình khi đó, rồi do bản tính tò mò, nên tôi gắng hỏi cho ra lẽ, thế nhưng câu trả lời của bạn tôi cũng không làm tôi thỏa mãn. Và những ngày sau đó, tôi tìm hiểu thực hư câu chuyện, nó cứ ám ảnh tôi. Tôi thực sự muốn làm một điều gì đó, rồi cảm giác hụt hẫng, tiếc nuối khi biết rõ hơn về câu chuyện người bạn trẻ. Tôi tin rằng đây là bài học kinh nghiệm, hồi chuông cảnh báo – đã hiện hữu từ lâu - về cách nhìn nhận khó khăn, thất bại trong cuộc sống của thế hệ trẻ chúng ta.

Quay lại câu chuyện, đó là một bạn học sinh sinh ra trong một gia đình nông dân nghèo ở Phú Lâm Tây, xã Hành Thiện, huyện Nghĩa Hành, tỉnh Quảng Ngãi, cách nơi tôi ở không xa. Suốt thời gian học tiểu học, trung học cơ sở, rồi thi và đậu, trở thành học sinh chuyên toán của trường chuyên Lê Khiết, bạn ấy luôn đạt thành tích cao

trong học tập. Khi lên trung học phổ thông, từ trường về nhà gần 45 km, khi được nghỉ học, cuối tuần nghe ba nói lấy xe máy xuống đón về, sợ ba phải đi xa mệt nên bạn luôn tự đạp xe đạp về. Trong lớp, bạn học rất giỏi nhưng rất hiền lành và hòa đồng nên luôn được nhiều bạn bè yêu mến. Năm ấy, bạn đăng ký dự thi khối A ngành Tài chính doanh nghiệp, trường Đại học Kinh tế Thành phố Hồ Chí Minh và khối B trường Đại học Y được Thành phố Hồ Chí Minh, địa điểm thi ở tại cụm thi Thành phố Quy Nhơn. Nguyện vọng lớn nhất của bạn là thi khối B vào Trường đại học Y được Thành phố Hồ Chí Minh. Ngày thi, bạn đi cùng ba vào Quy Nhơn, kết thúc môn Toán của đợt thi đầu tiên khối A, bạn còn nói với ba: “Để như thế này thì quá dễ”. Ba bạn kể lại: “Trên đường, cháu rất bình thường. Thế nhưng về đến nhà, cầm đáp án trên báo và dùng máy tính nhẩm tính kết quả, nó có biểu hiện thất vọng, không liên lạc hay nghe điện thoại của bạn bè, nằm úp mặt xuống gối”. Rồi một buổi sáng, bạn đã vào rãy và kết thúc cuộc đời mình bằng chai thuốc rãy, để lại sau đó là những giọt nước mắt tuyệt vọng trên đôi gò má gầy gò, sương gió của ba mẹ già, để lại nỗi đau đớn tột cùng cho những người yêu thương bạn, đang ngày ngày hi vọng vào bạn. “... Khi đọc được những tin nhắn này thì có lẽ con đã đi về thế giới khác, không giọng nói, không tiếng cười... Cuộc sống của con vốn chẳng có niềm vui, giờ lại rót đại học nữa, con không dám đối diện với ngày mai. Con xin lỗi...” – Những dòng chữ cuối cùng bạn để lại cho ba mẹ mình.

Ba bạn nghẹn ngào kể lại. “Nhà chỉ có 6 sào ruộng nên 2 vợ chồng tui lam lũ, tần tiện nuôi 2 anh em nó. Nghèo nhưng tài sản và niềm tự hào nhất của gia đình là 2 đứa con. Vậy mà!”.

Rồi hình ảnh người bà ngoại đã già theo năm tháng của bạn cũng chỉ biết lẩm nhẩm trong nước mắt đau đớn: “Lá vàng còn ở trên cây, lá xanh rụng xuống...”.

Bạn đọc thân mến, bạn có thể thấu hiểu lời nhắn nhủ cuối cùng của người bạn ấy, những điều mà bạn học sinh ấy đã trải qua. Bản thân tôi cũng là một học sinh nghèo, và ngày ngày chúng kiến bạn bè, các anh chị đi trước, nên tôi rất hiểu cảm giác ấy. Với học sinh nghèo ở quê tôi, được đi học không phải dễ dàng gì, khi gia đình đang chật vật với cái ăn hàng ngày, có lẽ các bạn học sinh, sinh viên ở thành thị sẽ không thể tưởng tượng và không hiểu được thực tế này. Cuộc sống của học sinh nghèo quê tôi (mà có lẽ là dù ở đâu đi nữa), được học là một điều may mắn. Học sinh nghèo luôn chịu áp lực rất lớn, bởi vì các bạn hiểu một điều rằng “để mình được đi học như bao bạn bè khác, gia đình đã phải cực khổ như thế nào”. Khi đã đến hạn chót nộp học phí ở trường mà trong nhà thì không có tiền, cũng không có gì để bán, hay không có ai để mượn tạm đỡ trong những lúc khó khăn ấy, cảm giác của bạn sẽ ra sao? Rồi cũng không thể tránh lúc vì thiếu tiền mà ba mẹ cãi vã nhau, gia đình lạnh vắng. Nếu bạn trong hoàn cảnh đó bạn sẽ làm thế nào chứ? Tôi tin là con người, ai cũng sẽ thấu hiểu cảm giác thực sự rất chán nản lúc ấy. Nhưng trên tất cả, học sinh nghèo phải cố gắng hết mình, bố mẹ đã phải đánh đổi rất lớn để chúng tôi được đi học, được đến trường, dường như học sinh nghèo không có sự lựa chọn nào khác nếu muốn đền đáp gia đình, muốn thay đổi cuộc đời nghèo khổ ấy, và cái tư tưởng của chúng tôi “PHẢI THI ĐẬU ĐẠI HỌC”, có lúc như muốn bóp nghẹt tất cả. Ngày ngày trôi qua là nỗi lo, áp lực, và vùi đầu bên đồng sách vở.

Đến đây, bạn thấy học sinh nghèo có khổ, có áp lực không chứ? Nhưng nếu tôi bảo rằng, thường để quá ưu ái với bạn học sinh được sinh ra trong gia đình giàu sang, có đầy đủ điều kiện tốt, còn các bạn học sinh nghèo thì mới có nỗi khổ, khó khăn, áp lực, hay đúng hơn là học sinh nghèo thì có vô số lý do để “thông cảm” cho thất bại và dĩ nhiên “quá nguồng mộng” khi thành công. Bạn nghĩ tôi đúng

hay sai? Một thời tôi đã từng có suy nghĩ như thế (mà bạn bè xung quanh tôi cũng không khác tôi), và tôi luôn tin rằng:

Nếu tôi được sinh ra trong một gia đình giàu sang thì chắc tôi sẽ là người giỏi nhất.

Học sinh nghèo mà học giỏi thì thật đáng ngưỡng mộ, còn học sinh có bố mẹ, gia đình giàu có thì học giỏi là hiển nhiên, có gì mà phải bàn nữa.

Thật mỉa mai, bản thân tôi đã từng sống trong “lời biện hộ” cho hoàn cảnh của mình mỗi lúc tôi gặp khó khăn. Đến khi tôi xa nhà vào TP HCM, bước vào môi trường đại học, tiếp xúc với bạn bè từ tứ xứ, đứa giàu, đứa nghèo, như dân gian có câu “đi một ngày đàng học một sàng khôn”, quả thật, tôi nhận ra rất nhiều điều mà ngày trước tôi không hề biết hay nghĩ lệch lạc. Điều quan trọng nhất tôi nhận ra, dù xuất thân trong gia đình giàu sang, hay nghèo khó thì đứa nào cũng có khó khăn riêng của mình, đứa thì chuyện gia đình, đứa thì chuyện tiền bạc, đứa thì chuyện tình cảm “lứa đôi”,... đúng như câu “Mỗi cây mỗi hoa, mỗi nhà mỗi cảnh”.

Để tôi cho bạn rõ hơn nhé!

Bạn xuất thân trong gia đình nghèo khó, bạn nghĩ rằng (và tôi cũng từng nghĩ như thế), ngoài chuyện học hành vất vả, đã quá áp lực rồi, bạn còn phải lo lắng về chuyện tiền bạc, bạn không thể mua quyển sách bạn thích, bạn không có nhiều thời gian cho chuyện học. Tôi biết bạn yêu gia đình bạn nhưng tôi tin sẽ có lúc cảm thấy mệt mỏi vì phải suy nghĩ về tiền bạc, về hoàn cảnh gia đình, bạn bảo rằng: “Ước gì bố mẹ tôi có nhiều tiền, gia đình tôi giàu sang thì nhất định tôi sẽ không học tệ, tôi sẽ học giỏi hơn bây giờ nhiều”, hay “Nếu gia đình tôi giàu như thằng kia, tôi sẽ mua được bộ máy vi tính thì làm sao tôi học tệ môn tin học lập trình pascal chứ”.

Nhưng với các bạn được sinh ra trong gia đình giàu có thì sao, khi không phải lo lắng gì về chuyện tiền bạc, muốn gì có đó, có thể mua cuốn sách mà mình thích, có thể mua bộ máy vi tính tối tân nhất để phục vụ cho chuyện học của mình. Thời gian của các bạn chỉ có học, bạn không cần lo lắng, nghĩ ngợi gì cả. Ô, tới đây, các bạn học sinh nghèo (tôi tạm gọi các bạn học sinh xuất thân trong gia đình nghèo là “học sinh nghèo” nhé) có thấy ganh tỵ không chứ! Như thế này mà không học giỏi mới là chuyện lạ phải không các bạn học sinh nghèo? Nếu bạn là học sinh nghèo và nghĩ như thế thì tôi cũng không cảm thấy bất bình thường. Nhưng giờ bạn hãy gác suy nghĩ đó lại và xem các bạn học sinh giàu (tôi tạm gọi các bạn học sinh xuất thân trong gia đình giàu có là “học sinh giàu”) nghĩ gì nhé.

Bạn xuất thân trong gia đình giàu có, bạn nghĩ rằng, mấy bạn học sinh nghèo có rất nhiều động lực để học, để vươn lên. Vì khó khăn nên PHẢI học thật tốt. Đúng là một động lực tuyệt vời! Còn mình tiền bạc bố mẹ thiếu gì mà phải học nữa chứ, muốn gì thì chỉ việc xin tiền bố mẹ mua là được rồi! Mà xung quanh mình có không biết bao nhiêu thứ hay, và hấp dẫn hơn là việc phải ngồi vào bàn học, nào là game này, game kia, hết trò giải trí này đến trò giải trí khác. Thậm chí có lúc rảnh, “lương tâm” cắn rút tí tí nên cũng định ngồi vào bàn học thì bạn bè rủ đi café, siêu thị, lúc đấy thì lại đi thôi. Và cái suy nghĩ: “Mai học cũng được, thời gian còn nhiều mà, giờ chơi trước đã!” cứ hết ngày này qua ngày kia. Có lần khi tôi chia sẻ khó khăn về bản thân, những gì tôi đã trải qua và khó khăn của học sinh nghèo ở quê tôi với một người bạn học xuất thân trong gia đình rất giàu, tôi rất bất ngờ khi người bạn ấy nói với tôi rằng: “Tui ước gì có thể trải nghiệm khó khăn đó như ông nhỉ. Như thế chắc tui sẽ có nhiều động lực hơn, và cảm nhận cuộc sống tốt hơn”. Các bạn học sinh nghèo thấy đấy, khó khăn, và có lúc tôi xem đó là thiệt thòi của mình so với các bạn học sinh giàu bỗng chốc giờ trở thành một điểm mạnh, và biến tôi thành “người từng trải”.

Và bây giờ, dù bạn là một học sinh đang học rất tốt, hay là một học sinh bình thường, dù bạn được sinh ra trong một gia đình nghèo hay bạn may mắn được sinh ra trong một gia đình khá giả.... Tất cả đều không quan trọng. Tôi muốn hỏi bạn rằng: "Nếu bạn sinh ra trong gia đình nghèo, bạn chẳng may thi rớt đại học. Đó có phải là lý do để chúng ta tự mình đánh mất cuộc đời, và vô tình kết thúc cả cuộc sống tươi đẹp đang chờ phía trước không?". Và câu hỏi này tôi muốn dành tặng bạn. Tôi tin sau khi khám phá cuộc hành trình phần này bạn sẽ có câu trả lời riêng cho mình.

Nói về câu chuyện người bạn trẻ, bản thân tôi vô cùng đau xót trước "bi kịch" của bạn ấy. Thật khó để tưởng tượng bố mẹ bạn ấy sẽ phải đối diện với thực tế đó như thế nào? Nhưng cùng với nỗi xót xa đó, tận đáy lòng mình, tôi cảm thấy điều đó hoàn toàn đại dột, và không đáng để bạn ấy phải đánh đổi cả cuộc đời mình. THẬT KHÔNG ĐÁNG!

Tôi không muốn khơi dậy vết thương trong mỗi chúng ta, bởi cuộc sống ai cũng muốn tràn đầy niềm vui, hạnh phúc. Và kết quả chúng ta khám phá ra có vẻ như đều là màu hồng, đều là vinh quang, thành công rực rỡ của những người dám theo đuổi niềm đam mê, sống theo lý tưởng của mình như Steve Jobs, Bill Gates... ĐÚNG VẬY! Nhưng tôi vẫn bắt buộc phải đưa các bạn về với một thực tại rất đau lòng hiện nay, dù chúng ta cố tránh né, hay muốn xem đó không phải là sự thật, nhưng tất cả cứ hiện hữu, cứ tồn tại trong cuộc sống chúng ta - hằng ngày chúng ta có thể theo dõi trên báo chí, truyền hình những câu chuyện học sinh, sinh viên tụ tử còn rất nhiều, và trong thực tế, câu chuyện đau lòng ấy vẫn cứ tiếp diễn... Tôi muốn nhấn mạnh rằng, đó chỉ là số ít trong những "bi kịch", cũng chỉ là "tảng băng nổi" mà chúng ta đang nhìn thấy. Và một cách thực tế, không ai theo đuổi niềm đam mê của mình, không ai bước lên đỉnh cao của thành công mà không từng nếm mùi vị của thất bại, đắng cay cả.

Đã đến lúc cần phải định nghĩa lại cuộc sống, định nghĩa lại khó khăn, thất bại mà tất cả chúng ta đã, đang và sẽ phải gặp chúng. Đừng bao giờ nghĩ đến việc chạy trốn, và biến mình thành “nạn nhân” của khó khăn, thất bại. Nó chính là một phần cuộc sống của chúng ta.

Ngay bây giờ tôi và bạn hãy dành chút thời gian tưởng tượng ra một thế giới: NẾU khó khăn và thất bại THÌ tất cả chúng ta, cũng như vạn vật trong thế giới này đều “gục ngã”, và tự kết thúc cuộc đời mình, hay “bỏ phí” cuộc đời mình ở một góc tối nào đó. Có lẽ nếu chữ “NẾU”, chữ “THÌ” đó xảy ra, tôi tin chúng ta sẽ không thể nhìn thấy từ những thứ nhỏ bé như chiếc đĩa bạn dùng để ăn cơm mỗi ngày, chiếc cốc bạn uống nước mỗi ngày, bóng đèn hay chiếc ghế, những ngôi nhà được xây lên, đến các công trình vĩ đại... có lẽ tất cả sẽ không bao giờ tồn tại, thậm chí sự sống từ vi sinh vật nhỏ bé nhất đến sự sống của con người chúng ta cũng sẽ không bao giờ tồn tại. Và sự thật sẽ KHÔNG CÓ GÌ TỒN TẠI trong thế giới “NẾU”... “THÌ” đó. Bởi một điều đơn giản rằng, dù chỉ là một sinh vật nhỏ bé nhất trên trái đất này đang tồn tại, cũng đều trải qua một quá trình đấu tranh để sinh tồn và phát triển đến khi chúng ta biết rằng nó tồn tại – và chúng ta vẫn thường gọi đó là qui luật “tự nhiên”, xem nó như điều hiển nhiên. Hay dù chỉ là một chiếc bóng đèn cho chúng ta nguồn sáng trong đêm tối. Không phải tự nhiên mà có được, mà chính khó khăn, thất bại đã tạo nên nó, và dĩ nhiên vạn vật trên thế giới này đều được tạo nên từ sự đấu tranh không ngừng đó.

Có bao giờ bạn nhìn vào ánh sáng của một bóng đèn đốt trong đêm tối, và tự hỏi, nó ra đời như thế nào chưa? Hay bạn chỉ xem nó như một điều hiển nhiên trong cuộc sống của bạn, lúc bạn sinh ra nó đã tồn tại và bạn cũng chẳng cần biết nó ra đời như thế nào. Chúng ta hãy quay ngược thời gian về quá khứ thử xem. Bạn có biết Thomas

Edison - nhà phát minh vĩ đại nhất mọi thời đại, ông giữ 1093 bằng sáng chế - trước khi phát minh ra bóng đèn ông đã thử hàng ngàn cách, nhưng tất cả đều thất bại, người đời đã từng bảo ông là đồ hoang tưởng, đồ lừa bịp. Tương truyền rằng, để phát minh ra bóng đèn, ông đã thất bại đến 10.000 lần mới thành công. Nhưng khi người ta hỏi ông về số lần thất bại, ông đã trả lời rằng: "*Tôi không thất bại. Tôi chỉ là đã tìm ra 10000 cách bóng đèn không hoạt động*".

Bạn hãy xem cách mà Thomas Edison định nghĩa về thất bại?

Chắc hẳn trong chúng ta sẽ có nhiều bạn từng nghe nói đến nhân vật Tào Tháo trong lịch sử Trung Quốc! Ở nhân vật này, chắc có nhiều ý kiến về sự tàn bạo, đa mưu quỷ quyết của ông, cũng như ông là một nhà chính trị gia, một nhà ngoại giao, một nhà quân sự siêu việt... mà cho đến nay người ta vẫn còn tranh cãi nhiều sự thật về ông. Nhưng bỏ qua tất cả, tôi muốn chúng ta cùng ngẫm một câu chuyện về ông lúc bấy giờ mà tôi thực sự rất ấn tượng, được đạo diễn Cao Hy Hy thể hiện qua bộ phim Tân Tam Quốc Diễn Nghĩa.

Lúc bấy giờ là năm 208 sau công nguyên, khi ba nước Ngụy (Tào Tháo), Thục (Lưu Bị), Ngô (Tôn Quyền) phân tranh. Tào Tháo dẫn 22 vạn đại quân hùng hậu tiến đánh xuống Nam như nắm chắc phần thắng. Trước thế lực mạnh, và tiếng vang của Tào Tháo thời bấy giờ, đã có lúc nội bộ của Ngô đã chia rẽ một cách sâu sắc giữa

bên hàng và bên chiến. Tôi còn nhớ rõ hình ảnh các quan triều thần của nước Ngô đứng ngồi không yên, kẻ run người sợ trong phim Tân Tam Quốc Diễn Nghĩa. Cuối cùng, với sự giúp sức của Gia Cát Lượng, nội bộ nước Ngô cùng đồng thuận theo phía một vị tướng tài, uy mãnh trong nước Ngô lúc này là Chu Du, liên minh với Lưu Bị chuẩn bị chống Tào. Lúc này có thể nói liên minh Tôn – Lưu (Tôn Quyền Và Lưu Bị) như ở thế “ngàn cân treo sợi tóc” trước đại quân hùng mạnh của Tào Tháo. Nhưng với mưu trí của Gia Cát Lượng (Gia Cát Lượng lúc này là quân sư cho Lưu Bị), và Chu Du, cuối cùng diễn biến thật ngoạn mục với việc Tào Tháo thua một cách thảm hại, mà cho đến nay lịch sử của trận chiến đó vẫn mãi được người đời biết đến với cái tên trận Xích Bích trên sông Trường Giang. Hình ảnh một vị tướng Tào Tháo oai hùng, trăm trận trăm thắng trong mắt tôi lúc đó đang thất bại một cách thảm hại, phải lẩn trốn kẻ thù, với những tàn quân trong trận chiến bên mình. Mọi chuyện tưởng chừng như chấm dứt đối với Tào Tháo, nhưng cuối cùng ông cũng thoát nạn với một số ít ỏi những người trung thành bên mình. Lúc đó, có một vị tướng rất uy mãnh, xuất chúng và rất trung thành với ông, đã phải bật khóc một cách thảm thương khi nhìn thấy sự tan tác của một đại quân hùng mạnh, một đại quân mà không dễ dàng gì mới gầy dựng lên được, nhưng giờ chỉ là hình ảnh vài tàn quân, kẻ thì thương tật, người suy tàn, không còn chút ý chí chiến đấu. Hình ảnh không thể nào quên đối với tôi khi Tào Tháo tới ngồi bên vị tướng đó và quân lính, nói rằng: “Không có tướng trăm trận trăm thắng, chỉ có tướng bại không nản, thắng không kiêu”. Trên khuôn mặt Tào Tháo lúc đó, vẫn hiện nguyên một tinh thần của một nhà quân sự, một chính trị gia siêu việt và còn thể hiện một vị tướng có tài hùng biện. Cái thần khí hùng hục của một vị tướng bao trùm cả không gian ảm đạm ấy. Với Tào Tháo, một trận chiến thất bại không phải để gục ngã, than khóc mà ông luôn tìm ra nguyên nhân, phân tích điểm mạnh điểm yếu của kẻ

địch. “*Thắng hay bại, phúc hay họa đều có điểm yếu, hay cơ hội trong nó, thay vì hoang mang, mù quáng thì phải thật bình tĩnh để nhận ra*” – Tân Tam Quốc Diễn Nghĩa.

Qua câu chuyện này, bạn hãy xem, cách mà Tào Tháo ngày xưa định nghĩa về thất bại. Thất bại có phải là điều khiến ông gục ngã, đầu hàng không?

Tiếp theo là câu chuyện về “thất bại” của Virkrom Kromadit - một doanh nhân nổi tiếng, thành đạt, là Chủ tịch hội đồng quản trị kiêm CEO của tập đoàn Amata Corporation lừng danh khắp Đông Nam Á, một trong 40 người giàu nhất Thái Lan - được ông kể lại trong cuốn tự truyện rất tuyệt vời của mình: “*Tay không xây dựng cơ đồ*”.

Đó là vào những năm đầu ông sáng lập ra V&K, lúc bấy giờ nó vẫn chỉ là một công ty nhỏ - ông vừa là giám đốc vừa là nhân viên của công ty của mình. Chúng ta có thể tưởng tượng, trụ sở của nó, nói đúng hơn cũng chỉ là một căn phòng ông thuê để làm nơi nương thân, và tài sản lớn nhất của công ty lúc này là chiếc Mercedes - khoản đầu tư được ông xem là liều lĩnh lớn nhất đời mình cho đến lúc đó. Như ông nhớ lại: “*Tất cả tài sản mà tôi sở hữu chỉ là vật dụng bé nhỏ trong văn phòng mà thôi, nên việc sở hữu một chiếc xe sang trọng đó là “vật trang sức” quan trọng để đánh bóng hình ảnh công ty*”.

Ông luôn ước mơ làm giàu và phải phát triển công ty của mình ngày càng rộng lớn. Khi ông “dánh hơi” ra thị trường cá ngừ đóng hộp ở Mỹ là một thị trường cực kì “béo bở”, ông nghĩ đây là cơ hội để ông đổi đời. Ngày ngày ông lên kế hoạch, và mất hàng tháng trời để trao đổi thư từ liên lạc đến từng khách hàng ở Mỹ - thời internet và fax chưa có. Sau đó, ông liều một phen bay đến Mỹ - đất nước mà thời sinh viên ông luôn mơ ước được đến và du học. Tại Mỹ, ông gặp và thuyết phục được một khách hàng, là một doanh nghiệp lớn

thứ ba nước Mỹ trong lĩnh vực hải sản đóng hộp. Khách hàng tỏ vẻ rất quan tâm mẫu hàng ông giới thiệu, và nhận lời mời sang thăm Thái Lan của ông. Ông kể lại: “Tôi như mỏ cờ trong bụng, mường tượng ra cơ hội nhận được hợp đồng lớn và có triển vọng trở thành đối tác của công ty tầm cỡ này”. Và mọi thứ sau đó diễn ra rất tốt đẹp. Khi khách hàng này đến Thái Lan, ông đón tiếp nhiệt tình và dẫn “đối tác” tầm cỡ trong tương lai thăm nhà máy chế biến. Không gì tuyệt vời hơn khi khách hàng rất hài lòng, trong ông tràn đầy niềm vui và hi vọng, phía trước có vẻ như là một tương lai tươi sáng - ông sẽ chinh phục thành công thị trường Mỹ.

Rồi điều không thể nào ngờ cũng đến, vào một buổi sáng đẹp trời, khi tiến đối tác ở sân bay, ông không thể tin lời nói từ khách hàng – mà ông đã luôn xem là “đối tác”, nói rằng: “Chúng tôi muốn nhập từ Thái Lan với khối lượng lớn, hàng trăm hàng ngàn container một năm, nhưng giá thành phải thấp, do đó công ty không muốn qua trung gian... mà sẽ mua trực tiếp của nhà sản xuất”. Điều đó cũng đồng nghĩa là, việc ông cất công sang Mỹ để tìm đến họ, rồi nhiệt tình dẫn dắt họ sang Thái Lan để tìm hiểu, chỉ cho họ biết đây là miếng mồi béo bở, và bây giờ họ nhẫn tâm quay lại nói với ông rằng: “Mày đã bị loại, mày hết giá trị lợi dụng rồi”. “Nghe họ nói, tôi choáng váng như một võ sĩ quyền Anh vừa lãnh cú đấm đo ván. Tôi hoang mang, lúng túng như gà mắc tóc không hiểu chuyện gì xảy ra. Sau những ngày gấp gõ, hợp tác làm việc với nhau rất vui vẻ, thân tình và đầy hứa hẹn, đúng một cái tôi nhận một kết cục như thế này. Tôi băn khoăn suy nghĩ, phải chăng các doanh nhân quốc tế hành xử như vậy, chẳng lẽ họ nhẫn tâm đến thế, đặc biệt khi họ là công ty có tầm cỡ thế giới... tôi giận đến mức nghĩ rằng nếu có súng trong tay, tôi sẽ bắn gục lão ấy ngay lập tức vì hắn là kẻ vô liêm sỉ”, ông nhớ lại.

Với cú sốc đó, cuộc sống của ông trở nên không còn cân bằng, ông

đã sống trong thời kì suy sụp, và đầy hận thù. Thời gian trôi qua, THẤT BẠI ĐÓ SẼ LÀM ÔNG GỤC NGÃ THỰC SỰ SAO? Nhưng sự thực đã giúp ông ngộ ra một điều rằng: “Chúng ta không thể thay đổi được quá khứ, nhưng có thể hướng cuộc sống của mình theo con đường chúng ta mong muốn bằng cách sống tốt trong hiện tại và không từ bỏ ước mơ”. Ông đã không dừng lại ở đó, không để cuộc đời mình bị chôn vùi trong lần thất bại đó, ông xem nó như phép thử cho lòng quyết tâm và nghị lực của mình, ông tiếp tục đi tìm các thương vụ làm ăn khác, các thương vụ có giá trị lớn hơn, mang lại cho ông nhiều lợi nhuận hơn. Đó chỉ là một trong những thất bại với ông. Ngày nay nhiều người biết đến thành công của ông ấy, nhưng có thể sẽ có rất nhiều người vẫn có kiểu suy nghĩ rằng: “Ông ấy may mắn!”, hay “Ông ấy sinh ra để thành công mà”. Thất bại, khó khăn không dừng lại ở đó. Có những lúc công ty ông đã gần như lâm vào tình trạng phá sản, trong lúc đó thì bi kịch từ gia đình như cùng lúc ập đến – em trai và bố của ông đánh nhau sau những năm tháng chịu đựng nhau, như một quả bóng căng phồng và đã đến hồi nó nổ tung lên. Kết quả là em trai ông bị bố bắn vào đầu đến suýt nữa mất mạng, rồi tiếp theo đó là nỗi đau bỗn mẹ ly hôn. Nhưng tất cả khó khăn, nỗi đau, thất bại ấy... đều không thể khiến ông bỏ cuộc, vứt bỏ cuộc sống của mình. Mà tất cả khó khăn, thất bại ấy là những gì ông trải qua đã tạo nên một Virkrom Kromadit – một tấm gương đáng để chúng ta noi theo.

Một lần nữa, bạn hãy xem cách mà Virkrom Kromadit đã định nghĩa khó khăn, thất bại như thế nào?

Một ví dụ điển hình nữa như Donald Trump, tỷ phú người Mỹ, người được biết đến như “trùm của những ông trùm”, và không biết bao nhiêu thành quả mang tên ông, có lẽ người ta nhìn vào thành công của ông “trùm” này mà chắc định rằng, con đường đi đến thành công của ông thật bằng phẳng và đầy hoa hồng. Nhưng sự

thật không phải thê! Thực tế thì Donald Trump đã không ít lần lâm vào cảnh nợ nần, phá sản. Như những năm đầu của thập niên 90 khi thị trường bất động sản xuống dốc thảm hại, ông đã nợ đến 900 triệu đô la (tương đương 18000 tỷ VNĐ). Có lần Donald Trump đi cùng vợ trên phố và thấy người ăn mày, ông chỉ vào người ăn mày và bảo, bây giờ ông còn không bằng người ăn mày đó nữa. Nếu bạn là ông “trùm” Donald Trump khi ấy, bạn sẽ đổi diện thế nào nhỉ? Với Donald Trump, thay vì chạy trốn, phá sản, hay đi tự tử như thiên hạ vẫn làm, ông đã đổi diện, không chùn bước, ông tiếp tục tận dụng thế mạnh của mình, như mối quan hệ, kinh nghiệm,... ông đã lần lượt đàm phán thành công các thương vụ mới. Không lâu sau, ông đã trả hết khoản nợ ngập đầu ấy, và ông đã trở thành tỷ phú với số tiền 1,5 tỷ đô la (năm 1997).

Vâng! Đây chính là cách mà Donald Trump đổi mặt và định nghĩa khó khăn, thất bại trong cuộc sống.

Còn trong các lĩnh vực khác thì sao? Chẳng hạn như điện ảnh, võ thuật,... những con người thành công mà bạn biết trong lĩnh vực này họ định nghĩa thất bại như thế nào? Tôi tin rằng trong số tất cả chúng ta đều biết đến Lý Tiểu Long, một huyền thoại võ thuật, một tài tử điện ảnh xuất sắc – năm 2000, được tạp chí Time của Mỹ bình chọn vào danh sách 100 nhân vật ảnh hưởng nhất thế giới thế kỉ 20. Nhưng có lẽ “căn bệnh” xem thành công của thiên tài nói chung và Lý Tiểu Long nói riêng như một điều hiển nhiên: Lý Tiểu Long sinh ra vốn dĩ đã là thiên tài võ thuật cũng như điện ảnh. Thượng đế đã ban cho anh sức mạnh đó rồi – hay là một quy luật tự nhiên như cách gọi mà chúng ta vẫn hay dùng với thế giới tự nhiên - đã làm cho chúng ta quên đi rằng Lý Tiểu Long vẫn là một con người bình thường. Chẳng hạn như, sẽ rất ngạc nhiên khi ai đó bảo bạn rằng, Lý Tiểu Long rất sợ cào cào. Nhưng đó là sự thật! Theo lời người chị của Lý Tiểu Long kể lại, để khắc chế nỗi sợ này, Lý Tiểu Long đã

phải nhờ người bắt cào cào, xỏ chúng vào dây rồi đeo vào cổ, vừa nhảy lên vừa hét to: “Tôi không sợ cào cào!”. Đó chính là Lý Tiểu Long, người hùng của nhiều người đấy. Vậy Lý Tiểu Long đã từng thất bại chưa, hay con đường của Lý Tiểu Long đi đến vinh quang đều là nhung lụa?

Lý Tiểu Long sinh ra là một đứa trẻ gầy gò, hay đau ốm, bố anh cho anh học võ nhằm tăng cường sức khỏe, và một điều là anh rất đam mê võ thuật, đến nỗi trong phòng ngủ của anh, nhìn đâu cũng là sách về võ, mọi thứ có liên quan đến võ thuật mà anh có thể tìm thấy được. Càng lớn bố mẹ anh không khuyến khích và cản trở ông học võ thuật, vì tin rằng võ thuật không để làm gì cả, học võ thì không thể kiếm được tiền để nuôi sống bản thân hay không có địa vị xã hội. Bố mẹ chỉ mong anh là người có học thức, một thư sĩ chứ không phải là một võ sĩ, “học võ thì ích lợi gì chứ!” – câu mà mọi người thường nói với anh. Nhưng vượt lên tất cả mọi ngăn cản của gia đình, niềm đam mê võ thuật theo anh ngay cả trong giấc mơ, võ thuật chính là cuộc sống, chính là niềm hạnh phúc của anh. Và anh đã chứng minh với tất cả mọi người rằng, anh đã đúng khi sống với niềm đam mê của mình.

Ngày nay, thật hiển nhiên khi nói rằng Lý Tiểu Long là thần tượng của nhiều bạn trẻ, nhất là các bạn đam mê võ thuật, điện ảnh. Nhắc về sự nghiệp võ thuật của anh, niềm tin khá phổ biến của nhiều người rằng, Lý Tiểu Long chưa bao giờ biết thất bại, hay chưa bao giờ bị các đối thủ hạ gục. Nhưng rất tiếc một lần nữa họ đã sai, nếu trên đời này có cái mà người ta vẫn gọi đó là “thất bại”, thì Lý Tiểu Long không chỉ đã từng thất bại, mà nhiều lần anh bị “cao thủ” giỏi hơn mình đánh gục. Nhưng điều quan trọng, với anh đó không phải là “thất bại”, mà chỉ là cách anh học các đòn thế của các môn võ thuật ở các đối thủ khác nhau. Với anh mỗi lần bị đối thủ hạ gục chính là mỗi lần học hỏi được nhiều hơn, và anh càng lúc trở nên mạnh hơn.

Thậm chí sẽ thật khó tin, việc anh tự tìm đến “cao thủ” hơn mình để “thất bại”, để chịu đòn, chính là cách anh tự nguyện chọn, vì đó chính là cách anh học từ đòn thế của đối thủ, học từ cái gọi là thất bại ấy. Cũng chính vì biết cách học hỏi từ những lần bị hạ gục, và không ngừng tiếp thu những tinh túy của các môn phái, anh đã sáng lập nên một môn võ của riêng mình, *triết quyền đạo* - được kết hợp tinh xảo từ sự tinh túy của các môn võ và triết học.

Đối với hầu hết chúng ta, thất bại chính là một sự sỉ nhục, nó khiến chúng ta dần trở nên tự ti, suy sụp, thậm chí có nhiều người đã tự kết thúc cuộc đời mình. Nhưng bạn thấy đấy, đối với Lý Tiểu Long, có lẽ là không tồn tại khái niệm “thất bại”, nếu có, tất cả chỉ là khó khăn, thách thức giúp anh nhận ra triết lý, mở ra chân trời mới.

Bạn đọc thân mến, danh sách người thành công, những con người đã đổi diện và vượt qua thất bại vẫn cứ kéo dài mãi...

Và đó là những câu chuyện, những con người đã có cách đổi diện và vượt qua khó khăn, thất bại khác nhau, nhưng đều cùng chung một định nghĩa về thất bại, họ xem thất bại là trải nghiệm, thử thách để rút ra bài học kinh nghiệm. Thật đúng khi ông cha ta có câu “Thất bại là mẹ thành công”, khi người thành công trên thế giới này, có thể họ là người đang sống cùng thời với chúng ta, hay cũng có thể họ đã sống cách đây hàng trăm năm, hàng ngàn năm, tất cả họ đều là “những đứa con” của khó khăn, thất bại mà không chịu chùn bước. Tôi tự hỏi: “Nếu có cái gọi là “thất bại”, vì sao chúng ta lại xem nó là một sỉ nhục để rồi chúng ta vứt bỏ đi bản thân như nhiều bạn đã từng làm?”. Tôi nghĩ những người luôn tự vỗ ngực nói rằng: “Tôi chưa bao giờ thất bại”, “Tôi là số 1”, liệu đúng như họ chưa bao giờ thất bại không, hay họ như chú ếch ngồi đáy giếng kêu huênh hoang, không biết trời cao đất rộng như thế nào. Thực tế đã chứng minh rằng, luôn theo kèm với câu chuyện về các bậc tiền bối, về con người huyền thoại là khó khăn, và không biết bao lần thất bại. Cuộc

đời như một cuộc hành trình, và chúng ta hãy đi chinh phục những điều mới. Nếu một lúc nào đó bạn cảm thấy mình khó khăn, thất bại, tôi mong bạn hãy nhớ rằng: “**Không có một người thành công, không có một thiên tài nào bạn biết đến mà chưa bao giờ thất bại cả**”. Tôi tin rằng, không ai sinh ra để thành công, và cũng không ai sinh ra để thất bại cả, tất cả chỉ là sự lựa chọn của mỗi chúng ta, và cách bạn nhìn nhận mọi điều xung quanh bạn.

Tôi hi vọng tiếp theo sau những câu chuyện này sẽ là câu chuyện thành công không đầu hàng trước khó khăn, thất bại của bạn, cách mà bạn vượt qua khó khăn, vấp ngã để đạt được điều bạn mong muốn trong cuộc sống này.

Trước khi kết thúc phần này để khám phá tiếp cuộc hành trình, tôi muốn gửi đến các bạn câu chuyện ngũ ngôn rất ý nghĩa, hi vọng nó sẽ giúp bạn có thêm nguồn cảm hứng để vượt qua khó khăn trong cuộc sống.

“Chuyện kể rằng, ở một nông trại của một ông chủ, có một con lừa xảy chân rơi xuống một cái giếng. Lừa kêu la tội nghiệp hàng giờ liền. Người chủ trang trại cố nghĩ xem nên làm gì. Cuối cùng ông quyết định: con lừa đã già, dù sao thì cái giếng cũng cần được lấp lại và không ích lợi gì trong việc cứu con lừa lên cát. Ông nhờ vài người hàng xóm sang giúp mình. Họ xúc đất và đổ vào giếng. Ngay từ đầu, lừa đã hiểu chuyện gì đang xảy ra và nó kêu la thảm thiết. Nhưng sau đó lừa trở nên im lặng. Sau một vài xéng đất, ông chủ trang trại nhìn xuống giếng và vô cùng sửng sốt. Mỗi khi bị một xéng đất đổ lên lưng, lừa lắc mình cho đất rơi xuống và bước chân lên trên. Cứ như vậy, đất đổ xuống, lừa lại bước lên cao hơn. Chỉ một lúc sau mọi người nhìn thấy chú lừa xuất hiện trên miệng giếng và lóc cổ chạy ra ngoài”.

PHẦN GHI CHÚ CỦA BẠN

8

Chương

ĐẠI HỌC CÓ PHẢI LÀ **CON ĐƯỜNG DUY NHẤT ĐỂ BẠN THÀNH CÔNG?**

Chương 8

ĐẠI HỌC CÓ PHẢI LÀ CON ĐƯỜNG DUY NHẤT ĐỂ BẠN THÀNH CÔNG?

Mọi người có quan điểm sai lầm rằng ai cũng phải học Đại học”.

Đồng sáng lập và nguyên CEO của PayPal, Peter Thiel

*Đừng để trường lớp cản trở con đường giáo dục
của bạn”.*

Diễn giả, tiểu thuyết gia nổi tiếng người Mỹ, Mark Twain

Nếu bạn có khả năng đậu đại học hay cao đẳng, trung cấp để theo đuổi niềm đam mê của mình thì đó là một điều tốt. Bởi môi trường giáo dục chuyên nghiệp sẽ cho bạn nhiều điều kiện thuận lợi để nghiên cứu, học hỏi và chuẩn bị một lượng kiến thức chuyên sâu trong ngành nghề của bạn. Nhưng có một câu hỏi rất thực tế tôi muốn hỏi bạn: *Nếu bạn thi trượt thì sao?* Như thông thường, có thể bạn sẽ rơi vào một trong những trường hợp điển hình sau đây:

Thứ nhất: Tự từ như một số bạn vẫn làm. Bạn nghĩ rằng cuộc đời của bạn xem như chấm dứt ở đây, bạn cảm thấy nhục nhã, bạn tin rằng con đường duy nhất để bạn có thể thành công và đổi đời là đậu đại học.

Thứ hai: Bạn vượt qua nỗi buồn và cố gắng thi lại ở năm sau.

Thứ ba: Kiếm đại một ngành nào đó vừa điểm với mình, miễn là đi học được rồi, và “Chuyện gì tới sẽ tới!”.

Thứ tư: Bạn chấp nhận dừng sự nghiệp học tập của mình. Bạn cũng tin rằng, con đường thành công xem như không dành cho bạn, và “Chuyện gì tới sẽ tới!”.

Tôi không có ý định sẽ anủi hay thương xót bạn, như ba mẹ bạn, những người thân yêu nhất của bạn chắc chắn sẽ làm điều đó nếu bạn chẳng may thi trượt. Tôi chỉ chia sẻ với bạn sự thật. Sự thật mà bạn sẽ không cần dựa dẫm vào lời anủi, vì tôi tin bạn biết rất rõ bạn nên làm gì tốt nhất trong trường hợp đó.

Bằng chứng nói lên tất cả!

Tôi muốn chia sẻ với bạn về câu chuyện cuộc đời Nguyễn Chí Linh, anh chủ trẻ của công ty TNHH Nhật Linh LiOA. Anh trở thành con “người lập dị” và trở thành công nhân khi cả nhà đều là những người học cao, trí thức. Bố anh từng là Tổng biên tập Nhà xuất bản

Giáo dục còn mẹ là giảng viên Đại học Y Hà Nội, chú là học giả nổi tiếng Nguyễn Khắc Việt.

Từ nhỏ anh rất đam mê thiết bị máy móc, điện tử. Nhà có máy móc gì anh đều tháo ra tìm tòi, nghiên cứu. Sự nghiệp học tập của anh cũng không có gì đặc biệt, nếu không nói là lận đận khi anh vốn dĩ là người lười học môn mang tính lý luận, ngoại trừ việc anh thích thú với các môn lý, hóa có tính ứng dụng cao. Trong năm học quan trọng nhất, cuối cấp, Linh bị tai nạn phải nghỉ học đến 3 tháng, đến khi trở lại, sức học sút hẳn và kết quả kỳ thi đại học năm ấy đã không làm anh hài lòng.

Cảm giác đầu tiên khi anh biết kết quả thi đại học là buồn bã, xấu hổ, như anh kể lại: “Bố mẹ đều là giảng viên đại học nên khoảng thời gian đó mình gần như không ra khỏi nhà, cứ ngồi suy nghĩ về việc này”. Nhưng sau đó, anh nghĩ trong cuộc sống có nhiều con đường để lập nghiệp, đâu chỉ riêng con đường học vấn. Nghĩ là làm, đi ngược hẳn với truyền thống công chức của gia đình, anh xin vào làm công nhân cho nhà máy cơ khí Ngô Gia Tự.

Ngoài làm công nhân, anh còn làm thêm nhiều nghề khác để tự lập. Như anh thừa nhận, nhờ thời gian lăn lộn trong gần 10 năm trời khi còn là công nhân ấy đã dạy anh rất nhiều bài học quý giá. Từ nghề nấu rượu đi bò mỗi, đến làm săm cho xích lô và xe thồ rồi làm pin. Sau những lần thất bại anh dường như muốn bỏ cuộc, anh chuyển sang nghề phụ trách cho bộ phận âm thanh tại nhà hát kịch Việt Nam. An phận với nghề này được hai năm, anh cũng bỏ luôn vì thấy không phù hợp.

Với niềm đam mê từ nhỏ, có lẽ nghề liên quan với máy móc, điện tử vẫn hấp dẫn anh hơn, anh chuyển sang công việc buôn đồ điện tử và kiêm luôn việc bảo hành, sửa chữa khi hư hỏng.

Cuối cùng MỎ VÀNG cũng bắt đầu xuất hiện, khi anh phát hiện máy móc, đồ điện hư hỏng phần lớn là do dòng điện bấp bênh, không ổn định và người dân không biết sử dụng các thiết bị để điều chỉnh nguồn điện do các sản phẩm nhập khẩu từ Nhật lúc bấy giờ đều sử dụng nguồn điện 110V.

Anh bắt đầu tìm tòi và nghiên cứu về một loại máy ổn áp có thể giải quyết các vấn đề trên. Những ngày đầu, anh cùng với một vài người bạn của mình sử dụng máy ổn áp cũ của Liên Xô và nghiên cứu, cải tiến lại. Công sức cuối cùng cũng được đền đáp, hàng bán tới đâu chạy tới đó. Thế nhưng khi càng mở rộng thì anh nhận thấy máy phải nhập từ nước ngoài vừa khan hiếm vừa đắt đỏ, nên anh bắt đầu nghiên cứu chế biến ra một chiếc máy ổn áp của riêng mình. Cuối cùng anh thành công, biệt danh “Linh ổn áp” từ đó cũng ra đời, và những chiếc máy ổn áp mang tên LiOA nhanh chóng được người tiêu dùng Việt Nam biết đến.

Không dừng lại ở đó, ngày nay, không chỉ là thương hiệu nổi tiếng nhất ngành hàng điện - điện tử tại thị trường Việt Nam do AC Nielsen & VCCI phối hợp tổ chức bình chọn, LiOA còn đang tiếp tục khẳng định sự hiện diện của mình tại thị trường quốc tế. Sản phẩm của LiOA đã được xuất sang nhiều nước như: Miến Điện, Lào, Campuchia, Triều Tiên, Malaysia, Đức, Đan Mạch, Angola và Nam Phi... Trong những năm tới, LiOA sẽ tập trung phát triển hoạt động xuất khẩu, đưa sản phẩm LiOA tới người tiêu dùng trên toàn thế giới. LiOA đã và đang “gắn gũi với người Việt Nam”, đang và sẽ gắn gũi với cả người tiêu dùng trên khắp thế giới!

Bây giờ, tôi và bạn cùng tiếp tục tìm hiểu về một con người thành công nữa – Đặng Lê Nguyên Vũ – người đã tạo ra “đế chế” cà phê mà danh tiếng của nó vượt ra ngoài biên giới Việt Nam, có mặt khắp 50 quốc gia trên thế giới. Trở thành thần tượng trong suy nghĩ

của giới trẻ với nhiều hoài bão lớn lao, nhiều ý tưởng táo bạo cùng sự thành công thần kỳ đại diện cho giới doanh nhân trẻ cả nước, năm 2004 ông đã sang Brunei nhận giải Nhà Doanh nghiệp trẻ xuất sắc nhất ASEAN, giải thưởng do Hiệp hội các nhà Doanh nghiệp trẻ Asean tổ chức 5 năm một lần. Cùng với Trung Nguyên, ông được đánh giá là một “hiện tượng kinh tế” của Việt Nam cuối thế kỷ 20.

Tuổi thơ ông gắn liền với những tháng ngày lội bộ đi học suốt 15 cây số trên con đường đất đỏ. Niềm vui trên con đường dài đến trường và về nhà với ông thỉnh thoảng có được quả chuối chín hoặc vài củ khoai lang ăn sống của mấy người buôn bán tốt bụng cho, hay mỗi lần được quá giang ngồi sau chiếc xe chở gạch để về nhà khi đôi chân muộn quay ngã vì lội bộ. Ông theo học và tốt nghiệp trường Y khoa Tây Nguyên, được mọi người biết đến như một “gã hoang tưởng” của trường Y phố núi vì có ước mơ táo bạo, không chấp nhận cảnh nghèo và muốn đổi đời. Chứng kiến cảnh mẹ ngày ngày làm lụng vất vả dâu tắt mặt tối, nhưng vẫn không thể thoát khỏi cảnh nghèo, chứng kiến cảnh cha bị bệnh nặng, chỉ cần 2 triệu đồng chữa trị mà vay mượn cả đại gia đình cũng không đủ, cậu con trai 16 tuổi - Đặng Lê Nguyên Vũ đã thề với lòng: “Một ngày nào đó mình sẽ thay đổi cuộc sống của cả đại gia đình này!”. Với bao nhiêu trăn trở và suy nghĩ, như ông kể lại: “Tôi luôn nghĩ về những người trồng cà phê, làm vườn lam lũ như bố mẹ tôi. Tôi biết cà phê rất có giá nhưng không biết vì sao người trồng cà phê lại rất nghèo. Người dân trồng cà phê vẫn nhẫn耐 mỗi ngày cháy da trên nuong rẫy, như mẹ tôi, không lời thở than. Tôi không chịu được vậy. Nghĩ tới sự cam chịu là huyết quản tôi sôi sùng sục”. Có lúc muốn bỏ cả trường đại học để lao vào kinh doanh, rồi với lời khuyên răn của mọi người, ông cũng tốt nghiệp xong ngành Y nhưng lại gạt tấm bằng ấy sang một bên và quyết tâm đặt chân vào thương trường cùng với hai bàn tay trắng và không chút kinh nghiệm.

Ngay từ buổi đầu với ba người bạn ở cùng phòng trọ, cùng cảnh ngộ, cùng chí hướng, với trăn trở: “Tại sao nông dân trồng cà phê ở Việt Nam mình vẫn nghèo, trong khi trên thế giới có nhiều quốc gia không trồng được cây cà phê nào nhưng vẫn giàu vì cà phê? Tại sao cà phê mình chỉ để xuất hạt thô mà không chế biến để xuất khẩu?”, ông cùng với ba người bạn của mình tìm tòi và học hỏi bí quyết rang xay cà phê. Cuối cùng, theo lời mách của bạn bè, ông cũng tìm đến và thuyết phục được bà chủ tốt bụng của một quán cà phê rất ngon ở Tuy Hòa, Phú Yên. Vượt qua bao khó khăn, thất bại tưởng chừng như sẽ bỏ cuộc, ông cùng ba người bạn của mình đã rút ra nhiều bài học đáng giá.

Ngày 20/8/1998, một sự kiện đáng nhớ, ông cùng ba người bạn của mình khai trương quán cà phê đầu tiên và miễn phí trong vòng 10 ngày tại mảnh đất Sài Gòn. Đó là cú đột phá lịch sử với dân khoái uống cà phê Sài Gòn khi lần đầu tiên có một quán cà phê miễn phí. Quán cà phê này vẫn duy trì hoạt động ở địa điểm cũ nhưng chắc ít ai biết chính từ quán cà phê đầu tiên này, ông và nhóm bạn của mình đã phát triển thành “đế chế” cà phê như ngày nay.

Qua câu chuyện trên, tôi muốn hỏi bạn rằng: Cái tên “Đặng Lê Nguyên Vũ” trên tấm bằng đại học Y năm ấy có nói rằng ông sẽ trở thành một doanh nhân thành công như bây giờ không? Điều gì chứng tỏ rằng muốn thành công thì Đặng Lê Nguyên Vũ phải học đại học không?

Một lần nữa, nếu tôi gọi hai từ “đại học” để thay thế cho tất cả các bậc đại học, cao đẳng, trung cấp..., tôi muốn hỏi bạn: *“Liệu đại học có phải là con đường duy nhất để chúng ta thành công không?”*

Bằng chứng nói lên tất cả! Không chỉ dừng lại ở những người Việt Nam tôi vừa kể với bạn ở trên, danh sách người thành công trên thế

giới là rất nhiều. Chắc bạn còn nhớ ba câu chuyện về Steve Jobs chứ, bạn không quên rằng, vì điều kiện mà ông đã bỏ đại học và theo đuổi niềm đam mê của mình để trở thành một con người đáng kính trọng đây thôi!

Hay Bill Gates, người Mỹ, với tài sản 61 tỷ đôla (sau khi làm từ thiện 30 tỷ đôla) là một trong những người giàu nhất thế giới, ông chủ tập đoàn máy tính lớn nhất thế giới - Microsoft. Ông bỏ ngang việc học sau khi học một năm tại đại học Harvard danh tiếng.

Tỷ phú Lý Gia Thành, người Hồng Kông, tài sản 25,5 tỷ đôla: Sinh ra trong một gia đình nhập cư nghèo khổ, mồ côi cha, bỏ học ngay từ năm 12 tuổi.

Larry Ellison, người Mỹ, ông được cho làm con nuôi từ khi 9 tháng tuổi nên không biết bố mẹ của đẻ mình, vì điều kiện kinh tế gia đình khó khăn nên ông bỏ học. Ông là đồng sáng lập, CEO của công ty phần mềm lớn thứ hai thế giới, Oracle – là đối thủ nặng ký nhất của Microsoft. Tài sản 36 tỷ đôla.

Roman Abramovich, người Nga: Ông có một tuổi thơ cơ cực, mồ côi cha mẹ từ nhỏ, tỷ phú này sớm kết thúc sự nghiệp học hành và lao vào kinh doanh ở tuổi 18. Ngày nay, ông trở thành chủ của CLB Chealse. Tài sản 12,1 tỷ đôla.

Amancio Ortega, người Tây Ban Nha, sinh ra trong một gia đình nghèo khó, bỏ học từ năm 14 tuổi. Từ một người làm chân sai vặt tại một cửa hàng dệt may, ông bắt đầu khởi nghiệp bằng việc may áo choàng và đồ lót phụ nữ. Ngày nay, ông là chủ của tập đoàn Inditex, hãng sản xuất quần áo lớn nhất thế giới với hơn 3.900 cửa hàng tại hơn 70 quốc gia. Tài sản của ông khoảng 37,5 tỷ đôla.

Francois Pinault, tỷ phú người Pháp, ông thậm chí không hoàn thành hết bậc trung học. Ông là người khai sinh ra thương hiệu

PPR, hãng chuyên sản xuất xa xỉ phẩm với chi nhánh là Gucci, Balenciaga, và Stella McCartney. Tài sản 11 tỷ đôla.

Richard Branson, người Anh, ông là “cha đẻ” của tập đoàn Virgin nổi tiếng. Ông bước vào thế giới kinh doanh khi còn rất nhỏ và đã bỏ trường trung học khi mới 16 tuổi.

Mới đây nhất, không thể không nhắc đến người sáng lập Facebook, Mark Zuckerberg. Như anh thừa nhận, bị ảnh hưởng bởi người đồng môn đi trước Bill Gates, anh đã dũng cảm quyết định bỏ học tại trường đại học danh giá hàng đầu thế giới Harvard để theo đuổi hoài bão của mình. Cũng chính quyết định đó đã đưa anh trở thành một người đáng ngưỡng mộ, và trở thành tỷ phú ở độ tuổi còn đôi mươi, với tài sản 17,5 tỷ đôla.

Đó chỉ là một trong số ít những người tôi nêu ra, dù ở Việt Nam hay ở một đất nước nào trên thế giới đều không thể vắng bóng những tấm gương như thế. Câu trả lời chắc cả bạn và tôi đều không thể phủ nhận:

**KHÔNG! ĐẠI HỌC KHÔNG PHẢI LÀ CON ĐƯỜNG
DUY NHẤT ĐỂ BẠN THÀNH CÔNG.**

Trong mỗi chúng ta, ai cũng có ước mơ, niềm đam mê thực sự - có thể hiện tại chúng ta chưa nhận ra, và vào đại học chỉ là bước đệm để bạn thực hiện ước mơ của mình mà thôi! Thông thường thì nhiều bạn sẽ cho rằng, nếu trượt đại học thì cánh cửa thành công của chúng ta đã bị đóng sầm lại. Bản thân tôi cũng đã từng nghĩ sai lầm như thế, tôi nghĩ rằng, muốn thành công, muốn đổi đời thì phải đậu đại học. Thế nhưng con đường đến thành công đâu chỉ phải học đại học. Thậm chí, ngoài xã hội chúng ta vẫn thấy, người thi đậu đại học với bằng này, bằng kia cũng chưa chắc sẽ thành công. Thực tế cũng

đã cho chúng ta thấy rằng không chỉ có bước vào cánh cổng trường đại học bạn mới đến được với ước mơ, hoài bão. Thật ngây thơ khi đặt ra ước mơ là “phải thi đậu đại học, chỉ có như thế mới thành công được”, và càng nồng cạn hơn nếu xem nó như một điều “duy nhất” phải đạt được. Các trường đại học đâu thể đáp ứng hết được nguyện vọng của tất cả các thí sinh. Nếu bạn không được trường học lựa chọn thì vì sao trường đời không phải là nơi tung cao chí hướng?

Thực tế, qua một vài buổi nói chuyện, khi tôi kể câu chuyện và chia sẻ những vấn đề trên, nhiều bạn tỏ vẻ hoài nghi và khẳng định với tôi rằng:

“Thực ra người thành công mà nghỉ học, hay không học hành gì nhiều bởi vì bản thân họ là người có đầu óc, thông minh hơn người bình thường rất nhiều... cho nên đâu phải ai cũng có thể thành công như họ.”

Và tôi cũng nhận ra rất nhiều người trong số chúng ta có quan điểm tương tự như trên, chẳng hạn như:

“Bố mẹ tôi không thông minh nên tôi cũng không thể thông minh... nên tôi không thể thành công như họ.”

“Muốn thành công thì ít nhất tôi phải là người thông minh, mà tôi nghĩ tôi không phải là người thông minh... nên tôi cũng không thể thành công như họ.”

...

Tôi cũng biết có rất nhiều bạn đang gặp khó khăn trong việc học của mình, và đang bị mọi người xung quanh dán cho cái mác không mấy hấp dẫn như: “kém thông minh”, “đần độn”... Trường học đối với các bạn này giống như nơi tra tấn, nơi các bạn cảm thấy mình chỉ là “đồ phế thải” của xã hội, cuộc đời học sinh của các bạn chỉ là giây

phút bị thầy cô quả trách, gia đình than phiền, hay bị bạn bè khinh bỉ, thương hại. Và dĩ nhiên nếu không có “phép màu” nào xuất hiện thì việc đậu một đại học nào đó đối với các bạn này chỉ có thể là giấc mơ ảo huyền, điều không thể. Từ đó bản thân những người bạn đáng thương này đi đến “triết lý” rằng, thành công chỉ là giấc mơ xa xỉ, viễn vông, chỉ dành cho người học giỏi, được xem là thông minh.

Ngang đây, tôi có vài câu hỏi muốn đặt cho bạn.

Theo bạn trí thông minh là gì? Và quan trọng nhất, tiêu chuẩn nào để chúng ta đánh giá “trí thông minh”?

Phần lớn chúng ta sẽ nghĩ đến các bạn đạt điểm số cao, học thuộc lòng giỏi, giải toán nhanh, có thứ hạng cao trong lớp, trong trường. Hay khoa học hơn thì đó là các bạn hoàn thành bài kiểm tra IQ - chỉ số thông minh - với số điểm hấp dẫn. Đằng sau đó, chúng ta cũng thường mặc định rằng, đó là những bạn sẽ thành công rực rỡ trong tương lai, hay cơ hội để các bạn đó thành công luôn cao hơn các bạn còn lại bị dán mác “kém thông minh”, “đần độn” rất nhiều.

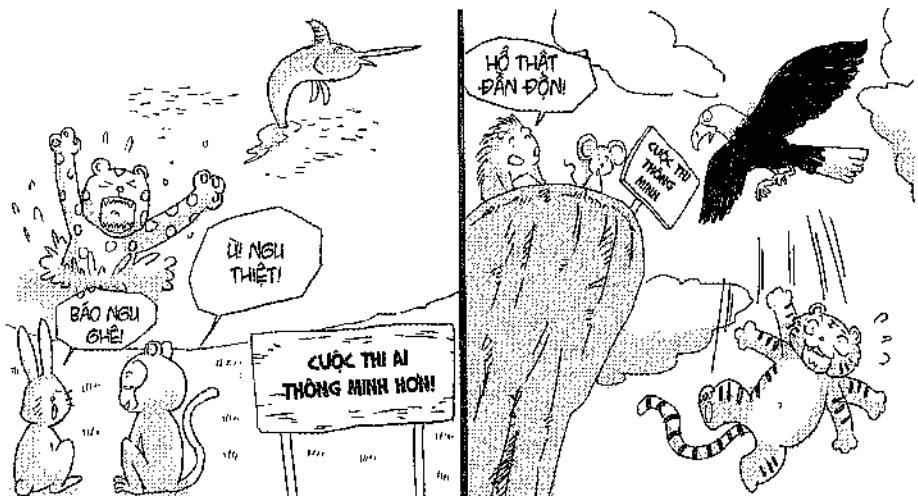
Vâng! Có thể nói đó chính là “thước đo” để bạn và tôi tự đánh giá bản thân mình và người xung quanh về trí thông minh và suy đoán ra thành công trong tương lai.

Dừng lại một chút, bạn nghĩ sao nếu tôi tổ chức cuộc thi như sau:

Thứ nhất: Cuộc thi xem ai bơi nhanh nhất giữa chú Cá Kiếm và chú Báo Đốm?

Thứ hai: Cuộc thi xem ai bay cao nhất giữa chú Đại Bàng và chú Hổ?

Có lẽ bạn sẽ thốt lên rằng: “Trẻ con cũng biết! Dĩ nhiên chú Cá Kiếm sẽ thắng trong cuộc thi bơi với chú Báo Đốm và chú Đại Bàng sẽ thắng trong cuộc thi bay với chú Hổ!”.

Tôi đang nghĩ đến một vài kì thi thú vị tương tự như thế! Nhưng tôi đoán chắc bạn sẽ không đủ kiên nhẫn, và bạn sẽ cho tôi thuộc loại “thần kinh có vấn đề”.

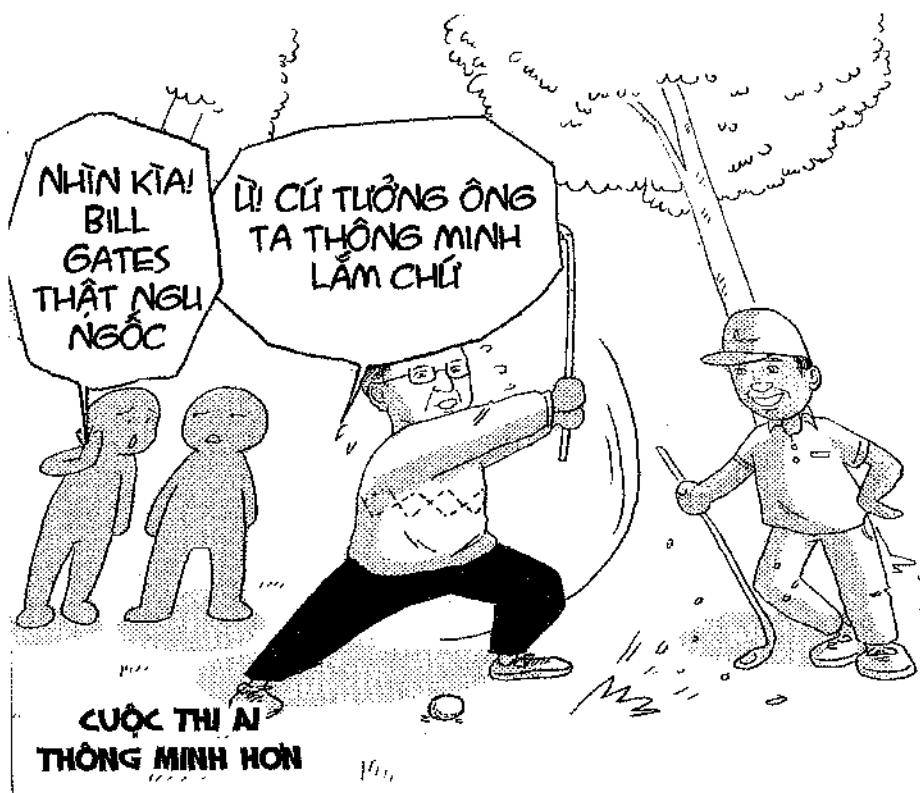
Sẽ thật ngớ ngẩn hơn nếu tôi đưa ra một vài tiêu chuẩn, hay đúng hơn là thước đo trong cuộc thi và bảo rằng chú thắng cuộc chính là chú thông minh, còn chú thua cuộc thì xếp vào hàng kém thông minh hay đần độn.

Bởi vì sao? Cá Kiếm là “vua” bơi lội, nhưng sẽ chẳng là gì nếu bảo chú Cá Kiếm thi chạy với chú Báo Đốm là “vua” chạy nhanh. Điều đó cũng tương tự như cuộc thi thứ hai giữa “vua” trên không là Đại Bàng với chú Hổ được mệnh danh là “chúa tể rừng xanh”.

Có thể nói đó là những cuộc thi với thước đo quá khập khiễng, và vô lý.

Kết luận đó cũng đúng khi bạn và tôi đến với cuộc thi đánh gôn hoặc lập trình phần mềm giữa Tiger Wood là “ông hoàng sân gôn” với Bill Gates là “ông trùm phần mềm máy tính”. Điều đó nếu xảy ra cũng chỉ làm trò vui, hay mục đích tương tự nào đó chứ không

thể nào dựa vào kết quả của kì thi đó và xem nó như thước đo để đánh giá trí thông minh của Tiger Wood hay Bill Gates.

Thế nhưng thực tế thì sao? Bạn có thể là một chân sút tuyệt vời, hay cũng có thể là một tài năng âm nhạc, nhưng sẽ rất bình thường nếu bước vào lớp và bạn vẫn bị dán cho cái mác “kém thông minh”, “đần độn”... Bạn muốn biết lý do chứ? Bởi trường học hay bài kiểm tra chỉ số thông minh IQ chỉ xem “khả năng” đó của bạn như đồ bỏ đi hay chỉ để “có cũng được, mà không có cũng chẳng sao” mà thôi!

Một cách thẳng thắn thì những bạn có “khả năng” học thuộc bài nhanh, giải toán tốt, có thứ hạng cao trong lớp, trong trường hay có số điểm IQ cao sẽ thuộc hàng “thông minh”, còn nếu bạn không có “khả năng” đó với điểm số kém và dù bạn biết sút những pha bóng

còn tuyệt vời hơn cả cầu thủ nổi tiếng Cristiano Ronaldo thì bạn cũng phải ngồi vào hàng đần độn hay tương tự thôi.

Chúng ta cùng đến với Mensa - câu lạc bộ người có chỉ số thông minh (IQ) cao nhất thế giới, nằm trong “top” 2% dân số thế giới. Theo kiểu suy luận thông thường, chúng ta dễ dàng đưa ra kết luận, chắc chắn người thuộc Mensa này sẽ là người nổi tiếng và thành công trên khắp thế giới bạn nhỉ! Nhưng thưa bạn, thực tế không phải vậy. Mensa có đầy đủ tầng lớp, đủ ngành nghề như nông dân, người quét rác, thợ thổi thủy tinh, tài xế xe tải, kỹ sư máy tính, khoa học gia... Có người là triệu phú nhưng cũng có người nghèo khổ và phải sống bằng trợ cấp xã hội. Thực tế thì không có một bằng chứng nào cho thấy người có chỉ số thông minh cao ngất ngưởng này chắc chắn sẽ thành công hay có cơ hội nhiều hơn những người còn lại cả.

Vậy bạn nghĩ sao về chỉ số thông minh (IQ)?

Ngày nay, nhiều nhà nghiên cứu đã chỉ ra rằng chỉ một bài kiểm tra chỉ số thông minh IQ nào đó, không thể nào dành cho tất cả mọi người, nó chỉ đúng với những người có “khả năng” trùng khớp với những tiêu chuẩn của nó. Như vậy phải kể đến Howard Gardner, giáo sư, là nhà nghiên cứu xuất sắc của trường đại học Harvard, đã đưa ra công trình nghiên cứu hoàn toàn mới về “trí thông minh”, đó chính là *thuyết trí thông minh đa dạng*.

Howard Gardner chứng minh có *rất nhiều loại hình thông minh chứ không phải duy nhất* như xưa nay chúng ta vẫn biết. Mỗi chúng ta đều sở hữu tất cả các loại hình thông minh này, tuy nhiên mỗi người thường nổi trội ở một vài loại hình thông minh nào đó, và gặp khó khăn trong loại hình thông minh còn lại. Điều này lý giải vì sao có người học hành không phải xuất sắc, thậm chí là rất tệ trong trường học nhưng họ vẫn rất thành công và nổi tiếng ở một lĩnh vực nào đó ngoài đời. Hay một số người rất nổi trội ở lĩnh vực này,

nhưng lại rất tệ ở lĩnh vực kia. Ông chỉ ra rằng, thông minh không phải bắt di bắt dịch suốt đời như chúng ta thường nghĩ, mà chúng thay đổi và phát triển tùy theo mức độ luyện tập hay bị tác động trong suốt cuộc đời mỗi chúng ta. Chính vì thế chúng ta có thể phát triển tất cả các loại hình thông minh này trong cuộc sống. Sau đây là tám loại hình thông minh được giáo sư Howard Gardner đã phát hiện ra - còn rất nhiều loại hình thông minh nữa mà ông vẫn đang tiếp tục khám phá.

Trí thông minh ngôn ngữ: Các bạn này thường rất thích thú với việc viết, đọc, nghiên cứu hay tranh luận. Đây là đặc điểm mang nhiều lợi thế trong trường học nên nhóm này thường có điểm số rất cao và được xếp vào hàng “thông minh” theo kiểu truyền thống. Bạn có thể thấy rất rõ những người có biểu hiện thông minh về ngôn ngữ như: giáo viên, nhà báo, diễn giả, nhà viết kịch bản, luật sư,...

Người bạn Juy Ly và cô giáo dạy tiếng Anh mà tôi kể với bạn lúc đầu là những người sở hữu loại hình thông minh về ngôn ngữ này. Người bạn Juy Ly của tôi là người rất giỏi trong việc sử dụng ngôn từ, tôi nhớ có lần bạn đã từng đố tôi về sự khác nhau giữa hai tấm biển ghi “BÁN NHÀ” và “NHÀ BÁN” trên đường. Quá thật, trước đó tôi chưa bao giờ tự hỏi hay có thắc mắc về hai chữ này nên tôi cũng bối rối về câu đố đó của bạn. Bạn giải thích, “BÁN NHÀ” là một động từ, trong khi đó “NHÀ BÁN” là một danh từ nên việc sử dụng nó cũng khác nhau.

Nếu bạn đang lo lắng và nghĩ rằng bạn không có trí thông minh ngôn ngữ thì bạn sai lầm rồi đấy! Tôi nhấn mạnh, như giáo sư Howard Gardner chứng minh, tất cả chúng ta đều sở hữu đầy đủ tất cả các loại hình thông minh. Chẳng hạn bạn đang đọc quyển sách này, hay thường ngày bạn vẫn nói chuyện với mọi người xung quanh, đó chính là biểu hiện của việc bạn sở hữu trí thông minh

ngôn ngữ đấy. Bạn chỉ đang gặp khó khăn với loại hình thông minh này thôi, và dĩ nhiên bạn có thể khắc phục, phát triển nó.

Bản thân tôi từng “dốt đặc” môn văn, và tôi thấy việc diễn giải một điều gì đó ra giấy rất khó, tôi luôn gặp khó khăn và lúng túng trong việc thuyết phục ai đó. Chính vì thế nên tôi thường “xém rót” môn văn thời học sinh. Diễn hình như kì thi chuyển cấp lên lớp mười, tôi đã vất vả “học tủ” tất cả mở bài của các bài văn mẫu, đến khi vào phòng thi tôi may mắn trúng tủ và chép đúng phần mở bài đã thuộc lòng để rồi sau đó không biết bịa thêm chữ gì nữa, nên cuối cùng tôi chỉ được 3 điểm môn văn trong đợt thi ấy. Nhưng khi vào đại học tôi đã học, phát triển trí thông minh ngôn ngữ từ việc chăm chỉ nghiên cứu, đọc sách và học hỏi từ người bạn thân của tôi nên tôi đã tự tin hơn rất nhiều. Còn bây giờ, tôi là tác giả quyển sách bạn cầm trên tay, có lẽ là bằng chứng thuyết phục rằng tôi đã cải thiện rất nhiều về trí thông minh ngôn ngữ của tôi bạn nhỉ?

Trí thông minh âm nhạc: Nếu bạn có trí thông minh này không nhất thiết ngay bây giờ phải sở hữu một giọng ca tuyệt vời, điều quan trọng nhất thể hiện loại hình thông minh này chính là bạn thực sự thích âm nhạc. Bạn thích ngân nga bài hát khi tắm, khi đi trên đường hay khi làm việc. Ngoài ra bạn có thể thích chơi một loại nhạc cụ nào đó, bạn thích những chiếc đĩa CD âm nhạc, bạn thích nghe và phân tích một giọng ca, một điệu nhạc nào đó. Tuy nhiên, theo “thông minh truyền thống”, dù bạn có chỉ số thông minh âm nhạc cao như thế nào thì vẫn có thể bị xếp vào hạng “đần độn” nếu bạn bị điểm kém ở trường học.

Ba tôi là người rất thích âm nhạc, ông rất thích thú nghe nhạc khi làm việc, ông thường ngồi lắng nghe từng bản nhạc và phân tích chúng. Ông biết cách để điều chỉnh bass, hay “tép” cho bản nhạc sinh động hơn. Thời thanh niên, ba tôi rất nổi tiếng trong làng vì

sở hữu giọng ca hay, và thường hát ở đám cưới trong làng. Điều đó thể hiện ông có chỉ số thông minh âm nhạc rất cao và có nhiều tiềm năng trên con đường âm nhạc nếu ông theo đuổi. Thế nhưng, ba tôi rất tự ti và mặc cảm khi nghĩ rằng, ông là người kém thông minh, ông không phải là người giỏi tính toán (điều này lúc còn nhỏ cũng ảnh hưởng tới tôi rất nhiều khi tôi nghĩ tôi không thể nào thông minh do di truyền từ ba tôi).

Điều quan trọng tôi muốn bạn biết, dù là thiên tài âm nhạc nào đó, không phải là bẩm sinh hay được thương để ưu ái mà chính nhờ niềm đam mê và sự khổ luyện của họ. Có lẽ nhiều người sẽ nghi ngờ quan điểm này. Chẳng hạn, có thể bạn sẽ đưa tôi ví dụ hùng hồn rằng: Mozart vừa mới sinh ra đời lúc 5 tuổi đã soạn nhạc, 8 tuổi là một "cao thủ" trình diễn đàn dương cầm và violon, soạn tất cả các bài nhạc trong đầu trước khi viết hoàn chỉnh ra giấy, và sáng tác hàng trăm tuyệt phẩm trong thời gian ngắn ngủi trước khi ông qua đời năm 35 tuổi. Ô! Quả thật nếu chỉ biết về Mozart tới đây chắc tôi chỉ biết ngậm ngùi mà bảo: "Tôi xin lỗi! Tôi đã sai, đúng là các thiên tài là được thương để ưu ái với trí tuệ xuất chúng, ông đã là thiên tài từ lúc sinh ra rồi". Nhưng thực tế thì sao? Như Geoff Colvin, một chuyên gia kinh tế, một nhà nghiên cứu của Mỹ và là tác giả của cuốn sách "Giải mã tài năng" đã chứng minh câu nói nổi tiếng của nhà phát minh Thomas Edison "Thiên tài là 1% cảm hứng và 99% mồ hôi", tất cả thiên tài trên mọi lĩnh vực đều nhờ vào niềm đam mê với sự khổ luyện của mình chứ không phải "bẩm sinh" hay "trời cho". Trong trường hợp của thiên tài âm nhạc Mozart, bố ông chính là nhà soạn nhạc, nghệ sĩ, nhà sư phạm và cũng là tác giả của nhiều cuốn sách nổi tiếng về cách học các nhạc cụ âm nhạc. Bố Mozart dừng việc sáng tác để chuyên tâm huấn luyện ông với một chương trình cực kì khắt khe ngay từ khi ông lên ba. Ngày nay, nhiều nhà nghiên cứu đã có nhiều bằng chứng thuyết phục về

những tác phẩm đầu tay của thiên tài Mozart đã “qua tay” người bố của ông trước khi nó được công chúng biết đến. Thiên hạ biết đến tuyệt tác đầu tiên của Mozart là bản công-xéc-tô 9 khi ông ở độ tuổi 21 tuổi – một độ tuổi rất trẻ. Có lẽ nhiều người với niềm tin rằng thiên tài âm nhạc Mozart là được thượng đế ưu ái sẽ phải thất vọng với thực tế Mozart đã phải trải qua 18 năm khổ luyện. Các nhà nghiên cứu còn chứng minh Mozart cũng như người bình thường khác, với những bản thảo viết tay liên tục bị gạch xóa và chỉnh sửa trong thời gian rất dài trước khi hoàn thành chứ không phải như chúng ta vẫn tin Mozart chỉ việc “phù phép” trong đầu mình và chép một mạch ra giấy.

Sự khổ luyện chứ không phải bẩm sinh cũng xảy ra tương tự với các thiên tài âm nhạc khác, chẳng hạn như thiên tài âm nhạc Beethoven đã từng chơi rất dở đàn violin đến nỗi bị thầy giáo của mình tiên đoán rằng, ông sẽ không có cơ hội trở thành nhà soạn nhạc.

Trí thông minh logic: Nếu bạn có trí thông minh này, bạn sẽ thích thú môn học tính toán, những con số, hay suy luận logic. Bạn có thể cũng thích thú với trò chơi suy luận như giải ô chữ Sudoku, cờ tướng, giải câu đố vui, tìm ra mối quan hệ nào đó giữa các sự vật với nhau.

Các bạn có trí thông minh logic thường giỏi môn học như Toán, Lý, Hóa và những môn mang tính suy luận, tính toán. Chính vì thế nhóm bạn này có nhiều ưu thế để có thứ hạng cao ở trường hay đạt điểm cao trong bài kiểm tra IQ nên thường được xếp vào hàng “thông minh”.

Tuy nhiên, có điều chúng ta cần lưu ý, bạn nổi trội ở trí thông minh logic và chơi rất giỏi các trò chơi mang tính logic, tính toán cao như cờ tướng, giải đố ô chữ Sudoku,... nhưng bạn vẫn có thể học tệ

môn Toán, Lý, Hóa hoặc ngược lại bởi bạn chưa đầu tư thời gian, hay chưa có phương pháp học phù hợp. Bản thân tôi rất nổi trội ở trí thông minh logic, tôi rất thích thú với môn học tính toán, suy luận cao như Toán, Lý, Hóa ở trường nhưng tôi lại chơi rất tệ, hay thậm chí là không biết chơi cờ tướng hay giải đố ô chữ Sudoku là bởi vì tôi không đầu tư thời gian hay có một phương pháp phù hợp với những trò chơi đó.

Trí thông minh vận động cơ thể: Nếu bạn nổi trội về trí thông minh này, bạn sẽ thích thú công việc mang tính thực hành, môn học vận động, bạn cảm thấy rất khó chịu khi phải ngồi yên một chỗ quá lâu. Bạn có thể thấy những người có chỉ số thông minh vận động cơ thể cao như: Vận động viên thể thao, diễn viên múa, thợ máy hay những người có hoa tay như nhà điêu khắc, họa sĩ, biểu diễn ảo thuật... Tuy nhiên trường học chúng ta thường không xem trọng các bạn có kiểu thông minh vận động cơ thể này, và nhóm bạn này không được coi là thông minh. Bạn có thể là một vận động viên xuất sắc trong thực tế, nhưng ở trường học bạn vẫn bị xem là "đồ óc ngắn" nếu bạn không nổi trội ở trí thông minh ngôn ngữ hay logic để đạt điểm số cao.

Thời tôi còn trên giảng đường đại học, khi thấy các tổ chức chi tiền mạnh để thưởng cho các cầu thủ bóng đá Việt Nam thăng trận, một giảng viên đã từng bùi môi và tỏ thái độ chê bai bảo rằng: "Thời nay người ta đầu tư vào cái chân nhiều hơn vào cái đầu". Tôi nghĩ chúng ta cần nhìn lại về vấn đề này, bởi đây cũng chính là một loại hình thông minh, và những giá trị to lớn mà loại hình thông minh này mang lại. Chẳng hạn như bóng đá đã góp phần rất nhiều vào nền kinh tế, chính trị và đẩy mạnh ngành du lịch cũng như quảng bá hình ảnh địa phương, quốc gia ra ngoài thế giới, đặc biệt ở những nước có "ngành công nghiệp bóng đá" phát triển như Tây Ban Nha, Pháp, Brazil... Thậm chí ở một số nơi, bóng đá được xem

như biểu tượng của khu vực đó, chẳng hạn như Barcelona được xem là biểu tượng cho tinh thần tự trị của người Catalan, Athletic Bilbao - câu lạc bộ bóng đá chuyên nghiệp Tây Ban Nha - là niềm tự hào của người Basque.

Trí thông minh nội tâm: Nói về trí thông minh này, tôi nghĩ ngay đến anh bạn thân học cùng lớp đại học với tôi. Anh rất trầm tính, anh không thích đám đông, anh thường ngồi một mình và suy nghĩ về bản thân, về mọi vấn đề trong cuộc sống, về những thứ anh đã, đang và sẽ làm. Anh có một cái tôi mạnh mẽ, thích tự lập và luôn giải quyết rắc rối anh gặp khá tốt mà không cần đến sự trợ giúp của người xung quanh mình. Điểm nổi bật ở người có trí thông minh nội tâm như anh là không quan tâm nhiều đến việc người khác nghĩ gì về mình, anh tin rằng, người hiểu mình nhất vẫn là chính mình. Anh biết rõ điểm mạnh, điểm yếu của mình. Thực tế thì chúng ta thường nhìn nhận các bạn nổi trội về trí thông minh nội tâm như một người nhút nhát, khó tiếp cận và ít nói.

Trí thông minh xã hội: Các bạn nổi trội ở trí thông minh này có khả năng giao tiếp, thích kết giao bạn bè, sống rất sâu sắc, có khả năng tổ chức, truyền cảm hứng cho người xung quanh, và có khả năng hòa nhập với một tổ chức hay một cộng đồng nào đó rất tốt. Họ thường được người xung quanh mình yêu thích bởi tính "cộng đồng" và khả năng thấu hiểu tâm lý người khác. Những bạn này thường thích tham gia vào câu lạc bộ, tổ chức tình nguyện, hay nhóm nào đó. Chính vì thế nhóm bạn nổi trội ở trí thông minh xã hội thường là nơi để bạn bè xung quanh trút bầu tâm sự, chia sẻ và trải lòng.

Trong trường học đây không được xem là thông minh, nhưng may mắn bởi nhóm bạn nổi trội ở trí thông minh xã hội thường rất tự tin và lạc quan.

Các nhà nghiên cứu đã chứng minh rằng, những nhà lãnh đạo tài ba không nhất thiết phải có bằng cấp cao nhất, hay chỉ số IQ cao nhất, hay có kiến thức chuyên môn giỏi nhất trong tổ chức, mà họ chính là những người nổi trội ở trí thông minh xã hội. Bởi chính trí thông minh xã hội của những nhà lãnh đạo tài ba sẽ cho họ khả năng truyền lửa cho tất cả thành viên của tổ chức, hướng tất cả thành viên về mục tiêu, lý tưởng chung, giải quyết tranh chấp, hay mâu thuẫn trong tổ chức.

Trí thông minh không gian: Nếu bạn nổi trội ở trí thông minh này, bạn thường thích thú tranh ảnh, biểu đồ, hình dạng không gian hơn ngôn từ và con số. Bạn thích suy nghĩ bằng hình ảnh, bạn có thể dễ dàng hình dung ra trong đầu các hình ảnh của những sự vật và liên kết chúng với nhau một cách khéo léo ngay trong trí tưởng tượng của mình. Chính vì thế bạn sẽ nhớ điều gì đó bằng hình ảnh dễ dàng hơn thay vì hàng chữ, hay con số khô khan. Trong thực tế, người có chỉ số thông minh không gian cao như kiến trúc sư, chuyên viên đồ họa, người chơi bonsai (cây cảnh), nhà thiết kế,...

Tôi có người bạn nổi trội ở trí thông minh không gian này, anh dễ dàng nhìn ra tiềm năng một gốc cây trâm trụi hay một cây hoang dã nào đó mà với tôi chúng không có gì đáng để ý tới. Chỉ sau một thời gian anh có thể nhanh chóng biến chúng thành một tác phẩm nghệ thuật với nhiều hình thù rất ấn tượng.

Trí thông minh thiên nhiên: Nếu bạn nổi trội trí thông minh này, bạn thực sự yêu thích thiên nhiên. Bạn yêu thích với việc tìm hiểu những thứ xung quanh mình như chim, thú, các loài cây, côn trùng, sông, núi, biển... Bạn thích đọc sách và coi phim về thiên nhiên. Bạn rất thích nuôi động vật hay trồng nhiều loại cây trong vườn nhà mình, bạn rất thích sưu tầm hay chụp ảnh, những thứ thuộc về thiên nhiên. Bạn cảm thấy rất thoải mái mỗi khi được hòa mình vào thiên nhiên hoang dã, bạn thích thú công viên, bờ cõ, đồi núi,

bãi biển... Cũng chính vì thế bạn thường quan tâm đến thông tin về môi trường, bạn lo lắng về các loài động vật, thực vật đang có nguy cơ tuyệt chủng, bạn cảm thấy khó chịu trước nạn chặt phá rừng, săn bắn động vật hoang dã,...

Bạn có thể thấy trong thực tế người có chỉ số trí thông minh thiên nhiên rất cao như: Nhà thám hiểm, nhà sinh thái học, thanh tra môi trường, nhà thiên văn học, nhà nhiếp ảnh thiên nhiên, người làm vườn,...

Như bạn thấy đấy, có rất nhiều loại thông minh chứ không phải là duy nhất, và như giáo sư Howard Gardner khẳng định thì tất cả các loại hình thông minh này đều có giá trị như nhau, không có cái nào quan trọng hơn. Tôi tin trong tương lai các nhà khoa học sẽ tìm ra nhiều loại hình trí thông minh hơn nữa. Đã đến lúc bạn và tôi nên tự khẳng định với chính mình rằng, đừng bao giờ tự ti và nghĩ bản thân chúng ta là kẻ kém thông minh hay đần độn, dù chúng ta đang bị điểm kém ở trường học hay có một bài kiểm tra IQ nào đó thấp điểm. Điều đó đơn giản chỉ chứng tỏ rằng, chúng ta chưa khai thác những loại trí thông minh phù hợp với tiêu chuẩn ở trường học, hay chúng ta chưa có phương pháp phù hợp, hay vì một lý do nào đó, bởi mỗi chúng ta đều là con người được sinh ra với tiềm năng như nhau, chúng ta đều là con người rất thông minh theo nhiều kiểu khác nhau.

Ngày nay, khoa học đã chứng minh tiềm năng bộ não con người là vô tận. Thực tế mỗi chúng ta được sinh ra với số lượng tế bào não (no-ron) khổng lồ tương đương nhau, khoảng 1000 tỷ tế bào não, mà trong khi đó mỗi tế bào não như thế có thể xử lý 1000 thông tin mỗi giây. Như Adam Khoo là tác giả cuốn "Con cái chúng ta đều tài giỏi" - người diễn giải vấn đề này một cách dễ hiểu - đã có phép so sánh, tiềm năng bộ não mỗi chúng ta tương đương với 73.855 máy tính cá nhân Intel Pentium III (500 Mhz) được kết nối với nhau và hoạt

động cùng lúc. Các nhà khoa học chứng minh thì ngay cả thiên tài - là người biết cách phát huy bộ não mình - cũng chỉ “xài” khoảng 5% tiềm năng của nó, và người bình thường chúng ta thường sử dụng không tới 0.01% tiềm năng bộ não.

Vậy có một vài câu hỏi đặt ra cho tôi và bạn:

**“Làm thế nào để “xài” bộ não của mình để thành công
hay trở thành thiên tài?”**

Hay “Làm thế nào để giỏi ở một lĩnh vực nào đó?”

Câu trả lời ở đây chính là *tùy thuộc vào số lượng no-ron* (tế bào não) *được liên kết với nhau ở lĩnh vực đó*. Một cách đơn giản thì, nếu bạn chơi đá bóng rất tốt bởi vì có rất nhiều liên kết no-ron để giúp bạn giỏi môn thể thao này, còn nếu bạn chơi rất tệ thì ngược lại bởi vì số liên kết no-ron để giúp bạn giỏi đá bóng rất ít. Theo Adam Khoo thì bộ não của chúng ta cũng giống như mọi cơ bắp khác trên cơ thể, nếu bạn muốn có thân hình vạm vỡ thì bạn phải tập luyện thường xuyên. Tức là nếu bạn muốn giỏi ở một lĩnh vực nào đó thì bạn phải tạo thật nhiều liên kết no-ron ở lĩnh vực đó bằng cách rèn luyện và tìm hiểu về lĩnh vực đó thật nhiều.

Thế nhưng trong thực tế thì sao bạn nhỉ? Nếu chúng ta gặp khó khăn ở điều gì đó, hay ở môn học nào đó thì chúng ta sẽ nhanh chóng vứt bỏ chúng, và dĩ nhiên số liên kết no-ron về những điều đó sẽ ít đi và chúng ta không thể giỏi được. Đây là điều rất thực tế! Bạn hãy nghĩ về tương lai xem, nếu một ngày nào đó bạn không yêu thích công việc bạn đang làm thì sẽ thật khó để bạn có thể vượt qua khó khăn để trở nên thành công. Đó cũng chính là lý do thuyết phục vì sao điều cơ bản đầu tiên của người thành công, thiên tài là họ yêu thích công việc họ làm, công việc chính là tình yêu của họ. Chính tình yêu đó sẽ biến họ thành đứa trẻ tò mò với trái tim tràn đầy nhiệt huyết – điều tối quan trọng để họ thành công.

Tôi còn nhớ ngày nhỏ khi nhìn người lớn đi xe đạp, tôi tò mò: Vì sao người lớn có thể ngồi lên hai bánh xe và chạy mà không bị té nhỉ? Làm sao có thể giữ được thăng bằng được nhỉ?. Tôi cảm thấy để cưỡi được chiếc xe đạp như người lớn thật khó. Tôi đã thăm ước một ngày nào đó tôi có thể cưỡi được nó, tôi luôn mơ về lúc mình có thể cưỡi được xe đạp và đi khắp nơi. Rồi sau nhiều lần té ngã, tôi cũng biết cưỡi xe đạp, lúc này, không chỉ cưỡi được nó, mà tôi còn pha nhiều “trò” như xiếc một cách điệu nghệ với chiếc xe đạp của mình. Còn bây giờ tôi cảm thấy việc mình cưỡi được xe đạp như một điều hiển nhiên. Còn bạn thì sao? Bạn hãy nhớ về thời thơ ấu lúc bạn tập cưỡi xe đạp xem! Nếu giải thích theo khoa học thì chính nhờ sự tò mò với trái tim đầy nhiệt huyết của một đứa trẻ, chúng ta đã kiên trì tập luyện để bộ não chúng ta đã tạo nên vô số liên kết no-ron biến chúng ta trở thành “thiên tài” ngồi trên hai bánh xe và di chuyển mà không bị té ngã đấy bạn!

“Chưa ai có thể tận dụng hết tiềm năng của bộ não. Vì thế, chúng ta không thể chấp nhận bất kì đánh giá bí quan nào về giới hạn của bộ não con người. Nó là vô hạn!”¹, theo giáo sư Pyotor Anokhin, một trong những nhà nghiên cứu não bộ hàng đầu thế giới.

Qua thực tế tôi biết nhiều bạn khi đọc chuyện về người thành công mà không được học hành nhiều, có quan điểm như:

“Những người bỏ học thành công là những người nằm trong số ít may mắn thôi!”

Hay “Thế học đại học có ích gì? Bỏ học đi!”.

Ở đây, chúng ta cần phải nhìn nhận một cách thấu đáo hai từ “đại học”, nếu không sẽ thật nguy hiểm và dẫn đến sai lầm đáng tiếc.

1. Câu nói này của giáo sư Pyotor Anokhin được trích dẫn từ cuốn “Sổ đồ tư duy” của hai tác giả Tony Buzan và Barry Buzan, trang 35, Nhà xuất bản TP HCM & Công ty TNHH Nhân Trí Việt, Năm 2009

Chẳng hạn như việc cứ khư khư rằng phải học đại học mới thành công hay học đại học chả có ích lợi gì nên bỏ học hết đi để thành công là không đúng.

Chúng ta cần nhận ra rằng: KHÔNG AI KHÔNG HỌC MÀ THÀNH CÔNG CẢ! Tôi nhấn mạnh từ HỌC ở đây, bạn không nhất thiết phải HỌC đại học hay ở một ngôi trường nào đó mới gọi là HỌC. Một đứa trẻ tập đi bởi nó học từ bố mẹ đấy thôi, và dĩ nhiên đó không phải là trường lớp, nhưng cũng chính là HỌC. Một người thành công học từ những lần khó khăn, thất bại, buồn chải ngoài đời cũng là HỌC. Điều sai lầm ở đây, chúng ta cứ nghĩ rằng, phải ở trong một trường hay một lớp nào đó mới là học. Như Mark Twain – một diễn giả, tiểu thuyết gia nổi tiếng người Mỹ - đã từng nói: “Đừng để trường lớp cản trở con đường giáo dục của bạn”. Những người thành công từ trường lớp bởi do họ HỌC và họ biết áp dụng điều họ học được, dĩ nhiên những người thành công không qua trường lớp họ cũng phải HỌC, và trường của họ chính là trường đời đấy bạn.

Mỗi người chúng ta đều có một kiểu học phù hợp khác nhau. Bạn có thể là một người chăm chỉ nghe thầy cô giảng và trở thành người học giỏi nhất và bạn biết áp dụng điều bạn học vào cuộc sống để thành công. Bạn cũng có thể là một người học rất tồi, bởi bạn không có khả năng chăm chú tiếp thu tốt mọi điều ở trường học, nhưng bạn có thể học rất nhanh từ ngoài đời, chẳng hạn như bạn có thể học đá bóng từ trên sân bóng rất tốt. Dĩ nhiên tất cả đều là HỌC.

Như tác giả của bộ sách “Dạy con làm giàu” Robert Kiyosaki đã kể về việc ông là một người học rất tệ ở trường, dù cha ruột ông (ông gọi là bố Nghèo) là một lãnh đạo có tài trong ngành giáo dục ở Mỹ thời bấy giờ. Bố của ông đã khuyên ông nên học bằng cách thực hành và đồng ý để ông sang người bố Giàu (bố một người bạn của ông) để học về kiến thức ngoài đời. Còn một người bạn của ông,

được xem như một thiên tài và phải học vượt lớp, học với bối rối ông – người bối rối. Nay giờ, ông là một người rất thành công mặc dù thời còn đi học việc học ở trường lớp là điều rất khổ sở với ông, điều quan trọng ông đã chọn cho mình một cách học riêng. Sau đây là một đoạn trích về cuộc nói chuyện giữa ông với người bối rối lúc còn nhỏ, ông viết:

"Bố tôi trả lời: "Con giỏi thể thao hơn Andy... nhưng Andy học giỏi hơn con. Nghĩa là Andy học tốt nhất bằng cách đọc và con học tốt nhất bằng cách làm. Vì thế Andy thấy thoải mái khi học trong lớp còn con thấy thoải mái khi học ở sân vận động. Andy sẽ học lịch sử và khoa học nhanh chóng và con sẽ tiếp thu nhanh môn bóng chày và bóng đá".

Tôi đứng lặng đi một lúc. Bố tôi để tôi đứng đó một hồi. Cuối cùng tôi tỉnh trí và nói: "Cho nên con học bằng cách chơi còn Andy học bằng cách đọc sách".

Một lần nữa bố tôi lại gật đầu.

Tôi tiếp lời: "Khi cô giáo nói rằng Andy là một thiên tài, có nghĩa là cậu ta giỏi hơn con trong việc học bằng cách đọc, còn con giỏi hơn trong việc học bằng cách làm".

"Ừ", bố tôi tán thành.

"Vậy con cần phải tìm những gì cần học thích hợp nhất với cách học của con".

Bạn thấy đấy! HỌC có thể ở bất kì đâu, và bất kì nơi nào, điều quan trọng là nó phù hợp với bạn, và bạn đủ can đảm để theo đuổi cách HỌC riêng đó của mình. Khi tôi xem chương trình Got Talent của Việt Nam cũng như một số nước trên thế giới và qua đó tôi thấy nhiều người tài năng đã được phát hiện, tôi cảm thấy rất thú vị và hấp dẫn. Câu chuyện anh chàng Choi Song Bong lang thang kiếm sống từ nhỏ mang trong mình niềm đam mê ca hát trong chương

trình Got Talent 2011 của Hàn Quốc thật ấn tượng. Bị ba mẹ bỏ rơi và vào cô nhi viện từ lúc 3 tuổi. Sau đó vì không chịu được cảnh đánh đập trong viện mồ côi, anh đã bỏ trốn và sống cuộc sống “đầu đường xó chợ” nay đây mai đó từ khi là một đứa trẻ 5 tuổi. Anh tự kiếm sống bằng nghề bán kẹo và nước giải khát trên đường phố, ngủ trên các bậc thang, nhà vệ sinh công cộng. Như anh kể về niềm đam mê ca hát của mình: “Một lần khi tôi bán kẹo cao su trong một câu lạc bộ đêm, tôi đã được xem một ca sĩ hát trên sân khấu. Thông thường, nhạc trong các câu lạc bộ đêm thường là loại nhạc sôi động, nhưng hôm đó, người ca sĩ đã hát một ca khúc rất nhẹ nhàng và chân thành. Từ đó, tôi bắt đầu hát”. Anh đã có ước mơ một ngày nào đó cũng được hát như thế. Từ đó anh đã tập hát, anh hát ở bất kì đâu, bất kì khi nào, bởi khi hát anh cảm thấy cuộc đời vui tươi hơn, và đưa anh ra khỏi thế giới cơ cực hiện tại. Cuộc đời cũng miễn cười với anh chàng 22 tuổi này khi tham gia chương trình Korea's Got Talent 2011, anh đã chinh phục được ban giám khảo và khán giả bằng giọng hát cảm động dường như miêu tả lại cuộc sống đầy khó khăn với những ước mơ của anh ngày nào. Câu chuyện này, lần nữa thuyết phục tôi rằng, đại học (hay rộng lớn hơn là trường học) không phải là con đường duy nhất để chúng ta thành công. Xã hội ngày nay cũng xuất hiện nhiều cuộc thi, chương trình tương tự như thế càng cho chúng ta nhiều con đường, nhiều cơ hội hơn để làm bước đệm đến thành công.

Tóm lại, đại học không phải là con đường duy nhất để bạn đến thành công. Dù ở đâu, trường học hay trường đời, nơi nào đáng để bạn học hỏi. Dù có thể người thân yêu nhất của bạn cũng sẽ phản đối quyết định của bạn, nhưng điều quan trọng, hãy dũng cảm theo đuổi con đường riêng của chính mình. Một lần tỷ phú Bill Gates được một phóng viên hỏi về việc bỏ học đại học, ông đã trả lời: “Tôi bỏ học đại học, nhưng không bỏ học!”.

PHẦN GHI CHÚ CỦA BẠN

9

Chương

THIÊN TÀI HAY KẺ ĐẦN ĐỘN?

Chương 9

THIÊN TÀI HAY KẺ ĐẦN ĐỘN?

"Hàng triệu người nhìn thấy quả táo rơi xuống đất. Nhưng chỉ có Newton thắc mắc "tại sao?".

Khuyết danh

"Tôi không có sự thông minh đặc biệt nào, tôi chỉ tò mò một cách đam mê".

Nhà bác học vĩ đại Albert Einstein

"Nếu muốn trở thành một người tìm kiếm chân lý thực thụ, ít nhất một lần bạn hãy nghĩ ngò mọi thứ ở chừng mực có thể".

Triết gia Pháp, René Descartes

"Người không bao giờ đặt câu hỏi: "Tại sao? Như thế nào?..." là người không thể giáo dục được".

Khổng Tử

Một lần, trong lớp học Toán, cô giáo đang giải bài tập trên bảng - cô là một người rất nghiêm khắc và dạy rất giỏi trong trường. Cả lớp chúng tôi bên dưới đang loay hoay chép lại bài giải của cô vào vở.

Chợt lúc đó, thằng bạn bên cạnh khoèo tay tôi và dè chừng bảo: “Ê mày! Hình như cô giải sai thì phải?”.

Tôi vừa chép vừa nhìn thằng bạn và đáp vội: “Thì sai chứ còn gì nữa. Chắc cô nhầm đấy thôi. Mày tự sửa lại đi!”.

Lúc đó, tôi quay sang nhìn về mặt chân chừ của thằng bạn và bảo tiếp: “Sao không chép tiếp đi. Còn về cho nhanh, tí nữa tao không đợi đâu đấy!”.

Tôi và thằng bạn ấy chơi khá thân, lúc đó là khi chúng tôi học lớp tám. Tôi vẫn nhớ mãi, cứ tối trưa là bụng tôi đói cồn cào, và tôi rất háo hức về. Chính vì thế mà hôm nào tan lớp, tôi cũng là một trong những đứa quần áo xộc xệch chạy ra khỏi lớp đầu tiên – dĩ nhiên là có hôm chạy ra chậm hơn so với mấy đứa khác vì phải đợi thằng bạn thân “lê mế” ngồi cùng bàn với tôi.

Thế là một lúc chần chừ, thằng bạn của tôi cũng chịu chép tiếp.

Một lúc sau, khi chúng tôi vẫn đang loay hoay chép bài, như thường lệ, sau khi giải xong cô giáo đi lòng vòng nhìn xung quanh, và cô vòng đến phía bên dưới cuối lớp tựa vào tường để nhìn về phía bảng. Trong không gian tĩnh lặng của cả lớp với những ánh mắt ngược nhìn lên bảng rồi lại cặm cụi chép của học trò, thỉnh thoảng lại nghe tiếng bước chân của cô.

Bỗng dung, trong không gian tĩnh lặng ấy, giọng nghiêm khắc của cô thường ngày cất lên: “Ôi! Cô xin lỗi! May em sửa lại giúp cô chỗ đoạn giữa. Cô bị nhầm”. Vừa nói cô vừa vội bước về phía bảng và sửa lại đúng ngay chỗ mà thằng bạn của tôi lúc nãy bảo.

Tôi cũng đã chép xong mọi thứ vào vỏ và chuẩn bị bỏ vội sách vỏ vào cặp, cũng như kiểm đôi dép mà tôi quên đi từ lúc nào, để chuẩn bị về như mọi ngày. Lúc này, tôi nhìn sang thằng bạn của mình định khen “khiêu khích” nó vài câu cho vui. Nhưng tôi rất ngạc nhiên khi thấy nó đang sửa lại chỗ mà lúc nãy nó phát hiện sai và bảo tôi. Hóa ra lúc nãy sau một hồi đắn đo nó không hề sửa lại mà vẫn chép theo cô. Nó vừa sửa vừa nhìn tôi “biện hộ” với vẻ gượng gạo: “Biết lầm mà. Biết thế này lúc nãy sửa luôn cho rồi!”.

Bạn biết điều hài hước hơn là gì không? Đường như rất nhiều đứa giống như thằng bạn thân của tôi biết cô sai, bởi lẽ đó là một phép tính khá đơn giản mà. Nhưng rất nhiều đứa trong số chúng vẫn “kiên quyết” chép theo cô sau một hồi đắn đo.

Lúc đó tôi cũng không bỏ qua cơ hội gõ vào đầu nó với vẻ chế giễu và sung sướng bảo: “Thằng gà!”.

Qua câu chuyện của tôi, bạn thấy đây, ngay khi thằng bạn thân của tôi và các bạn khác cùng lớp có cơ sở để chứng minh rằng mình đúng, nhưng chúng nó cũng không tin vào điều đó. Thú thật với bạn một điều, trong quá trình học tập của mình, cho đến tận bây giờ, ngay khi tôi vào đại học – nơi mà tôi nghĩ tư duy học tập phải cao hơn rất nhiều - thì cái “phiên bản” của câu chuyện trên cứ mãi tiếp diễn và không hề chấm dứt. Một lần, khi ngồi “tám” chuyện với một vài đứa bạn ở đại học - mặc dù chúng tôi khác nhau về giọng nói, quê quán, và văn hóa – nhưng thật thú vị khi cả bọn đều ô lên như tôi đang nói “trúng tim” chúng nó, khi tôi vô tình kể sang câu chuyện trên. Hóa ra, bạn của tôi cũng đều gặp những tình huống như thế, có đứa còn cười thú nhận: “Tao đã nhiều lần như thằng bạn thân mày đây!”. Thế còn bạn thì sao, bạn cũng là người “trong cuộc” chứ!

Ngay đây tôi muốn hỏi bạn: *Tại sao như thế?*

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Tôi đã từng tự hỏi mình câu đó nhiều lần, nhất là khi tôi vào môi trường đại học, câu hỏi đó lại càng trỗi dậy trong tôi hơn. Để tôi cho bạn một vài lời “biện hộ” chân thành mà tôi thu thập được nhé!

“Đó là cô giáo mà. Cô làm sao sai chứ,
với cô đó giỏi mà!”

“Nếu đứng lên mà nói cô sai, nhưng cô không sai,
mà tao sai thì nhục lắm!”

“Cứ theo cô đi. Sai thì sửa. Mất mát gì đâu!”

“Tao cũng không chắc mình có đúng không nữa.
Cứ chép cho rồi, nghĩ nhiều làm gì!”

“Tao sợ làm cô phật lòng. Không được gì mà còn vào “sổ
đen” của bà nữa thì khổ!”

...

Nếu chúng ta nghe lời “biện hộ” đó, có vẻ chúng rời rạc, nhưng khi ngẫm lại tôi phát hiện “mẫu số chung” nằm sau chúng. Đó là “*tư duy con vẹt*”!

Bây giờ, chúng ta lại chơi trò tưởng tượng tí nhé. Bạn hãy tưởng tượng về tương lai của một con người cá nhân, mà suy rộng ra là của một đất nước, một cộng đồng thế giới. Ở đó, tất cả mọi người sinh ra đều được bảo rằng, khi được nghe điều gì thì: “Đừng nghĩ nhiều, mà hãy làm theo!”, và quan trọng hơn là: “Bạn sẽ bị coi là kẻ dốt nát, đần độn nếu bạn tỏ ra thắc mắc tại sao?”. Dường như lúc này im lặng là cách tốt nhất bạn nhỉ. Chà! “Im lặng là vàng” giống như ông cha ta hay nói. Theo lối suy nghĩ đó thì khi ta không biết, tốt hơn hết là im lặng. Thật may, như thế người khác sẽ không nghĩ ta không biết, và ta trở nên thông minh chứ không phải bị coi là kẻ đần độn khi thắc mắc tại sao. Quay trở lại trò chơi, giờ chắc bạn cũng thấy “chân lý” bắt đầu xuất hiện:

"Thắc mắc hỏi lại cha mẹ, thầy cô, hay các bậc tiền bối đi trước là đồ mắt dày, đồ vô lễ đấy nhé!"

"Nhỏ thì phải biết thân phận nhỏ, người lớn nói là phải biết nghe. Đừng hồn láo!"

"Mày muốn ta cho vào sổ đen để "xử ngầm" thì cứ thắc mắc!".

...

Thế là viễn cảnh bắt đầu xuất hiện, những con người ngoan ngoãn, luôn răm rắp nghe theo "lập trình" được cài đặt sẵn. Cứ tiếp tục, thế hệ này qua thế hệ kia. Tới đây, bạn thấy giống như rõ bốt được "sản xuất" ra không? Một câu hỏi thú vị lại chạy trong suy nghĩ của tôi: Xã hội loài người chúng ta đang ở đâu trong tiến trình phát triển đây? Bạn không nhất thiết phải trả lời bây giờ, bởi khi bạn đến cuối của chặng đường khám phá này thì câu trả lời sẽ tự dung xuất hiện đây.

Sau đây, là một câu chuyện cũng xảy ra trong giờ học thêm môn Hóa tại nhà riêng của cô khi tôi học lớp 11:

Lớp học đã bắt đầu được hơn hai tháng, và tôi không có ý định đợi khai giảng lớp mới mà nhảy vào học cùng luôn, vì tôi muốn tiết kiệm tiền và cũng để tiết kiệm thời gian. Hôm đó, là ngày cuối tuần, và là lần đầu tiên đi học thêm Hóa nên tôi cũng hơi bỡ ngỡ. Đó là cô giáo nổi tiếng dạy rất hay, có lẽ vì thế mà lớp học rất đông và nóng nực. Bạn cứ thử nghĩ một chiếc ván dài chưa tới hai mét – được gắn vào hai cột gỗ làm chiếc bàn - mà chứa chắc gần 10 học sinh chen chúc nhau, có bạn ngồi nửa trong nửa ngoài chiếc bàn, có bạn còn thậm chí phải đứng và chép bài. Bàn được xếp san sát nhau, các bạn vào sau phải trèo lên bàn để bước vào trong – những chỗ trống hơi tối mà các bạn đi trước "chê". Cũng rất may tôi đi sớm nên được ngồi ở giữa, mặc dù không thoải mái nhưng ít nhất cũng chiếm

được chỗ ngồi. Lớp học tuy rất đông nhưng được cái là yên tĩnh khi cô giáo bước vào.

Hôm đó, tôi biết mình là đứa học trễ so với các bạn khác, nên tôi rất chú ý để nghe cô giảng, và rất may tôi cũng theo kịp bài để hiểu những gì cô đang nói. Đến phần bài tập, cô giải phần bài tập trong giấy cô đã photo phát sẵn cho học sinh ở buổi học trước. Dĩ nhiên hôm đó tôi không có tờ đề bài tập, thế là tôi làm quen với anh bạn ngồi bên để xem để “ké”.

Tôi vừa đọc xong đề một lúc thì cô cũng bắt đầu giải trên bảng. Tôi nhớ rất rõ, dù cho tôi đã rất tập trung nhưng tôi vẫn không thể hiểu hết mọi điều cô giải trên bảng. Lúc đó, tôi cảm thấy rất bức bối, đến khi cô giải mà vẫn chưa hiểu, vì tôi hiếm khi rơi vào tình cảnh đó. Điều làm tôi bức bối hơn là lúc đó, khi nhìn qua nhau lại bọn bạn ngồi xung quanh mình, tôi thấy chúng nó vẫn cứ loay hoay chép và mọi thứ có vẻ rất thoái mái. Giọng cô vẫn đều đặn, thỉnh thoảng lại ngừng lại và hỏi:

“Các em hiểu chứ! Nếu không hiểu chỗ nào thì nói để cô giảng lại đây nhé!”.

Rồi cô lại nhìn qua học trò đang gật gù theo lời cô giải, dường như tất cả chúng nó đều hiểu, chỉ có riêng tôi là không. Cứ thế cô tiếp tục giải.

Còn tôi thì cảm giác lòng nặng trĩu vừa bức vừa muốn hỏi: “Cô ơi. Cô có thể giảng lại chỗ đó, chứ em không hiểu!”.

Nhưng không hiểu sao tôi vẫn không thể cất thành lời. Một phần bản tính kiêu hãnh, tôi không muốn biến mình thành một kẻ ngốc trước cả lớp. Cái tính kiêu hãnh vì mình là một học sinh giỏi như b López chặt cổ họng tôi. Cô càng giải, tôi càng nhìn những vẻ mặt đầy thoái mái gật gù theo tiếng cô càng làm đau tôi như muốn vỡ tung ra.

Cái nóng nực của trưa hè lúc đó có lẽ không thể nào nóng bằng trái tim như đang muốn đốt cháy lồng ngực tôi. Tôi chỉ muốn chạy quách ra bên ngoài lớp học. Tôi cảm thấy rất nhục, niềm kiêu hãnh trước giờ của tôi làm tôi như muốn gục xuống bàn.

Nhưng rồi một lúc sau, tôi cố gắng điểm tĩnh trở lại, tôi quyết định không chép nữa. Tôi thầm nghĩ: "Mình sẽ mượn vở bạn khác về nhà chép. Còn bây giờ mình phải hiểu những gì cô giải trên bảng. Không thể để tình trạng như thế này tiếp diễn thêm được". Nhưng sự cố gắng của tôi cũng đường như không có gì thay đổi cả.

Tôi nhìn sang bạn bè xung quanh mình, tất cả chúng nó đều đang loay hoay chép bài cô giải trên bảng vào vở. Tôi cảm giác chúng nó thật thoái mái và mọi thứ xung quanh đều đang chứng tỏ với tôi rằng: "Mấy đứa nó hiểu hết cả. Chỉ có duy nhất tôi không hiểu thôi!". Cảm giác đó khiến tôi càng thấy thất vọng về mình. Đầu tôi đang suy nghĩ vẫn vơ, thì bỗng dung giọng cô cất giọng lên như hối thúc: "Mấy em chép xong chưa? Chúng ta chuẩn bị sang bài mới nhé! Hôm nay bài tập nhiều nên mình phải nhanh lên một chút".

Lúc này, không hiểu vì sao - có lẽ tôi không muốn quay về mà không hiểu bài, tôi rất ghét cảm giác đó – tôi quên đi tất cả suy nghĩ bực bội. Tôi quyết định hỏi thẳng bạn trông dễ mến ngồi bên tôi, nó cũng là đứa có vẻ thoái mái và gật gù liên tục theo tiếng giảng của cô nãy giờ. Tôi tự trấn an mình: "Sẽ ổn thôi! Chỉ cần nó chỉ tí mình hiểu là xong hết thôi. Mình sẽ theo kịp bài giảng của cô thôi. Nhìn nó dễ mến chứ cũng đâu có gì".

Tôi nhìn sang thẳng bạn, chỉ tay vào quyển vở được ghi chép khá cẩn thận của nó, và khẽ cất tiếng – tôi chỉ hi vọng là chỉ mình nó nghe tôi hỏi thôi, vì tôi không muốn mấy đứa khác biết tôi không hiểu bài: "Ê ông! Ông chỉ giúp tôi chỗ này với". Tôi lại nhìn nó cười để cố ra vẻ tự tin và nói tiếp như một lời biện hộ: "Lúc nãy tôi không

để ý nên tôi mới không hiểu lắm!".

Thằng bạn nhìn tôi và cười một cách nhẹ nhàng bảo: "Tôi cũng không hiểu lắm ông ơi!" Rồi nó nói qua loa mấy câu như muốn bảo với tôi: "Hãy hỏi cô ấy, chứ tôi cũng không biết đâu". Câu trả lời của nó làm tôi như tỉnh giấc, như một khúc gỗ đập vào đầu tôi. Thực sự mà nói, câu trả lời của thằng bạn ấy làm tôi bất ngờ không gì bằng. Không hiểu sao, câu trả lời của nó không làm tôi thấy bức mình mà tôi cảm thấy một điều gì đó rất vui từ trong lòng, dù tôi có cố giấu đi chẳng nữa.

Tôi cũng không biết, từ khi nào đám bạn ngồi xung quanh chúng tôi cũng bắt đầu tụm đầu vào nghe tôi và nó nói chuyện. Tôi cũng thoáng thấy vẻ mặt thất vọng của chúng nó, có lẽ chúng đang nghĩ: "Tao tưởng mà hiểu chứ!".

Thế là mọi chuyện giờ đã quá rõ ràng, nãy giờ không chỉ một mình tôi không hiểu, tôi không chắc là tất cả hay không, nhưng rất nhiều đứa cũng giống như tôi: "Không hiểu gì". Lúc ấy trong lòng một thằng như tôi bỗng dung thấy nhẹ nhàng, và vui hẳn lên. Giống như một cây khô héo trong sa mạc nóng bức được tưới những giọt nước mát lành.

Lúc này, trên bảng nhìn xuống, có vẻ như cô nhận ra học trò của mình bên dưới chưa hiểu bài. Để đáp lại ánh mắt tò mò của cô tôi bỗng thốt lên: "Cô ơi, cô giảng lại giúp em chỗ đoạn đầu đấy à! Em không hiểu lắm". Bỗng dung câu hỏi ấy được phát ra trong tôi rất tự nhiên mà không có cảm giác e ngại gì cả. Cả lớp của tôi lúc này bắt đầu chăm chú nghe cô giảng lại một cách tỉ mỉ. Còn riêng tôi thì cảm giác thật nhẹ nhàng, và tôi hiểu rất kĩ những gì cô đang nói trên bảng. Đó là buổi học mà tôi không thể nào quên.

Điều này có thể giải thích rằng, từ khi sinh ra chúng ta được truyền và sống trong những suy nghĩ - như những "vi rút gây bệnh":

"Không hiểu điều gì đó là đồ dốt nát"

"Cứ hỏi là thấy xấu hổ rồi!"

"Hãy im lặng khi ta không biết"

"Hãy giấu thật kĩ những điều dốt nát trong bản thân ta"

...

Đến một ngày mọi thứ đã trở nên hiển nhiên trong suy nghĩ và cách sống của chúng ta. Trong buổi học đó mặc dù tôi và đám bạn xung quanh không hiểu điều cô giảng, nhưng chúng tôi phải tỏ ra là: Chúng tôi hiểu tất cả. Chúng tôi đều chọn giải pháp im lặng là vàng. Và nếu chúng tôi hỏi thì chúng tôi đang chứng tỏ cho người khác mình là một đứa dốt nát. Theo cách mà chúng ta vẫn nghĩ, hỏi là dốt, là không biết gì thì dĩ nhiên sẽ rất dễ hiểu khi nhiều người - chẳng hạn là tôi và đám bạn của mình khi ấy - sẵn lòng chấp nhận dốt để giấu cái dốt. Ô! Thế hóa ra chúng ta đều là người thông minh, thiên tài cả sao - đó là điều mà tất cả chúng ta muốn người khác thừa nhận chẳng. Kết quả tôi muốn nhấn mạnh ở đây là "tư duy tại sao" hay "tư duy tò mò" trong mỗi chúng ta đã không còn chỗ đứng thay vào đó là "tư duy con vẹt", và những vẻ mặt im lặng đến khó hiểu. Điều đó đáng buồn hay đáng chúc mừng đây?

Tôi đây tôi nhớ tới một câu chuyện, mà theo cách suy nghĩ lô-gic của chúng ta thì có lẽ đây là một người dốt nát, đần độn.

Trước hết, bạn hãy thử đặt mình trong tình huống như thế này:

Nếu có một đứa bé nào đó tới hỏi bạn: "Thời gian, không gian là gì?". Bạn sẽ nghĩ sao? Có lẽ bạn sẽ nghĩ rằng: "Ôi! Đúng là con nít. Hỏi những thứ vớ vẩn gì đâu không?".

Nhưng nếu không là một đứa trẻ nữa, mà một anh chàng trưởng

thành tôi cũng hỏi bạn câu đó: “Thời gian, không gian là gì?”. Chắc lúc này bạn sẽ không đắn đo mà nghĩ ngay rằng: “Chắc đâu óc thằng này có vấn đề rồi. Thời bô đi. Đừng để ý tới thằng cha này làm gì”.

Còn bây giờ là câu chuyện tôi kể với bạn:

Có một người đàn ông từ thuở ấu thơ luôn tự hỏi mình rằng: “Thời gian, không gian là gì?”. Khi còn là một đứa bé, để thỏa lòng tò mò, ông đã đem câu hỏi ấy hỏi mọi xung quanh mình. Nhưng tất cả mọi người xung quanh ông đều lắc đầu, và cũng không khác gì bạn, họ đều lắc đầu thương hại và xem đó là câu hỏi vớ vẩn. thậm chí có người còn nghĩ rằng ông là đứa trẻ đần độn, vì bình thường thì không có đứa trẻ nào lại đi hỏi điều quá ư “hiển nhiên” như thế. Mà nếu xét theo các “tiêu chuẩn” của chúng ta ở trên thì xem ra ông này không chỉ dốt mà đần độn thật đấy phải không bạn?

Thứ nhất, ông “không biết” nên trước hết bị xem là dốt rồi. Đáng lý ông ta phải im lặng, hoặc giấu sự dốt nát đó đi như chúng ta vẫn làm nhỉ! Thế mới là khôn ngoan chứ!

Thứ hai, ông đi hỏi “thời gian, không gian là gì?”, sao nó quá “hiển nhiên”, đến nỗi một đứa trẻ bình thường cũng không thèm hỏi nữa. Cộng với lý do trên thì ông bị xếp vào hạng đần độn là đúng rồi!

Tôi tin chắc bạn cũng biết hoặc đã từng nghe tên của người đàn ông đó đây! Đó là Albert Einstein. Ô! Bạn sẽ thốt lên chăng: “Đây chăng phải là nhà khoa học vĩ đại được xem là ảnh hưởng nhất mọi thời đại đây sao?”. Bạn đang ngạc nhiên, đang nghĩ tôi đùa chăng! Nhưng đó chính là sự thật dù bạn có tin hay không. Cách đây vài giây chúng ta xem ông là một kẻ đần độn nhưng giờ kẻ đần độn đó lại là nhà khoa học vĩ đại lừng danh Albert Einstein.

Bạn thân mến, cũng chính vì những tò mò, thắc mắc tại sao mà người đời xem là vớ vẩn ấy – còn chúng ta thì lại xem là đần độn - ông đã tạo nên công trình *thuyết tương đối* chấn động cả thế giới, và cho đến bây giờ nó vẫn là một đề tài nóng bỏng cho các nhà khoa học.

"Đôi khi tôi tự hỏi tôi rằng làm sao tôi lại là một người khai triển lý thuyết tương đối? Tôi cho rằng: Người lớn bình thường hầu như không suy nghĩ về vấn đề thời gian và không gian. Họ nghĩ rằng mình đã làm điều đó từ nhỏ rồi. Tôi ngược lại phát triển chậm về mặt trí tuệ đến nỗi tôi bắt đầu ngạc nhiên về không gian và thời gian khi tôi đã lớn rồi. Một cách tự nhiên, tôi đã thâm nhập vào toàn bộ vấn đề sâu hơn những đứa trẻ có năng khiếu phát triển bình thường khác" - Albert Einstein.

Tuy nhiên, tất cả không chỉ dừng lại ở đó, Einstein nổi tiếng là người luôn có những câu hỏi thắc mắc tại sao kì quái và ông không bao giờ dừng lại cho đến khi tìm được câu trả lời để thỏa lòng tò mò của mình. Cũng chính vì điều đó, ông thường hay cãi lại và làm phật ý rất nhiều thầy giáo là giáo sư tên tuổi lúc bấy giờ – cái này nghe hợp lý với suy luận “im lặng là vàng” của chúng ta bạn nhỉ. Nhiều giáo sư thời đó đánh giá ông rất thậm tệ. Bạn cứ tưởng tượng, giáo sư nổi tiếng thời bấy giờ Hermann Minkowski là thầy dạy toán của ông đã không thương tiếc mắng ông: “Con chó lười biếng!” – a lazy dog! Kết quả là thời kì cuối thời trung học năm 1895, Albert Einstein bị đuổi học. Sau này, vị giáo sư danh giá Minkowski đã không thể tin vào mắt mình khi một lần tình cờ đọc được công trình nghiên cứu thuyết tương đối mà tác giả của nó chính là “con chó lười biếng” ngày xưa ông mắng. Ông nói với mọi người rằng Einstein không thể làm ra một công trình như thế được.

“Tôi không có sự thông minh đặc biệt nào, tôi chỉ tò mò một cách đam mê”. - Albert Einstein

Nếu như trong thế giới tưởng tượng mà tôi và bạn cùng thực hiện trên, liệu có tồn tại một Albert Einstein mà chúng ta biết không? Qua tất cả những câu chuyện trên, bạn và tôi phải suy nghĩ lại điều gì chăng?

Tiếp tục chặng hành trình tìm kiếm câu trả lời, chúng ta hãy quay

ngược về lịch sử. Có lẽ bạn cũng đã nghe qua nhà bác học vĩ đại Galileo, người được mệnh danh là “cha đẻ của khoa học cận đại”.

Ở thời của ông, người ta rất tôn sùng nhà triết học, nhà giáo dục, nhà khoa học Aristotle. Những tư tưởng Aristotle được gắn liền với thượng đế, và dĩ nhiên nó được xem là hiển nhiên, chân lý, không thể nào sai. Nếu bạn sống vào thời đó, bạn có ý định hoài nghi hay nghịch với tư tưởng Aristotle thì bạn bị xem là kẻ điên rồ, thậm chí sẽ nhận lấy cái chết, bởi bạn đang chống lại thượng đế đấy. Điển hình là nhà vũ trụ học, triết gia Giordano Bruno đã bị thiêu sống khi ủng hộ *thuyết nhật tâm* - mặt trời là trung tâm của vũ trụ - cho rằng trái đất quay xung quanh mặt trời, trái với tư tưởng *thuyết địa tâm* của Aristotle – trái đất là trung tâm của vũ trụ.

Galileo là một con người tò mò, hay đặt câu hỏi – nếu theo “tiêu chuẩn” của chúng ta thì ông cũng dốt thật. Tương truyền, khi là một cậu bé còn đi học, thầy giáo đánh đổ lớp học bằng một câu hỏi: Dùng một sợi dây vòng thành các hình khép kín khác nhau, thì hình nào có diện tích lớn nhất? Thầy giáo rất ngạc nhiên khi cậu học trò tò mò Galileo đã giải được câu đố hóc búa ấy, bằng việc khoanh một sợi dây thành các hình khác nhau và chứng minh được vòng tròn có diện tích lớn nhất.

Bản thân Galileo là người rất thích đọc sách và tìm hiểu về Aristotle. Nhưng tính cách tò mò và hay đặt câu hỏi của mình, đã dẫn đến ông sự dám hoài nghi về những điều mà người đời cho là hiển nhiên, chân lý đối với tư tưởng của Aristotle. Ông đã bác bỏ tư tưởng nổi tiếng - được người đời xem là chân lý lúc bấy giờ - của Aristotle: “Những vật thể có trọng lượng khác nhau, tốc độ rơi cũng khác nhau”. Galileo cho rằng nếu như loại bỏ được sức cản không khí thì các vật nặng nhẹ khác nhau sẽ rơi xuống đất cùng một lúc. Từ đỉnh tháp nghiên Pisa, ông đã thả cùng lúc những quả cầu có cùng kích thước – nhằm loại bỏ ảnh hưởng sức cản của không khí

– nhưng có trọng lượng khác nhau. Sau nhiều lần lặp đi lặp lại ông đã chứng minh cho người đời biết những quả cầu này rơi xuống đất hầu như đồng thời. Điều đó cũng có nghĩa là chân lý mà người đời luôn tin tưởng bấy lâu là sai. Điều này càng được chứng minh trong thời của chúng ta, khi các nhà du hành mặt trăng – không có lực cản của không khí trên mặt trăng - thả cùng lúc một chiếc lông vũ và một hòn đá. Kết quả là chiếc lông vũ và hòn đá rơi xuống cùng lúc.

Không chỉ dừng lại ở đó, với sự tò mò muốn khám phá ra sự thật về bí ẩn của vũ trụ, và sự hoài nghi về chân lý của con người bấy giờ, ông đã phát minh ra kính thiên văn học dựa trên ý tưởng ống nhòm của người Hà Lan. Từ đó, ông đã khám phá ra bí ẩn từ vũ trụ. Nhưng sự thật hoàn toàn đối nghịch với niềm tin của người đời, và với tư tưởng của Aristotle: "Mặt trời là trung tâm của vũ trụ, trái đất không những quay quanh mặt trời mà còn quay quanh trục chính nó". Dần dần sự thật được ông khám phá ra đe dọa đến niềm tin bấy lâu, đe dọa đến Kinh thánh. Cuối cùng ông bị tòa án dị giáo kết tội phản động, tuyên truyền tà thuyết. Ông bị ép đọc lời sám hối để phủ nhận sự thật do ông khám phá ra – nếu không ông sẽ bị hành quyết. Tương truyền, ông có câu nói nổi tiếng sau khi ra khỏi nơi bị ép phải đọc lời sám hối: "Dù sao trái đất vẫn quay!". Điều đó cũng có nghĩa rằng sự thật vẫn mãi là sự thật, dù người đời có tin hay không.

Qua câu chuyện của nhà bác học vĩ đại Galileo bạn thấy được điều gì? Ông là thiên tài hay kẻ đần độn nhỉ?

Bây giờ, bạn hãy thử một lần nữa đặt mình vào tình huống này xem:

Bạn cùng đi dạo trong vườn táo với một đứa trẻ - chẳng hạn đó là em của bạn. Bạn và đứa trẻ bắt chót thấy một quả táo rơi xuống. Đứa trẻ tò mò hỏi bạn: "Tại sao quả táo lại rơi xuống đất, mà không phải rơi lên cao?" Trước khi bạn trả lời, để tôi thử đặt mình vào

tình huống đó nhé. Chà! Chắc chắn là tôi sẽ bức bối bảo rằng: "Thì tất nhiên nó phải rơi xuống đất chứ. Hồi gì mà kì vây trời. Đúng là đồ con nít. Không biết gì cả!". Hay cũng có thể đó là một ngày đẹp trời, tâm trạng thoái mái, tôi sẽ cười trả lời: "Uh. Thì tất nhiên nó phải rơi như thế rồi. Đó là điều hiển nhiên mà em!", và tôi sẽ xem đó như một câu hỏi ngó ngắt của một đứa trẻ con. Còn câu trả lời của bạn thì sao?

Nhưng nếu bây giờ đi dạo cùng bạn không còn là một đứa trẻ, mà là một cô nàng dễ thương, và gặp đúng tình huống quả táo rơi như trên. Cô nàng cũng thắc mắc hỏi bạn câu hỏi đó. Bạn trả lời sao? Chắc bạn sẽ trả lời một cách tế nhị chút! Nhưng tôi đoán trong lòng bạn sẽ thầm nghĩ: "Con này dễ thương mà sao đần dữ ta. Thắc mắc vớ vẩn thế chứ!".

Tạm dừng dòng suy nghĩ đó, chúng ta tiếp tục quay về lịch sử nhé! Ở thế kỉ 17, một người đàn ông khi thấy trái táo rơi từ trên cây xuống, đã tò mò suy tư rằng: "Tại sao quả táo đó luôn rơi thẳng đứng xuống đất. Mà không phải rơi lên trên cao hay rơi sang bên". Chắc nếu theo "tiêu chuẩn" của chúng ta thì ông này cũng không ngoại lệ và được xếp ngay vào hàng đần độn bạn nhỉ! Nhưng trớ trêu thay, chính tư duy tò mò, hay hỏi tại sao đấy, ông đã nhận ra có một lực hút nào đó từ tâm trái đất để kéo quả táo rơi xuống đất và theo hướng thẳng đứng, thế là ông đã khám phá ra lực hấp dẫn - mô tả về vận vật hấp dẫn, là "chất keo dính" của vũ trụ - được coi là nền tảng của cơ học cổ điển, đã thống trị các quan niệm về vật lý, khoa học trong suốt các thế kỉ qua. Tới đây chắc bạn sẽ bảo rằng: "Chẳng phải là nhà bác học Newton sao?". Và câu trả lời, đó chính là **Isaac Newton**, một nhà vật lý, nhà thiên văn học, nhà triết học, nhà toán học, nhà thần học và nhà giả kim người Anh.

Một lần nữa, tôi muốn hỏi bạn rằng: "Thiên tài hay những kẻ đần

độn đây?”. Chà! Hay tôi phải nghĩ lại về câu hỏi của mình cho hợp lý hơn? Tôi nghĩ bây giờ cả tôi và bạn đều có câu trả lời riêng cho chính mình.

Thực tế cho ta thấy một điều rằng, tư duy hoài nghi, hay việc đặt câu hỏi tại sao, cộng với sự tò mò, điều mà đều có sẵn trong mỗi con người chúng ta, chính là chìa khóa để đưa chúng ta thoát ra khỏi vùng u tối của sự mê tín dị đoan, hay vượt qua giáo điều, vượt qua rào cản mà được người đời gán cho cái tên “hiển nhiên” và “chân lý”. Tư duy đáng quý đó - nhưng dễ dàng khơi dậy bởi chúng đang nằm bên trong mỗi chúng ta – cũng chính là cội nguồn của khám phá mới để thay thế cho thứ lạc hậu, điều đã tạo nên những con người mà chúng ta hay gán cho cái tên là “thiên tài”. Bạn hãy nhìn lại lịch sử phát triển của loài người chúng ta xem, danh sách những người chúng ta gán cho cái tên “thiên tài” vẫn cứ kéo dài, nhưng nó vẫn chỉ là những hạt cát trong sa mạc loài người chúng ta.

Một câu hỏi thú vị mà tôi xin hỏi bạn nhé: “Nếu như chúng ta sống trong thế giới tưởng tượng mà tôi và bạn đã cùng chơi phía trên, liệu có tồn tại tư duy tò mò, hoài nghi, và hay đặt những câu hỏi mà người đời xem là điên rồ, vớ vẩn, ngu дần không? Và như thế liệu có những con người mà chúng ta gọi là “thiên tài” không? Điều quan trọng hơn là nếu không có những con người đó thì loài người chúng ta đang ở đâu?”.

Có lẽ chúng ta vẫn còn ở đâu đó trong thời kì của bóng tối, màn đêm ngu muội. Tôi nói quá lời chăng? Giờ bạn hãy nhìn trên người bạn xem, hay nhìn xung quanh bạn ấy? Từ chiếc áo bạn đang mặc, từ chiếc xe máy bạn thấy, chiếc ti-vi gia đình bạn xem mỗi tối, và hơn thế đó là những thành tựu đáng ngạc nhiên như việc con người nhỏ bé chúng ta khám phá vũ trụ, chinh phục mặt trăng, con người có thể bay trên không trung.v.v. Hay những gì đang nằm trong nhận thức của bạn, chẳng hạn: “Mặt trời là trung tâm của vũ trụ”, “Sấm

sét, mưa bão là do một thế lực siêu nhiên nào đó tạo ra. Đúng hay sai?".v.v. Tất cả chúng không tự dung mà có đâu bạn nhé! Tất cả điều tốt đẹp đó, đều là sản phẩm của tư duy tò mò, hay đặt câu hỏi, hay thắc mắc, hoài nghi và dĩ nhiên là không thiếu những lần thất bại đầy thưa bạn. Không chỉ đơn thuần là khi con người chúng ta sinh ra, cứ xem mọi thứ là "hiển nhiên", "chân lý".

Thế nhưng, bạn và tôi hãy cùng nhìn lại tiêu chuẩn và niềm tin bấy lâu của chúng ta. Chúng ta hãy xem cách mà chúng ta đã và đang "đối xử" với tư duy đáng quý đó?

Để tôi cho bạn thấy một vài thực tế nhé!

Khi chúng ta sinh ra, bản thân chúng ta là những đứa trẻ rất hiếu động, sáng tạo, tò mò, chúng ta hay hỏi người lớn xung quanh điều mới lạ, chúng ta đều mang trong mình đầy đủ "tố chất" của thiên tài. Mỗi ngày chúng ta đều học hỏi và khám phá điều mới lạ. Dần dần khi lớn lên chúng ta được bố mẹ, thầy cô và người xung quanh dạy cho những điều như:

"Phải làm cho đúng. Không được sai, không được phạm lỗi".

"Phạm lỗi là điều xấu xa".

"Không hiểu hay thắc mắc hỏi gì đó là ngu dốt, đần độn".

"Thông minh tức là hiểu và không hỏi hay thắc mắc nhiều".

...

Trước tiên, chúng ta không nhất thiết chú trọng vào câu trả lời: "Điều chúng ta được dạy bảo bấy lâu đúng hay sai?". Bạn và tôi hãy xem những điều dạy bảo, những niềm tin đó sẽ dẫn dắt chúng

ta đến đâu? Thực tế thì kết quả của bao năm tháng dạy dỗ, hăm dọa "ông ba bị bắt" – có nơi thì dọa "ma, quỷ" hay "ông kẹ" - thậm chí là trận đòn răn đe, trừng phạt, đúra trẻ bắt đầu sợ sai, sợ làm sê phạm lỗi. Điều đáng nói hơn, đứa trẻ sợ phải hỏi hay thắc mắc mỗi lúc không hiểu. Dường như chúng ta đang quá chú trọng vào lỗi phạm và biện pháp "trừng phạt" chăng? Khi đó điều thú vị lại tiếp tục tiếp diễn, đứa trẻ sẽ rụt rè, thậm chí không dám làm gì cả, nó sẽ ngồi đợi người lớn làm cho, và tư duy tò mò, sáng tạo của đứa trẻ được thay bằng sự sợ hãi. Một thực tế chúng ta thường thấy, đứa trẻ sẽ ngoan ngoãn học thuộc lòng điều người lớn dạy và xem như điều hiển nhiên như một con vẹt. Tôi vẫn nhớ, từ khi còn là một học sinh tiểu học đến khi vào cấp ba, cứ sáng sớm - chắc cũng khoảng 3 hay 4 giờ sáng - tiếng học thuộc lòng bài cứ ê a như giọng nhà chùa tụng kinh vãng vǎng trong sự tĩnh lặng của màn đêm. Đó là tiếng học bài của đám học sinh như tôi. Bạn thử nghĩ, ở vùng nông thôn như quê tôi, nhà cửa cách nhau khá xa, nhưng trong giấc ngủ say bạn vẫn có thể nghe được tiếng học bài đó đấy. Dĩ nhiên đứa trẻ nào thức dậy sớm để học bài thì cả làng ai cũng biết và được xem là tấm gương chăm chỉ, hiếu học trong làng. Đó cũng là điều khiến các bậc bố mẹ khác gõ đầu con mình mà bảo: "Mày xem thằng N kia kia! Nó giỏi không? Sáng nào cũng dậy từ sớm để học bài, cả làng đều nghe. Mày coi mà học nó đấy! Chứ đừng có lười biếng nữa". Ba má tôi cũng không ngoại lệ, bắt đầu gõ đầu tôi. Chắc bạn cũng hiểu tôi bị gõ đầu vì điều gì. Sau nhiều lần đấu tranh với cái tật ngủ nướng của mình, tôi cũng cố gắng dậy thật sớm để "tụng kinh" cho cả làng nghe vài hôm. Tất nhiên tôi cũng được ba mẹ và người trong làng khen vài hôm, chứ cũng không thua kém gì. Nhưng thật thú vị, nếu giỏi lắm thì sang ngày hôm sau, hoặc hôm sau nữa, tất cả những gì tôi "tụng kinh" thuộc lòng đều bốc hơi đi cả, và tôi chả còn nhớ gì sau đó. Và đám trẻ trong làng cũng không khác gì tôi cả. Với "tư duy con vẹt" đó, hôm nào tôi và chúng, không may bị cô gọi kiểm

tra bài, chỉ cần đang nhìn đất nhùn trời “trả kinh” sau khi học thuộc lòng, nhỡ có con kiến nó bò nhầm chỗ, hay luồng gió bất ngờ, làm bay mất vài chữ, thì là công sức cả sáng sớm xem như xong đòi - nếu cô không thương lòng nhắc cho để đọc tiếp.²

Tới đây bạn thấy đấy, những đứa trẻ hiếu động, tò mò giờ được người lớn biến thành những con người “ngoan ngoãn”, luôn biết “vâng lời”. Điều quan trọng hơn, chúng ta hãy nghĩ xem: “Với cách học và cách tư duy đó thì chúng ta sẽ ứng dụng được gì trong cuộc sống. Hay học chỉ để khoe khoang, và mọi người đi học thì ta cũng đi, và mọi người học thế nào thì ta cứ học thế đó. Còn chuyện có ứng dụng như thế nào trong cuộc sống là chuyện khác. Chà! Thế mục đích cuối cùng của việc học của chúng ta là gì nhỉ? Bạn thử suy nghĩ xem nhé”.

Tôi đã từng chứng kiến một đứa trẻ rất hiếu động và tò mò, với tiếng cười hồn nhiên khi đùa chơi với đám trẻ khác. Nhưng hình ảnh đứa trẻ đó, dường như được thay thế bằng một đứa trẻ khác, và để lại hình ảnh một đứa trẻ nhút nhát, đôi mắt lúc nào cũng ướt nhòa nước mắt, miệng cứ thút thít, khi ngồi bên là người anh với chiếc roi thật dài trong tay sẵn sàng đánh liên tiếp vào mông, vào tay, hoặc chân đứa trẻ - mỗi khi đứa trẻ học bài và phạm lỗi. Dĩ nhiên là không thiếu tiếng la hét đến kinh hồn của người anh đó mỗi khi đứa trẻ phạm lỗi.

Thú thật với bạn một điều, người anh đó không phải ai khác, chính là tôi. Và đứa trẻ đáng thương đấy chính là em út của tôi. Dù rất thương đứa em trai của mình, nhưng tôi tin rằng “thương cho roi cho vọt, ghét cho ngọt cho bùi”, niềm tin đó đã ăn sâu vào trong tâm thức tôi, đến khi tôi tin rằng mọi thứ tôi làm là đúng đắn. Nếu hoài nghi, tôi chỉ cần nhìn xung quanh tôi: “Tất cả mọi người đều dạy đám trẻ như thế mà!”. Tất cả dường như đang nhẫn nhủ với

2. Tất nhiên tôi không phủ nhận một số lĩnh vực hay môn học bắt buộc chúng ta phải thuộc lòng.

tôi rằng, tôi không cần suy nghĩ nhiều và tôi tin mình đã đúng. Mỗi buổi học đều là tiếng hét của tôi xen lẫn với tiếng khóc của nó, và vài trận đòn “ra trò”.

Niềm tin với cách dạy một đứa trẻ hồn nhiên đó đã theo tôi suốt một thời gian dài. Đến một ngày tôi nhận ra rằng, thằng em đang bị tôi biến thành một con vẹt. Mọi thứ trước giờ, từ cách thức trình tự giải bài toán, mọi thứ đều được tôi lập trình sẵn, và nó phải tuân theo. Niềm tin đó của tôi đã sụp đổ hoàn toàn, khi tôi vô tình lật quyển vở nháp của nó, tôi thấy dòng chữ loằng ngoằng của một đứa trẻ giải một bài toán, tuy không theo trình tự như tôi từng chỉ cho nó, nhưng bài toán được giải khá hay theo suy nghĩ của một đứa trẻ. Đến khi đó, tôi mới tỉnh người ra, tôi nhớ lại mỗi khi thằng em tôi giải không theo ý mình là tôi quát lên, và xả roi xối xả. Bởi tôi tin rằng, cần phải làm theo đúng trình tự, nó chưa kịp làm thì tôi đã nghĩ là nó sai.

Bạn nghĩ trẻ sẽ học được gì trong lúc ấy? Trẻ có thể dám hỏi hay thắc mắc gì chăng? Nhưng đó là cách mà chúng ta đang được dạy để trở thành người “tài năng” đấy, dù chúng ta có thể không bị “đôi xứ” thô bạo như thằng em tôi, nhưng bản chất thì chúng ta đang trở thành con vẹt chỉ biết tuân theo, và các câu hỏi thắc mắc, tư duy tò mò, hoài nghi đang bị chúng ta gán cho “biệt danh” thậm tệ.

Chúng ta nhìn lại những điều mà bấy lâu chúng ta cho là “chân lý”, “hiển nhiên”, hay điều chúng ta cứ nhìn vào và thấy rằng: “Người đời ai cũng thế cả! Ta cứ tin và làm thế đi!”.

Cuốn sách bạn đang cầm trên tay chính là một cuộc hành trình dài, khám phá những điều mà tôi tin sẽ rất bổ ích cho bạn. Một cách thảng thắn, tôi không phải là người khám phá ra điều gì cao siêu cả, tôi chỉ là tái hiện lên bức tranh thực mà bấy lâu nay chúng ta đang sống trong đó – nhưng đôi khi chúng ta không nhận thức được hoặc chấp nhận. Điều đó cũng có nghĩa rằng, quyền quyết định và

việc tìm ra câu trả lời thực sự đều ở chính bạn.

Cuối cùng, trước khi sang chương tiếp theo để khám phá cùng bạn, thay lời nhắn nhủ của mình, tôi xin được lấy câu nói của nhà thám hiểm lừng danh Columbus, đại loại như: “Nếu một điều gì đó sai. Thì nó sẽ sai. Dù cho 1 hay 1000 người tin rằng nó đúng. Thì chân lý vẫn là chân lý. Tôi thà tự mình đi tìm chân lý còn hơn là úa theo bầy ngỗng ngu ngốc”.

PHẦN GHI CHÚ CỦA BAN

10

Chương

HÃY...!

Chương 10

HÃY...!

"Đọc sách hay như hầu chuyện với bậc đại quân tử đời trước đã sáng tác ra và cũng là cuộc nói chuyện nghiên ngẫm mà trong cuộc ấy, các ngài đã cho ta tư tưởng kỳ diệu của các ngài".

Nhà bác học vĩ đại Descarter

"Một mình một sách còn tốt hơn là ngồi lao vào một đám ngu ngốc".

Khuyết danh

"Không phải lười kiếm tôi đã chinh phục được thế giới, mà là với cái đầu chứa chất những gì tôi đã thu thập trong lúc đọc sách".

Nhà quân sự, chính trị kiệt xuất của Pháp, Napoléon I

"Gặp được một quyển sách hay, nên mua liền dù đọc được hay không đọc được, vì sớm muộn gì cũng cần đến nó".

Chính trị gia nổi tiếng người Anh, Winston Churchill

HÃY ĐẾN VỚI SÁCH

Tôi đã từng là người rất ghét đọc sách, tôi cảm thấy đau đầu với các cuốn sách đầy chữ. Quan trọng nhất có lẽ tôi cảm thấy không hiểu gì hay những điều tôi đọc thật xa vời, không có ứng dụng thực tế nào đến cuộc sống hiện tại. Tôi chỉ muốn bạn hiểu rằng, nếu bạn là người rất ghét đọc sách thì tôi cũng giống như bạn, hoặc tôi thậm chí còn tệ hại hơn bạn.

Tôi sẽ cho bạn câu trả lời vì sao tôi khuyên bạn đọc sách thật nhiều, *bởi sách có thể thay đổi cuộc đời bạn*. Cụ thể thì, một *cuốn sách hay* sẽ đem lại cho bạn kinh nghiệm, bài học vô giá từ bậc tiền bối, những người thành công đi trước mà bạn không nhất thiết phải đợi đến khi trải qua bao chông gai đau đớn để nhận ra nó - và đôi khi bạn sẽ không bao giờ nhận ra. Vì sao bạn không tận dụng điều này - học hỏi thật nhiều bài học, kinh nghiệm từ những người đáng kính - và biến nó thành của riêng bạn? Đó chính là một trong những điều vô giá để bạn có thể trang bị cho chính mình một cách dễ dàng khi “xông pha” vào đời. Và bạn không có lý do gì để tự ngăn cản chính mình “vượt qua” tiền bối khi bạn có được kiến thức vô giá đó cả?

Khi bạn đến với thế giới sách, điều đó cũng có nghĩa là bạn đang bước vào thế giới của kho tàng kiến thức vô giá. Brian Tracy, xuất thân trong một gia đình nghèo khó ở Canada, từ nhỏ phải mặc quần áo ở các cửa hàng từ thiện và bỏ học trước khi tốt nghiệp phổ thông nhưng bây giờ ông là một trong những tác giả nổi tiếng và là bậc thầy giảng dạy về thành công trên thế giới, ông đánh giá rất cao về vai trò của sách. Như ông nói thì một người nếu muốn trở thành chuyên gia của một lĩnh vực nào thì hãy đọc 100 cuốn sách về lĩnh vực đó và nếu duy trì điều này trong 5 năm sẽ là một chuyên gia tầm quốc tế trong lĩnh vực đó. Vậy, nếu bạn muốn trở thành một “cao thủ” công nghệ thông tin hãy tìm kiếm và nghiên cứu sách về lĩnh vực công nghệ thông tin, nếu bạn muốn trở thành

một “cao thủ” về chế tạo máy móc hãy tìm kiếm và nghiên cứu sách ở lĩnh vực chế tạo máy móc, hay nếu bạn muốn trở thành một doanh nhân tài ba hãy tìm kiếm và nghiên cứu sách từ những doanh nhân tài ba,...

**Kiến thức chính là sức mạnh. Hãy biến bạn thành chủ
ong chăm chỉ góp nhặt mạt ngọt từ những bậc tiền bối
đã trước.**

Điều này đã được chứng minh, từ những trang sách đến sự phát triển thần kì điển hình như Nhật Bản - từng là một chư hầu của Trung Hoa - đã khiến cho không chỉ người khổng lồ bên cạnh Trung Hoa mà các dân tộc châu Á cũng như các cường quốc phương Tây ngước nhìn nể phục và kinh ngạc. Cũng giống như phương Tây đã từng có phong trào dịch thuật vĩ đại ở thế kỷ 11, 12 tạo tiền đề cho sự phát triển mạnh mẽ về khoa học và văn hóa, người Nhật Bản cũng có một phong trào dịch thuật vĩ đại tương tự giúp họ chuyển từ ảnh hưởng sâu sắc bởi tư tưởng phong kiến của người Trung Hoa sang học hỏi, tiếp thu những tinh hoa về khoa học hiện đại, văn hóa của người Tây phương. Từ thời Minh Trị Duy Tân, những quyển sách thuộc hàng kinh điển, tinh túy từ phương Tây đã được người Nhật dịch và hàng triệu bản đã được bán ra trên toàn đất nước Nhật với dân số khiêm tốn chỉ khoảng 30 triệu người lúc bấy giờ. Nếu ai đó hỏi công ty đầu tiên xuất hiện từ thời Minh Trị Duy Tân là gì, thì sẽ thật bất ngờ khi biết rằng đó là công ty về xuất nhập khẩu sách. Như tiến sĩ Nguyễn Xuân Xanh đã từng nói về người Nhật: “Một ngàn năm trước họ đã học Trung Hoa. Một ngàn năm sau họ học phương Tây. Họ không sợ học của kẻ thù, chỉ sợ vô minh vì không học”.

Không chỉ Nhật Bản, và các cường quốc phương Tây, lịch sử phát triển đã chứng minh chính văn hóa đọc sách đã tạo nền tảng cho sự phát triển thần kì của con người.

Ngoài ra, thói quen đọc sách còn có nhiều lợi ích thiết thực như sau:

Thứ nhất, tạo thêm nhiều liên kết no-ron làm tăng trí thông minh ngôn ngữ. Khi bạn đọc sách nhiều, vốn từ vựng của bạn sẽ trở nên phong phú, đa dạng và khả năng lập luận một vấn đề gì đó của bạn sẽ trở nên chuyên nghiệp và lô-gic hơn. Những lợi ích này cộng với việc kiến thức của bạn tăng lên, thậm chí trở nên uyên thâm khi bạn đọc sách thường xuyên sẽ làm bạn trở nên tự tin, mạnh mẽ và giao tiếp tốt hơn – một điều rất cần thiết trong cuộc sống của bạn. Cũng chính vì thế khi nhiều bạn hỏi tôi làm thế nào để trở nên tự tin? Tôi đã khuyên rằng, đầu tiên hãy tập cho mình thói quen đọc sách thường xuyên mỗi ngày, đặc biệt trong lĩnh vực bạn đam mê. Bởi bạn không thể trở nên tự tin ngoài việc im lặng, nhút nhát, bạn chỉ có thể trở thành một kẻ nói chuyện tào lao khi đầu óc rỗng toác và nói ra toàn điều vớ vẩn khiến người khác khó chịu. Chắc bạn còn nhớ phần trước tôi chia sẻ với bạn việc tôi từng là một anh chàng tự ti vì dốt môn văn, ăn nói kém và tôi đã đọc sách rất nhiều để khắc phục đấy.

Thứ hai, theo khoa học chứng minh thì đọc sách sẽ khiến bộ não chúng ta tập thể dục, tăng khả năng tập trung, suy nghĩ, ngăn ngừa bệnh mất trí nhớ và phát huy nhiều ý tưởng sáng tạo. Đọc sách sẽ giúp bạn tăng kĩ năng tự học, nghiên cứu và phát triển tính tự lập. Ngoài ra, nếu bạn bị bệnh khó ngủ, tôi khuyên bạn nên đọc sách trước khi đi ngủ, bởi nó sẽ làm cho bạn dễ dàng ngủ ngon.

Có ai đó đã từng nói đại loại như: “Tôi không sợ điều tôi chưa biết mà tôi chỉ sợ điều tưởng như tôi biết rất rõ nhưng thực tế thì tôi chẳng biết gì về chúng. Đó mới là điều đáng sợ nhất!”. Câu nói này, như một lời cảnh tỉnh, nhắn nhủ đến những người luôn cùi tự vỗ ngực cho mình là người biết tất cả mọi chuyện của thiên hạ. Trước khi tôi cùng bạn trao đổi về những cuốn sách hay và bản thân chúng đã chứng minh bằng việc đã làm thay đổi cuộc đời của hàng triệu người trên thế giới, bạn nên biết những điều rất quan trọng trong khi đọc sách.

Theo bạn, sách từ đâu mà ra? Tất nhiên là từ một người, hay một nhóm người mà chúng ta gọi là tác giả. Tác giả của một quyển sách chia sẻ kiến thức của họ trong một lĩnh vực nào đó với bạn. Vậy tôi hỏi bạn thế này, bạn đã bao giờ gặp phải sai lầm hay chưa? Ô! Tôi dám chắc chắn sẽ có đấy, ngay cả những người khi đã là vĩ nhân hay thiên tài họ cũng mắc phải sai lầm, thất bại. Tôi nhắc lại, như tôi chia sẻ với bạn ở các chương trước, sai lầm và thất bại thì không có gì là xấu hổ cả, bởi chúng sẽ luôn đồng hành cùng mỗi con người chúng ta trong suốt cuộc đời. Đó là điều hết sức bình thường đối với bất kì ai. Điều quan trọng là chúng ta học hỏi và rút ra được gì từ sai lầm thất bại đó. Quay trở lại vấn đề chúng ta đang bàn, tôi và bạn sẽ không thể phủ nhận rằng, tất cả chúng ta, dù là ai cũng đều có thể mắc phải sai lầm. Sách là sản phẩm của con người chúng ta cũng có kết cục không ngoại lệ, *tức là những điều trong sách vẫn có thể là sai*. Điều này cũng không có gì khó nhận ra, nhưng trong thực tế tôi biết - và bản thân tôi đã từng như thế - có rất nhiều bạn khi cầm cuốn sách lên luôn tự mặc định rằng, sách chính là những “chân lý” tuyệt đối, khi bạn không hiểu hay thấy bất bình chỗ nào đấy là do bạn ngu dốt, kém thông minh.

Bạn còn nhớ ở chương trước “Thiên tài hay kẻ đần độn” chứ! Bạn không nên giới hạn câu hỏi “Tại sao...? Như thế nào...?”, bạn cần có “lập trường” của chính mình khi đọc sách. Như nhà bác học vĩ đại Albert Einstein đã từng nói: “Một người nào đó mà đọc sách quá nhiều và dùng tối bộ óc quá ít, sẽ rơi vào các thói quen lười biếng suy nghĩ”.

Tóm lại để đọc sách hiệu quả, bước đầu tiên, bạn cần trở thành con người độc lập, có lập trường, và suy nghĩ chứ không phải như con rô-bốt cầm sách đọc và chỉ biết gật gù “tuân lệnh”.

Ngoài ra tôi nghĩ mình nên chia sẻ thẳng thắn với bạn. Như ông bà ta thường hay nói “gần mực thì đen, gần đèn thì sáng” thì việc chọn sách đọc cũng giống như chọn bạn mà chơi, thực tế thì không phải

tất cả các thể loại sách đều làm giúp ta trở thành người tốt. Bởi trong thực tế có một vài loại sách biến chúng ta thành người hoang tưởng, mơ mộng không thực tế, thậm chí nhiều cuốn sách sẽ biến bạn trở nên tiêu cực, lèch lạc hơn nữa. Đó cũng chính là lí do vì sao ở phía trên tôi nhấn mạnh cụm từ “sách hay” – tôi sẽ chia sẻ một vài cuốn sách hay bên dưới - và chia sẻ với bạn nguyên tắc cơ bản đầu tiên của đọc sách là bạn cần độc lập, có lập trường và suy nghĩ.

Trong thời gian tôi nhận ra mình cần phải thay đổi, tôi muốn tìm hiểu về cuộc sống, những bài học, triết lý của người thành công, tôi đã tự hỏi mình, “Không biết cuốn sách nào hay?”, “Không biết nên đọc cuốn sách nào đầu tiên?”, “Làm thế nào để tìm kiếm cuốn sách hay?”. Và tôi đã nhiều lần “vứt bỏ” thế giới sách khi tôi đọc và lại cảm thấy không hiểu, mơ hồ, không thực tế với cuộc sống. Thú thật, chính những câu hỏi và tâm trạng của bạn học sinh, sinh viên tôi từng trò chuyện cũng đại loại như tôi ở những ngày đầu tiên đã thôi thúc tôi quyết định chia sẻ với bạn về việc sách.

Theo quan điểm cá nhân của mình, dưới đây tôi giới thiệu đến bạn một vài cuốn sách mà tôi nghĩ sẽ rất hữu ích với bạn, giúp bạn có một nền tảng rất tốt dù bạn học theo đuổi con đường nào đi chăng nữa. Và dĩ nhiên tôi nhấn mạnh những cuốn sách dưới đây không phải là tất cả bạn nhé! Bởi một vài cuốn sách ít ỏi mà tôi chia sẻ dưới đây chỉ là quan điểm cá nhân của tôi và thế giới rộng lớn ngoài kia còn rất nhiều, hay đúng hơn là vô vàn những cuốn sách hay đang đợi bạn khám phá.

“DẠY CON LÀM GIÀU” TẬP 1, tác giả Robert T. Kiyosaki & Sharon L. Lechter: Đây là tập đầu tiên trong bộ sách gồm 13 tập. Tôi khuyên bạn nên đọc cuốn sách này đầu tiên bởi đây là những bài học rất thực tế về tiền bạc mà trường học chưa từng dạy chúng ta. Vì sao chỉ có 5% thế giới là người giàu và 95% còn lại là số người đang chật vật với tiền bạc? Vậy bí quyết của người giàu nằm ở đâu?

Đây là cuốn sách được tác giả thể hiện rất dễ hiểu để bạn có thể tự tìm thấy câu trả lời cho riêng mình.

“KHÔNG BAO GIỜ LÀ THẤT BẠI! TẤT CẢ CHỈ LÀ THỦ THÁCH”: Tự truyện của Chung Ju Yung, người sáng lập nên tập đoàn Huyndai. Bức tranh cảm động về một cậu bé nông dân tay trắng đã từng bỏ nhà đi bốn lần và không biết gì về doanh nghiệp. Nhưng với tinh thần tiến thủ, ý chí, khát vọng mạnh mẽ đã đưa ông trở thành một doanh nhân đáng nể nhất trong lịch sử doanh nghiệp châu Á. Tôi nghĩ đây là cuốn sách không thể thiếu đối với bạn đang tự ti về bản thân và hoàn cảnh của mình.

“ĐẮC NHÂN TÂM, tác giả Dale Carnegie: Nếu bạn đang khổ sở vì không thể trở thành một người nói chuyện có duyên, bạn không biết cách duy trì và điều khiển một cuộc nói chuyện, bạn không biết cách gây ấn tượng tốt với người khác như thế nào... thì ĐẮC NHÂN TÂM chính là cuốn sách bạn cần phải có. Cuốn sách được xem là hay nhất và ảnh hưởng nhất của mọi thời đại về nghệ thuật giao tiếp và thu phục lòng người – một trong những kỹ năng quan trọng nhất đưa bạn đến thành công. Cuốn sách đã được chuyển sang hầu hết các thứ tiếng trên toàn thế giới, có mặt trên hàng trăm quốc gia và đã làm thay đổi cuộc đời hàng triệu người trên thế giới.

“THINK AND GROW RICH” (NGHĨ VÀ LÀM GIÀU) của tác giả Napoleon Hill – người được mệnh danh sáng lập ra Khoa học thành công: Nhận xét đầu tiên của tôi về nội dung cuốn sách này là khó hiểu, và khá trừu tượng, bạn có thể đọc nó đến lần thứ 5 hoặc nhiều hơn mới hiểu hết. Nhưng đây được xem là cuốn sách kinh điển nhất trong số các tác phẩm kinh điển rất đáng để bạn bỏ thời gian nghiên cứu. Cuốn sách chính là công thức, tinh túy được chắt lọc từ hàng trăm con người thành công trên thế giới, phải kể đến những tên tuổi như nhà phát minh vĩ đại Thomas A. Edison, Henry Ford, “vua dầu lửa” John D. Rockefeller, chính trị gia người Mỹ Theodore

Roosevelt, "vua thép" Andrew Carnegie... Như lời của Cactus Jack Barringer, doanh nhân, nhà phát minh đã nói về cuốn sách: "Mua nó... bạn có một cuốn sách. Đọc nó... bạn có một kế hoạch làm giàu. Làm theo kế hoạch đó... bạn có thể cả thế giới".

"TAY KHÔNG XÂY DỰNG CO ĐỒ" và "NGHIỆT NGÃ VÀ THÀNH CÔNG": Đây là hai cuốn tự truyện của Vikrom Kromadit, kể về cuộc đời ông từ khi tay trắng, với bao bất hạnh, nhưng với ý chí mạnh mẽ, tầm nhìn đã đưa ông trở thành chủ tịch kiêm CEO Tập đoàn Amata lừng danh Đông Nam Á ngày nay.

"7 THÓI QUEN ĐỂ THÀNH ĐẠT" của tác giả Stephen R. Covey: Được xem là một trong những cuốn sách hay nhất viết về thành công, được bán trên 60 quốc gia. Nội dung của quyển sách này cũng khá trừu tượng, khó hiểu nhưng giá trị mang lại của nó đáng để chúng ta bỏ thời gian nghiên cứu. Đây cũng là một trong những cuốn "gối đầu" của tôi.

"LÀM CHỦ TƯ DUY, THAY ĐỔI VẬN MỆNH", "BÍ QUYẾT TAY TRẮNG TRỞ THÀNH TRIỆU PHÚ", "BÍ QUYẾT GÂY DỰNG CO NGHIỆP BẠC TỶ". Đây là ba cuốn sách của tác giả Adam Khoo về những bài học và bí quyết rất thực tế, dễ hiểu để bạn thành công trong cuộc sống.

"TỰ TRUYỆN CỦA RICHARD BRANSON: ĐƯỜNG RA BIỂN LỚN": Câu chuyện về cậu bé sớm bỏ học, với một cá tính mạnh mẽ, ưa thích mạo hiểm, tự do đã trở thành ông chủ của tập đoàn đầy quyền lực Virgin và là một trong những doanh nhân vĩ đại nhất thế kỉ 20.

"CEO SỐ 1 THẾ GIỚI": Tự truyện của Jack Welch – cựu Chủ tịch, kiêm Tổng giám đốc của tập đoàn General Electric (GE). Cuốn sách cũng chính là những bài học vô giá từ người đàn ông được xem là vị lãnh đạo vĩ đại nhất của thế kỉ 20.

"DỐC HẾT TRÁI TIM": Tự truyện của Howard Schultz - chủ tịch kiêm Tổng giám đốc của đế chế cà phê Starbucks. Câu chuyện về những bài học, niềm đam mê của ông từ khi là một cậu bé xuất thân hèn kém, sống trong một khu nghèo nàn, chịu sự khinh thường của xã hội đã vươn lên để trở thành một con người đáng nể.

"THE EMINENCE: ĐỂ XÂY DỰNG DOANH NGHIỆP HIỆU QUẢ" của tác giả Michael E. Gerber: Đây là một cuốn sách không thể thiếu nếu bạn có ý định làm chủ bản thân mình bằng việc xây dựng nên một doanh nghiệp. Cuốn sách nêu ra rất nhiều bài học vô giá cũng như những sai lầm lý giải vì sao chỉ có rất ít người thành công và còn lại đều nhanh chóng thất bại khi thành lập doanh nghiệp.

"ĐỜI THAY ĐỔI KHI CHÚNG TA THAY ĐỔI" của tác giả Andrew Matthews. Bộ sách gồm 6 tập, được bán hàng triệu bản trên khắp thế giới. Đây bộ sách với những câu chuyện dễ hiểu, hóm hỉnh, nổi bật với các bức tranh minh họa hài hước nhưng cho đem lại cho chúng ta những bài học rất sâu sắc và ý nghĩa. Tôi khuyên bạn không nên bỏ qua bộ sách này.

"AI LẤY MIẾNG PHO MÁT CỦA TÔI?" của tác giả Spencer Johnson. Toàn bộ cuốn sách chính là câu chuyện đơn giản về hình ảnh của những chú chuột và những con người tí hon khi đối diện với thuận lợi, khó khăn và cách phản ứng với từng trường hợp của các nhân vật. Nhưng qua câu chuyện đơn giản này bạn sẽ phải ngạc nhiên trước những bài học đầy ý nghĩa đối với cuộc sống thực tại mà tác giả đem lại.

"BINH PHÁP TÔN TỬ" - Cuốn binh pháp được Tôn Vũ soạn từ năm 512 trước Công Nguyên. Đây được xem là cuốn sách kinh điển, là báu vật, là tinh hoa của nhân loại không chỉ trong lĩnh vực quân sự mà bao phủ hầu hết tất cả các lĩnh vực khác như: kinh tế, khoa học, thể dục thể thao,... Đây là cuốn sách "gối đầu giường"

của không ít con người thành công trên thế giới. Bạn nên nhanh chóng bổ sung cuốn sách này vào kệ sách nhà mình và đầu tư thời gian nghiên cứu.

“TIỂU SỬ STEVE JOBS” của tác giả Walter Isaacson. Ngay từ những trang đâu của cuốn sách bạn và tôi đã trao đổi về Steve Jobs. Đây thực sự là một con người đáng để chúng ta học hỏi. Nếu bạn đang muốn tìm hiểu một cách hoàn chỉnh về cuộc đời của một con người đầy tài ba nhưng kín tiếng này, thì cuốn tiểu sử Steve Jobs chính là cuốn duy nhất có thể làm được điều đó.

“CHẾ TẠO TẠI NHẬT BẢN”, đây là cuốn tự truyện của Akio Morita, một trong những người sáng lập nên tập đoàn SONY. Cuốn sách chính là bài học, những trải nghiệm vô cùng quý giá của con người đáng kính này cùng đồng nghiệp của ông từ ngày đầu tạo nên SONY và giấc mơ về “MADE IN JAPAN” được cả thế giới biết đến.

“HẸN BẠN TRÊN ĐÍNH THÀNH CÔNG” của tác giả Zig Ziglar. Zig Ziglar sinh ra trong một gia đình nghèo khó, mồ côi cha từ nhỏ, hiện ông được đánh giá là một trong những diễn giả, tác giả hàng đầu trên thế giới. Quyển sách này chính là công trình nghiên cứu từ hàng trăm người thành công trên thế giới. Điều khác biệt của cuốn sách chính là rất ít lý thuyết mà chủ yếu là những câu chuyện thực tế với nhiều bài học ý nghĩa.

“HENRY FORD-CUỘC ĐỜI VÀ SỰ NGHIỆP CỦA TÔI”

Qua cuốn sách bạn sẽ học hỏi được nhiều bài học quý báu từ một con người vĩ đại sống và làm việc với niềm đam mê của mình. Đặc biệt bạn sẽ thấy được cách mà ông đối diện và lật ngược tình thế khi gặp khó khăn bằng ý tưởng hoàn toàn mới lạ, độc đáo với sự quyết đoán của mình.

...

Trên đây chỉ là một trong số rất ít quyển sách hữu ích trong thế giới sách bao la. Theo kinh nghiệm cá nhân tôi, việc chọn cuốn sách hay đầu tiên để đọc là một điều khó nhất và quan trọng nhất. Bởi chính cuốn sách đầu tiên này nếu hay và hấp dẫn sẽ cuốn hút bạn vào thế giới sách, tạo cho bạn cảm giác muốn đọc sách.

Ngoài những cuốn sách trên, bạn có thể bổ sung vào kệ sách của mình những cuốn sách hay bằng cách sử dụng cộng đồng mạng, đây được xem là một nơi cung cấp, chia sẻ nguồn thông tin bao la. Qua cộng đồng mạng, bạn có thể tìm hiểu danh sách những cuốn sách **BESTSELLER** – tức sách bán chạy nhất, hay sưu tầm danh sách sách kinh điển. Bạn cũng nên tìm kiếm sách hay qua chia sẻ từ bạn bè, thầy cô. Một trong những điều tôi thích khi đọc sách đây chính là tìm kiếm sách do chính tác giả cuốn sách đó giới thiệu, và đây cũng là một nguồn sách hay bạn không nên bỏ qua.

Cuối cùng, tôi chia sẻ với bạn bộ phim Ấn Độ thuộc hàng kinh điển về chọn ngành, đại học và thành công mà bạn KHÔNG THỂ BỎ QUA. Bộ phim mang tên “3 chàng ngốc”, tên gốc là “3 idiots”. Bạn cần thận kéo nhầm với bộ phim Mỹ được dịch cùng tên nhé! Bạn có thể mua đĩa hoặc xem trực tuyến qua internet theo đường dẫn sau:

<http://www.youtube.com/watch?v=HctyOqsYLzg&feature=related>

HÃY NHÌN RA THẾ GIỚI!

Chào bạn! Từ trong sâu thẳm trái tim mình, tôi thực sự rất hạnh phúc khi cùng bạn đi đến những trang cuối cùng của cuốn sách này. Sau đây tôi chia sẻ với bạn câu chuyện về một người tôi rất kính trọng, đó là Chung Yu Yung - người sáng lập nên tập đoàn Hyundai hùng mạnh ngày hôm nay. Ông sinh ra và lớn lên trong một gia đình nông dân nghèo. Cha ông là một nông dân thuần túy, có niềm tin mãnh liệt rằng, trở thành người nông dân chăm chỉ mới giúp

con cái mình có một tương lai tốt hơn. Cha ông đặt hết tất cả niềm hi vọng vào ông – là đứa con trưởng trong gia đình, sau này lớn lên trở thành một người nông dân chăm chỉ, trở thành trụ cột trong gia đình. Đôi mắt với nhiều năm mất mùa cùng với khổ cực, cậu bé Chung ngày nào đã quyết chí bỏ đồng ruộng ra đi kiếm sống, năm 14 tuổi vừa học xong cơ sở ông đã trốn nhà đi nhiều lần, và đều bị cha bắt về, nhưng ý chí ra đi lập nghiệp trong ông vẫn không hề thay đổi. Trong lần bỏ trốn thứ tư ông đã thành công, sau những năm bôn ba ông đã thành lập nên Huynhđai. Nhờ sự va chạm nhiều với cuộc sống, đôi mắt với nhiều thử thách của mình cộng thêm ước muôn mãnh liệt đưa nền kinh tế Hàn Quốc phát triển, từ một gara ô tô ông lần lượt đưa thương hiệu Huynhđai (có nghĩa là hiện đại) và hàng chữ “made in Korea” nổi tiếng trên toàn thế giới về ô tô, điện tử và nhất là ngành xây dựng.

Trong cuốn tự truyện về mình mang tên “Không bao giờ là thất bại, tất cả là thử thách” ông đã viết:

“Tinh thần tiến thủ và niềm tin chính là “chìa khóa để làm nên kỳ tích”. Tôi chỉ là người luôn mang niềm tin vững vàng và phấn đấu một cách bất khuất chứ không phải là một con người đặc biệt.

Tôi nghĩ rằng dù là một quốc gia hay một doanh nghiệp thì cội rễ để thành công nằm ở việc những nhân vật chủ chốt của doanh nghiệp đó, quốc gia đó có tinh thần tiến thủ mạnh mẽ ra sao và hành động như thế nào mà thôi.

Nhìn vào lịch sử 5.000 năm của Hàn Quốc trong những thời kỳ mà tinh thần tiến thủ của dân tộc Hàn dâng cao thì đất nước đã phát triển không ngừng. Chúng ta tiến vào tận đại lục, tiến ra biển để mở rộng bán đảo chật chội của mình. Còn một khi chí khí tiến thủ ấy mất đi thì chúng ta chẳng suy nghĩ gì đến những việc trọng đại ấy mà lại đi gây hấn với chính anh em một nhà,

để một thời gian dài trôi đi lãng phí và chẳng có sự phát triển đáng kể nào cả.

Quá khứ dù có vĩ đại đến mấy, khoa học kỹ thuật có hiện đại đến mấy, điều kiện nền tảng cơ sở dù có tốt đến mấy, nhưng nếu ngày hôm nay chúng ta không có tinh thần tìm tòi cái mới, không có sự nỗ lực sáng tạo, tinh thần vươn lên thì vinh quang của ngày hôm nay sẽ trở thành quá khứ trong giây lát.

Đất nước Hàn Quốc đã trải qua một giấc ngủ dài, bắt đầu tỉnh dậy vào những năm 1960 và đến nay đã đạt được sự phát triển nhảy vọt, giữ một vị trí mà thế giới phải chú ý. Trong sự phát triển nhảy vọt đó, tôi tự hào vì Hyundai của chúng tôi đã đóng vai trò dẫn đầu trong nền kinh tế Hàn Quốc. Nếu ai đó hỏi động lực nào đã đưa Hyundai trở thành doanh nghiệp phát triển vượt bậc, mang tầm cõi thế giới thì tôi có thể trả lời không chần chừ rằng: đó là vì chúng tôi là một tập thể tập hợp những người có chí vươn lên và tinh thần tìm tòi cái mới một cách hăng say.

Chúng tôi đã từng bước khai thác nhiều lĩnh vực mới trong xã hội công nghiệp Hàn Quốc mà khi đó vẫn còn như một mảnh đất hoang sơ. Hyundai đã khai phá ngành xây dựng tại Hàn Quốc, tạo ra ngành đóng tàu và cũng mở đường cho ngành sản xuất ôtô Hàn Quốc phát triển.

Xét theo các nguyên lý về kinh tế, tất cả những gì săn có tại Hàn Quốc hầu như không tạo điều kiện để phát triển mạnh một lĩnh vực nào. Chẳng có tài nguyên, chẳng có vốn và cũng chẳng có sự tích lũy kỹ thuật nào để có thể chiến thắng trong cuộc chiến cạnh tranh. Đó chính là hiện thực của nền kinh tế Hàn Quốc.

Tuy vậy, ngành công nghiệp của chúng tôi phát triển được như ngày hôm nay chính là kết quả của sự nỗ lực, tinh thần gánh vác sứ mệnh của chúng tôi. Cùng với tính mạo hiểm và óc sáng tạo, ý chí tiến thủ đã giúp chúng tôi bù đắp sự thiếu thốn của mình.

Tôi còn nhớ khi Nhà máy đóng tàu Hyundai đang ra sức khắc phục khó khăn thì một vị phó thủ tướng phụ trách kinh tế Hàn Quốc thời đó, đồng thời là một nhà kinh tế học khả kính, đã gọi tôi tới. Ông ta khẳng định chắc chắn rằng đây là việc không có khả năng thực hiện được và nói nếu ngành đóng tàu của Hyundai thành công thì ông ấy sẽ đốt mười ngón tay và lên thiên đường. Vậy mà hôm nay Hyundai đã trở thành nhà máy đóng tàu số một thế giới, còn ông ấy vẫn sống trên trái đất này.

Ngày hôm nay nếu chỉ làm những việc mà các nước công nghiệp chưa làm, hay làm những việc mà các nước tiên tiến không đủ khả năng thực hiện, tìm những thị trường mà các nước tiên tiến không đặt chân tới do thiếu nhân lực thì ngành công nghiệp Hàn Quốc chẳng có việc gì mà làm nữa.

Các nước tiên tiến luôn mong muốn chúng tôi làm những gì mà họ chưa làm đến. Tuy nhiên nếu chúng tôi chỉ theo đuổi điều ấy thì chẳng những không có việc gì để làm mà còn không thể phát triển và tồn tại được. Nếu chúng ta chân chừ bước vào lĩnh vực mà chúng ta còn thua kém hay chưa biết, hoặc chúng ta lẩn tránh công việc nặng nề thì chúng ta đang tự xếp mình vào nhóm những người theo chủ nghĩa thất bại.

Khi tôi nói rằng tôi sẽ tham gia lĩnh vực mạch bán dẫn, các tạp chí kinh tế trên thế giới đã nhanh chóng đón đầu và hỏi rằng chúng tôi có biết việc bước vào thị trường đòi hỏi trình độ cao này còn khó hơn cả hái sao trên trời không? Còn một số trí thức của Hàn Quốc lúc bấy giờ thì nói chúng tôi làm việc không có chọn lọc. Nhưng vì tương lai của Hàn Quốc, tôi vẫn tin tưởng chắc chắn lĩnh vực này sẽ thành công, và tôi đã đúng.

Tất cả mọi việc thành hay bại đều phụ thuộc vào cách suy nghĩ và hành động của mỗi người. Có thể đó là một việc mạo hiểm vô cùng nhưng nếu không chấp nhận mạo hiểm, chúng ta sẽ

thut lùi và bị nhấn chìm trong những gì mình đang có. So với quá khứ thì giờ đây Hàn Quốc đã phát triển rất nhiều, tuy nhiên nếu chúng ta bằng lòng với hiện tại thì rất dễ rơi vào tình trạng tụt dốc. Hiện nay, chúng ta dường như đang chững lại và nhiều khó khăn có thể ập đến một lúc.

Nhiều học giả cho rằng nước Đức có kỳ tích sông Rhine, và gọi nền công nghiệp Hàn Quốc là "kỳ tích sông Hàn". Tuy nhiên về kinh tế và chính trị thì không bao giờ có kỳ tích. Cái gọi là kỳ tích là kết quả của sự nỗ lực không mệt mỏi, sức mạnh tinh thần và niềm tin mãnh liệt vào công việc mình muốn làm.

Tôi dẫn thân vào những công việc đầy thử thách và trải nghiệm niềm vui vì đã chinh phục được nó. Tất cả đã giúp tôi gây dựng nên các doanh nghiệp như ngày nay và vẫn tiếp tục đón nhận thách thức mới. Tiềm năng của con người là vô hạn, và điều đó hứa hẹn một khả năng vô hạn với bất cứ ai. Tôi chỉ là một người nhiệt tình nắm bắt tiềm năng của mình, biến chúng thành hiện thực chứ không phải là con người đặc biệt.

Với bất cứ ai hay việc gì cũng vậy. Nếu dùng tinh thần tiến thủ để biến tất cả những cái mình cần thành của mình bằng tinh thần sáng tạo, biến kinh nghiệm nhỏ nhoi thành hiện thực lớn thì người ta không chần chờ bất cứ điều gì trong cuộc đời họ. Có niềm tin vào mục tiêu của mình, nỗ lực một cách tương xứng với công việc đó thì ai cũng có thể làm được điều mình muốn.

Hiện nay hình như cũng có người đánh giá tôi là một nhà điều hành kinh doanh có tầm cỡ thế giới, nhưng tôi chưa bao giờ nghĩ mình là một nhà tư bản. Tôi chỉ là một người lao động giàu có, là người làm ra hàng hóa bằng chính sức lao động mà thôi".

Nhìn vào sự thành công của cá nhân ông, rồi qua đó bạn sẽ thấy quá trình phát triển của tập đoàn Hyundai, của đất nước Hàn Quốc, bạn nghĩ sao về Việt Nam chúng ta?

Khi còn là một đứa trẻ, tôi đã chứng kiến nhiều cảnh những người anh em ruột thịt trong một gia đình xích mích, cãi vã, ganh ghét rồi thậm chí đánh nhau sứt đầu mẻ trán. Rồi cảnh tượng hàng xóm láng giềng thân thiện trở nên đấu đá với nhau vì một lợi ích nhỏ nhoi nào đó. Tôi tin bạn cũng đã từng chứng kiến cảnh tượng đó. Tôi muốn bạn nhận ra rằng, chúng ta đang mất đoàn kết, đang tranh giành, đấu đá, chia rẽ lẫn nhau. Chắc bạn biết rõ chúng ta ở đây là ai nỉ! Chúng ta là anh em ruột thịt trong một gia đình, từ nhỏ quấn quít bên nhau, đùm bọc, vui đùa bên nhau. Chúng ta là hàng xóm láng giềng đã từng hoạn nạn, khó khăn giúp đỡ lẫn nhau. Chúng ta là người uống chung dòng nước, là người cùng một tiếng nói, cùng một quê hương, cùng một lịch sử, cùng một dân tộc Việt Nam.

Bây giờ tôi và bạn hãy tạm dừng thực tế đó. Chúng ta hãy cùng nhau nhìn lại những trang sử hào hùng, oanh liệt của dân tộc Việt Nam mình.

Quân Mông Nguyên nổi tiếng là đội quân xuất chúng bậc nhất thế giới, giỏi cưỡi ngựa bắn tên, vô cùng tàn ác, sức mạnh có thể làm cỏ cả châu Á lẫn châu Âu thời bấy giờ. Thế nhưng khi xâm lược nước ta, đã bị dân tộc ta ba lần đánh cho tan tác, đánh cho tháo chạy.

Lý Thường Kiệt đánh tan tác đại quân Tống xâm lược, dã hô vang lời thơ được xem là bản tuyên ngôn đầu tiên của nước ta: "Sông núi nước Nam vua Nam ở. Rành rành định phận tại sách trời. Có sao lũ giặc sang xâm phạm. Chúng bay sẽ bị đánh rơi bời".

Đế quốc Pháp, Mỹ là những cường quốc hùng mạnh về quân sự lấn kinh tế nhưng khi xâm lược đất nước Việt Nam chúng ta, cũng phải chấp nhận thất bại quay về...

Bạn thân mến, chỉ bấy nhiêu thôi, chúng ta cũng đã làm cho thế giới ngưỡng mộ về một dân tộc Việt Nam oai hùng, ngoan cường. Thế nhưng những điều đó chỉ như những hạt cát trên "sa mạc lịch sử"

hào hùng của dân tộc Việt Nam ta bạn nhỉ! Bạn có biết tổng thống Iraq Saddam Hussein đã hô vang đe dọa đế quốc Mỹ rằng: "Nếu các ông đánh nước tôi, các ông sẽ gặp một Việt Nam trên sa mạc".

Bạn thấy đây! Không ai có thể phủ nhận thực tế rằng: Trong thời chiến, Việt Nam chúng ta là một dân tộc đoàn kết, oai hùng mà cả thế giới phải ngước nhìn ngưỡng mộ. Thế nhưng trong thời bình chúng ta đang sống thì sao? Chúng ta tự hào về điều gì?

Nếu không quá lời, thực tế mà chúng ta không thể phủ nhận rằng chúng ta đang là một đất nước nghèo nàn, chúng ta được thế giới biết đến với nguồn nhân công rẻ mạt.

Khi là một học sinh, sống cùng gia đình, hằng ngày nhìn cảnh gia đình, quê hương mình nghèo khó, tôi cũng chỉ biết rằng: "Mình cứ cố gắng học rồi sau này kiếm tiền để giúp bản thân và gia đình thoát khỏi cảnh nghèo nàn này!". Thế nhưng sau khi càng học rộng, càng hiểu hơn về thế giới, đặc biệt là hiểu hơn về lịch sử phát triển của những đất nước hùng mạnh, rồi nhìn lại quê hương nghèo nàn của mình, trong tận đáy lòng, tôi cảm thấy có điều gì đó rất xót xa, và KHÔNG CAM CHỊU. Tôi vẫn trăn trở với chính mình rằng: "Họ làm được, vì sao đất nước chúng ta không làm được?".

Và xin gửi tới các bạn với mong muốn trong chờ vào sức trẻ của các bạn: Chúng ta có ganh đua với thế giới rộng lớn bên ngoài chưa? Chúng ta cùng nhau đưa Việt Nam sánh vai cùng các cường quốc trên thế giới chưa?

Thứ nghĩ lại, đất nước ta giàu tài nguyên thiên nhiên với bao điều kiện thuận lợi, đất nước chúng ta hơn hẳn rất nhiều lần so với Nhật Bản, Hàn Quốc. Nhưng vì sao họ là đất nước phát triển hùng mạnh, còn chúng ta thì không? Còn nếu xét về lịch sử lâu đời, chúng ta hãy nhìn vào Hoa Kỳ xem? Chúng ta hơn hẳn họ rất nhiều. Hay xét về diện tích có rộng, dân số có đông đúc không? Chúng ta hãy nhìn vào

một đảo quốc bé nhỏ Singapore. Chúng ta cũng hon họ rất rất nhiều. Vậy dân tộc ta không có lí do gì phải cam chịu cảnh nghèo nàn cả. **HỌ LÀM ĐƯỢC THÌ CHÚNG TA CŨNG SẼ LÀM ĐƯỢC!**

Tới đây, tôi sực nhớ đến những lời mà một nhóm bạn tò vò chế giễu và bất đồng khi tôi chia sẻ những suy nghĩ và trăn trở trên. Nhóm bạn đó của tôi luôn cho rằng, đó không phải là việc của mình, họ nghĩ “lo cho bản thân mình còn chưa xong mà còn bao đồng chuyện thiên hạ”, hay việc đó là việc của người khác... Có một số khác lại bảo tôi rằng, đó là công việc của chung chứ của riêng ai đâu mà suy nghĩ làm gì cho tốn thời gian. Nếu bạn cũng có suy nghĩ đó, tôi chỉ muốn kể bạn câu chuyện nhỏ:

Ở một ngôi làng nọ, một bình rượu trống khổng lồ được đặt ở giữa làng để chuẩn bị cho một lễ hội náo nhiệt sắp tới theo sáng kiến mới của trưởng làng. Tất cả mọi nhà trong làng được yêu cầu đóng góp mỗi nhà một chai rượu để đổ vào bình rượu trống đó. Có một cặp vợ chồng cũng đã chuẩn bị rượu đâu vào đấy để mai đi đóng góp. Buổi tối, lúc cả hai vợ chồng đang ngủ, người vợ bỗng đập người chồng dậy và bảo: “Mình đâu cần phải đem chai rượu thật kia để đi đóng góp đâu, mình cứ đem ra một chai nước lạnh và đổ vào thì ai mà biết được!”. Người chồng suy nghĩ một hồi cũng thấy vợ mình nói rất có lý. Vả lại người chồng nghĩ tự an ủi lương tâm mình: “Trong làng này, có cả trăm nhà đóng góp rượu vào, một chai nước lạnh của mình đổ vào bình rượu khổng lồ ấy thì cũng chẳng ảnh hưởng gì!”.

Thế là cả hai vợ chồng quyết định làm như thế. Và ngày hôm sau, trong lễ hội náo nhiệt, uống rượu chung rồi cùng nhảy múa là điều mới mẻ mà cả làng ai ai cũng mong đợi. Thế nhưng thật bất ngờ, khi tất cả mọi người cùng uống rượu, lúc này tất cả mọi người ngượng ngùng nhìn nhau vì phát hiện trong bình toàn là nước lạnh, không một chút hơi rượu nào.

Qua câu chuyện, và suy nghĩ, nếu ai ai cũng chối bỏ trách nhiệm,

nghĩa vụ thiêng liêng của một công dân thì bạn nghĩ đất nước chúng ta sẽ đi về đâu, hay chỉ đơn giản như một bình rượu đầy nước lạnh như tôi vừa kể với bạn trên. Nếu ai ai cũng thế thì đất nước Việt Nam chúng ta từ ngàn đời sẽ đi về đâu? Có thể chúng ta vẫn sống trong thời kì tối tăm và bị đỗ hộ bởi một quân xâm lược nào đó.

Có bao giờ bạn tưởng tượng rằng, nếu bạn ngồi với những người bạn đến từ các nước trên thế giới, tôi ví dụ ra vài cái tên chẳng hạn họ là Mỹ, Nhật, Thụy Sĩ, Hàn Quốc... Họ kể ra những gì mà họ đã đóng góp cho thế giới bằng các phát minh sáng chế và sản phẩm ưu việt... Có thể lúc đó bạn sẽ nhìn thứ mình đang sử dụng như một chiếc đồng hồ Thụy Sĩ, một máy tính Casio của Nhật, một chiếc máy nghe nhạc Ipod của Mỹ, một chiếc xe máy HONDA của Nhật, một phong cách ăn mặc của Hàn Quốc... Lúc đó đến lượt mình, bạn sẽ kể về điều gì?

Tôi nhớ đến câu chuyện của một doanh nhân Việt Nam là ông Vũ Tiến Lộc - chủ tịch của VCCI, đăng trên báo điện tử Dân trí ngày 13/10/2012. Khi ông đến Ấn Độ, một nhân viên lễ tân trả lời ông rằng cô ấy không biết tới Việt Nam. Cô lễ tân lý giải: "Tôi biết tới Thái Lan vì sử dụng hàng tiêu dùng của họ. Tôi biết Nhật Bản vì xe Toyota chạy đầy đường Ấn Độ. Ở đây không có hàng hóa nào của Việt Nam, nên thú thực tôi không biết về Việt Nam".

Có bao giờ bạn suy nghĩ về tất cả những điều đó chưa? Có bao giờ bạn cảm thấy hổ thẹn về tất cả những điều đó chưa?

Tôi vẫn muốn hỏi lại bạn một điều rằng: Trong thời chiến, Việt Nam chúng ta là một dân tộc đoàn kết, oai hùng mà cả thế giới phải ngưỡng mộ. Thế nhưng trong thời bình chúng ta đang sống thì sao? Chúng ta tự hào về điều gì?

Đó là điều mà trong thời bình này, tôi cảm thấy rất hổ thẹn và trăn trở.

Tôi rất tâm đắc với câu nói của ông Đặng Lê Nguyên Vũ – Chủ

tịch HĐQT kiêm Tổng giám đốc của công ty cổ phần cà phê Trung Nguyên:

“Nếu là “thời chiến” thì là cuộc chiến đổ xương máu bằng guom - dao - súng - đạn, bằng sinh mạng của hàng chục thế hệ.

Nếu là “thời bình” thì đó là cuộc chiến xây dựng kinh tế sao cho giàu mạnh để không bị roi vào thế bị xâm lược, là cuộc chiến về văn hóa để hấp thu tinh hoa thế giới mà vẫn giữ được bản sắc của mình”.

Thời gian đầu, khi tôi cùng nhóm bạn của mình sáng lập nên chuỗi cửa hàng Tàu Hũ HAT với bao khó khăn, thất bại, không ít bạn bè và người xung quanh nhìn chúng tôi như những gã khờ, và chế giễu bởi họ cho rằng, chúng tôi là kẻ mơ mộng, dở hơi, hay “Ai lại học mấy năm đại học rồi bây giờ lại đi bán tàu hũ”... Nhưng bản thân mỗi chúng tôi đều biết mình đang làm gì? Tôi tin vào sự mách bảo của trái tim, và tin vào những điều tôi đang theo đuổi. Tôi cùng nhóm bạn của mình mong muốn TRỞ THÀNH NHỮNG CHIẾN SĨ THỜI BÌNH, đứng bên phân giải pháp thay vì phần ván đề để cùng nhau đưa đất nước Việt Nam đi lên. Tôi tin rằng, mỗi chúng ta có một cách khác nhau để đóng góp vào sự phát triển của nước nhà. Bản thân tôi, tôi muốn đưa những trăn trở, khát vọng và nỗi hổ thẹn với lịch sử vào chuỗi cửa hàng mang tên Tàu Hũ HAT. Tại đây, tôi muốn chia sẻ và học hỏi với những người bạn cộng sự, những người bạn trong Tàu Hũ HAT để tạo nên một bầu không khí đầy nhiệt huyết, dám nghĩ, dám làm, dám vượt qua định kiến hay giới hạn của xã hội.

Có thể bạn sẽ bảo thật ngó ngắn, hay hoang đường nếu tôi chia sẻ với bạn rằng, tôi sẽ đưa sản phẩm của Tàu Hũ Hat chinh phục thế giới, khẳng định thương hiệu Việt trên bản đồ thế giới. Nhưng đó là sự thật, đó là giấc mơ tôi mơ mỗi tôi và không biết từ bao giờ khát vọng đó đã ăn sâu vào trong từng suy nghĩ của tôi. Tôi khát khao một ngày nào đó Tàu Hũ HAT - một thương hiệu của người Việt -

trở thành niềm tự hào của người Việt, sẽ đại diện cho sự dám nghĩ dám làm, đại diện cho sự khát vọng và tinh thần tiến thủ của lớp trẻ chúng tôi.

Tôi nghĩ đã đến lúc bạn và tôi, thế hệ trẻ chúng ta cần nhìn nhận lại chính bản thân mình, cần ý thức rõ ràng trách nhiệm, sứ mệnh của mỗi chúng ta đối với gia đình, quê hương, đất nước Việt Nam.

Bây giờ, tôi cảm thấy nhẹ lòng khi viết đến những dòng cuối cùng này. Tôi rất hi vọng một ngày nào đó, chúng ta sẽ được gặp nhau ngoài đời, và tôi cũng ước ao có thể lắng nghe câu chuyện về thành công của bạn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Sách tham khảo

Adam Khoo, (2009), *Bí quyết tay trắng trở thành triệu phú* (Trần Đăng Khoa, Uông Xuân Vy và Trương Việt Hương dịch), NXB Phụ Nữ.

Adam Khoo và Gary Lee, (2010), *Con cái chúng ta đều tài giỏi* (Trần Đăng Khoa, Uông Xuân Vy dịch), NXB Phụ Nữ.

Akio Morita với sự giúp đỡ của Edwin M.Reingold và Mitsuko Shimomuta, (2010), *Chế tạo tại Nhật Bản* (Alpha Books dịch), NXB Tri Thức.

Chung Ju Yung, (2011), *Không bao giờ là thất bại, tất cả là thử thách* (Lê Huy Khoa dịch), NXB Trẻ.

Cynthia Ulrich Tobias, (2011), *Mỗi đứa trẻ một cách học* (Alphabooks dịch), NXB Lao Động – Xã Hội.

Geoff Colvin, (2008), *Giải mã tài năng* (Quỳnh Hương dịch), NXB Lao Động – Xã Hội.

John C.Maxwell, (2008), *Tài năng thôi chưa đủ* (Nguyễn Thị Hồng Lê dịch), NXB Lao Động Xã Hội.

Napoleon Hill, (2011), *Cách nghĩ để thành công* (Việt Khương, Vưong Long, Khánh Duy, Ngọc Hân dịch), NXB Trẻ.

Robert T.Kiyosaki và Sharon L.Lechter, (2009), *Dạy con làm giàu tập 4* (Thu Nhì dịch), NXB Trẻ.

Thomas Armstrong, (2009), *Bạn thông minh hơn bạn nghĩ* (Thu Trang, Ngọc Bình dịch), NXB Lao Động – Xã Hội.

Tony Buzan và Barry Buzan, (2009), *Sơ đồ tư duy* (Lê Huy Lâm dịch), NXB TP HCM và Công ty TNHH Nhân Trí Việt.

Vikrom Kromadit, (2010), *Tay không xây dựng cơ đúc* (Vũ Tiến Phúc dịch), NXB Trẻ.

Websites tham khảo:

<http://www.forbes.com/>

<http://stanford.edu/>

<http://vi.wikipedia.org>

<http://www.youtube.com/>

<http://vnexpress.net/>

<http://tuoitre.vn/>

<http://www.baomoi.com/>

<http://giadinh.net.vn/>

<http://www.petalia.org>

<http://www.danglenguyenvu.info/>

<http://vietnamnet.vn/>

<http://vietbao.vn/>

<http://hoithao.sachhay.org>

NHỮNG NHẬN XÉT CỦA BẠN ĐỌC DÀNH CHO

GIÁ NHƯ TÔI BIẾT
NHỮNG
ĐIỀU NÀY ...
**TRƯỚC KHI
THI ĐẠI HỌC!**

"Cảm ơn tác giả đã gửi đến các bạn trẻ, nhất là những bạn đang đứng trước khó khăn định hướng nghề nghiệp tương lai, một quyển sách rất hữu ích. Lựa chọn một hướng đi cho cuộc đời khi bản thân đang rất trẻ và chưa có một kinh nghiệm gì, quả là không dễ dàng chút nào. Vấn đề này cũng khó ai có thể cho các bạn đầy đủ thông tin và lời khuyên hợp lý nhất. Vì vậy mà khi đọc quyển sách này tôi thì thầm với chính mình: "Các bạn may mắn thật!".

Bản thân tôi mặc dù không gặp quá nhiều rắc rối vào ngày ấy, khi lựa chọn hướng đi cho mình, tôi thắng một đường với tiêu chí chọn cái mình yêu thích, ấy thế mà đọc quyển sách này, tôi vẫn tìm thấy mình đâu đó với các câu hỏi, các băn khoăn không lời đáp..., ngày ấy. Tác giả, hẳn phải rất tâm lý, phái suy tư, và phái rất trăn trở lăm moi viết nên những điều rất trùng và rất hiểu các bạn trẻ như vậy. Anh viết cứ như anh đang nằm trong chính suy nghĩ của các em. Anh thật sự đã cho các bạn trẻ một 'người bạn'..."

Nguyễn Tuyết Phương

Tiến sĩ, Phó trưởng khoa Hóa - ĐH Khoa Học Tự Nhiên TP. HCM

"Với lối diễn đạt bình dị, gần gũi, "*Giá như tôi biết những điều này... trước khi thi đại học*" của tác giả Đinh Tuấn Ân giúp cho chúng ta có được những bài học kinh nghiệm vô cùng quý giá, sống động về lòng quyết tâm, về cách suy nghĩ tự chủ, sáng tạo và ít nhiều pha lẫn sự táo bạo. Xuyên suốt "*Giá như...*", còn cho người đọc thấy một bản lĩnh, một nghị lực đáng khâm phục của một thanh niên trẻ quyết chí làm giàu và bạn đã thành công vì bạn biết xác định mục tiêu đúng đắn để phấn đấu, biết xác lập kế hoạch để biến ước mơ thành hiện thực.

Quyển sách này có thể được xem là kim chỉ nam cho các bạn trẻ học sinh bậc THPT, độ tuổi bắt đầu cần có sự định hướng để chuẩn bị cho nghề nghiệp tương lai của bản thân”.

Trần Diệu Loan

Giảng viên Tâm lí - giáo dục học, trường Cao đẳng Cần Thơ

“Giá như tôi biết những điều này... trước khi thi đại học” đã thay đổi suy nghĩ, thay đổi quyết định, và đánh dấu một bước ngoặt trong cuộc đời tôi...

Tôi đã từng khóc, từng lo sợ, từng rơi vào trạng thái trầm cảm chỉ vì ba chữ “thi đại học”... ám ảnh lấy tôi. Bao trùm cuộc sống của tôi là câu hỏi *“Tôi sẽ ra sao, tương lai như thế nào nếu một mai tôi thi rớt đại học? Tôi sẽ làm gì trước ngày vượt vũ môn? Ngành nghề nào phù hợp với năng lực, sở thích của tôi?”*, cho đến khi tôi tìm gặp được người bạn tâm giao của tôi, người bạn không bao giờ cất tiếng nói nhưng lại cho tôi những lời khuyên chân thành, tích cực để tôi đủ dũng cảm vượt qua nỗi sợ hãi, trang bị cho mình những hành trang để tôi tự tin trước khi vượt vũ môn. Cảm ơn người bạn tâm giao “Giá như tôi biết những điều này... trước khi thi đại học”, cảm ơn những dòng chia sẻ chân thành của tác giả Đinh Tuấn Ân đã cho tôi những kinh nghiệm, những hành trang để tôi tự tin, dũng cảm trước những khó khăn mà tôi đã, đang và sẽ vượt qua trong tương lai...”.

Nguyễn Đỗ Hoài Thương

“Thú thiệt khi mà các chị bán sách dễ thương đến trường em “tiếp thị” về sách thì em cảm thấy thật nhảm chán nhưng nhờ những

chiêu trò PR rất hợp thời như là việc nhân viên xinh đẹp giới thiệu, gẫu bông xinh xắn. Tất cả những điều đó đã thu hút ánh nhìn của em nên mới tiến lại quầy bán sách. Em một năm đọc sách được mấy lần, trừ sách giáo khoa, nhưng nhò bé vẹt dễ thương khi mà mua sách bốc thăm may mắn nên em tình cờ sở hữu quyển sách. Thoạt đầu lụm nó về chỉ quăng nơi xó thôi! Tình cờ vào một hôm trưa, nhà em cúp điện chả có nét, em đã lôi nó ra đọc. Một dòng, hai dòng, ba dòng... một tờ, hai tờ, ba tờ... một chương, hai chương, ba chương... và thế là hết. Thật không ngờ lần đầu em có thể đọc hết một cuốn sách. Nó khác ngoài sức tưởng tượng của em, cách viết lôi cuốn, nhí nhảnh, không quá văn chương cầu kì, khó hiểu, nó gần như có thể đọc hiểu nội tâm em nói gì, kiểu như khi mà ngồi tâm sự với bạn gái thân vậy đó. Vừa có được thêm một người bạn mới lại vừa có thể biết được những cái "khổ" mình cần né, biết cách làm cho con đường đến đích của mình theo cách mình thích mà không bao giờ có thể la lên hai từ "giá như...". Em cảm ơn anh Ân tặng cho em người bạn tốt này, cảm ơn chị bán hàng xinh xắn, cảm ơn bé vẹt thu hút. Và đặc biệt cảm ơn hôm trưa cúp điện ấy. Em – thật – sự – rất – thích – giá như tôi biết điều này trước khi thi đại học”.

Phạm Bảo Ngọc - THPT Mạc Đĩnh Chi

“Nếu muốn biết giá trị của một năm, xinh hay hổng người thi rớt đại học”. Tôi - một cô gái có niềm hoài bão và ước mơ lớn khao khát được bước chân vào đại học nhưng tôi đã rớt đại học vì nhiều nguyên nhân, nguyên nhân chính là do bản thân tôi. Nhưng tôi không bao giờ vì điều đó mà cảm thấy mình tồi tệ hơn, một năm được nhìn lại bản thân mình như mở ra trước mắt tôi một tương lai mới hơn, một

con đường rõ ràng hơn và một năm đã cho tôi những bước chân vững vàng hơn. Hãy nói về niềm đam mê của mình “thà trễ chứ không bao giờ bỏ cuộc”. Hãy cầm trên tay cuốn “*Giá như tôi biết những điều này... trước khi thi đại học*”, các bạn sẽ tìm được cho mình những con đường thành công mà ai cũng khao khát có được”.

Nguyễn Thị Nhuận - ĐH Y Dược TP.HCM

“Là một sinh viên còn đang mơ hồ về những gì mình đang học trên giảng đường và tương lai sau bốn năm học xong đại học, tôi thấy thật bối rối. Thế là bạn tôi đã giới thiệu quyển sách này cho tôi. Ban đầu tôi nghĩ mình đọc cho vui thôi, thế nhưng quyển sách đã dần dần làm thay đổi suy nghĩ trong tôi. Thật khâm phục trước những gì tác giả đã làm về ước mơ tàu hũ vuon xa thế giới, khiến tôi phải làm gì đó để thay đổi, tìm cho mình một hướng đi riêng, thực hiện ước mơ “mỗi đứa trẻ mỗi ly sữa” của mình, chứ không thể “kiên nhẫn để tiếp tục chán nản”. Những lời khuyên của tác giả trên con đường đầy thử thách này thật cần thiết, không chỉ riêng tôi mà còn dành cho những ai đã quên đi niềm đam mê, ước mơ thật sự trong tim của mình. Đến lúc thay đổi, không bao giờ là quá muộn”.

*Nguyễn Quỳnh Hương
ĐH Khoa Học Tự Nhiên TP. HCM*

Là một học sinh cấp 3 chuẩn bị bước vào ngưỡng cửa lớn đại học, đứng trước nó em cứ rụt rè xen lẫn sợ hãi. Nhưng nhờ có “*Giá như tôi biết điều này... trước khi thi đại học*”, nó đã tiếp cho em thêm sức mạnh, vững tin vào “đôi bàn chân” bước lên tự tin. Cuốn sách giúp em nhận ra thời gian qua em đã thiếu sót những gì, những gì em

đã quá dư thừa cho con đường dài phía trước. Qua cuốn sách em hiểu được địa hình con đường phía trước, đứng trước ngã tư em biết mình phái rẽ đường nào mới tới đích. Và trên con đường đó em sẽ biết né những ổ gà nguy hiểm. Có thể nói cuốn sách bây giờ như người thầy, cũng như người bạn thân thiết với em. Cảm ơn anh Ân đã tặng bạn em món quà tuyệt vời này.

Trương Thị Việt Hằng - THPT Nguyễn Hữu Huân

Một quyển sách không gây ám lượng ban đầu cho tôi về khía cạnh thâm mì cũng như chủ đề có lẽ không mới, đã thật sự làm tôi ngạc nhiên về sự đồng cảm đến từ một người anh, kinh nghiệm sống động từ một người thầy cùng nhiều câu chuyện siêu phàm của những con người vĩ đại. Theo ý kiến của riêng tôi, đây có thể là một trong những quyển sách hay nhất tôi từng đọc.

Đỗ Quang Huy – ĐH Khoa Học Tự Nhiên TP. HCM

Tôi cũng đã từng như tác giả, bước vào đại học trải qua một năm sinh viên với câu nói luôn hiện hữu trong đầu “giá như...”. Khả năng lúc ấy khiến tôi không đạt được nguyện vọng vào ngành mình mơ ước và như số đông, tôi chọn đại một ngành để được gọi là sinh viên... đại học.

Thời gian đầu vô vị, tôi không tìm ra đường đi cho mình. Nhưng may mắn thay, chính “Giá như tôi biết những điều này... trước khi thi đại học” đã thay đổi con người tôi. Cùng một vấn đề nhưng tôi nhìn mọi thứ theo hướng tích cực hơn. Ngành tôi hiện theo học không xét về tính chuyên môn đặc thù nghề nghiệp nhưng tìm hiểu kĩ cũng giúp tôi trang bị khá nhiều kiến thức, kỹ năng mềm, mà có lẽ

nếu học ngành tôi chọn ban đầu chưa chắc đã được đào tạo mà phải học thêm bên ngoài. Chính điều này sẽ hỗ trợ rất nhiều cho việc thực hiện ước mơ của tôi.

Dù đi đường vòng hay đường thẳng, miễn có niềm tin, hết mình vì đam mê sẽ đạt được thành công. Thật vậy, hãy luôn “Biết khó khăn thành mỏ vàng” - cảm ơn tác giả.

Nguyễn Thị Tú Anh

ĐH Khoa Học Xã Hội & Nhân Văn TP. HCM

“Một cuốn sách thật sự rất có ích dành cho các bạn sinh viên! Tôi được may mắn biết đến cuốn sách từ một sự giới thiệu. Tuy tựa đề cuốn sách: “Giá như tôi biết những điều này... trước khi thi đại học” làm tôi hơi băn khoăn, tự hỏi mình liệu cuốn sách có giúp ích gì được cho những sinh viên như tôi không? Thế nhưng càng đọc, càng chiêm nghiệm, tôi càng cảm nhận được rằng sinh viên - những người đã trải qua giai đoạn vượt vũ môn đầy khó khăn, chọn ngành thi đại học sẽ thấm thía sâu sắc hơn những gì tác giả đã chia sẻ trong cuốn sách. Mà quan điểm tôi thích thú, tâm đắc nhất trong sách, đó là tâm quan trọng của việc xác định niềm đam mê nghề nghiệp của mình và sức mạnh của nó mang lại cho chính chúng ta...

Cảm ơn cuốn sách và tác giả đã mang lại thêm động lực cho tôi trên bước đường thực hiện ước mơ của mình!”.

Nguyễn Thành Huy

ĐH Khoa Học Tự Nhiên TP. HCM

"Tôi thật may mắn khi đọc được cuốn sách này. Bản thân tôi đã hơn một lần từ bỏ ước mơ vì không đủ niềm tin và sự can đảm. "Giá như tôi biết những điều này... trước khi thi đại học" đã cho tôi nhận ra được sai lầm của mình, nhưng hơn hết ngay lúc này nó đã chắp cánh ước mơ cho tôi. Cuốn sách là động lực để tôi biết tôi không bao giờ được bỏ cuộc. Con đường phía trước còn rất dài và đầy gian nan, quan trọng là bản thân muôn thử sức mình. Cuốn sách đã dạy cho tôi điều đó. Tôi sẽ cố gắng vì những điều mà tôi thực sự mong muốn... Bạn cũng muốn có thêm một động lực cho cuộc sống, chọn đúng con đường tương lai... Hãy một lần trải nghiệm cùng "Giá như tôi biết những điều này... trước khi thi đại học" bạn nhé!".

Nguyễn Thị Hoài Thu - Đại học Luật TP. HCM

**GIÁ NHƯ TÔI BIẾT
NHỮNG
ĐIỀU NÀY ...
TRƯỚC KHI
THI ĐẠI HỌC!**

Chủ trách nhiệm xuất bản
Giám đốc - Tổng biên tập: KHÚC THỊ HOA PHƯỢNG

Biên tập: NGUYỄN THỊ THU
Bìa & trình bày: HOT_Design
Sửa bản in: HẢI NGÂN
Minh họa: NHÓM CHUỒN CHUỒN ỐT

NHÀ XUẤT BẢN PHỤ NỮ
39 Hàng Chuối - Hà Nội
ĐT: (04) 39717979 - 39710717 - 39716727
Fax: (04) 39717980
Email: nxbphunu@vnn.vn
Website: www.nxbphunu.com.vn

CHI NHÁNH
16 Alexandre de Rhodes - Q1 - Tp. HCM
ĐT: (08) 38294459 - 38228467
Fax: (08) 38234806

In 1.500 cuốn, khổ 16 x 24 cm tại Công ty Cổ phần In Khuyến Học Phía Nam
Trụ sở: 128/7/7 Trần Quốc Thảo, Phường 7, Quận 3, Tp.HCM
Xưởng In: 9-11 đường CN1 (KCN Tân Bình), P.Sơn Kỳ, Q.Tân Phú, Tp.HCM
Số ĐKKHXB: 2611-2015/CXBIPH/24-61/PN, ký ngày 11/09/2015
QĐXB số: 708/QĐ-PN, ký ngày 10/11/2015
Mã ISBN: 978-604-56-1179-1. In xong và nộp lưu chiểu Quý I năm 2016